

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ
ಮಾಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಪವಮಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ-
ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ನಲಿದು

ಸಂಪುಟ }
೨

ಶ್ರೀ ಖರ—ಕಾರ್ತಿಕ
೧೯೫೧—ನವೆಂಬರ್

{ ಸಂಚಿಕೆ
೧

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ—ದ್ವಿಜಾವಂತಿ ಆದಿತಾಳ

ದಾಸದಾಸದಾಸರ ದಾಸ್ಯವ ಕೊಡೋ ದೋಷರಾಶಿಯಳಿದು ಪ

ಈಶಗೀಶಸರ್ವೇಶಸುರೇಶ್ವರ ಭಾಸುರಗುಣಗಣ ಭವ್ಯಚರಿತಹರೇ ಅ ಪ

ಚಿತ್ತ ನಿನ್ನಯ ಸೇವೆಯೊಳಿರಲಿ| ಚಿಂತೆಯಿತ್ತರ ಬಿಡಲಿ

ಅಂತರಂಗದಲಿ ಅಲೋಚಿಸಲಿ| ಅಹಂಕೃತಿ ಕೆಡಲಿ

ಸಂತತ ನಿನ್ನ ಪದಕಂತರವಿಲ್ಲದೆ| ಸಂಧವ ಪಾಲಿಸೊ

ಪರಮಪುರುಷ ಹರೇ ೧

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದ ಅಟವ ಖಂಡ್ರಿಸೊ| ಅನಂದದಲ್ಲಿರಿಸೊ

ದುರಳರ ಸಂಗವ ದೂರಮಾಡಿಸೊ| ದುರ್ಮತಿಯನೆ ಬಿಡಿಸೊ

ಸರಸಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಜ್ಜನರೊಳು ನೀ| ನಿರತದೊಳಾಡಿಸೊ

ನೀರಜಾಕ್ಷ ಹರೇ ೨

ತ್ರಿಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರ| ತ್ರಿಗುಣಾತೀತ ತೀರ್ಥಪಾದ

ಭಜಕಪಾಲನ ಭೀಮನುತಚರಣ| ಋಜುಗಣಕೃತಕರುಣ

ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲಾಧೀಶ ಸುರೇಶ್ವರ| ಕುಜನವಿದಾರಣ

ಕೋವಿದನುತಹರೇ ೩

“ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯೆ ಅಮೃತಪಾನ”

ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಶ್ರೀ ಮಹನೀಯ ವಿಜಯವಾಸರಾಯರು ಎಷ್ಟುಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದು ಪಡಬಾರದ ಬಡತನದ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಆಗಲೂ ‘ಹರಿಯೇ ಗತಿ’ ಎಂದು ನಂಬಿ ಕೊನೆಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಭವಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿದ ಮಹನೀಯರು. ತಾವು ಮಾತ್ರ ಸಾಧನಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಸದ್ಗತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ—ಅವರಿಂದ ನಮಗೆ ಆವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇರದಿದ್ದರೆ—ನಾವು ಅವರನ್ನು ಇಂದು ಸ್ಮರಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದುದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಂಚಭೌತಿಕಶರೀರವನ್ನು ತಾಳಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗವನ್ನು ತಾವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ನಮ್ಮಂತಹವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಮರುಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಣ್ಣಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಸುಮಾರು ೩೪-೩೬ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ನಿಷ್ಕೃತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣದೇವನು ವ್ಯಾಸಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವಿತ್ತು ‘ದಾಸಪ್ಪ! ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸು’ ಎಂದ. ‘ವಿಜಯ’ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಬಲದಿಂದ ಸಂಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೋಡಿ ಸಹಿಸದೆ ತನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಎರಗುವಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ, ತನ್ನವನೆಂದು ಆದರಿಸಿ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ ಪ್ರಭುವು ತಾನೇ ಎಂದು ಅರ್ಥಕೊಡುವ ‘ವಿಠಲ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಶ್ರೀದಾಸವರ್ಯರಿಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೇ ತಂದುಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ ಪರಮಕರುಣಾಳು ಆ ದಯಾಮಯ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ.

ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಸ್ಮರಣಪಜ್ಞಾನವಾಯಿತು. ನಿರ್ಭೀತರಾದರು.

chapter 1

ಆಂದು—ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಗುರುಮಧ್ಯಪತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮೆರೆಸಿದ್ದರು. ಇವು ಸಂವಾದಿಸಿದ್ದ ಹರಿಪರವಾದ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ನನಗಷ್ಟು ಭಾಗ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದರು. ತಮಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲ ಒದಗಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರೆದುರಿನಲ್ಲಿ 'ಃ ಲಕ್ಷ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನಡಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ಕಾಲುಲಕ್ಷ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಆದರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಈಗಲೇ ತನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಹೊರಟೇತೀರಬೇಕು. ಆದರೇನು? ನನ್ನ ಕಂದ ಗುರುಮಧ್ಯಪತಿ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಬಂದು ಪೂರೈಸುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಹರಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಂದಿನ ಆಶೀರ್ವಾದಬಲ ಇಂದು ನನಗೆ ಫಲಗರೆಯಲೆಂದು ಶ್ರೀರಮೆಯರಮಣನಾದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವನು ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ' ಎಂದು ಸಂವೋದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು ಈ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳು. 'ನಾರದಾಂಶರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ನಿರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡಲು ವಿಸ್ತರಿಸಿಡದಿದ್ದರೆ ಈ ರಮೆಯರಸನ ಪ್ರೀತಿ ಈಗ ಒದಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯ ದಾಸರ ಭಾಗ್ಯ' ಎಂದು ನಲಿದಾಡಿದರು. ಈ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರವರಿಗೆ ಅಪರೋಕ್ಷವಾದಮೇಲೆ ಏನಾಯಿತೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಅನಂದದಾಸರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಹೀಗೆ—

‘ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿ ಸಿರಿಅಚ್ಚುತನ ಮಹಿಮೆಯನು
ಬೆಚ್ಚಿ ಬೆದರಿದೆನೆನುತ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಂತೋಷದಲಿ
ಕೊಚ್ಚಿ ಪೋದುವು ಮನದ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದ ಪಾಪಗಳು
ತಚ್ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು

ನಿಚ್ಚುಮನಬಂದಂತೆ ಅಚ್ಚುಸುಖಾರ್ಥಮತ
ನೆಚ್ಚಿ ಕವನವ ಪೇಳಿ ನುಚ್ಚುಮನವುಳ್ಳವರ

ನಿಚ್ಚಟದಲಿ ತಿದ್ದಿ ಅಚ್ಚಜ್ಞಾ ನಭಕುತಿ
ಮೆಚ್ಚುಗಾಣಿಕೆಯಿತ್ತರು

ನೆನಸಿದವರಘನಾಶನ.....'

ಎಂದಮೇಲೆ ಈ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರನ್ನು ಅವರ ಪುಣ್ಯದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದಿನದಲ್ಲಾದರೂ ನೆನಿಸಬೇಡವೆ? ಅವರು ಅವರ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವರ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತಿಮಾಡಬೇಡವೇ?

ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಇವರು. ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಮೂಲರೂಪಕ್ಕೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷ ಉಂಟು. ಇಂತಹವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೆಂದು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರನ್ನು ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳಿ ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರೇ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು, ಪರಮಕರುಣೆಯಿಂದ ಅವರು ನನ್ನಿಂದ ಸುಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸಾಲುಮಾಡಿ ಉಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ದಾಸರಾಯರು ಮಾಡಿದಂತಹ ಭಗವತ್ಪೂಜೆ, ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರರಚನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಶನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಧಿಕಾರ ನನಗೆಲ್ಲಿದೆ ಬರಬೇಕು? ಹೀಗೆ ಅಂದು, ದೊಡ್ಡವರ ಮುಂದೆ ತಾವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಭಕ್ತಿ! ಇದು ವಿರಕ್ತಿ.

ಸುಳಾದಿ ರಾಗ—ಭೈರವಿ ತಾಳ—ಧ್ರುವ

ಗೋತ್ರಪ್ರವರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಒಂದೇ ಕಣೋ
ಧಾತ್ರಿಯೊಳಗೆ ತಂದೆಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುವ ಕಾ-
ಲತ್ರಯ ಸಂಧ್ಯಾವೆಲ್ಲ ಎಂದಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ
ಪುತ್ರಗೆ ಪಿತನು ಅನಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾಮ-
ಮಾತ್ರವ ನುಡಿಸುವ ಬುದ್ಧಿವೇಳೆ

chapter ಗೋಡೀಮ್ಯಾಲೆ ರಚಿಸಲು ನೋಡಿ

ಸ್ತೋತ್ರವ ಮಾಡಿದರೆ ಏನಹುದೋ
 ಚಿತ್ರಕೆ ಬಹು ವಿವೇಕ ಉಳ್ಳವನೆಂದು
 ಪಾತ್ರರ ಮುಂದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದಂತೆ
 ಧಾತ್ರಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರದಾಸರ
 ಸ್ತೋತ್ರವಮಾಡಿರೈ ಸಜೇಲರಾಗಿ
 ಗಾತ್ರ ನಿರ್ಮಲವಕ್ಕು ಎಂದೆಂದಿಗೆ ದಿವ್ಯ
 ನೇತ್ರದಿಂದಲಿ ಹರಿಯು ಸಂದರುಶನ
 1 ರಾತ್ರಿಚರಾನೆಂದು ಪೆಸರುಳ್ಳವು 2 ಕುಮುದ-
 ಮಿತ್ರಗೆ ಸಮವೇನೋ ಉಳಿದಾದವು
 ಶ್ರೋತ್ರಾಭರಣವಾದ ದಾಸರ ಕವನ ಅ-
 ನೃತ್ರರು ನುಡಿದದ್ದು ಧಿಕ್ಕಪುದು
 ನಿತ್ಯಾಣನಾದ ಮನುಜ ಹಿರಿಯರ ವಿತ್ತದಿಂದ
 ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಗಳಿಸಿದಂತೆ
 ಸೂತ್ರವಿಾಟಿ ಮೇಲುಪಜ್ಜಿ ಹಾಕಿಕೊಡಲು
 ಮಾತ್ರೈಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರೆದಂತೆವೋ
 ಶತ್ರುಸಂಹಾರ ವಿಜಯವಿಠಲನಂಭಿ ಶತ-
 ಪತ್ರ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಇದೆ ಎತ್ತರನಿರ್ಮಾಣ

೧

ಮೃತ್ಯುತಾಳ

ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸಾರವೆಂಬೆಂಬೋ
 ಕೋಟಿಲೆಹೊಳೆಯನ್ನು ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಜನರು
 ದಾಟಿವೋಗುವುದಕ್ಕೆ ದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು
 ನೀಟಾದ ಸೇತುವೆಯ ರಚಿಸಿದರು ಅಂದು
 ಬೂಟಕತನ ಬಿಟ್ಟು ಸುಲಭಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ

1 ರಾತ್ರಿಚರ = ರಾತ್ರಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ಖಡ್ಗೋತ (ಮಿಣಕುಪೂಜಿ)

2 ಕುಮುದಮಿತ್ರ = ಚಂದ್ರ

ಹಾಟಿಕಾಂಬರ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ
ನಾಟಕವ ಕೇಳಿ ನಾನಾ ಫಲವಕ್ಕು

೨

ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿದರು ಭವಸಾಗರಕೆ ಸಲ್ಪ
ಬಿಟ್ಟುಪೋದರು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮೆಟ್ಟಿಕೆಯಿಂದಲಿ ದಾಟಿಪೋದರು ಜಗ-
ಜ್ಜಟ್ಟಿದಾಸರು ತನುಗೆ ಸುಲಭವಾದದೆ ಎನೆಗೆ
ಇಟ್ಟು ಇದ್ದದೆಯೆಂದು ನೋಡಪೋದರೆ ಬಹು
ಗುಟ್ಟುತೋರುತಲಿದೆ ಸಾಧಾರಣವಲ್ಲ
ಬಿಟ್ಟೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಹುದೆ
ದಿಟ್ಟವಾದ ಕವನ ಎನ್ನಿಂದಾದುದಲ್ಲ
ಕೊಟ್ಟಿಗೆಮೇಲೆ ಉಪರಿಗ್ಯಾಗುವುದೆ
ಹುಟ್ಟಾರಭ್ಯವಾಗಿ ಮಂದನಾಗಿ
ಮೆಟ್ಟು ಇಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವುದೆಂತೋ
ದಟ್ಟಡಿಮಹಿಮ ಧರ್ಮಶೀಲ ವಿಜಯ-
ವಿಠಲರೇಯನ ಪಾದಕಮಲ ಮನ-
ಮುಟ್ಟಿ ಭಜಿಸುವ ದಾಸರ ಕರುಣವೆನ್ನು

೩

ಅಟತಾಳ

ಎಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಎಲ್ಲಿ ದಾಸರ ದಯ
ಎಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಂಬುವುದು ಮತ್ತಾವಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಅವರೆಲ್ಲಿ ನೀನೆಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಿ ಕಾಲದವರು ಎಲ್ಲಿ ಈ ದಿವಸವು
ಎಲ್ಲಿಯ ಮತಿ ಎಂದು ಪೋಗಲ್ಯಾಡದಿರಿ
ಒಲ್ಲವರಿಗೆ ಇದು ಯಥಾರ್ಥವೆನಿವುದು
ಸೊಲ್ಲು ಪೇಳುವೆ ಕೇಳಿ ಸಜ್ಜನರು ದಿನಂಪ್ರತಿ

ಎಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಗೆ ಸರ್ವದೇವಾದಿಗಳು ಬಂದು
 ನಿಲ್ಲದೆ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿ
 ಎಲ್ಲ ಸತ್ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು ಸಂಚರಿಸರೋ
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದಾಗ ಎನ್ನ ಗುರುಗಳ ಕರುಣಾ—
 ವಲ್ಲಡಿಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ಪೇಳಲಳವೆ
 ಬಲ್ಲಿದರೊಡೆಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲನಂಘ್ರಿ—
 ಪಲ್ಲವ ಪೂಜಿಸುವಭಾಗ್ಯವೆ ದೊರಕಿತು

೪

ಅದಿತಾಳ

ಅಂಕಿತ ಒಂದೆ ಬ್ಯಾರೆ ವಿಜಯನಾಮವಲ್ಲದೆ
 ಶಂಕಿಸದಿರಿ ಜನರು ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಲ್ಲ ಸಮ
 ಕೊಂಕುಗಳೊಂದಿಲ್ಲ ದಾಸರು ನುಡಿಸಿದಂತೆ
 ಅಂಕುರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಿಂದ ಮಾಳ್ವ ಕೃತಿ
 ಟಂಕಸಾಲೆಯೊಳು ಮುದ್ರೆಗಾರನು ತನ್ನ
 ಕಿಂಕರನ್ನ ಕರೆದು ಹಣಹೊನ್ನಿಗೆ ನೀನೆ
 ಡೊಂಕಾಗದಂತೆ ಮುದ್ರೆಹಾಕಿದ ತೆರನಯ್ಯ
 ಮಂಕುಮಾನವ ನಾನು ಅವರಾಜ್ಞದವನಾಗಿ
 ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಹು ಕೀರ್ತನೆ ಪೇಳುವೆ
 ಪಂಕಜಪತಿ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ
 ಹೋಂಕಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ೫

ಜತಿ

ಉಭಯಜನಕೆ ವಿಜಯಕೊಡುವನು ತಡಿಯದೆ
 ವಿಭುವೆ ವಿಜಯವಿಠಲ ತನ್ನವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ

ಹೀಗೆ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು
 ದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಪುರುಷರು ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಮರರಿಗಾಗಿ ೧೦೫

೨೫ ಸಾವಿರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರಂತೆಯೇ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಸಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಧ್ವಭಾಷ್ಯಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೀರಿದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಕಲಿಯ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕಂಗೆಡಿಸಬೇಡವೆಂದು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಶರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡಬೇಕಾದುದಿಷ್ಟೇ ಏನಾ ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉದಯರಾಗ

ರಾಗ—ಭೂಪಾಳಿ

ತಾಳ—ಭಾಪು

ಭಕ್ತಜನಪಾಲಕ—ಭಕ್ತಿ ಸುಖದಾಯಕ

ಮುಕ್ತೀಶ ದೀನಬಂಧೋ ಕೃಷ್ಣ

ಪ

ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ದೇವರ ನಾ ಕಾಣೆ

ಸತ್ಯವತಿಸುತನೆ ಕಾಯೋ ಕೃಷ್ಣ

ಅ. ಪ

ಅನಂದತೀರ್ಥಮುನಿಯ ಧ್ಯಾನಿಪರ ಸಂಗ

ಅನಂದದಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸೋ ಕೃಷ್ಣ

ದೀನಜನಮಂದಾರ ನೀನೆಂದು ನಂಬಿದೆನೊ

ಸಾನುರಾಗದಲಿ ಕಾಯೋ ಕೃಷ್ಣ

೧

ಕೆಟ್ಟಜನರಸಂಗ ಇಷ್ಟುದಿನವೂ ಮಾಡಿ

ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಪೋದೆನೋ ಕೃಷ್ಣ

ಬಿಟ್ಟದೊಡೆಯ ನಿನ್ನ ಮುಟ್ಟಿ ಭಜಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ

ಇಷ್ಟಗಳ ಎನಗೆ ಕೊಡಿಸೋ ಕೃಷ್ಣ

೨

ಜಜನಕ ಗಜವರದ ಭುಜಗಶಯನನೆ ನಿನ್ನ

ಭಜಿವ ಭಾಗ್ಯವನೆ ಕೊಡಿಸೋ ಕೃಷ್ಣ

ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನರಿತು
 ಶ್ರೀ ವಿಜಯನಾಸರವರ ಸನ್ನಿಧಿ ನನ್ನ ದಿವಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ
 ತಂದುಕೊಂಡು ಅವರ ಅನೃತವಾಣಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಿಂದ
 ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಳೋಣ. ಶ್ರೀ ದಾಸರ ಅಂತರ್ಮಾಮಿಯು
 ನಮಗೆ ಮಂಗಳವೀಯಲಿ! ಈ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ'ಯು ಚಿರಕಾಲ
 ಸುಖಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕರುಣಿಸಲಿ! ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ
 ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ಆತನೇ ದಯಪಾಲಿಸಲಿ!

ಪುರಂದರಾಚಾರ್ಯಸಂಭೂತೋ ವಿಜಯಾರ್ಯಸುಚಂದ್ರಮಾಃ
 ಲಸನ್ನತನ್ವಿಪ್ಪಂತಖೇ ನಿತ್ಯಂ ತಾಸತ್ರಯನಿವಾರಕಃ

ಶಂ ಸೋ ಭೂಯಾತ್

ಶ್ರೀ ಖರ-ಕಾರ್ತಿಕ

ನಿಜವಾಗಿ ನಿನ್ನೊರತು ಸಲಹುವರ ನಾ ಕಾಣೆ

ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನೇ ಕೃಷ್ಣ

೨

ಈ ತೆರನಾಗಿ ಹಿತೋಪದೇಶಕರಾಗಿ ಬಾಳಿದ ಈ ಮಹನೀಯರ
ಶಾ. ಶ. ೧೬೭೭ ಯುವ ಸಂ. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿ ಗುರುವಾರದದಿನ
ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಗುಂತಕಕ್ಕೆಗೆ ಐದು ಮೈಲಿ ದೂರವಿರುವ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿ
ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಾಕುವುಕ್ಕಳು ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರು
ಇವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇವರು ಮಾಡಿದ ಭಗವತ್ಸೇವೆ ನೋಡಿ,
ಇವರಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಷ್ಠವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಹಂಸನಿಧಾನ
ಕಂಡು

‘ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯು ಸನ್ನೆನು, ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯು ಧ್ಯಾನ

ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಅಪ್ರತಿಪಾದ

ಇವರ ಸ್ಮರಣೆಯಮಾಡೆ ಯುವತಿಗಕ್ಷಯವಿತ್ತ

ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮನು ಬಂದು ನಿಲುವ ನಲಿವ

ಶ್ರೀ ಭಗವನ್ನಹಿಮೆ

ಲೇಖಕರು:

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭೀಮರಾವ್,
ಪ್ಲೀಡರ್, ದಾವಣಗೆರೆ.

ಕ್ರೇತನಾಜೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾದಿಗಳು ಶ್ರೀಹರೆಯ ಲೀಲೆ. 'ಕ್ರೇಡೆಗೋಸುಗ ಅವರವರ ಗತಿ ನೀಡಲೋಸುಗ' ಎಂದರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥವಾಸರು. 'ಲೋಕವತ್ತು ಲೀಲಾಕೈವಲ್ಯಂ' ಎಂದು ಅಂದೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದರು ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು. ಪರಮ-ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಉತ್ತಮಗತಿಯು ಸುಜೀವರಿಗೆ

ಈ ಲೇಖನವು ವಾಚಕವೃಂದದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರಥಮಬಾರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಕಠಿಣವೆನಿಸಿದರೂ ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಪುರಾಣ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಂತರಾರ್ಥವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿವಾಸರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು,

'ಬಾಲಸಂಘಮುಪಿ ಬೋಧಯದ್ಭೃಶಂ
ದುರ್ನಿರೂಪವಚನಂ ಚ ಪಂಡಿತ್ಯೈಃ'

(ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ನಮಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪಂಡಿತರು ನೋಡದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಅರಿಯಲು ಸಾಲದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ) ಎಂದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತನ್ನು ನೆನಪುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರಿಯುವುದು ಹರಿಭಕ್ತರಿಗೆ ಪರಮ-ಸಂತೋಷಕರವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಅರಿವು ಮನನಾರ್ಹವಾದ

ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭ್ಯವೆಂದು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಕ್ತಿಸಾಧಕವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೆಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರರೂಪವಾದುದು. ಸಂಸಾರವು

ಮುನ್ನದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಸಾರವೂ, ಅನಿತ್ಯವೂ ಆದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶ್ರವಣ
ಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಹಿಮೆಗಳ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ
ತಜ್ಞನೃಪಾದ ಶ್ರೀಷ್ಠಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ
ಆರಾಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಾಗುವುದೆಂದು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ
ಜ್ಞಾನಿವರ್ಷರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ
ಭಕ್ತಿಜನಕವಾಗಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ
ವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನ ತಸ್ಯ ತತ್ಪ್ರಗ್ರಹಣಾಯ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವರೀಯಸೀರಪಿ ವಾಚಃ

ಸಮಾಸನ್

ಸ್ವಪ್ನೇ ನಿರುಕ್ತಾ ಗೃಹಮೇಧಿಸಾಖ್ಯಂ ನ ಯಸ್ಯ

ಹೇಯಾನುಮಿತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಯಾತ್

—(ಭಾಗವತ)

—ಸರ್ವಾನುಭವಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ವಪ್ನಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಪರ್ಮಾಲೋಚನೆಯಿಂದ
ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ವಿಷಯಸುಖದ ಹೇಯತೆಯು (ವೈರಾಗ್ಯವು) ಯಾರಿಗೆ
ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಆತನಿಗೆ ನಿರ್ದುಷ್ಟವೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪ್ರಮಾಣವೂ ಆದ
ಅಪೌರುಷೇಯ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳು ಸಹ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು
ಅಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಹ
ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು
ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯಂತೆ ವೈರಾಗ್ಯವೂ
ಯದ್ಯಪಿ ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧವೇ ಆದರೂ, ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ
ಸಾಧನವಾಗುವುದೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ-
ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ಅಂಕುರಿತವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವು ದೃಢವಾಗುವುದಾದರೂ
ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದು ಹೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ
ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ, ವೈರಾಗ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಎಂಬಂತೆ
ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯರೂಪವಾದ ದೋಷವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
ವೈರಾಗ್ಯವು ಕೇವಲ ಸಾಂಸಾರಿಕದುಃಖಾನುಭವದಿಂದ ಉದಯಿಸುವುದು
ವೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದುಃಖಕಾರಣಗಳನ್ನು¹² ಅನ್ಯಶ್ರ

ಹುಡುಕುವುದರಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದರೂ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ ಅನುಭವವೂ ನಮಗಿದೆ. ಈ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು, 'ಸ್ವಪ್ನೇ ನಿರುಕ್ತಾ' ಎಂದರು ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತನಗುಂಟಾಗುವ ಬಹು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು, ವಿಮರಿಸಬೇಕು. ಪತ್ತೀಪುತ್ರಗೃಹಫನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ವದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸಿತ್ಯಸುಖವು ಲಭಿಸಬಹುದೇ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯಸುಖವು ಕ್ಷಣಿಕವೆಂಬ ಅನುಭವವು ಸರ್ವದಾ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು, ಅದನ್ನು ಸಾರ್ವಕಾಲೀನವಾದುದನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವೆವೆಂಬ ಯತ್ನವು ಯುಕ್ತವಾದುದೇ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ವೈಷಯಿಕಸುಖದಿಂದ ಭಿನ್ನವೂ ವಿಲಕ್ಷಣವೂ ಆದ ಅನ್ಯಸುಖವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯೆನಿಸಬಹುದೇ, ಮಾನವನಲ್ಲಿ ನಿರೂಢವಾದ ಸಿತ್ಯಸುಖಾಂಕ್ಷೆಯು ಸರ್ವಥಾ ಅಲಭ್ಯವಾದ ಬಿಸಿಲುಕುದುರೆಯಂತೆ ಇರಬಹುದೇ ಎಂಬೀ ಮುಂತಾದ ಸಂಶಯಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಾಗಿ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಬೇಕು.

ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ ಮತ್ತು ಸುಷುಪ್ತಿಗಳೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಮೂರ್ಛೆ, ಮರಣದೇಶ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಅವಸ್ಥಾವಿಶೇಷಗಳೂ ಉಂಟು. ಸ್ವಪ್ನ ಮತ್ತು ನಿದ್ರೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾವು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಹೊಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ವುನಃ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಗೆ ತಿರುಗಿಬರುವುದೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುಗಳು, ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು, ಅನುಭವಿಸುವ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಇವು ಯಾವುವೂ ನಮ್ಮ ಅಧೀನವಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪರಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಸುವೈಷ್ಣವಾಗಿ ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಾಧಿಪತಿರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ವಿವಿಧ ಸಾಂಸಾರಿಕದುಃಖಾನುಭವದಿಂದ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಜ್ಞಾನವಾದರೂ, ಅದನ್ನು

ದುರ್ಲಭವಾಗಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತಿಸುವ ಬಲಿಷ್ಠಭ್ರಮೆಯು.

ಸ್ವಾಪ್ನವಸ್ತುಗಳು ಕ್ಷಣಿಕವಾದರೂ ಸತ್ಯವಾದುವು. ಅರ್ಥಕ್ರಿಯಾ-ಕಾರಿತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಹೇತುಗಳಿಂದಲೂ, ನಿರವಕಾಶಗಳಾದ ವೇದವಾಕ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಪ್ನಪಾದಾರ್ಥಸತ್ಯತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ, ಮನೋಸಂಸ್ಕಾರಗಳೇ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಕ್ಷಣಿಕವಾದರೂ ಸತ್ಯವಾದ, ಸ್ವಾಪ್ನವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಿವಿಧವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಾತನು ನಮಗಿಂತ ಉತ್ತಮನೂ, ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಭುವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಆತನೇ ಸ್ವಾಪ್ನಪ್ರಪಂಚದ ನಿರ್ಮಾಪಕನು. ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಸ್ವಾಪ್ನಪ್ರಪಂಚದಿಂದಲೂ, ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದಿಂದಲೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ, 'ಇಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೆ ನಾನು ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದೆನು' ಎಂಬ ಅನುಭವದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವಂತೆ, ಕಾಲ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸುಪ್ತಿಸುಖಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆತನೇ. ಪುನಃ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಗೆ ಕರೆತರುವವನೂ ಆತನೇ. ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರಾಪಕವೂ, ಪ್ರೇರಕವೂ ಆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣಪೂರ್ಣವಸ್ತುವೇ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಬಲ್ಲದು. ಹೀಗೆ ಅನುಮಾನಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವರ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅನುಭವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಅಯುಕ್ತವು.

‘ಓಂ ಸಂಧ್ಯೇ ಸೃಷ್ಟಿರಾಹ ಹಿ ಓಂ’, ‘ಓಂ ದೇಹಯೋಗಾ ದ್ವಾಪೋಽಸಿ ಓಂ’, ‘ಓಂ ತದಭಾವೋ ನಾಡೀಷು ತಚ್ಛೃತೇರಾತ್ಮನಿಹ ಓಂ’, ‘ಓಂ ಅತಃಪ್ರಬೋಧೋಽಸ್ಮಾತ್ ಓಂ’ ಮತ್ತು ‘ಸ ಏವ ಕರ್ಮಾನುಸ್ಮೃತಿಶಬ್ದವಿಧಿಭ್ಯಃ ಓಂ’ ಎಂಬ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಳು ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು, ಸ್ವಾಪ್ನವಸ್ತುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ಶ್ರೀಹರಿಯೆಂದೂ ದೇಹಾಭಿಮಾನಸಹಿತವಾದ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಗೂ ಆತನೇ ಕಾರಣ

ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಗೂ, ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಆತನೇ ಕಾರಣನೆಂದೂ ಎಲ್ಲ ಜೀವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರೇರಕನೂ, ಸರ್ವ ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೂ, ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಆಗಿರುವನೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ನೆರಳುವುದು ವಿಚಾರವಂತ ಮಾನವನಿಗೆ ಶೋಭಿಸದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಸಂಸಾರದ ಅಸಾರಾನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ಅನುಮಾನಿಸಿ (ವಿಚಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ) ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ 'ಇತ್ಯಾಂಗಿ ಇರುವೆನೋ ಹರಿಯೇ' ಎಂಬ ಭಾವವು ಒಡಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ವೈರಾಗ್ಯದ ಅಂಕುರೋತ್ಪತ್ತಿ. ಇದನ್ನು ಇತರ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಯಿಸಬೇಕು ಹೀಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ, ಅನ್ನೋನ್ಯಾಶ್ರಯದೋಷಶಂಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಭಗವಂತನೇ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರೇರಕನೆಂಬ ಮಹಿಮಾಜ್ಞಾನವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿರತಿತಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದ್ರೇಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ, ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ವಿಶದಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಣಯವು ಹೀಗಿದೆ:—

ಒಳಹೊರಗೆ ತುಂಬಿ (ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ) ವಿಶ್ವವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡುವ ಅಕ್ಷರನಾಮಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಓಂಕಾರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಮಹಾಮಹಿಮು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯು. ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ಏವ 'ಸರ್ವ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಕಾರಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ನಿತ್ಯನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವವು ಸಹ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಆಕೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಆದಾನಾದಿ (ವಿಷಯಭೋಗಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರ)ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ್ಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೊಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಸನಾತನನಾದ ಈ ಓಂಕಾರವಾಚ್ಛಿ5

ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳಿಂದ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನು. ಜೀವರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ, ಅವುಗಳ ಭೋಗವನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತಾ, ಅಗೋಚರನಾಗಿ ದೇಹದ ಬಲಗಡ್ಡೆನಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಾನರನಾಮಕನಾಗಿ ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ. ಸ್ಥೂಲವಸ್ತುಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವೈಶ್ವನೇನಿಸುವನು. ನಾಶರಹಿತನೂ ಅದ್ದರಿಂದ ವೈಶ್ವಾನರನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಪ್ನವನ್ನನುಭವಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನು ತನ್ನ ದೇಹದ ಕಂಠಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಕಂಠವು 'ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥಾನ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ತೈಜಸವೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಪರಿಣತವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಜೀವನಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನಗಳಾದ ಸ್ವಪ್ನವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಂಡು, ಜೀವನಿಗೆ ಉಣ್ಣಿಸುವನಾದ್ದರಿಂದ 'ಪ್ರವಿವಿಕ್ತ ಭುಕ್' ಮತ್ತು 'ಅಂತಃಪ್ರಜ್ಞಃ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಸುಷುಪ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ದೇಹದ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂಬ ಮೂರನೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಜೀವನಿಗೆ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನಯುಕ್ತ (ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಜ್ಞಾನರಹಿತ)ನಾಗಿ ಸುಖರೂಪಿಯಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನನ್ನು ಹೊಂದಿ ಏನನ್ನೂ ಇಚ್ಛಿಸದೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ವೈಶ್ವಾನರ (ವಿಶ್ವ) ತೈಜಸರೂಪಗಳು ಆಗ ಪ್ರಾಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಜ್ಞನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸುಜೀವನು ಸ್ವಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

'ಈವರೆಗೆ ಸುಖದಿಂದ 'ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದೆನು' ಎಂದು, ಎದ್ದಮೇಲೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಾನುಭೂತವಾದುದೇ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಷ್ಟೇ! ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜೀವನಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಅವಸ್ಥಾ-ಪ್ರೇರಕನು 'ಪ್ರಾಜ್ಞ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ತುರಿಯವೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಿರಸ್ಸಿನ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು

ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರೆನಿಸುವ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಕಾಲವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ತುರಿಯರೂಪವು ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸುಪ್ತಜೀವಸ್ವರೂಪ, ಸಮಾಧಿ, ಸ್ವಪ್ನ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ಜ್ಞಾನವು 'ಉಭಯಜ್ಞಾನ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ತುರಿಯರೂಪದಿಂದ ಈ ಉಭಯಜ್ಞಾನಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತುರಿಯವು ಸರ್ವಜ್ಞಾನಪ್ರದ ವಾದರೂ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಮುಕ್ತದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಉಪನಿಷತ್ಸೂತ್ರಗಳು ಹೀಗಿವೆ:—

ಬಹಿಃಪ್ರಜ್ಞೋ ವಿಭುವಿಶ್ವೋಹ್ಯಂತಃ ಪ್ರಜ್ಞ ಸ್ತು ತೈ ಜಸಃ
ಘನಃ ಪ್ರಜ್ಞಸ್ತಥಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಏಕ ಏವ ತ್ರಿಧಾ ಸ್ತೂತಃ

—ವಿಭುವಾದ ವೈಶ್ವಾನರನು ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವವನು; ತೈಜಸನಾದರೋ ಒಳಗಿರುವ ವಾಸನಾಮಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅರಿವಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುವವನು; ಅಜ್ಞಾನಯುಕ್ತನಾದ 'ಘನ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಜೀವನನ್ನೇ ತಿಳಿಸತಕ್ಕವನು ಪ್ರಾಜ್ಞನು; ಒಬ್ಬ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿಮುಖೇ ವಿಶ್ವೋ ಮನಸ್ಯಂತಸ್ತು ತೈ ಜಸಃ
ಆಕಾಶೇ ಚ ಹೃದಿ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಸ್ತೃಧಾ ದೇಹೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ

—ವೈಶ್ವಾನರನು ಬಲಗಡ್ಡಿನ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ, ತೈಜಸನು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆ ಮೂರು ರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇಹದಲ್ಲಿವಾನೆ.

ವಿಶ್ವೋ ಹಿ ಸ್ಥೂಲಭುಜ್ಞಾನಿತ್ಯಂ ತೈ ಜಸಃ ಪ್ರವಿವಿಕ್ತ ಭುಕ್
ಆನಂದಭುಕ್ತಥಾ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಸ್ತೃಧಾ ಭೋಗಂ ನಿಬೋಧತ

—ವಿಶ್ವೋ ಹಿ ಸ್ಥೂಲವನ್ನೂ, ತೈಜಸನು ಸ್ವಾಪ್ನವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನು 17

ಆನಂದಮಾತ್ರವನ್ನೂ ಭೋಗಿಸುವರೆಂದು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಸ್ಥೂಲಂ ತರ್ಪಯತೇ ವಿಶ್ವಂ ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಂತು ತೈಜಸಂ
ಆನಂದಂ ಚ ತಥಾ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ತ್ರಿಧಾ ತೃಪ್ತಿಂ ವಿಜಾನಥ

—ಸ್ಥೂಲಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವು ವಿಶ್ವವನ್ನೂ, ಸ್ವಾಕ್ಷವಸ್ತುವು ತೈಜಸವನ್ನೂ, ಆನಂದವು ಪ್ರಾಜ್ಞವನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆಂದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. [ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನಾದರೂ ಆಯಾ ಜೀವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ತಾನು ಭೋಗಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.]

ತ್ರಿಷು ಧಾಮಸು ಯದ್ಭೋಜ್ಯಂ ಭೋಕ್ತಾ ಯಶ್ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ
ವೇದೈತದುಭಯಂ ಯಸ್ತು ಸ ಭುಂಜಾನೋ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ

—ಕಣ್ಣು, ಕಂಠ ಮತ್ತು ಹೃದಯಾಕಾಶಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥೂಲ ಮೊದಲಾದುದು ಯಾವುದೋ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸಲ್ಪಡುವನೆಂದು ಹೇಳುವ ಯಾವ ವಿಶ್ವಾದಿರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನೋ, ಭೋಕ್ತೃಭೋಗ್ಯರೂಪವಾದ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಿಜೀವನು, ವಿಷಯಾದಿಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೂ ಲೇಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. (ಉಚ್ಚನೀಚತ್ವಾದಿ ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.)

ನಿವೃತ್ತೇಃ ಸರ್ವದುಃಖಾನಾಂ ಈಶಾನಃ ಪ್ರಭುರವ್ಯಯಃ
ಅದ್ವೈತಃ ಸರ್ವಭಾವಾನಾಂ ದೇವಸ್ತುರ್ಯೋ ವಿಭುಃ ಸ್ಮೃತಃ

—ಸಕಲ ದುಃಖಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೂ, ಮುಕ್ತಪ್ರೇರಕನೂ, ಶಶ್ವದೇಕಪ್ರಕಾರನೂ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಪರಿಹಾರಕನೂ, ಸಕಲಸಜ್ಜೀವರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಆದ ವಿಭುವೇ ತುರೀಯನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

[ಅದ್ವೈತಃ—ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು. ಈ
ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೀಗಿದೆ:—

ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರತ್ಯಯೋಽದ್ವೈತಂ ಶಮಯೇತ್ತ್ವಂ ಯತೋ ಹರಿಃ
ಅದ್ವೈತಸ್ತೇನ ಜೋದ್ವಿಷ್ಟಸ್ತುರೀಯಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ

ಅರ್ಥಃ—ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು (ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯದೇ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಜ್ಞಾನವು, ಎಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವು) ದ್ವೈತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವನಾದುದರಿಂದ ಅದ್ವೈತನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ತುರೀಯನು.]

ಸರ್ವಾಧಿಕನಿತ್ಯತ್ವವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ (ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನಾದ್ದರಿಂದ) ಅಧ್ಯಕ್ಷರನೆಂದೂ, ಅಂಶದಿಂದ ಸಹ ಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ (ಪೂರ್ಣಗಳಾದ ಅಂಶಗಳುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ) ಅಧಿಮಾತ್ರನೆಂದೂ, ವಿಶ್ವಾದಿರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. 'ಆಪ್ರೇರಾದಿ ಮತ್ಪಾದ್ವಾ' ಎಂದರೆ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞತೈಜಸರೂಪಗಳೇ ಆದಿಯಾಗುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ 'ವಿಶ್ವ'ನು 'ಅಃ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. (ಸ್ವಸ್ಥದಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡರೆ ತೈಜಸರೂಪವೇ ಮೊದಲುಳ್ಳವನು, ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರೂಪವೇ ಮೊದಲುಳ್ಳವನು) ತೈಜಸನು 'ಉ'ಕಾರವಾಚ್ಯನು. 'ಉತ್ಕರ್ಷಾದುಭಯತ್ಪಾದ್ವಾ' ಎಂದರೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಸ್ವಸ್ಥ ಅಥವಾ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ ನಾದ್ದರಿಂದ 'ಉಃ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಜ್ಞರೂಪಿಯು 'ಮ'ಕಾರವಾಚ್ಯನು 'ಮಿನೋತಿ ಹ ವಾ ಇದಂ ಸರ್ವಮಪೀತಿಶ್ಚ ಭವತೀಯ ಏವಂ ವೇದ' ಎಂದರೆ ಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಬಾಹ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, 'ಮ'ಕಾರವಾಚ್ಯನು ಪ್ರಾಜ್ಞನು.

ಆಕಾರೋ ನಯತೇ ವಿಶ್ವಂ ಉಕಾರಶ್ಚಾಪಿ ತೈಜಸಂ

ಮಕಾರಶ್ಚ ಪುನಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಸಾಮಾತ್ರೇವಿದ್ಯತೇಽಗತಿಃ

—ಅಕಾರವಾಚ್ಯ ವಿಶ್ವನೂ, ಉಕಾರವಾಚ್ಯ ತೈಜಸನೂ, ಮಕಾರ-
ವಾಚ್ಯ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಅಮಾತ್ರನಾದ ತುರಿಯನಲ್ಲಿ ಅಗತಿಯಿಲ್ಲ. (ಅಪ್ರಾಪ್ಯನೆಂದಲ್ಲಿ)
ಮುಕ್ತರಿಂದ ಆತನೂ ಪ್ರಾಪ್ಯನೇ. ಪ್ರತಿದಿವಸಂ ವಿಭಾಗ ಏಕೇಭಾವಶ್ಚ
ವಿದ್ಯತೇ ವಿಶ್ವಾದೀನಾಂ| ತುರಿಯಸ್ಯ ತನ್ನವಿದ್ಯತೇ ಇತಿ ಅಮಾತ್ರಂ||
—ಎಂದರೆ ವಿಶ್ವಾದಿರೂಪಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವತೈಜಸರಿಗೆ
ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಂದ ವಿಭಾಗವೂ ಏಕೇಭಾವವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ,
ತುರಿಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ತುರಿಯನು ಅಮಾತ್ರನು ಎಂಬುದಾಗಿ
ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ|

ಪ್ರಣವದ ಏಕಸೇಶವಾದ 'ನಾದ'ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ ತುರಿಯನು.
'ತುರಿಯಂ ನಾದನಾಮಾನಂ ಹರಿಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪರಂ ಪದಂ| ತಮೇವ
ಪ್ರವಿಶೇಚ್ಛದ್ಧರೂಪೇ ತತ್ಸದೃಶಾತ್ಮವಾನ್||' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣನಿಂದ
ನಾದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ತುರಿಯನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸಿ ತಿಳಿದು, ಆತನಿಗೆ
ಸದೃಶವಾದ (ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಿಷಯನೆಂಬ-ಅವ್ಯವಹಾರ್ಯತ್ವಾದಿ)
ಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿರ್ದುಷ್ಟಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಆತನನ್ನೇ ಪ್ರವೇಶ
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಣವಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ
ಮನಸ್ಸಿಡಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳ ವಹಿನಿಗಳನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು
ಗುಣಗುಣನೂ ಭಯರಹಿತಆವಾಸನೂ ಆದ ವಿಶ್ವಾದಿರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪನೆಂದೇ
ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಮೊದಲಾದ ರಹಸ್ಯಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು
ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದನ್ನು ಈಗ ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ,
ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವು ಒಡೆದುತೋರುತ್ತದೆ.

ಜ್ಯೋತಿಯೊಳಗಿಪ್ಪನು ಕಪಿಲ ಪುರು-

ಹೂತಮುಖದಿಕ್ಪತಿಗಳಿಂದ ಸ-

ಮೇತನಾಗಿಹ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿಯ ಮುಖದೊಳಿಹ ವಿಶ್ವ

ಶ್ವೇತವರ್ಣಚತುರ್ಭುಜನು ಸಂ-

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ಸ್ಥೂಲವಿಷಯವ

ಚೇತನರಿಗುಂಡುಣಿಸ ಜಾಗ್ರತಿ ಇತ್ತು ನೃಗಜಾಸ್ಯ

ಕಣ್ಣಿನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಂದ ಸೇವಿತನಾಗಿ, ವೈಶ್ವಾನರನು ಬಲಗಣ್ಣಿನ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಶ್ವನು ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವನು; ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳುಳ್ಳವನು; ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಂಭತ್ತಂತೆ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಮಾನುಷಾಕೃತಿಯ ಮುಖಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಗಜಮುಖವುಳ್ಳವನು. 'ಬಹಿಃ ಪ್ರಜ್ಞಃ ಸಪ್ತಾಂಗ ಏಕೋ ನ ವಿಂಶತಿ ಮುಖಃ' ಎಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು, ಎರಡು ಪಾದಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಜಹಸ್ತ (ಶುಂಡ) ಹೀಗೆ ಏಳು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವನು.

೧೯ ಮುಖಗಳುಳ್ಳವನು ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಅಷ್ಟಾದಶಮುಖಾನ್ಯಸ್ಯ ಪುಮಾಕಾರಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ | ಮಧ್ಯಮಂತು ಗಜಾಕಾರಂ....' ಎಂದರೆ, ಈ ವಿಶ್ವನ ಹದಿನೆಂಟು ಮುಖಗಳು ಪುರುಷಾಕಾರವುಳ್ಳವು, ಮಧ್ಯದ ಒಂದು ಮುಖವು ಗಜಾಕಾರವುಳ್ಳದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪುರಾಣವಾಕ್ಯವು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ವಿವರಣೆಯು. ಈ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು 'ನೃಗಜಾಸ್ಯ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಉಂಡು ಉಣಿಸ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಶುಭಸ್ಥೂಲವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ತಾನೂ, ಸ್ಥೂಲವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ, ಜೀವನಿಗೂ ಭೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಪ್ರಮೇಯವನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ತಜೇಂದ್ರರು ಮನದೊಳಿಪ್ಪರು

ಕೃತ್ತಿವಾಸನು ಹಂಕಾರದಿ

ಚಿತ್ತಜೇತನಮಾನಿಗಳು ವಿಹಗೇಂದ್ರ ಘಣಿಪರೊಳು

ನಿತ್ಯದಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಹತ್ತೊಂ-

ಭತ್ತು ಮೊಗ ತೈಜಸನು ಸ್ವಪ್ನಾ-

ವಸ್ಥೆಯೈದಿಸಿ ಜೀವರನ ಪ್ರವಿವಿಕ್ತ ಭುಗ್ಗೊನಿಪ

—ಚಿತ್ತಜೇಂದ್ರರೆಂದರೆ ಇಂದ್ರಕಾಮರು. ಇವರು ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯು ಕೃತ್ತಿವಾಸನು—ಎಂದರೆ ಚರ್ಮಧಾರಿಯಾದ ರುದ್ರದೇವರು. ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಚೇತನಗಳಿಗೆ ವಿಹಗೇಂದ್ರ (ಗರುಡ) ಮತ್ತು ಫಣಿಸ (ಶೇಷ)ರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಇವರುಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾದ ತೈಜಸನು, ವಿಶ್ವನಂತೆಯೇ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು, ಜೀವರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಪ್ರವಿವಿಕ್ತವನ್ನು—ಎಂದರೆ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ವಾಪ್ನವಸ್ತುಗಳ (ವಾಸನಾಮಯವಸ್ತುಗಳ) ಭೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮನಸ್ಸು, ಅಹಂಕಾರ, ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಚೇತನಗಳೆಂಬುವು ಮನೋಇಂದ್ರಿಯದ ಪ್ರಭೇದಗಳು. ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ನ್ಯಾಪಾರವು ಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯು ಚೇತನವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಭಿನ್ನರಾದ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೇ ಇಂದ್ರ, ಕಾಮ ರುದ್ರ, ಗರುಡ ಮತ್ತು ಶೇಷರು ತೇಜಸನು ಈ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವ್ಯನು. ಸ್ವಪ್ನಪ್ರದನು.

ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ:—

ಜ್ಞಾನಮಯ ತೈಜಸನು ಹೃದಯ—

ಸ್ಥಾನವೈದಿಸಿ ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂಬಭಿ-

ಧಾನದಿಂದ ಕರೆಸುತ್ತ ಚಿತ್ತಸ್ವಪ್ನಕ್ರಿಯನೆ ಕೊಡುತ್ತ

ಆನತೇಷ್ಟಪ್ರದನು ಅನುಸಂ—

ಧಾನವೀಯದೆ ಸುಪ್ತಿಯೈದಿಸಿ

ತಾನೆ ಪುನರಪಿ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗೃತಿ ಈವ ಚೇತನಕೆ

—ವಿಶ್ವತೈಜಸಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ಉಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದರೂ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳೂ (ಜ್ಞಾನಮಯ) ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಭೇದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೈಜಸನು, ಜೀವನನ್ನು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಾನೇ

ಸುಪ್ತಿಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಚಿತ್ಸುಖವ್ಯಕ್ತಿಯನೆ ಕೊಡುತ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಜೀವಿಗಳ ಸ್ವರೂಪಸುಖವೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. (ತನೋಯೋಗ್ಯಾದವರಿಗೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸುಖವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.) ಹೀಗೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಸುಖಾನುಭವವು ದೊರೆತರೂ ಅದರ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇಕೆಂಬ ಸಂಕೇತವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು 'ಅನತೇಷ್ಟಪ್ರದನು ಅನುಸಂಧಾನವೀಯದೆ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಖಾನುಭವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಕೊಂಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು 'ಅನತೇಷ್ಟಪ್ರದನು' ಅನತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಷ್ಟಪ್ರದನು. ಮುಖ್ಯವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಜೀವರೇ ನಿಜವಾದ ಅನತರು ಎಂದರೆ ಭಕ್ತರು. ಇತರರು ಹಾಗಲ್ಲ. 'ತಾನೆ ಪುನರಪಿ ಸ್ತುಜಾಗೃತಿ ಈವ ಜೇತನಕೆ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು (ತಾನೇ) ಸ್ತುತಂತ್ರನಾಗಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿ, 'ಅತಃಪ್ರಬೋಧೋಽಸ್ಮಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಘೋಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಕ್ತಿದಾನ ಮಾಡತಕ್ಕ ರೂಪವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇತರತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಾಸುದೇವನಾಮದಿಂದ ತುರೀಯನನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಸ್ವರೂಪದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ:—

ಮೌಳಿಯಲ್ಲಿಹ ವಾಸುದೇವನು

ಏಳಧಿಃ ನವಜಾನಿರೂಪವ

ತಾಳಿ ಮುಖದೊಳು ನಯನ ಶ್ರವಣಾದ್ಯವಯಗಳಲಿ

ಅಳರಸು ತಾನಾಗಿ ಸತತ ಸು-

ಲೀಲೆಗೈಯುತಲಿಪ್ಪ ಸುಖಮಯ

ಹೇಳಿ ಕೇಳಿಸಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿಸಿ ಢುಡಿದು ಢುಡಿಸುವನು

—ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಮೂಗಿನ ಬುಡದಿಂದ ೧೨ ಅಂಗುಲ ಮೇಲೆ) ತುರಿಯನಿರುವನು. ಅಜ, ಆನಂದ, ಇಂದ್ರ, ಇತ್ಯಾದಿ ೧೬ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ೧೬ ರೂಪಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯನೂ ಯಜಮಾನನೂ ತಾನೇ ಆಗಿ (ಎಂದರೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತಾನು ಕೇಳಿ ಜೀವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ; ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದ್ದು ತಾನು ನೋಡಿ, ಜೀವನಿಗೆ ನೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ.) ಸಕಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸಿದರೂ, ನಿತ್ಯಸುಖಪೂರ್ಣನಾಗಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ದುಃಖದೋಷಗಳ ಲವಲೇಶವೂ ಆತನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರೇರಕತ್ವವನ್ನೂ, ಸಕಲಕರ್ಮಪ್ರೇರಕತ್ವಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಜೀವರ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರೂ ಸ್ವಯೋಗ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೆಂಬ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ಉಪನಿಷದರ್ಥಗಳಿಂದ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಸರಳಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರೂ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ-ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ!

ಓಂ ತತ್ಸತ್ .

ಉಗಾಭೋಗ

ಮಾರಿಯ ಕೈಯಿಂದ ನೀರತರಿಸುವರು
ಮಸಣಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಕಸವಳಿಸುವರು
ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟಿಸುವರು
ಯಮನವರ ಕೈಯಿಂದ ಜಂಗುಳಿಯ ಕಾಯುವರು
ಪುರಂದರವಿಠಲನದಲ್ಲಾರು
ಸರಿಬಂದಹಾಂಗಿಹರು ಧರೆಯಮ್ಮಾಲೆ

“ಸ್ಮರಿಸಿ ಬದುಕಿರೋ”

ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲೂರು ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ‘ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದ್ವೈತ-
ಸಿದ್ಧಾಂತಜ್ಞಾನ ಉಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಮಾನರಾರು’ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದವರು.
ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಹಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ
ಮಾಡಲು ಹೊರಟು ಅವರ ವಿದ್ಯಾಮದವನ್ನು ನಿನಾಮಮಾಡಿದ್ದನ್ನು
ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರೂ ಬಲ್ಲರು. ಅವರ ಅಂಕಿತ ‘ಶ್ರೀವ್ಯಾಸವಿಠಲ’ ಎಂದು.
ಶ್ರೀ ವಿಜಯಗುರುಗಳಿಂದ ಉದ್ಧೃತರಾದಮೇಲೆ ಅವರ ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿ
ಅವರೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಅವರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಪಾಡಿ
ಪೊಗಳಿದರು. ಈ ೨೭ ನುಡಿಗಳುಳ್ಳ ಕೃತಿಯು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸವಿಠಲ-
ದಾಸಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದುದು. ಇದಕ್ಕೆ ‘ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲಿಕಾಸ್ತೋತ್ರ’
ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈಗಲೂ ಇದನ್ನು ಪಠಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು
ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಭಕ್ತರನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಈ ಪದವನ್ನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಪಠಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಸದಾಶಯಗಳನ್ನು ಫಲಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. —ಸಂ.

ಗೀತೆಯ ಮಟ್ಟ

ರೂಪಕತಾಳ

ಸ್ಮರಿಸಿ ಬದುಕಿರೋ ದಿವ್ಯಚರಣಕೆರಗಿರೋ

ದುರಿತ ತಂದು ಪೊರೆವ ವಿಜಯಗುರುಗಳೆಂಬರ

ಪ

ದಾಸರಾಯನಾ ದಯವ ಸೂಸಿ ಪಡೆದನಾ

ದೋಷರಹಿತನಾ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾ

೧

ಜ್ಞಾನವಂತನಾ ಬಲು ನಿದಾನಿ ಶಾಂತನಾ

ಮಾನವಂತನಾ ಮಹವದಾನ್ಯದಾಂತನಾ

೨

ಹರಿಯ ಭಜಿಸುವ ನರಹರಿಯ ಯಜಿಸುವ
ದುರಿತ ತ್ಯಜಿಸುವಾ ಜನಕೆ ಹರುಷ ಸುರಿಸುವ ೩

ಮೋದಭರಿತನಾ ಪಂಚಭೇದವರಿತನಾ
ಸಾಧುಚರಿತನಾ ಮನವಿಷಾದ ಮರೆತನಾ ೪

ಇವರ ನಂಬಿದಾ ಜನಕೆ ಭಯವಿದೆಂಬುದೂ
ಹಪಣವಾಗದೋ ನಮ್ಮವರ ಮತವಿದೂ ೫

ಪಾಪಕೋಟಿಯಾ ರಾಶಿ ಲೇಪವಾಗದೋ
ತಾಪ ಕಳೆವನೋ ಒಲು ದಯಾಪಯೋನಿಧಿ ೬

ಕವನರೂಪದಿ ಹರಿಯಸ್ತವನ ಮಾಡಿದಾ
ಭುವನ ಬೇಡಿದಮಾಧವನ ನೋಡಿದಾ ೭

ರಂಗನೆಂದನಾ ಭವವು ಹಿಂಗಿತೆಂದನಾ
ಮಂಗಳಾಂಗನಾ ಅಂತರಂಗವರಿದನಾ ೮

ಕಾಶಿನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಾಸದೇವನಾ ದಯವ
ಸೂಸಿ ಪಡೆದನಾ ಉಲ್ಲಾಸತನದಲೀ ೯

ಚಿಂತೆಬ್ಯಾರೋ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರೋ
ಶಾಂತಗುರುಗಳಾ ಪಾದವಿಂತು ನಂಬಿರೋ ೧೦

ಖೇದವಾಗದೋ ನಿಮಗೆ ಮೋದವಾಹುದೋ
ಅದಿದೇವನಾ ಸುಪ್ರಸಾದವಾಹುದೋ ೧೧

ಪಾಪ ತಡೆವನೂ ಬಂದ ಪಾಪ ಕಡೆವನೂ
ಶ್ರೀಪತಿಯ ಪದಾಸಮಾಪಪಿಡುವನು ೧೨

ಗಂಗೆ ಮಿಂದರೇ ಮಲವು ಹಿಂಗಿತಲ್ಲದೇ
ರಂಗನೊಲಿಯನೋ ಭಕುತಸಂಗ ದೊರಕದೆ ೧೩

ವೇದವೋದಲೂ ಬರೆದೆ ವಾದಮಾಡಲೂ
ಹಾದಿಯಾಗದೋ ಬುಧರ ಪಾದ ನಂಬದೇ ೧೪

ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಾದೇಶ ತುಕ್ಕುಬಂದರೂ
ದುಃಖವಲ್ಲದೇ ಲೇಶ ಭಕುತಿ ದೊರಕದೂ ೧೫

ದಾನಮಾಡಲೂ ದಿವ್ಯಗಾನ ಪಾಡಲೂ
ಜ್ಞಾನ ದೊರೆಯದೋ ಇವರಧೀನನಾಗದೇ ೧೬

ಇಷ್ಟು ಯಾತಕೇ ಕಂಡ ಕಷ್ಟವ್ಯಾತಕೇ
ದಿಟ್ಟುಗುರುಗಳಾಪಾದಮುಟ್ಟು ಭಜಿಸಿರೋ ೧೭

ಪೂಜೆಮಾಡಲೂ ಕಂಡ ಗೋಜುಬೀಳಲೂ
ಬೀಜವಾತಿದೂ ಘನ ಸಹಾಜ ದೊರಕದೂ ೧೮

ಸುರರು ಎಲ್ಲರೂ ಇವರ ಕರವ ಪಿಡಿವರೋ
ತರಳರಂದದೀ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗುತಿಷ್ಟರೋ ೧೯

ಗೃಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವರ್ಗೆ ಸಹಯಮಾಡುತಾ
ಅಹೋರಾತ್ರಿಲೀ ಸುಖದನಿವಹ ಕೊಡುವವೋ ೨೦

ವ್ಯಾಧಿಬಾರದೋ ದೇಹಬಾಧೆ ತಟ್ಟದೋ
ಆದಿದೇವನಾ ಸುಪ್ರಸಾದವಾಹುದೋ ೨೧

ಪತಿತಪಾಮರಾ ಮಂದಮತಿಯು ನಾ ಬಲೂ
ತುತಿಸಲಾವೆನೇ ಇವರ ಅತಿಶಯಂ ಗಳಾ ೨೨

ಕರುಣದಿಂದಲೇ ಎಮ್ಮ ಪೊರೆವನಲ್ಲದೇ
ದುರಿತಕೋಟಿಯಾ ಬ್ಯಾಗತರಿವ ದಯದಲೇ ೨೩

ಮಂದಮತಿಗಳೂ ಇವರ ಚಂದವರಿಯದೇ
ನಿಂದಿಸೂವರೋ ಭವದ ಬಂಧ ತಪ್ಪದೋ ೨೪

ಇಂದಿರಾಪತೀ ಇವರ ಮುಂದೆ ಕುಣಿವನೋ
ಅಂದ ವಚನವಾ ಜನಕೆ ತಂದುಕೊಡುವನೋ ೨೫

ಉದಯಕಾಲದೀ ಈ ಪದವ ಪರಿಸಲೂ
ಮದಡನಾದರೂ ಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾದೋ ೨೬

ಸಟೆ ಇದಲ್ಲವೋ ವ್ಯಾಸವಿಠಲ ಬಲ್ಲನೋ
ಪರಿಸಬಹುದಿದೂ ಕೇಳಿ ಕುಟಿಲರಹಿತರೂ ೨೭

ಉಗಾಭೋಗ

ಆನೆಯನು ಕಾಂಡಾಗ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದದ್ದೇನು
ನಾನು ವದರಲು ಕೇಳದಿರುವುದು ಏನು
ದಾನವಾಂತಕ ದೀನರಕ್ಷಕನೆಂಬ
ಮಾನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ದೇವರನಾಮಗಳು

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸವರ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ
ಶ್ರೀ ಕರ್ಜಿಗಿ ದಾಸಪ್ಪನವರಿಂದ
ರಚಿತವಾದುದು.

ರಾಗ—ಧನ್ಯಾಸಿ ಆದಿತಾಳ

ಓ ಎನಬಾರದೇನೋ	ಪ
ಹಂಕಾರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ	ಅ ಪ
ಕರರಾಜ ಕರೆಯಲು ತ್ವರಿತದಿಂದಲಿ ಬಂದು	
ಮೊರೆಯಲು ನಿನಗವ ಮರಿಮಗನೇನೋ	೧
ಅಂದು ಅಜಾಮಿಳ ಕಂದನ ಕರೆಯಲು	
ಬಂದು ಸಲಹಿದೆ ಬಂಧು ನೀನವಗೇನೋ	೨
ಕರುಣಾಸಾಗರ ದೊರೆ ಶ್ರೀದವಿಠಲ	
ಕರವಮುಗಿದು ಕೂಗಿ ಬರದಿರೆ ಘನವೇನೋ	೩

ರಾಗ—ಬೇಹಾಗ್ ಆದಿತಾಳ

ಎಂಥ ರಘುವೀರ—ದೀನೋದ್ಧಾರ ನೋ—	ಪ
ದೇಂಥ ರಘುವೀರ	ಅ ಪ
ನೇರಿದ ಸುಜನರ ದೂರುವ ದುರಳರ	
ಬೇರಿಗೆರೆವ ಬಿಸಿನೀರ—ನೀರ—ನೀರ	೧
ತನುಮನಧನಗಳ ತನಗರ್ಪಿಸದಲೆ	
ನೆನೆವ ಮನುಜಗತಿದೂರ—ದೂರ—ದೂರ	೨
ಶ್ರೀದವಿಠಲ ತನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಿತರಪ—	
ಧನ ಮನಸಿಗೆ ತಾರ—ತಾರ—ತಾರ	೩

“ಶ್ರೀಪತಿಮಾರ್ಗನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಸಂಪುಟ ೨ ★ ಶ್ರೀಖರ—ಮಾರ್ಗಶಿರ ★ ಸಂಚಿಕೆ ೨

‘ನಿನ್ನ ದಾಸರ ದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುರ ಮನೆ-
ಕುನ್ನಿ ಎಂದೆನಿಸೆನ್ನ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ’

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋಪಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರ ಹಿತೋಪದೇಶ	೨
ಪಾಹಿ ನಾರಾಯಣ	೬
ಹರಿಚಿತ್ತದ ಮುಂದೆ ನರಚಿತ್ತವೇ!	೭
ಸತಿಭಕ್ತಿ	೮
ಗದ್ಯ (ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸಾರ್ಯಕೃತ)	೧೨
ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ಉಪಮಾನಗಳು	೧೫
ಸುಜನರು ಹೀಗಿರಬೇಕು	೨೫
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨೭
ಶ್ರೀ ಅಣ್ಣಾ ವಧೂತರ ಕೃತಿಗಳು	೩೦
ತತ್ತ್ವಸುವಾಲಿ	೫೯

ಪೋಷಕರು

ಪ್ರೊ|| ಕೆ. ಎಸ್. ಗುರುರಾಜದಾಸ್,

D.Sc. F.R.I.C.F. Inst. P.F.A. Sc.

Indian Institute of Sugar Technology,

KANPUR

ಈ ಮಹನೀಯರು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷವೂ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ
 ೧೦ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ
 ಶ್ರೀಹರಿಪಾಯುಗಳು ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು
 ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

—ಸಂ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ ಛನೇ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಮಳ
 ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರಿಂದ
 ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಾ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ
ಮಾಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಪವಮಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾಡು-
ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ವಲಿದು

ಸಂಪುಟ } ೨	ಶ್ರೀ ಖರ-ಮಾರ್ಗಶಿರ ರೀತಿಯ-ದೀಪಿಕೆ	{ ಸಂಚಿಕೆ ೨
--------------	----------------------------------	---------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ-ಪೂರ್ವಿ ಆದಿತಾಳ

ದಯವಾಗೋ ದಯವಾಗೋ	ಪ
ಹಯಮುಖ ಭಯಕೃದ್ಭಯನಾಶನ ನೀ	ಅ ಪ
ಗೋಭೂಸುರರಿಗೆ ಭೂಭುಜರ ಭಯ ಪ-	
ರಾಭವಗೈದ ಶ್ರೀ ಭೂರಮಣನೆ	೧
ಶತ್ರುತಾಪಕ ಜಗತ್ರಯವ್ಯಾಪ್ತ ಪ-	
ವಿತ್ರಪಾಣಿ ಸರ್ವತ್ರದಿ ಎಮಗೆ	೨
ಖರಮುರನರಕಾದ್ಯರ ಸಂಹರಿಸಿದೆ	
ಪರಮಪುರುಷ ಗಹ್ವರಹರ ನರಹರ	೩
ಎಷ್ಟೆಂದುಸುರಲಿ ದುಷ್ಟಜನರು ಬಲು	
ಕಷ್ಟಪಡಿಸ ಬಗೆ ಜಿಹ್ವಾಸಾರಥಿಯೆ	೪
ಅಪ್ರಮೇಯ ನೀ ಕ್ಷಿಪ್ರದಿ ಒಲಿದು ಜ-	
ಯಪ್ರದನಾಗೋ ಸುಪ್ರದವರದ	೫
ದ್ರಾವದಿವೋರೆಕೇಳ್ತಾ ಪದ್ಭಾಂಧವ-	
ನೀ ಪೊರೆಯೆಮ್ಮ ಭೂಪತಿ ನಿರತ	೬
ಯಾತಕೆ ಎಮ್ಮನು ಭೀತಿಗೊಳಿಪೆ ಪುರು-	
ಹೊತನುತ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ	೭

ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಹಿತೋಪದೇಶ

ಲೇಖಕರು :

ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯ, ಎಂ. ಎ.
ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜ್ — ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀಹರದಾಸಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು ಮಾಡಿರುವಂತಹ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಹಿರಿದು. ದಾಸರಾಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಬಂದು ತತ್ವಗಳನ್ನರಿತು ಅವರ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಹ ರ ಯು ಇವರಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇವರನ್ನು ಇಂದೂ ಮಹನೀಯರು ಎನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಭುವರ್ಯವರು. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರದ ನೀತಿಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ, ಹದಮಾಡಿ, ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಅಂಕುರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನರೂಪಫಲ ಪಡೆದು ಬೀರಿದವರು ವಿಜಯರಾಯರು. ಮೂರು ನುಡಿಯ ಆಡೆಮುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಯರು ಲೋಕಹಿತವನ್ನು ಹರಡಿದ್ದರೆ ವಿಜಯರಾಯರು ನಾಲಕ್ಕಾರು ತಾಳಗಳ ದೀರ್ಘಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಅಂತಿಮಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಅಂತೇಷು ರೇಮಿರೇ ಧೀರಾಃ ನ ತೇ ಮಧ್ಯೇಷು ರೇಮಿರೇ” ಎಂಬ ಮಹಾಭಾರತದ ಸೂಕ್ತಿರತ್ನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಧೀರರು (ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಮಿಸುವವರು) ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಎಸಗಿ ಆನಂದಪಡುವರು. ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥಕಾಮಗಳು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲ. ಪುರುಷರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯವಾದದ್ದು ಮೋಕ್ಷವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

“ಸಾಧನವೆಂಬೋದಿದೆ ಸಕಲಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಆದರದಿಂದಲಿ ಕೇಳೋ ಎಲೊ ಜೀವನೇ !
ಭೂದೇವದೇಹವನ್ನು ಬಾಹೊದೆ ದುರ್ಲಭ
ಮೇದಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಬಂದು ಪೂರ್ಣ—
ಬೋಧರ ಮತದಲ್ಲಿ ಪೊಂದುವುದೆ ನಿರ್ಜ—
ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಲು ದೂರ ಕಾಣೊ,

—ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದೇ ಜನ್ಮದ
ಗುರಿ. ಜನ್ಮವು ಆಗಲೇ ಸಾರ್ಥಕ. ವೃಥಾವಾದ ಜನ್ಮಗಳು ಎಷ್ಟು
ಬಂದರೆ ಏನು? ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾದ ಜನ್ಮ ಅಲ್ಪಕಾಲವಾದರೂ ಸರಿಯೇ;
ಅದೇ ಮತ್ತೆ ಜನುಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದ ಜನ್ಮ. ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ-
ಸಾಧನವಾವುದು? “ಪರಮಮುಖ್ಯಸಾಧನಂ ಹಿ ಭಗವಾನೇವ” ಎಂಬ
ಸುಧಾವಾಕ್ಯದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು
ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವ್ಯಾಪಾರ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮ
ಪ್ರಸಾದವೇ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ. “ಉತ್ತಮಸ್ತೇವ ಮುಕ್ತಿದಃ” ಇದೇ
ಆರ್ಥವನ್ನು ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ಥಾ ಅಯನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ”
ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು
ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಸಕಲಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಾಧನವೆಂಬೋದು
ಇದೇ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ
ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇದಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಬಂದು ಭೂದೇವದೇಹವನ್ನು
(ಬ್ರಾಹ್ಮಣದೇಹವು) ಬಾಹೊದೆ ದುರ್ಲಭ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪೂರ್ಣಬೋಧರ
(ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ) ಮತದಲ್ಲಿ ಪೊಂದುವುದೆ ನಿರ್ಜರಾದಿಗಳಿಗೂ ಸಹ
ಬಲು ದೂರ ಕಾಣೊ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಮ್ಮ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ ಕರುಣಿಸಿರುವಾಗ
ಅದನ್ನು ವೃಥಾಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯಜೀವಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ.
ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಿ ಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವೇದ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ,

ಪಂಚರಾತ್ರ ಮತ್ತು ತದನುಸಾರಿಯಾದ ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು
ಓದಿ ಸಾರವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೂ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಷ್ಟೆ!

.....ಪಂಚ—

ಭೇದಮಾರ್ಗವೆ ತಿಳಿದು ಕಂಡ ಮತಿಗೊಡದೆ
ಸಾಧಿಸು ಹರಿಯ ಪಾದ ದೃಢತರದಲ್ಲಿ

—ಪ್ರಪಂಚವು ಪಂಚಭೇದದಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಭಿನ್ನರಾದ ಜೀವರು
ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವವುಳ್ಳವರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸರ್ವೋಚ್ಚನಾದವನು
ಶ್ರೀಹರಿ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ದೃಢತರವಾಗಿ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು
ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಧನವು ಕಠಿಣವೆಂದು ಯಾರೂ ಹೆದರಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

ಸಾಧನನೋಡಿದರು ಸುಲಭದೊಳುಂಟು ಅ—
ಗಾಢವಿಲ್ಲವು ಕಾಣೊ ತಿಳಿದಮ್ಯಾಲೆ

ಸಾಧನದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅರಿತವರಿಗತಿಸುಲಭ ಹರಿಪೂಜೆ.
ಅರಿತಮೇಲೆ ಅದು ಅಗಾಢವಲ್ಲ.

ಪೋದದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಪುಣ್ಯ—
ವಾದದ್ದು ಎನ್ನು ನಿಶ್ಚಲ ಗುಣದಲ್ಲಿ
ಖೇದವೆ ಪಡದಿರು ವೈಕುಂಠನಗರಿಗೆ
ಹಾದಿಯಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲಿಂದು ನೀನು
ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿ ಮಾಡಿದ ಕ್ಲಾಪ್ತಿಗೆ
ಬಾಧೆ ಬಾರದೆಂದು ಕಾಣೊ ಏನಾದರೂ
ನೀ ಧೈರ್ಯದಲ್ಲಿರು

ಸಾಧನದ ಗುಟ್ಟಾದರೂ ಏನು! “ಕುರುಭುಂಕ್ಷ್ಯ ಚ ಕರ್ಮ ನಿಜಂ
ನಿಯತಂ| ಹರಿಪಾದ ವಿನಮ್ರಧಿಯಾ ಸತತಂ” ಹರಿಮಾಡಿದ ಕ್ಲಾಪ್ತಿಗೆ
ಅನ್ಯಥಾ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಕರ್ಮೋಚಿತ, ವರ್ಣೋಚಿತ,
chapter 2 35

ಆಶ್ರಮೋಚಿತ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಧೈರ್ಯವಿಂದಿರುವುದೇ. ಹರಿಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸಪಡಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಎದುರು ಈಸಿ ಕೈಸೋತು ಮುಳುಗಿ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಆ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲವೇ! ದುಃಖಮಯವಾದ ನಿತ್ಯತಮಸ್ಸಿಗಿಂತ ಬೇರೊಂದು ಅಪ್ರಿಯವಾದುದಿಲ್ಲ. ಆ ನರಕದಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಹೆದರಬೇಕಾದುದು. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಂಬಿದವನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

“.....ಮಧ್ವದಾಸರು ನಿತ್ಯ—

ವಾದ ತಮಸ್ಸಿಗೆ ದೂರರೆಂದೂ,

ಎಂದಿಗೂ ಮಧ್ವದಾಸರಿಗೆ ನಿತ್ಯನರಕದ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು

“ಕ್ರೋಧರಹಿತ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರಾಯನ

ಪಾದವೇ ಕೇವಲ ನಂಬು ನಂಬು ಬಿಡದೇ”

ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ತದೀಯನೆಂದು ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. “ರಕ್ಷತೀತ್ಯೇವ ವಿಶ್ವಾಸಃ ತದೀಯೋಹಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ| ಶರಣಾಗತಿರೇಷಾ ಸ್ಯಾದ್ವಿಷ್ಣೋ ಮೋಕ್ಷ ಫಲಪ್ರದಾ” ಎಂಬ ಪುರಾಣೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎಂದೂ, ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಎಂದು ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ-ಸಾಧನ. ನಮ್ಮಂತಹ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವನೇ ಶ್ರೀಹರಿ? ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೆದರಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕ್ರೋಧರಹಿತ. ಅವನಿಗೆ ಯಾರೂ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಲ್ಲಿ? ಅದುದರಿಂದ ಪರಮಕರುಣಾನ್ವಿತನಾದ ಮಧ್ವಮುನಿಪೂಜಿತಪಾದಪಲ್ಲವ ಲಕುಮಿವಲ್ಲಭನನ್ನು ಏಕೋಭಾವದಿಂದ ನಂಬುವುದೇ ಜೀವನದ ಪರಮಮುಖ್ಯಧ್ಯೇಯ. ಇದೇ ವಿಜಯರಾಯರ ನಿತೋಪದೇಶ.

ಪಾಹಿ ನಾರಾಯಣ

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರು. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರು ಈ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರನ್ನೂ ಶ್ರೀದವಿಠಲದಾಸರನ್ನೂ ಕುರಿತು 'ನಾನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಒಂದು ರಥವಿದ್ದಂತೆ, ಈ ರಥಕ್ಕೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳಿದ್ದಂತೆ ಅಷ್ಟು' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರ ಪೈಕಿ ಈ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹ ಶ್ರೀ ದಾಸರವರದು ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೆ?

ಪ್ರಕೃತ ಈ ಕೆಳಗಿರುವ ದೇವರನಾಮ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರವರಿಂಟ ಪ್ರಣೀತವಾದುದು. ಈ ಕವಿತೆಯ ವೈಖರಿಯು ಎಷ್ಟು ಅಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ! — ಸಂ.

ರಾಗ—ನಾಟ ತಾಳ—ಝಂಪೆ

ಪಾಹಿ ನಾರಾಯಣನೆ ಪಾಹಿ ವಾಸುಕಿಶಯನ

ಪಾಹಿ ಗರುಡಧ್ವಜನೆ ಪಾಹಿ ಕಮಲಾಕ್ಷ

ಪೆ

1 ಸಂವತ್ಸರಾಂಬರ-ನತಜನರಪರಿಪಾಲ

2 ಸಂವತ್ಸರ ಹರೇ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಯೇ

3 ಸಂವತ್ಸರಕೆ ನಿನ್ನ ಸಮರಾರೊ ತ್ರಿಜಗದಿ

4 ಸಂವತ್ಸರ ಜಲಜಕೆ 5 ಸಂವತ್ಸರುಪಮಾ

೧

6 ಸಂವತ್ಸರಾಕ್ಷನುತ ಗಜವೈರಿಸಂಹರನೆ

7 ಸಂವತ್ಸರಾದಿ 8 ಸಂವತ್ಸರರಿಪು

9 ಸಂವತ್ಸರ ಕುವರನೆ 10 ಸಂವತ್ಸರನೆ ಯನ್ನ

11 ಸಂವತ್ಸರವಳಿದು ಕೊಡು 12 ಸಂವತ್ಸರಮತಿ

೨

ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಸಂಜ್ಞೆ:- 1 ಶುಕ್ಲ 2 ಪ್ರಜಾಪತಿ 3 ವಿಕ್ರಮ

4 ಶ್ರೀಮುಖ 5 ಪಿಂಗಳ 6 ಚಿತ್ರಭಾನು 7 ಖರ 8 ರಾಕ್ಷಸ 9 ನಂದನ

10 ಈಶ್ವರ 11 ದುರ್ಮತಿ 12 ಸೌಮ್ಯ

13 ಸಂವತ್ಸರಸಮಗ್ರ ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲನಿ

14 ಸಂವತ್ಸರಸ್ವಾಮಿದೋಷದೂರ

15 ಸಂವತ್ಸರಪಿತೃ ಸಿರಿ 16 ಸಂವತ್ಸರನೇ ಕ್ಷೇಶ

17 ಸಂವತ್ಸರ ಮಾಡು ದೀನಕಲ್ಪತರು

2

13 ಅನಂದ 14 ಸರ್ವಜಿತ 15 ಮನ್ಮಥ 16 ಕ್ಷಯ 17 ಪರಾಭವ

X ಸಿರಿ = ಅಸುರೀ ಸಂಪತ್ತು

ಹರಿಚಿತ್ತದ ಮುಂದೆ ನರಚಿತ್ತವೇ!

ರಾಗ—ಪೂರ್ವಕಲ್ಯಾಣಿ

ಅಟಿತಾಳ

ಹರಿಚಿತ್ತ ಸತ್ಯ ಹರಿಚಿತ್ತ

ಪ

ನರಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಲವಲೇಶ ನಡೆಯದು

ಅ ಪ

ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಭಾಗ್ಯ ಬಯಸೋದು ನರಚಿತ್ತ

ಮದುವ್ಯಾಗದಿರುವುದು ಹರಿಚಿತ್ತವು

ಕುದುರೆ ಅಂದಣ ಅನಿ ಬಯಸೋದು ನರಚಿತ್ತ

ಪದಚಾರಿಯಾಗೋದು ಹರಿಚಿತ್ತವಯ್ಯ

ರಿ

ವಿಧವಿಧ ಯಾತ್ರೆಯ ಬಯಸೋದು ನರಚಿತ್ತ

ಒದಗಿಬರುವ ರೋಗ ಹರಿಚಿತ್ತವು

ಸದಾ ಅನ್ನದಾನವ ಬಯಸೋದು ನರಚಿತ್ತ

ಉದರಕೆ ಅಳುವುದು ಹರಿಚಿತ್ತವಯ್ಯ

೨

ಧರಣಿಯನಾಳಬೇಕೆಂಬುದು ನರಚಿತ್ತ

ಪರರ ಸೇವಿಸುವುದು ಹರಿಚಿತ್ತವು

ವುರಂದರವಿಠಲನ ಬಯಸೋದು ನರಚಿತ್ತ

ದುರಿತವ ಕಳೆವದೆ ಹರಿಚಿತ್ತವಯ್ಯ

3

ಪ ತಿ ಭ ಕ್ತಿ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ನಾರದರ ಅಂಶ. ಇದಕ್ಕೆ ಗರುಡವುರಾಣದ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡವು ಆಧಾರವೆಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ಲೋಕದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರ ಮತ್ತು ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದರೆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಆಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ನಡೆಸಲು ಆಶಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಸ್ತುತ ಅನುಭವದ ಚರಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀವೃಂದಕ್ಕೇ ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ವೈಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಇಂದಿಗೂ ತಿಳಿಸುತ್ತ ಮಹಿಳಾ-ವೃಂದವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ನಾರದಮಹಾಮುನಿವರ್ಯರು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಡದಿಯನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ. ನಾರದರಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅವರು 'ಪ್ರಭೋ, ಆಕೆಯು ಪತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಯನ್ನು ಅದೇನು ಅಷ್ಟು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವೆ? ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು, ಇದೋ ಹೊರಟೆ' ಎಂದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯು 'ನಾರದ ಅತ್ರಿಪತ್ನಿಯು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪತಿಸೇವಾಪರಾಯಣೆಯರ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗಬೇಡ, ಹೋಗಿ ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾಗಬೇಡ; ನಂತರ ಮಿಡುಕಬೇಡ' ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ಸೂಚಿಸಿದ ಆದರೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ!

ನಾರದರು ಆ ಋಷಿವರರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೀಣೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟರು. ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಸತೀಮಣಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಲ್ಲವೇ ಅವರು ಹೋಗಿದ್ದುದು? ಯಾರೂ ಕೇಳದ, ಬರೆದಿಡದ,

ಅಯ್ಯೋ, ಮಾಡದಿದ್ದ ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಏನೋ, ಆಶ್ರಮದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು 'ಅಮ್ಮಾ, ಅತ್ಯಂತ ಹಸಿವು; ತಡೆಯಲಾರೆ, ನೀಡಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆ' ಎಂದರು

‘ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಫಲಮೂಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗಾವುದು ಇಚ್ಛೆ?’

‘ಅದಿರಲಮ್ಮ, ನನ್ನದೊಂದು ವ್ರತವಿದೆ.’

‘ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದ್ದರೆ ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೀನಿ!’

‘ಮಹತ್ವದ್ದೇನಲ್ಲ, ಹೇಳಲೇ?’

‘ಅಗತ್ಯ ಹೇಳಬಹುದು, ಸಂಕೋಚವೇಕೆ?’

‘ನಿರ್ವಾಣವಾಗಿ ಬಡಿಸಿದರೆ ಸರಿ, ಅಷ್ಟೆ!’

‘ಏನಿದು! ಇಂತಹ ವ್ರತವೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿದೆಯೇ?’

‘ಅದೇನೋ ನಾನರಿಯೆ, ನನ್ನದಂತೂ ಈ ವ್ರತ. ನೀನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದರೂ ಸರಿ, ನೀಡದಿದ್ದರೂ ಸರಿ’

ಹೀಗೆಂದೊಡನೆ ಪತಿಭಕ್ತಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಏನಾದರೂ ಕುಗ್ಗಿತೆಂಬಿರಾ? ಇಲ್ಲ. ಕುಟೀರದ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (ಪತಿದೇವನ ಪಾದ ತೊಳೆದು) ಉದಕವನ್ನು ತಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದಳು.

ನಾರದರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ‘ಇದೇನಿದು! ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡೆಂದರೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಮೇಲೆರಚುತ್ತಾಳೆ ಈ ಸಾಧ್ವಿ’ ಎಂದು ತಲೆ, ಮೈ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೈಯಾಡಿಸಿದರೆ ಹೆರಳಬಂಗಾರ ಬಂದಿದೆ ಮುಡಿಗಿ. ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಮೈ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಮೈತುಂಬ ಒಡವೆಗಳು. ನಡುಗಿತು ಎದೆ. ಮುಂದೆ ಗತಿ ಏನೆಂದು ತೋರದೆ, ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ‘ಅಮ್ಮಾ, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವಮ್ಮ ನನಗೆ, ನನ್ನ ನಿಜರೂಪದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕಮ್ಮ, ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆನಮ್ಮ; ದಯೆತೋರಮ್ಮ’ ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚತೊಡಗಿದರು.

ಆಗ ಮಹಾಸತಿ ಅನಸೂಯಾದೇವಿಯು ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಕುರಿತು,—
‘ತಮ್ಮ ವ್ರತ ಕೆಡದಂತೆ—ಒಂದಿಗೇ ನನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾರ್ಥಮಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬಾರದಂತೆ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಂದು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆರಚಿ

ತಮ್ಮನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿರಿಸಿದೆ, ಅಷ್ಟೆ! ಏಳಿರಿ ಬೇಗ, ಸ್ವೀಕರಿಸಿರವ್ವಾ ಭಿಕ್ಷೆ' ಎಂದು ಮೃದುನುಡಿಯಿಂದ ನುಡಿದಳು.

ನಾರದರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗವೇನೆಂದು ತೋರದಾಯಿತು. ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದರು. 'ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗಿಂತ ಚೆಲುವೆಯಾದ ನೀನಾರು? ಸಂತೋಷ. ಎಂತಹ ನಡೆ, ನುಡಿ, ಬೆಡಗು! ದೇವೀ, ನೀನು ಒಪ್ಪುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಿಮಗಿರಿತನಯಳಿಗಿಂತ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೂಕ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮ ಇಡುತ್ತೇನೆ, ಬಳಿಗೆ ಬಾ ಕೋಮಲಾಂಗಿ' ಎಂದ ಕೈಲಾಸದೊಡೆಯ, ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ!

ನಾರದರ ಪಾಡು ಬೇಕೇ? ನಗೆಗೇಡು! ನಡೆದರು ಚತುರ್ಮುಖನ ಬಳಿಗೆ. ಆತನು ಸರ್ವಜ್ಞನೇ ಆದರೂ ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ— 'ನೀನಾರಮ್ಮ' ಎಂದ.

'ನಾನು, ನಾರದೆ!'

'ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು! ಒಬ್ಬಳೂ ಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದೆ. ಆದದ್ದೆಲ್ಲ ಒಳಿತೇ ಆಯಿತು. ನೀನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗು. ಉತ್ತಮ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ ನಿನಗೆ. ನನಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷ!' ಎನ್ನ ಬೇಕೇ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮ.

ಚತುರ್ಮುಖನ ವರಪ್ರಸಾದದ ಫಲ — ನಾರದರಿಗೆ ಅರವತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ನಾರದರು 'ಗತಿ ಏನು ನನಗೆ ಈಗ?' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. 'ನಮ್ಮಪ್ಪನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು' ಎಂದರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು. ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನನ್ನು ಭಕ್ತದಲ್ಲಿ ಉಪಚರಿಸಿದಂತಾಯಿತು ತಮ್ಮ ಪಾಡು ಎಂದುಕೊಂಡರು ನಾರದರು.

ಗತ್ಯಂತರ ತೋರದೆ ನಾರದರು ನೇರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದರು. ಆತನಾದರೂ ನಾರದರ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಕನಿಕರ ತೋರಿದನೇ! ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟುವಾತ್ರವಲ್ಲ— 'ನಾರದಾ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಂದೇ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದೆ! ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೋ, ನಾನಂತೂ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಗೊಡವೆಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದುಬಿಟ್ಟ ಶ್ರೀಹರಿ. 'ಗೋವಿಂದಾ, ನನಗೆ ದಿಕ್ಕಾರು' ಎಂದರು ನಾರದರು.

ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಅರಿತುಕೊಂಡ ನಾರದರು ಮರಳಿ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದೆಡೆಗೇ ಬಂದರು. ಮುಷಿಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಆತನ ಆರ್ತನಾದ ಕೇಳಲಾರದೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಂಡನ ಪಾದ ತೊಳೆದು ತಂದು ಅದನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಒಡನೇ ಹಿಂದಿನ ರೂಪ ಬಂದಿತು. ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಇದನ್ನೂ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಕತೆಯನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಂಡಂತೆ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕವನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಅನಸೂಯಾ' ಎಂದರೆ ನಾರದರಿಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷ. ಈ ವಿಷಯ ನಾರದೀಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲೇ ಇದೆಯೆಂದು ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಅರುಹಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಹಿರಿಮೆ ಆಕೆಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇದು—ಎಂದು ಅವರ ಮಾತೇ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನೋಡಿ, ಅವರು ನುಡಿದಿರುವ ಕೀರ್ತನೆ ಇದು:—

ರಾಗ—ಮುಖಾರಿ ಅಟಿತಾಳ

ಪತಿಯೇ ಪರದೇವತೆ| ಎನುತೆ ಎಂದೂ ಸತಿಯರಿಗೆ ಬಂಧೂ ಪ

ಪತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತೀರ್ಥಗಳುಂಟು
ಪತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸ್ವೇತ್ರಗಳು
ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದಾನಂದತತಿ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿ
ಗತಿಕೊಡುವ ದೈವವ ಜೀರ ಚಿಂತಿಪುದೇಕೆ?

೧

ಪತಿಯ ಸೇವೆಯೇ ಸಕಲ ವ್ರತಗಳು
ಪತಿಯ ಭಜಿಸುವುದೇ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಗಳು
ಪತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರತಿಪತಿಹಿತನೆಂದು
ಮಿತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಲು ಗತಿಕೊಡುವನು ದೇವ

೨

ಪತಿಯ ಸಿಂದಿಸುವಳು ಪಾತಕಿಯಾಗುವಳು
ಪತಿಯ ವಚನಂಗಳಿಗೆ ಬದಲು ಪೇಳುವಳಾ

ಗತಿಯ ತಪ್ಪಿಸುವನು ಪುರಂದರವಿಠಲನು
ಮತಿಯುಳ್ಳವರು ಇದನರಿತು ನಡೆಯಬೇಕು

೩

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಈ ಅಮೃತವಾಣಿ ಇರುವಾಗ ಆ ಮಹಾನುಭಾವಳಾದ ಅನಸೂಯಾದೇವಿಯ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅನುದಿನವೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ಆಕೆಯು ಪತಿದೇವನಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಪರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಅಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ಉತ್ತಮಲೋಕದ ಅನುಭವ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶೀತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದಿರುವರೇ ನಮ್ಮ ಭಾರತದೇಶದ ಪತಿವ್ರತೆಯರು?

[—ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ 'ಅನಸೂಯಾಚರಿತ್ರೆ'ಯಿಂಪ]

ಗದ್ಯ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸಾರ್ಯಕೃತ

(ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ತುಲಸೀವಂದನದ ನಂತರ
ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪಠಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ)

ಅನಂತಕೋಟಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ, ರಮಾ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿವಂದ್ಯ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ, ಭವರೋಗವೈದ್ಯ, ಶರಣಾಗತವಜ್ರಪಂಜರ, ಆಪದ್ಬಾಂಧವ, ಅನಾಥಬಂಧೋ, ಅನಿಮಿತ್ತಬಂಧೋ, ಪತಿತಪಾವನ, ಮಹಾರೋಗ-ನಿವಾರಣ, (೧೦) ಮಹಾದುರಿತನಿವಾರಣ, ಮಹಾಬಂಧವಿನೋಚನ, ಭಯಕೃದ್ಭಯವಿನಾಶನ, ಕೃಪಾವಾರಿಧೇ, ದೇವದೇವೋತ್ತಮ, ದೇವ-ಶಿಖಾಮಣಿ, ಕಪಟನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರ, ನಿತ್ಯರೋಳು ನಿತ್ಯ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ, (೨೦) ಮುಕ್ತಮುಕ್ತನಿಯಾಮಕ, ಮೋಕ್ಷಧರ, ಸುಪೈಕುಂಠಪತಿ

ವೈಕುಂಠವಿಹಾರಿ, ತ್ರಿಧಾಮ, ತ್ರಿಗುಣವರ್ಜಿತ, ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣ,
 ಜಗತ್ಪತೇ, ಜಗದತ್ಯಂತಭಿನ್ನ, ಜಗದೀಶ, (೩೦) ಜಗದುದ್ಧಾರ,
 ಜಗತ್ಸಾಮಿ, ಜಗದ್ವಿಲಕ್ಷಣ, ಜಗನ್ನಾಥ, ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿ, ವಿರಾಟ-
 ಮೂರ್ತಿ, ಹೇ ಮಂಗಳಾಂಗ, ಹೇ ಶುಭಾಂಗ, ಪರಮಮಂಗಳಮೂರ್ತಿ,
 ಕೋಮಲಾಂಗ, (೪೦) ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ, ಇಂದುವದನ, ಬಹುಸುಂದರ,
 ಇಂದಿರಾವಂದಿತಚರಣ, ವೈಕೋದರವಂದ್ಯ, ಕೇಶವಾದಿರೂಪ, ಅಜಾದಿ-
 ರೂಪ, ನಿಶ್ವಾದಿರೂಪ, ಆತ್ಮಾದಿರೂಪ, ಅನಿರುದ್ಧಾದಿರೂಪ (೫೦)
 ಅನ್ನಮಯಾದಿರೂಪ, ಅನೇಕಮಂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ, ಸರ್ವಸಾರಭೋಕ್ತ,
 ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾತ, ಓಂಕಾರಶಬ್ದವಾಚ್ಯ, ವಿಶಿಷ್ಟತಾರತಮ್ಯವಾಚ್ಯ,
 ಅನಂತಾನಂತ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯ, ಅಣುಮಹದ್ರೂಪ, ಶಂಖಚಕ್ರ
 ಸೀತಾಂಬರಧಾರಿ, (೬೦) ಕಮಲಾಕ್ಷ, ಕಮಲನಾಭ, ವೈಜಯಂತೀ-
 ವನಮಾಲಾಶೋಭಿತ, ಕೌಸ್ತುಭಭೂಷಿತ, ಸುವರ್ಣವರ್ಣ, ನವರತ್ನ-
 ಕುಂಡಲಧಾರಿ, ಕಸ್ತೂರೀಶ್ರೀಗಂಧಲೇಪನ, ಗರುಡಾರೂಢಶೋಭಿತ,
 ಕಾವಃಧೇನು, ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನ, (೭೦) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಚಿಂತಾಮಣಿ,
 ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯಿ, ಶೇಷಶಾಯಿ, ವಟಪತ್ರಶಾಯಿ, ಖಗವಾಹನ,
 ದೇಶಕಾಲಗುಣಾತೀತ, ಅನಂತಬ್ರಹ್ಮ, ಅನಂತಶಕ್ತಿ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ,
 (೮೦) ಅನಂತಕೀರ್ತಿ, ಪುರಾಣಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಅಕ್ಷರವರದ,
 ಅಂಬರೀಷವರದ, ನಾರದವರದ, ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದ, ಗಜೇಂದ್ರವರದ,
 ಮುಚುಕುಂದವರದ, ಧ್ರುವವರದ, ವಿಭೀಷಣವರದ, (೯೦) ಕುಲಾಲ-
 ಭೀಮಸಂರಕ್ಷಕ, ಪುಂಡರೀಕವರದ, ಪರಾಶರವರದ, ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ,
 ಪಾಪವಿದೂರ, ಅರಿಜನಪ್ರಚಂಡ, ಚಾಣೂರಮಲ್ಲಮುಷ್ಠಿಕಾಸುರ-
 ಮರ್ದನ, ಕಾಳಿಂದೀವನಕೂಲಕಂಠೀರವ, ಮದನಗೋಪಾಲ, ವೇಣು-
 ಗೋಪಾಲ, (೧೦೦) ವೇಣುನಾದಪ್ರಿಯ, ಷೋಡಶಶಹಸ್ರಗೋಪಿಕಾ-
 ಪ್ರೀತಿವಿಲಾಸ, ಅಹಲ್ಯಾಶಾಪವಿಮೋಚನ, ದ್ರೌಪದೀಅಭಿಮಾನರಕ್ಷಕ,
 ದುಷ್ಪಜನಮರ್ದನ, ಶಿಷ್ಯಜನಪರಿಪಾಲನ, ಮುಕುಂದ, ಮುರಾರೇ,
 ಕಂಸಾರೇ, ಅಸುರಾರೇ, (೧೧೦) ದೈತ್ಯಕುಲಸಂಹಾರ, ಕ್ಷಾತ್ರಕುಲಾಂತಕ,
 ಸೋಮಕಾಸುರಾಂತಕ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಸಂಹಾರ, ರಾವಣ-

ಕುಂಭಕರ್ಣಮರ್ದನ, ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ರಶಿರಚ್ಛೇದನ, ರಘು-
 ಕುಲೋದ್ಭವ, ದಶರಥಕಾಸಲ್ಯಾನಂದನ, ಸಿಂಧುರವರದ, ಸೀತಾಪತೇ
 ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ, (೧೨೦) ಯದುಕುಲೋತ್ಪನ್ನ, ಯದುಕುಲೋದ್ಧಾರ,
 ಯದುಕುಲತಿಲಕ, ಯದುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಸುದೇವದೇವಕೀನಂದನ,
 ಯಶೋದಾಕಂದ, ವೃಂದಾವನವಾಸಿ, ಗೋಪಕುಮಾರ, ಗೋಕುಲ-
 ದ್ವಾರಕಾನಾಸ, ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಿ (೧೩೦) ಕಾಲೀಯಮರ್ದನ,
 ಪಾಂಡವಬಂಧೋ, ಪಾಂಡವಪರಿಪಾಲ, ಪಾಂಡವಪ್ರಿಯ, ಸುದಾಮಸಖ,
 ರುಕ್ಮಿಣೀವಲ್ಲಭ, ಸತ್ಯಭಾಮಾಪ್ರಿಯ, ಗೋ ಪೀ ಜ ನ ಜಾ ರ (೧೪೦)
 ನವನೀತಚೋರ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಗಂಗಾಜನಕ, ಪ್ರಯಾಗಮಾಧವ,
 ಕಾಶೀ ಬಿಂದುಮಾಧವ, ಸಂಪಾಪತೀಗುಲಗಂಜಿಮಾಧವ, ರಾಮೇಶ್ವರ-
 ಸೇತುಮಾಧವ, ಬದರೀನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ, ವಡ್ಡಿಜಗನ್ನಾಥ
 (೧೫೦) ಉಡುಪಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚೆಲುವರಾಯ, ಬೇಲೂರ-
 ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ, ಅಹೋಬಲನರಸಿಂಹ, ಪಾಂಡುರಂಗವಿಠಲ, ಶ್ರೀಶೈಲವಾಸ,
 ಅರುಣಾಚಲನಿಲಯ, ವೃಷಭಾಚಲವಿಹಾರಿ, ಅನಂತಶಯನ, ದರ್ಭಶಯನ,
 (೧೬೦) ಕಪಿಲ, ಹಯಗ್ರೀವ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಶಿಶುಮಾರ, ಧನ್ವಂತರಿ,
 ಮಮಸ್ವಾಮಿ, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿ, ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ, ಜಗದೀಶ, ಪ್ರಾಣೇಶ,
 (೧೭೦) ದ್ವಿಜಘಣಿಪಮೃಡೇಶ, ಶ್ರೀರಮಣ, ಭೂರಮಣ, ದುರ್ಗಾರಮಣ,
 ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಂಕಟರಮಣ, ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ,
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನ್ಮಥ ಮನ್ಮಥ, ಹರಿವಿಠಲ, ಪುಂಡರೀಕವರದ
 ಪುರಂದರವಿಠಲ (೧೮೦) ಪರಾಕ್.

॥ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವೇಶಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ಉಪಮಾನಗಳು

ಲೇಖಕರು: ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬಿ. ಎ.

ಗಾ|| ಅ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್

ಕರ್ಣಾಟಕ ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೊಡುವ ಉಪಮಾನಗಳೂ ಒಂದು. ಉಪಮಾನಗಳೆಂದರೆ ಬಳಸಾದ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಭಾವನಾಕಲ್ಪಿತವಾದ ಅಥವಾ ಕವಿಸಮಯದ ಉಪಮಾನಗಳಲ್ಲ. ದಾಸರ ಉಪಮಾನಗಳೆಂದರೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅನುಭವದ ಉಪಮಾನಗಳು. ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ಒಂದು ಉಪಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಿದರೆ ಧಟ್ಟನೆ ಅದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿ ಉಪಮೇಯದ ಅರ್ಥ-ಗಾಂಭೀರ್ಯವು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮುಚಿತವಾದ, ಸುಸಂಗತವಾದ, ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟುಡನೆಯೇ ನಮಗೆ ಆ ವಿಷಯವು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ, ಹೌದು, ನಿಜ ಎಂದು ತಲೆದೂಗಿ ಅನುಮೋದಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಉಪಮಾನಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರುಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಉಪಮಾನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಶೇಷತಃ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಮಾನಗಳು ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರನ್ನು ಉಪಮಾಲೋಲರೆಂದು ಕರೆದರೆ ಏನೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲವು ಉಪಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಸರು, “ಮಾನಭಂಗವ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಉಪಕಾರಗಳನೇನಮಾಡಿದರಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದಯ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:—

ಕುಂದುಗಳನೆತ್ತಿ ಕುಚೋದ್ಯ ಕುಮಂತ್ರಗಳ-
 ನೊಂದೊಂದು ವರ್ಣಗಳನೆತ್ತಿ ಜರಿದು
 ಮುಂದೆ ಭಂಗಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಉಂಬಳಿಯ ನೀಡುವುದು
 ಮುಂದಲೆಯ ಕುಯ್ಯು ಮುಡಿಗ್ಗುವ ಮುಡಿಸಿದಂತೆ ೧

ನಗೆಗೇಡು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ವರ ಮುಂದೆ ಮೊಗಗೇಡಿಸಿ
 ಮಗುಳೆ ಬಾರೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಲಾಲಿಸಿ
 ಮಿಗಿಲಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಭೂಷಣಂಗಳನೀಯೆ
 ತೊಗಲ ಮೂಗ್ಗು ರಿದು ಚಿನ್ನದ ಮೂಗನಿತ್ತಂತೆ ೨

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉಪಮಾನಗಳು
 ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿವೆ! ಮುಂಗುರುಳು,
 ಬೈತಲೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಂದಲೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ
 ಮುಖದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಎತ್ತಿಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂಥ
 ಮುಂದಲೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ ವಿರೂಪಮಾಡಿ, ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೇನೋ
 ಪರಿಹಾರ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ತುರುಬಿಗೆ ಹೊವಿನದಂಡೆಯನ್ನು
 ಮುಡಿಸಿದರೆ ಮುಖದ ಲಕ್ಷಣವು ಪುನಃ ಬಂದಂತಾಗುವುವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ
 ಹತ್ತಾರು ಜನರ ಮುಂದೆ ತೇಜೋವಧೆ ಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ಬೇಕಾದ
 ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಹೋದ ಮಾನ ಬಂದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
 ಇನ್ನು “ತೊಗಲ ಮೂಗ್ಗು ರಿದು ಚಿನ್ನದ ಮೂಗನಿತ್ತಂತೆ” ಎಂಬ
 ಉಪಮಾನದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ
 ಮುಖಕ್ಕೆ ಅಂದಕೊಡುವುದು ಮೂಗು. ಅದೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ
 ದೇಹದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ತೊಗಲಿನ ಮೂಗು. ಇಂಥ
 ಹುಟ್ಟುಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ದುಹಾಕಿ, ಆಮೇಲೆ ಮೂಗು ಕೊಯ್ಯಿಕೊಂಡ
 ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದುದರಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ತಾನೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ
 ಪಟ್ಟೋ, ಮೂಗನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಿಗೆ, ಮೂಗು ಹೋಯಿತೆಂದು
 ವ್ಯಸನಪಡಬೇಡ. ಹೋದದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ

ಚಿನ್ನದ ಮೂಗನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಚಿನ್ನದ ಮೂಗು ಚರ್ಮದ ಮೂಗಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಬಾಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆ? ನಾಳೆ ಈ ದೇಹ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಸುಡುವಾಗ, ತೊಗಲಿನ ಮೂಗಿದ್ದರೆ ಅದೂ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಚಿನ್ನದ ಮೂಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೃಥಾ ವ್ಯಸನಪಡುವಿಯೇಕೆ? ಎಂದು ನಾನಾಪರಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಉಪಚಾರ ಹೇಳಿ ತೊಗಲು ಮೂಗು ಹೋದುದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಮೂಗನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾರ್ಥಕವೇನಾದಹಾಗಾಯಿತು? ಆ ಚಿನ್ನದ ಮೂಗಿನಿಂದ ವಾಸನೆ ಹಿಡಿಯಲು ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಚಿನ್ನದ ಮೂಗು ಮುಖಕ್ಕೆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಮೂಗನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ನೋಡಿದವರು, 'ಇವನು ಮೂಗ್ಗುರುಕ, ಹರಿದುಹೋದ ಮೂಗನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಮೂಗನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಆಡಿಯೇ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಎಷ್ಟು ಚಿನ್ನದ ಮೂಗು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ತಾನೇ ಹೊಸ ಮೂಗು ಬಂದಂತಾಗುವುದು? ಅದರಂತೆಯೇ ಹತ್ತು ಜನರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮಾನಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ: ಅಡಕೆಗೆ ಹೋದ ಮಾನ ಆನೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಬಾರದು. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ಆ ಚಿನ್ನದ ಮೂಗಿನ ಉಪಮಾನದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ! ಇದು ಅವರ ಉಪಮಾನಗಳ ವೈಖರಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪುವವರ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಯರು ಹಲವು ಉಪಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಭಾಷೆಹೀನರ ಆಸೆ ಪ್ರಾಣಘಾತಿಯಂತೆ! ಹೇಗೆಂದರೆ ಬೇಸತ್ತು ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೊರಗಿದಹಾಗಂತೆ!! ನಿಂತು ನಿಂತು ಬೇಸರವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಗಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಬೇಲಿಯಮೇಲೆ ಒರಗಿದರೆ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಯೇ?

ಸರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ; ಬೇಲಿಗೆ ಹಾಕಿರತಕ್ಕ ಮುಳ್ಳುಗಿಡಗಳ ಮೇಲೊರಗಿದೊಡನೆಯೇ ಮುಳ್ಳುಗಳು ಮೈಗೆ ತಾಕಿ ಮೈಯೈಲ್ಲಾ ತರಚಿಕೊಂಡು ರಕ್ತ ಸುರಿದು ತಿನಿಸು ಹತ್ತಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಷೆಹೀನರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಅನರ್ಥವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ ನೋಡಿ. ದಾಸರಾಯರು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಮತ್ತೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆಹೀನರ ಆಸೆ ಪುರುಷನಾರಿಯ ವೇಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಂತೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೃತಕವಾದ ಕೇಶಕಬರಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದೂರದಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣತಕ್ಕ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಾವಭಾವಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ನಿಜವಾದ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ವ್ಯಾಮೋಹಿತನಾಗಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ ಹೇಗೆ ನಿರಾಶೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಷೆಹೀನರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೂ ನಿರಾಶೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವರ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಯ. ಈ ಅರ್ಥವು ದಾಸರಾಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಹೇಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ!

“ಶಕ್ತರಾದರೆ ನೆಂಟರೆಲ್ಲ ಹಿತರು, ಅಶಕ್ತರಾದರೆ ಆಪ್ತರವರೆ ವೈರಿಗಳು” ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಎಂಥ ಉಚಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಒಂದು ಕಮಲದ ದೃಷ್ಟಾಂತ, ಒಂದು ದೀಪದ ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯ ನೆಂಟನೆಂಬುದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಬರಿಯ ನೆಂಟನಲ್ಲ, ಆಪ್ತನೆಂಟ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಬಿಸಜಾಪ್ತನೆಂದು ಹೆಸರು. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದರೇ ಕಮಲವು ಅರಳುವುದು. ಸೂರ್ಯ ಅಸ್ತಂಗತನಾದರೆ ಕಮಲವು ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕಮಲ ಸೂರ್ಯರ ನೆಂಟತನ ಇಷ್ಟು ನಿಜವಾದುದು. ಆದರೆ ಈ ಹಿತವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ? ಕಮಲವು

ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ನೀರಿನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಕಮಲ-
ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕಿತ್ತು ದಂಡೆಯಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿ,
ಪರಮಾಪ್ತನಾದ ಆ ಸೂರ್ಯನೇ ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಿರಣಗಳ ತಾಪದಿಂದ ಆ
ಕೋಮಲ ಕಮಲವನ್ನು ಕಂದಿಸಿ ಕುಂದಿಸಿಬಿಡುವನು. ಇನ್ನು ದೀಪದ
ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಗ್ನಿಗೆ ವಾಯುವು ಸಖನಷ್ಟೆ?
ವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಳ್ಳುರಿ ಎದ್ದಾಗ ಜೋರಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಷ್ಟೂ
ಉರಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವನವೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು. ಬೆಂಕಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು
ಗಾಳಿಯ ಸಹಾಯ ಅಷ್ಟು. ಗಾಳಿಗೂ ಬೆಂಕಿಗೂ ಇಷ್ಟು ಸ್ನೇಹ. ಆದರೆ,
ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ದೀಪದರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿ.
ಆಗ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾರಹೊಡೆಯಿರಿ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಗಾಳಿಯು ಭರೈಂದು
ನುಗ್ಗಿ ಬೀಸಿದೊಡನೆಯೇ ದೀಪವು ಆರಿಯೇ ಹೋಗುವುದು. ಗಾಳಿಗೂ
ಬೆಂಕಿಗೂ ಇದ್ದ ಮಿತ್ರತ್ವ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು! ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವ
ವರೆಗೆ, ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸುವವರೆಗೆ ನೆಂಟರೊಷ್ಟರು ಹಿತರು. ಅಶಕ್ತನಾಗಿ
ಬಡವನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ನೆಂಟರೂ ಇಲ್ಲ, ಆಪ್ತರೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರೂ
ದೂರವೇ. ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ “ಉಂಟಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ
ನೆಂಟರು ಇಷ್ಟರು ಭಂಟರಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯ್ದರು! ಉಂಟಾದ ದಿನ ತಪ್ಪಿ
ಬಡತನ ಬಂದರೆ ಒಂಟಿಯಂತೆ ಮೋರೆ ತಿರುಹುವರಯ್ಯ—ಕಾಳಬೆಳದಿಂಗಳು
ಸಂಸಾರ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳದಿಂಗಳು” ಈ ಭಾವವನ್ನೇ ಇಟ್ಟು ದಾಸರಾಯರು
ಹೇಳಿರುವ “ಶಕ್ತರಾದರೆ ನೆಂಟರೆಲ್ಲ ಹಿತರು, ಅಶಕ್ತರಾದರೆ ಆಪ್ತರವರೆ
ವೈರಿಗಳು” ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಮಲದ
ಮತ್ತು ದೀಪದ ಉಪಮಾನಗಳು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟು
ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ!

“ಖ್ಯಾತಿಬಾರದ ವಸ್ತು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೇನು” ಎಂದು ದಾಸರಾಯರು
ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಇದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಒಂದು
ಉಪಮಾನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು: “ಹೋತನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮೊಲೆಯಿದ್ದರೆ
ಏನು” ಎಂಬುದಾಗಿ. ಅಜಾಗಳಸ್ತನದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?
ಅದರಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ

ಖ್ಯಾತಿಬಾರದ ವಸ್ತು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ನಿರರ್ಥಕ.

ದಾಸರಾಯರು “ಹರಿಕಥಾಮೃತಸೇವೆ ಹರಿದಾಸರಲ್ಲದಲೆ ದುರುಳ ಮೂಢರು ಬಲ್ಲರೆ” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಹೊರತು ದುರ್ಜನರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಥಾಮೃತದ ಸವಿಯು ತಿಳಿಯಲಾರದೆಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ನಮಗೆ ಅರೆದುಕುಡಿಸುವವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹು ಸಹಾಯಕ, ಅವರಿಗೆ ಸ್ಫುರಿಸತಕ್ಕ ಉಪಮಾನಗಳು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಉಪಮಾನಗಳ ಮೈಕಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಉದಾಹರಿಸೋಣ. “ಸ್ತನ್ಯಪಾನದ ಸವಿಯು ಚಿಣ್ಣರಿಯುವಂತೆ ಮಣ್ಣು ಬೊಂಬೆಯು ಬಲ್ಲುದೆ?” “ಅನ್ನಪಾನದ ರುಚಿಯು ಕೊನೆನಾಲಿಗೆಯು ಅರಿವಂತೆ ಅಣೆಮಾಡಿಕೊಡುವಂಥ ಕರಬಲ್ಲುದೆ?” ನವನೀರದಾರ್ಭಟಕ್ಕೆ ನವಿಲುಗಳು ನಲಿವಂತೆ ಕಾವುಕಾವೆಂಬ ಕಾಕವು ನಲಿವುದೆ?” ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಉಪಮಾನಗಳೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ!

ದುರ್ಜನರಾದವರನ್ನು ಜಾಲಿಯು ಮರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಟ್ಟಿದೆ! ದುರ್ಜನರು ಮೂಲಾಗ್ರಪರ್ಯಂತ ಮುಳ್ಳುಕೂಡಿಪ್ಪಂಥ ಜಾಲಿಯಮರದ ಹಾಗಂತೆ! ಹೇಗೆಂದರೆ, ಆ ಉಪಮಾನದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಅವರೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ:

‘ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ನೆರಳಿಲ್ಲ
ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಇಲ್ಲ
ಕುಸುಮ ವಾಸನೆ ಇಲ್ಲ ಕೂಡಲು ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ
ರಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾದುವು ವಿಷದಂತೆ ಇರುತಿಹ
ಜಾಲಿಯಮರದಂತೆ ದುರ್ಜನರು’

ದಾಸರಾಯರು ನಿಂದಕರನ್ನು ಹಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ಅವರನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದಕ್ಕಲ್ಲ: ಕೇವಲ ನಿಂದಕರ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ. “ನಿಂದಕರಿರಬೇಕು, ಇರಬೇಕು” ಎಂದು ದಾಸರಾಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಂದಕರಿದ್ದರೆ ಅವರು

ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಶುದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಜ್ಜನರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂದಕರೇ ಬೇಕು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ “ಹಂದಿ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೇರಿಕೇರಿಯೇ ಶುದ್ಧ.” ಅದು ಅಂದಂದಿನ ಮಲವನ್ನು ತಿಂದು ಕೇರಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಡುವುದು. ಸಜ್ಜನರನ್ನು ನಿಂದೆಮಾಡುವವರೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಂದಕರಿಗೆ ಹಂದಿಯ ದೃಷ್ಟಾಂತ.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ, ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ದಿಗ್ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಕ್ತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ದಾಸರಾಯರ ಮನಮುದ್ದಿನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿಜಯದಾಸರಿಗೆ ಉಪಮಾನಗಳೆಂದರೆ ನೀರುಕುಡಿದ ಹಾಗೆ. ಅವರ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು ಅವರ ಉಪಮಾನವೈಖರಿಯನ್ನು! ಲೇಖನವಿಸ್ತೃತೆಯ ಭಯದಿಂದ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವರ ಗತಿದಾಯಕ ಎಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲು ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು ಕಮಲದ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ: “ಧರೆಯೊಳಗಿಪ್ಪಂಥ ಪರಿಪರಿ ಕಮಲಗಳು ಅರಳುವುದಕ್ಕೆ ಮರುಳೊಂದು ರವಿಯುಂಟೆ”. ಒಂದೊಂದು ಕಮಲವು ಅರಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸೂರ್ಯರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಕಮಲಗಳನ್ನೂ ಅರಳಿಸತಕ್ಕವನು ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ವರ ಸದ್ಗತಿಸಾಧನೆಗೂ ಕಾರಣನಾದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿ.

ಜೀವರು ತಮ್ಮ ನಿಜಧಾಮವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಾನಾ ವಕ್ರಗತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಸರ್ವಾನುಭವಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ, ಸಾಧನ ಪೂರ್ವಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಸ್ವಗೃಹವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಮ್ಮ ಗತಿಯು (ಎಂದರೆ ಗಮನಕ್ರಮವು) ಯುಜುವಾಗಿರಬೇಕು. ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುವ ಮಾರ್ಗ ಯುಜುಮಾರ್ಗ.

ಅಲ್ಲಿ ವಕ್ರಗತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಸರ್ಪದ ಉಪಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಪವು ತನ್ನ ಮನೆಯಾದ ಹುತ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಡೆ ಚಲಿಸುವಾಗ ಸೊಟ್ಟುಸೊಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪುನಃ ಹುತ್ತದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನೇರವಾಗಿ ಹುತ್ತದ ಬಾಯೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. “ಘಟಿಸಂಚಾರವೆ ವಕ್ರ, ಪುತ್ರನು ಪೊಗುವಾಗ ಅನುದಿನ ನೆಟ್ಟಗೆ ಪೋಗಿ ಸೇರುವುದೋ”.

ಅನೋಘವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನಾಮಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಅಲ್ಪವಾದ ಉದರಂಭರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನರನಿಗೆ ಉಪಮಾನವಾಗಿ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನವೊಂದನ್ನು, ಅರತ್ನದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಕೇವಲ ತನಗೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾಯಿಪಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬ ದಡ್ಡಮನುಷ್ಯನ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಮದುವೆಯೇ ಆಗದೆ ಇರತಕ್ಕವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಆಭಾಸವೋ ಅಷ್ಟೇ ಆಭಾಸಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು ಭವಪರಿಹಾರಕಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವಾಣಿಯಿದು:

“ರತುನ ಬೆಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಪಲ್ಯವ ಕೊಂಬಂತೆ
ಗತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ನಿನ್ನ ನಾಮಗಳು
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳು ಶಾರೆ ತಾಡಿಗೆ ಬೀರಿಸಲು ಅನು—
ಚಿತಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಉಚಿತವಹವೆಂದು ನ—
ಗುತ ಕಾಲಕಳೆವೆನೊ ಉದರಂಭರಣಕಾಗಿ
ಮತಿಭ್ರಷ್ಟ ನಾನಯ್ಯ! ಸತಿಯಿಲ್ಲದವಗೆ ಮೊಮ್ಮಗ—
ನೆಂತಿಹನೆಂದು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಮೂರ್ಖನಂದದಿ
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳು ನಾನೊಬ್ಬ ಭಕುತಿವಿರಕುತಿ ಇಲ್ಲದಲೆ
ಗತಿ ಕೇಳುವೆ ನೋಡು”

ಜೀವಕರ್ತೃತ್ವವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾದಾಸಯರು ಒಬ್ಬ ಮದುವಣಿಗನ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮದುವೆ ಆಗುವುದು ಒಬ್ಬ ಮದುವಣಿಗನಿಗೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಕರ್ತೃತ್ವವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಲಗ್ನ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಮಾಡಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನೂ ಸಕಲ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಮಾಡುವವರು, ಕನ್ಯಾ ವರರ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಧುಬಳಗಗಳು. ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸುವವರು ಪುರೋಹಿತರು. ಅಡಿಗೆಯವರು ಅಡಿಗೆ, ತಿಂಡಿ-ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರು. ಓಲಗದವರು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಉಡುವವರು. ಇತ್ಯಾದಿ, ಒಂದು ವಿವಾಹ ಜರುಗಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಥಮದಿಂಪ ಹಿಡಿದು ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಹತ್ತಾರು ಜನ, ನೂರಾರು ಜನ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿಸಿದರೆ, ಮದುವಣಿಗನು ಕೇವಲ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿವಾಹಿತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಜೀವನಿಗೆ ಪರಮಮಂಗಳ-ಕಾರ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆಯು ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮುಖ್ಯಕರ್ತೃವಾಗಿ, ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನಿಂದ ಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮದುವಣಿಗನ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ!

ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರಿಂದ ಪುತ್ರವತ್ ಪಾಲಿತರಾಗಿ ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉಪಮಾನಗಳ ಸರಳತೆಯು ಅಮೋಘವಾಗಿದೆ. ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವು ಅಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿದಹಾಗಂತೆ, ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವು ನೀರುಳ್ಳ ತಿಂದಹಾಗಂತೆ!

‘ಸೂರಿಜನರ ಸಂಗ ಸುಧೆಯ ಪ್ರಾಶನೆಯಂತೆ
ಹೋರಣೆಗುಣವುಳ್ಳ ಅಧಮರ ಸಹವಾಸ
ನೀರುಳ್ಳ ತಿಂದ ತೆರನಂತೆ ಕೋಲೆ

ಒಳ್ಳೆಮನುಜರ ಸಂಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿದಂತೆ,
 ಮುಲ್ಲಕುಮತಿಯ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಲು
 ಮುಲ್ಲಂಗಿ ತಿಂದು ತೇಗಿದಂತೆ ಕೋಲೆ

ಭಾವಜ್ಞರ ಸಂಗ ಶ್ಯಾವಿಗೆ ಉಂಡಂತೆ
 ಭಾವವನರಿಯದ ಬಲುಹೀನರ ಸಂಗ
 ಬೇವಿನಹಾಲ ಕುಡಿದಂತೆ ಕೋಲೆ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅನೇಕ ಉಪಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಷಯನಿರೂಪಣೆಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉಪಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯಗಳಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ತೀವ್ರಾಶಯ. ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶವು ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸಬೇಕು; ಅದರಿಂದ ಅವರ ನೀತಿನಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವರು ಉದ್ಧೃತರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಿಂದಾದ ಆಸೆಯಿಂದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು, ಸರಳವಾದ, ಸುಂದರವಾದ, ಸುಲಲಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಾನುಭವಸಿದ್ಧವಾದ ಉಪಮಾನಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರತಕ್ಕ ಈ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾವು ಸದುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆವ್ಯವಾಗಿದೆ.

“ಕಾಣದವನು ನಿನ್ನ ಕಂಡದ್ದು ಹಾರೈಸುವ
 ಕಾಣುವ ಬಿಡ ನಿನ್ನ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ”

—ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣ ದಾಸರು

ಸುಜನರು ಹೀಗಿರಬೇಕು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಉಕ್ತಿ

ರಾಗ—ಸಾವೇರಿ

ತಾಳ—ಝಂಪೆ

ದಿನಗಳನು ಕಳೆವ ಜನರೇ ಸುಜನರು
ವನಜನಾಭನ ದಾಸಜನಸಮಾಗಮದಿಂದ

ಪ
ಅ ಪ

ಅರುಣೋದಯದಲೆದ್ದು ಅಚಮನಕೃತ್ಯದಲಿ
ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಇಹಪರಗಳಿಂದ
ಎರಡು ವಿಧ ಸುಖವೀವ ಗುರುಮಧ್ವಮುನಿವರರ
ಪರಮಮತಪಿಡಿದು ಹರಿಚರಿತಾಮೃತವ ಸವಿದು

೧

ಸ್ನಾನವನು ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕದಿ ಸಂ-
ಧ್ಯಾನಗಾಯತ್ರಿ ಗುರುಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿ
ಭಾನುಗರ್ಭ್ಯವನಿತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನಂಘ್ರಿಗಳ
ಧ್ಯಾನವನು ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪಾಠಗಳಿಂದ

೨

ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೆನೆನೆನೆದು
ಪಾವಕಗೆ ಪ್ರಾತರಾಹುತಿಯನಿತ್ತು
ಭಾವಜ್ಞರಲಿ ಸಕಲಪೌರಾಣಗಳ ಕೇಳಿ
ಹೂವು ಶ್ರೀತುಳಸಿ ವನಗಳನು ಸೇವಿಸುತ

೩

ಸಾವಧಾನದಿ ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ
ದೇವಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ದೇವೇಶಗೆ

ನೈವೇದ್ಯಗಳನಿತ್ತು ನಿತ್ಯತೃಪ್ತಗೆ ವೈಶ್ವ-
ದೇವ ಬಲಿಹರಣ ಅತಿಥಿಯ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತ

೪

ಪರಮಹರುಷದಿಂದ ದೇವಪ್ರಸಾದವನು
ವರಮಾತೃಪಿತರುಸೋದರರಸಹಿತ
ಪರಮಸೌಖ್ಯದಿ ಪಜ್ಜಿಪಾವನರ ಒಡಗೂಡಿ
ನರಹರೇ ಎನುತ ಭೋಜನಮಾಡಿ ಮುದದಿಂದ

೫

ಸಾಯಾಹ್ನ ಸಮಯ ಸಂಧ್ಯಾನ ಗಾಯತ್ರಿಜಪ
ಶ್ರೀಯರಸನಂಘ್ರಿಗಳ ಪೂಜೆಯನು ಮಾಡಿ
ವಾಯುಸುಖಮುಖದಲಾಹುತಿಯಿತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾ-
ರಾಯಣನ ಗಾಯನದಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಪೋಗಳುತ್ತ

೬

ಈ ವಿಧದಿ ದಿನಗಳನು ಕಳೆದು ರಾತ್ರಿಯಲೊಂದು-
ಜಾವದನಂತರ ಸುಖದಿ ಮಲಗಿ
ಜಾವಜಾವದೊಳೆದ್ದು ನೆರಹೊರೆಯು ಕೇಳ್ವಂತೆ
ಪಾವನ್ನ ಚರಿತ ಹಯವದನನ್ನ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ

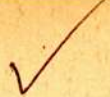
೭

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನು ಸದಾ ಎನಿತ್ತುದೇ ಪುರು-
ಷಾರ್ಥವೆಂದರಿದತ್ಯಧಿಕಸಂತೋಷದಲಿ
ನೆನವುತ್ತ ಭುಂಜಿಪುದು
ನಿತ್ಯಸುಖಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಮ ಸು-
ಹೃತ್ತಮ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ಬತ್ತಿಸಿ ಭವಾಂಬುಧಿಯ
ಚಿತ್ಸುಖವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊಡುತಿಪ್ಪ

—ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಿಂದೆ

57

ಕೋಪಕ್ಕೆನೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ

ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನ ವೇಂಕಟದಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ‘ಇದೀಗ ಭಕುತಿಯೋ ಮತ್ತಿದೀಗ ಮುಕುತಿಯೋ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ

“ಸದ್ಧರ್ಮ ಸದ್ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ ನೋಡುತ
ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ ಕೇಳುತ
ಮುದ್ದುಮೋಹನ ನಮ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನ ವೇಂಕಟಗೆ
ಇದ್ದದ್ದು ಸಂಪತ್ತು ತಪ್ಪದೆ ಒಪ್ಪಿವುದೀಗ—ಭಕುತಿಯೋ....”

ಎಂದು ಉಪದೇಶವಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನರೂಪಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬರೂಪವದಾರ್ಥವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹಿಡಿಸಿ ಅಪರೋಕ್ಷ-ಜ್ಞಾನಭಾಸ್ಕರನನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಡು ನಮ್ಮದು. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸ-ಪರಂಪರೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲ; ಬಹು ಹಿರಿಯತನ ಉಳ್ಳುದು ಎಂದು ಅರಿಯದ ವೈಷ್ಣವನಾರು? ‘ಮರುತಮತಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಸರಿಗಾಣೆನೆನುತಲಿ ಧರೆಯೊಳು ಕೂಗಿ ಡಂಗುರ-ಹೊಡೆಯಬೇಕು, ಸಿರಿಬೊಮ್ಮಭವಾದ್ಧರಿಗೆ ತರತಮಭೇದದಿಂದ ಎರಗಿ ಪೊರೆ ಎಂದಾಡಲಿಬೇಕು’ ಎಂದುಕೊಂಡು ಗೆಜ್ಜೆಯನಾದದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅಬ್ಬನಾಭನಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ವೈದಿಕಮತವನ್ನು ಬೀರಿದವರು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸರೆಂದು ಆರು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ? ಗದ್ಯಪದ್ಯಸುಳಾದಿ ಮೊದಲಾದ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಹಾ-ಪ್ರಮೇಯಗಳ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕೈಗನ್ನಡಿಯಂತೆ ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರು! ಅಲ್ಲವೇ? ಈ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿವೃಂದದಿಂದ

ನಿರ್ಮಿತನಾಗಿ, ಕಲಿಕಾಲಬಲದಿಂದ ಮಂದದೃಷ್ಟಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಮರರನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಲೋಸುಗವೇ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಬ್ಬಟ್ಟ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವು ಅಮರಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳುದಲ್ಲವೇ?

ಪ್ರಕೃತ ಮಾನವನು ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು, ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆವಲಂಬಿಸಬೇಕು. ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಸುಖಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನವೇಂಕಟದಾಸರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಆದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಗ್ರಂಥಪ್ರಚಾರರೂಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡುದಾಯ್ತು. ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ಈ 'ಹರಿದಾಸಭಾರತಿ'ಯು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಲಿವಂತೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹರುಷಗೊಂಡಿದ್ದೂ ಆಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೆಲವು ವಾಚಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಗರದಲ್ಲಿನ ಜೀವರತ್ನಗಳು ಹೇಗೆ ಎಣಿಕೆಗೆ ನಿಲುಕದಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಮಿತಿ ಉಳ್ಳದು. ಅನರ್ಘ್ಯ ಬೆಲೆ ಉಳ್ಳದು. ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಮಿತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ದೊರಕುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಅಪೂರ್ವಸಂತೋಷ. ಈಗ ಸುಮ್ಮನಿರುವ ಕಾಲವಲ್ಲ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಹರಿದಾಸರ ದ್ರೋಹ. ಹರಿದಾಸರದ್ರೋಹವೆಂದರೂ ಹರಿದ್ರೋಹವೆಂದರೂ ಒಂದೇ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಂಚಕರಾಗದೆ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯುಳ್ಳವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೂ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಆಶೆ. ಈ ಆಶೆಯನ್ನು ಫಲಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡಬೇಕು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ವಾಚಕವೃಂದವು ಈ ಕೆಲನಿಯಮಗಳನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಅಷ್ಟೆ.

೧. ಪ್ರತಿ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಚಿಕೆಯು ತಲುಪಿದೊಡನೆಯೇ ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು.

೨. ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಹುತಿಂಗಳಕಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಒಪ್ಪಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂಪುಟದ ಕಡೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ವಿ. ಪಿ. ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ವಾಪಸು-ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದು.

೩. ವಿ. ಪಿ. ವಾಪಸುಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಪಣತೊಡುವುದರ ಬದಲು ನಿಮ್ಮ ಸಂಚಿಕೆ ಬೇಡವೆಂದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿಬಿಡುವುದು.

೪. ತಾವಾಗಿಯೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡೂ ಚಂದಾ ಕೊಡದೆ ಇರುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

೫. ಚಂದಾದಾರರು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಇರುತ್ತೇವೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿ ಇರುವುದು.

—ಈ ಐದು ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಕೆಲವೇ ಜನಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರವಾದರೂ ಸಾಕು, ಪತ್ರಿಕೆಯು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲು ಸಹಕರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆಗೈಯ್ಯಲು ಸಹಾಯಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತವಾದ ಈ ನಮ್ಮ ಲೇಖನಿಗೆ ಪದೇಪದೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತು, ಹರಿನಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ದುರ್ವಿನಿಯೋಗಪಡಿಸಬೇಡಿರೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ಉಪಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಸರಿ; ಅಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹ. ಇದುವರೆಗೂ ಚಂದಾ ಸಲ್ಲಿಸದಿರುವ ವಾಚಕವರ್ಗವು ಈಗಲಾದರೂ ಚಂದಾ ಸಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿ, ನಮ್ಮ ವಾಚಕವೃಂದವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚ-ಬಾರದೆಂದು ಬರೆದ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಯಾರೂ ಆಗ್ರಹಗೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಅಣ್ಣಾವಧೂತರ ಕೃತಿಗಳು

ಇವರು ಸವಣೂರಿನ ದಿವಾನ್ ಖಂಡೇರಾಯರ ಕಾಲದವರು. ಅವಧೂತಚರ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ. ಇವರು ಖಂಡೇರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನಿಮ್ಮ ನವಾಬರನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸು. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಕೆಲಸವಿದೆ' ಎಂದರಂತೆ. 'ಎನು ಆಚಾರ್ಯರೆ, ಬರೆತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ. ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ' ಎಂದರಂತೆ ದಿವಾನರು. ತಕ್ಷಣ ಓಡಿಹೋಗಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸೇದುವ ಭಾವಿಯಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಒಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದುನಿಂತು 'ನಡಿ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದು ಹೊರಟೇಹೊರಟರಂತೆ! ಅಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಆ ನವಾಬರು 'ಇದೇನಿದು! ಹುಚ್ಚರು ಯಾರೋ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ, ದಿವಾನರೇ' ಎಂದು, ಇವರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ 'ಎನು ಬಂದ ವಿಷಯ' ಎಂದು ಅಂದಾಗ ಹೇಳಿದ ನಾಮವಿದು. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಬಿಡುವ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲವೇ !

ಧನ್ಯಾಸಿ ಆದಿತಾಳ

ಹರ್ಡಂಬೆ ಪರವಾಹುವಾ ಮೈ

ಹರ್ಡಂಬೆ ಪರವಾಹುವಾ

ಪ

ಅಂಧಾ ಹೋಕರ್ ಅಕೇಲಾ ಮೈ

ಫಿರತಾ ಥಾ ಜಂಗಲ್

ಗುರು ಫೂಕರಕಾನ್ಹೇ ಅಖಿಯಾ

ಪಾಕಕಿಯಾ ಚೀದಿಲ್

೧

ಆ ಪೇಖೋಲ್ಕರ್ ಕುಪೂಲ್‌ದಿಲ್ಕಾ

ದಿಖಾಯಾವೂ ಜಾಲ್

ಘುಸೀ ಹೋಕರ್ ಹಮ್ಮು ಕ್ಯಾ

ಕರೇಗಾ ಜೀಕಾಲ್

೨

ದಿಯಾ ಸದ್ಗುರು ಮುಖ್ಯೇ ವಿಠಲ-
ವ್ಯಾಸನಾಮ್‌ಕಾ ಭಾಂಗ್
ಭಾನಭಾನಕರ್ ಪೀಕೋ
ಮೈ ಮಸ್ತಾನ್ ಹುವಾಜೀದಂಗ್

೩

ಪದದ ಅರ್ಥವು ಕೆಳಕಂಡಂತಿರುವುದು:—

ಪ್ರತಿ ಶ್ವಾಸಕ್ಕೂ ಜಗತ್ತು ನನಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು. ಪ
ಕುರುಡ(ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯ)ನಾಗಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕಾಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗುರುವು
ದೊರೆತು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿದನು. ಮನಃಪರಿಪಾಕವಾಯಿತು. ೧
ಅವನೇ ಅಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯನ್ನೊಡೆದನು. ಜಗತ್ತು ಪ್ರಕಾಶ-
ವಾಯಿತು. ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿ ಯಮನು ಏನು
ಮಾಡಬಲ್ಲನು? ೨
ಗುರುವೇ ವಿಠಲವ್ಯಾಸನಾಮವೆಂಬ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.
ಶೋಧಿಸಿ ಶೋಧಿಸಿ ಕುಡಿದು ಉನ್ಮತ್ತನಾದೆನು. ೩

ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನವಾಬನು ಅವಧೂತರಿಗೆ ಬಹಳ ಬಹುವಾನ
ಮಾಡಿದನಂತೆ! ಅವಧೂತರು ಮಹಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ದಾನಮಾಡಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಬಡವರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿರತು 'ಭಿಕ್ಷಾ'
ಎಂದರಂತೆ! ದೊಡ್ಡವರ ಮಾತೇ ಬೇರೆ! ಮಾರ್ಗವೇ ಬೇರೆ!
ಅವಧೂತರ ಕನ್ನಡಪದದ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಒಂದು—

ರಾಗ—ಪೂರ್ವಿ ಆದಿತಾಳ

ದಾವಾಧಾರದ ದುರ್ವಿಷಯದಿ ನೀ
ಮುಳುಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದೀ

ಪ

ಕೋವಿದರನು ಕೇಳಿ ಜೀವಕೆ ಸುಖ

ಕಾಲನದೂತರು ಕರುಣುಳ್ಳವರೇ
ಹಾಳಾಯಿತೆ ಯಮನೂರು
ಭಾಳದೂರ ಹೋಗ್ಯಾರೇ ಬಂದರೆ
ನಾಳೆ ಹೇಳುವಯಾರು|
ತಾಳೆಂದರೆ ತಾಳ್ವರೆ ರವಿ ಶಶಿಗಳು
ಅಳ್ಳಳೆ ನಿನಗವರು
ಜಾಳಕತನವೇನು ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿ
ವೇಳುವವೇನು

೧

ಮೃತ್ಯುವಿನಾ ಮೈದತ್ತಲೆ ಕುತ್ತಿಗೆ
ಒತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟರೆಂತೋ
ಕರ್ತೃ ಯಮನ ವ್ಯಾಪಾರೋಗ್ಯದು ಮ--
ತ್ತುತ್ತುಮಗಾಯ್ತೆಂತೋ
ಚಿತ್ತರಗುಪ್ತರು ಇತ್ತಣವಾರ್ತೆಯ
ಮರ್ತು ಬಿಟ್ಟರೆಂತೋ
ಚಿತ್ತಕೆ ಚಂಚಲ ತಾ ಬ್ಯಾಡೆಂದೀ--
ಗುತ್ತಮಶಾಸೆಂತೋ

೨

ಇಷ್ಟು ಭವಣಿ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀ
ಕೆಟ್ಟುಪೋಗಬ್ಯಾಡ
ದೃಷ್ಟಿ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಜಗದೊಳು
ಕಷ್ಟಾಹುಡೆ ನೋಡ
ಥಟ್ಟನೆ ಈ ಭವ ನಷ್ಟಾಗುವ ಹಾಂ--
ಗಿಷ್ಟಮಾಡೊ ಮೂಢ
ವಿಠಲವೇದವ್ಯಾಸನ ನಿಜಪದ
ನಿಷ್ಠೆಯ ಬಿಡಬೇಡ

೩

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಸಂಪುಟ ೨

ಶ್ರೀ ಖರ- ಪುಷ್ಯ

ಸಂಚಿಕೆ ೩

‘ನಿನ್ನ ದಾಸರ ದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುರ ಮನೆ-
ಕುನ್ನಿ ಎಂದೆನಿಸೆನ್ನ ಗೋಪಾಲವಿತ್ತಲ’

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
ಹಿತವಚನ	೨
ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರು ಸದಾಚಾರಶೀಲರಲ್ಲವೆ ?	೬
ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣ ದಾಸರು [ಪುಣ್ಯದಿನ: ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ಅಷ್ಟಮಿ]	೧೪
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨೪
ಸೂತಪುತ್ರಕರ್ಣ—(ವಿನುರ್ತಿ)	೨೬
ಶ್ರೀ ಹನುಮಸುಪ್ಪಾಳಿ	೧

ತ್ವರಮಾಡಿ !

ತ್ವರಮಾಡಿ !!

೨೨ನೇ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರವಾಸ

ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿಗೆ

—ಭೂಕೈಲಾಸ,
ಶ್ರೀ ಕಾಶೀ
ವಸ್ತಿಯು.

★ ಶ್ರೀ ಕಾಶೀ, ರಾಮೇಶ್ವರ ವಗೈರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಿಂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳು, ಹಾಗೂ ೬ ಸ್ವಯಂಭೋ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನವು, ಅನೇಕ ಸುಂದರ ಪಟ್ಟಣಗಳು. ಈ ಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದ ತಾ|| ೨೭-೧-೫೨ನೇ ದಿವಸ ಹೊರಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಯಾತ್ರೆ ಬಳಸಿ ಕೊಂಡು ತಾ|| ೧೦-೩-೫೨ಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುವುದು.

೧ನೇ—ಸೆಕೆಂಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ರೈಲ್ವೆಚಾರ್ಜ್	ರೂ. ೫೦೦.
೨ನೇ—ಟೂರಿಸ್ಟ್ ರೈಲ್ವೆಚಾರ್ಜ್	ರೂ. ೩೦೦.
೩ನೇ—ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ರೈಲ್ವೆಚಾರ್ಜ್	ರೂ. ೨೦೦.

ಈ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಊಟ, ತಿಂಡಿ, ಕಾಫಿ ವಗೈರೆ ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಜಾಹಿರಾತು ತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಉತ್ತರ ಸಲುವಾಗಿ ೦-೨-೦ ಸ್ವಾಂಪು ಕಳುಹಿಸಿರಿ. ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದಾ ಯಾತ್ರಾ ಕಂಪೆನಿ

ಬ್ರಾಂಚ್ ಅಫೀಸ್ :

ಹೆಡ್ ಅಫೀಸ್ :

ನಂ. ೧೨, ಮಹದಿ ಮೇಲೆ, ಸಾಗಸಂಪ್ರ ರೋಡ್,

ಬನಹಟ್ಟಿ.

ಬಸವನಗುಡಿ : : ಬೆಂಗಳೂರು ೪.

ವಯಾ_ಕುಡಚಿ, (M.S.M-Rly.)

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಷನರೀಡಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಪವಮಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ-
ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ವಲಿದು

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ಖರ—ಪುಷ್ಯ

೧೯೫೨—ಜನವರಿ

ಸಂಚಿಕೆ

೩

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ—ಸಾರಂಗ

ತಾಳ—ಅಟ

ಆನೆಬಂತಾನೆಬಂತಾನೆಬಂತಮ್ಮ

ದಾನವಕದಳಿಯ | ಕಾನನ ಮುರಿವ

ಪ

ಉಂಗುರಗೊರಳ ನೀಲಾಂಗಚಲ್ವಾನೆ

ಕಂಗಳಿಗೊಳ್ಳಿವ ವ್ಯಾಘ್ರಾಂಗುಳಿ ಆನೆ

ಭಂಗಾರದಣುಘಂಟೆ ಶೃಂಗಾರದಾನೆ

ಮಂಗಳತಿಲಕದ ರಂಗನೆಂಬಾನೆ

೧

ವಲಿವಲಿದಾಡುವ ಎಳೆಮುರಿಯಾನೆ

ಕೆಳದಿಗೋಪರೊಳು ಗೆಳೆತನದಾನೆ

ಘಳಿಲುಘಳಿಲುರವದಿ ನಲಿದಾಡುವಾನೆ

ಮಲತವರೆದೆಮೇಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವಾನೆ

೨

ನಳಿನಭವರಿಗೆ ತಾ ನಿಲುಕದ ಆನೆ

ಹಲವು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ಆನೆ

ಒಲವಿಂದ ಭಕತರ ಸಲಹುವ ಆನೆ

ಬಲಪ್ರಸನ್ನೇಂಕಟನಿಲಯನೆಂಬಾನೆ

೩

❧ ಹಿ ತ ವ ಚ ನ ❧

ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದವರು :

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪ್ರೇಕ್ಷಾನಿಧೀತೀರ್ಥರವರು

(ಪೂರ್ವಾರ್ತಮದ ಹೆಸರು : ಶ್ರೀ ಹೆಬ್ಬಣಿ ರಾಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು)

[ಬೃಂದಾವನ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಮಠದಲ್ಲಿ.

ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂ. ಭಾದ್ರಪದ ಬಹುಳ ೭ ಗುರುವಾರದ ದಿನ.]

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಜನ್ಮ ಬಹು ದುರ್ಲಭ. ಮತ್ತು ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರುವ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು.

ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ದುಃಖವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದ ಸುಖವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಭೋಜನ, ಅಶನ, ಶಯನ, ಗಾನ-ಶ್ರವಣಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸುಖಸಾಧನಗಳು. ಇವು ಎಲ್ಲವೂ ದುಃಖಮಿತ್ರ-ವಾದಂತಹುಗಳೇ.

ದುಃಖಮಿತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಸುಖವು ಮೋಕ್ಷವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ನಿರ್ದುಃಖಸುಖಾನುಭವರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವುಂಟು.

ಮೊದಲನೆಯದು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಪರತತ್ವಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು, ತನಗೆ ತಿಳಿದುದನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೃಢಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನ್ನಾದ್ಯಾಹಾರವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ಅರಣ್ಯವಾಸ, ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆ, ಹಿಮಗಳಿಗೆ ಭಯಪಡದೆ ಧ್ಯಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು. ಇದೂ ಸಹ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು ಕ್ರಮೇಣ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಸಂಪಾದನೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಪುಣ್ಯಸಂಪಾದನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಯೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಬಹಳವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಎರಡನೆಯ ಮಾರ್ಗ— ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿಂದ ಆಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದುಂಟು : ಆಗ ಮೂವತ್ತುವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಪಾಪವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವಂತರಾಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಎರಡಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದುದು ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯವೇ. ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ದಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಭಾವನೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರೆ ಜ್ಞಾನವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಧಾನ್ಯವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಧಾನ್ಯಲಾಭ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಅದರಲ್ಲೂ ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಬಹು ದ್ರವ್ಯದಾನಮಾಡಿದವರು ಆಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುತರಾಂ ದ್ರವ್ಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲಾಗಲೀ, ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದೂ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯದೆಯೇ ಆಗಲಿ, ದಾನಮಾಡದೆ ಇದ್ದು ಉತ್ತರವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಾನದಮಹಿಮೆಯನ್ನರಿತು ದಾನಮಾಡುವವರು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಲ್ಲೂ ಸಹ ದಾನತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯತಾರತಮ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಾನತಾರತಮ್ಯ ಎಂದರೆ ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ, ದೇವರು ಕೊಡುವ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು. ಇದು ಉತ್ತಮ. ತರ್ಕತಾಂಡವಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಹತ್ತನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮಧ್ಯಮಕಲ್ಪ. ವಿಷ್ಣುರಹಸ್ಯ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅಧಮಕಲ್ಪ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಯೋಚಿಸದೆ ಜನಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾನಾವಿಧ ತೋರಿದುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದ್ರವ್ಯದಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾನಾವಿಧ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಬಡವರು, ಸಾಧಾರಣ ಬಡವರು, ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ

ಪೂರ್ತಿಯಿದ್ದವರು, ಸಾಧಾರಣ ಭಾಗ್ಯವಂತರು, ಬಹುಭಾಗ್ಯವಂತರು, ಲಕ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳು, ಕೋಟ್ಯಧಿಪತಿಗಳು, ಅನೇಕಕೋಟ್ಯಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅದರಲ್ಲೂ ಸಾತ್ವಿಕದಾನ, ರಾಜಸದಾನ, ತಾಮಸದಾನ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧವಾದದ್ದನ್ನು ಗೀತಾದಿಂದ ತಿಳಿದು ಸಾತ್ವಿಕದಾನಮಾಡಿದರೆನೇ ಅದು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಪಾಪಸಾಧನವುಂಟು. ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವಾದಿಂದ ಆಗುವುದು. ದಾನದಿಂದ ದ್ರವ್ಯಸಹಿತ ಪಾಪವು ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪವೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕದಾನ ಎಂದರೆ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಪ್ರೇರಕನಾದ ದೇವರು ನಮ್ಮಿಂದ ದಾನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಸಂಪಾದಿತರಲ್ಲ, ದ್ರವ್ಯ ನಮ್ಮದು ಅಲ್ಲ, ದೇವರದು ಎಂದು ದೃಢ-ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅವನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅವನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಅವನು ಹೇಳಿರುವ ಭಾಗಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ದೇವರೇ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಅನುಸಂಧಾನ-ಗಳಿಂದ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಾನ ಸಾತ್ವಿಕದಾನ. ಎರಡು-ಮೂರನೆಯ ದಾನಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾದುದರಿಂದ ಮಾಡಬಾರದು. ಸಾತ್ವಿಕ-ದಾನದಿಂದ ದ್ರವ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗೇ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಪ್ರವಚನಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತೆ. ಪ್ರವಚನವು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಮವಾದುದಾದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಧನದಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ದ್ರವ್ಯದಾನದ ಮಹಿಮಾ.

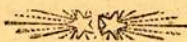
ಏನಂಚೆ ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಗಳಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮತ್ವಕ್ಕೇ ಬೀಜವಾದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಧನವನ್ನಾದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮತ್ವಕ್ಕೂ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಬೀಜವಾದ ಎರಡನೆಯ ಸಾಧನವನ್ನಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಾವರತತ್ವವಿಮರ್ಶಪೂರ್ವಕ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು, ಕೇಳಬೇಕು ಎಂತ ಮರುತ್ಪತ್ತಿಯಾವತಾರ-ರಾದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದ್ರವ್ಯದಾನ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ, ದ್ರವ್ಯವು ಪ್ರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂತ ಭಾಗವತ.

ತತ್ರಾಪಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ, ಒಡವೆಗಳಿಗೆ, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವಿನ್ಯೋಗಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ? ಧರ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರವ್ಯ ಮಾತ್ರ ಕೈಯಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಎಂತ. ಬಡವರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಾನಮಾಡಿದರೂ ದೇವರು ಮಹತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅತಿದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿಸಹಿತವಾದ ಸಮರ್ಪಣೆಯಿಂದ ಸತ್ರು, ಪುಷ್ಪ, ಫಲ ಇವುಗಳಿಂದ ಭಗವದನುಗ್ರಹಪಡೆಯಬೇಕು. ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಿಭಾಗದಿಂದ ದ್ರವ್ಯದಾನವು ದ್ರವ್ಯವಿದ್ವವರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವುದು. ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುವವರು ಪ್ರತೀತಿಂಗಳಲ್ಲೂ ಧರ್ಮದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪಾತ್ರರು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದಾಗ ವಿನ್ಯೋಗಮಾಡಬೇಕು. ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ, ಭೂಮಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಬಡ್ಡಿ, ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದರಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿ ಲೆಕ್ಕಪ್ರಕಾರ ತೆಗೆದು ವಿನ್ಯೋಗಮಾಡಬೇಕು. ನಾನೇ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು, ನಂದು ದ್ರವ್ಯ ಎಂಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಿಮಾನದಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವರು ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತೋರಿಸಿ ದರಿಪ್ರಸನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ದರಿಪ್ರಸಾದವನಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಧರ್ಮ ನಡೆದರೆ ಕರುಣಾಪೂರ್ಣನಾದ ದೇವರು ಮುಂದೆ ಭಾಗ್ಯಸಂತನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ವಿಷ್ಣುರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ದೇವರೇ ಸುಳ್ಳು, ಧರ್ಮವೇ ಇಲ್ಲ, ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಲ್ಪಿತ ಎಂದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಇದೂ ಸಹ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಸ್ತಿಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಬರೆವಣಿಗೆ ಬರೆದದ್ದು. ಅದೂನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೂಡ ತಾವೇ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

‘ಧರ್ಮೋ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತಃ’

(ರುಜು)

ಶ್ರೀ ಪ್ರೇಕ್ಷಾನ್ವಿಧಿಸ್ವಾಮಿನಃ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರು ಸದಾಚಾರಶೀಲರಲ್ಲವೆ ?

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬಿ.ಎ.

ಗಾ|| ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕನ್ವೆಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್

ಹರಿದಾಸರ ಸದಾಚಾರಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರು ಇರುವುದರಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಾಸರಿಗೆ ಮಡಿ, ಆಚಾರ, ವ್ರತ, ಜಪ, ತಪ, ನೇಮನಿಷ್ಠೆ—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ; ನಾಮಕೀರ್ತನೆಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು; ಅವರು ದುರಾಚಾರ ಅಥವಾ ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸದಿದ್ದರೂ ಸದಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಸ್ವಾನುಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಮತ; ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯು ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ—ಹೀಗೆ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಸದಾಚಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಯತಾಭಾವವು ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲೇ ಪ್ರಾಕೃತಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ. ಪ್ರಾಕೃತವು ಸ್ವೀಕೃತವಲ್ಲವೆಂದೇ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹರಿದಾಸರುಗಳಾಡಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆಧಾರ. ದಾಸರ ವಾಕ್ಯಗಳ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ದಾಸರನ್ನೇನೂ ನಿಂದನೆಮಾಡಿಲ್ಲ! ದಾಸರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನೋಡಿ ಎಂದು ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ದಾಸರ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳಿವು :—

(೧) “ಮಡಿಮಡಿ ಮಡಿಯೆಂದು ಮೂರ್ಘಾರ್ಹರುತಿ ಮಡಿಯೆಲ್ಲಿ

ಬಂತೆ ಭಿಕನಾತಿ

ಮಡಿಯೂ ನೀನೆ ಮೈಲಿಗೆ ನೀನೆ ಸುಡಲಿ ನಿನ್ನ ಮಡಿ ಭಿಕನಾತಿ”

(೨) “ಬಟ್ಟೆಯ ನೀರೊಳಗದ್ದಿ ಒಣಗಿಸಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಮಡಿಯಲ್ಲ”

(೩) “ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಲಮೂತ್ರಶರೀರವ ನೆಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಲು ಅದು ಮಡಿಯೆ”

(೪) “ಹೊಲೆಯ ಊರ್ದೂರಗಿಹನೆ ಊರೊಳಗಿಲ್ಲನೆ”

(೫) “ಎನು ವ್ರತವೇನು ಸಾಧನೆಗಳೇನೋ”

(೬) “ಸತ್ಯವೆಂಬುದೆ ಸ್ನಾನ ಉಪವಾಸ ಜಪನೇನು”

(೭) “ಸ್ನಾನಮಾಡಿದೊ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥದಲಿ”

(೮) “ಸ್ನಾನವನರಿಯೆನು ಮೌನವನರಿಯೆನು ಧ್ಯಾನವನರಿಯೆನೆಂದೆನಬೇಡ
ಜಾನಕಿವಲ್ಲಭದಶರಥನಂದನಗಾನವಿನೋದನ ನೆನೆ ಮನವೆ”

(೯) “ಅರ್ಚಿಸಲರಿಯೆನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲರಿಯೆನು ತುಚ್ಛನು ನಾನೆಂದೆನಬೇಡ”

(೧೦) “ಜಪವೊಂದರಿಯೆನು ತಪವೊಂದರಿಯೆನು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲೆಂದೆನಬೇಡ”

(೧೧) “ಕಲಿಯುಗದೊಳು ಹರಿನಾಮವನೆನೆದರೆ ಕುಲಕೋಟಿಗಳುಧ್ವರಿಸುವುವು”

(೧೨) “ನೀನ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ಹಂಗ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಬಲವೊಂದಿದ್ದರೆ
ಸಾಕೊ”

(೧೩) “ಧರಣಿಯ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಶರಣೆಂದು ಪೂಜೆಯಮಾಡಬಾರದು”

(೧೪) “ಕಂಚುಗಾರನ ಬಿಡಾರದಂದದಿ| ಕಂಚುಹಿತ್ತಾಳೆಪ್ರತಿಮೆಗಳನೆರಹಿ
ಮಿಂಚಬೇಕೆಂದು ಬಹುಜ್ಯೋತಿಗಳನೆ ಹಚ್ಚಿ| ಮಂಚನೆ ಪೂಜೆಯ

ಮಾಳ್ವದಿಲ್ಲವು—ಉದರವೈರಾಗ್ಯವಿದು” ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳು ಆಪಾತತಃ, ದಾಸರುಗಳ ಸದಾಚಾರನಿಷ್ಠೆಯ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕ-
ವಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ವಾಕ್ಯಗಳ ಪೂರ್ವಾಪರವಿಚಾರಮಾಡಬೇಡವೆ?
ಅದೇ ದಾಸರುಗಳೇ ಆಡಿರತಕ್ಕ ಇತರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ
ತೋರತಕ್ಕ ವಿದೋಧದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಡವೆ?
ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ, ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮನ್ವಯ
ಮಾಡದೆ, ಆಪಾತತಃ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪ್ರದಾಯವೆ? ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ
“ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ”, “ತತ್ತ್ವಮಸಿ”, “ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕಂಚನ”, “ಸರ್ವಂ
ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ”, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಪಾತತಃ ತೋರುವ

ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಇದೇ ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದರೆ ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾಗುವುದೇ? “ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಚನೇನ ಲಭ್ಯಃ, ನಮೇಧಯಾ” ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವಚನ, ಯಜ್ಞ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಾಪ್ತನಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳೇ ಬೇಡವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ? “ಭಕ್ತ್ಯೈಕಲಭ್ಯಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮೋ ಹಿ”. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದರೇ ಸಾಕು, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳು ಬೇಡವೆಂದು ಅರ್ಥವೇ? ನಿನಗೆ ನಿಯತವಾದ ಯುದ್ಧಾಖ್ಯಾತಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡು, “ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ” ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಲೋಕಸಂಹರಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬುದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಾನನ “ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು-ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣನಾಗು ಎಂಬುದೇ ಅರ್ಥವೇ? ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪೂರ್ವಾಪರವಿರೋಧವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಎಲ್ಲ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಮಾಡಿ ಅರ್ಥಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಶಾಸ್ತ್ರಬಲ್ಲವರು ಆ ರೀತಿ ಮೇಲೆ ತೋರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಡೆಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಗೋವುಗಳು ವ್ಯಾಜ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಂದನ್ನು ಕೊಂದು ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ; ಎರಡು ಗೋವುಗಳಿಗೂ ಮೇವು ಹಾಕಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರಮಾಡುವುದು ವಿವೇಕಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಶ್ರುತಿ-ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ ತೋರಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಮಾಡಿ ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ-ಸಮ್ಮತವಾದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿರಶಕ್ಕೆ ಹರಿದಾಸರುಗಳ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಮನ್ವಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಸರಿಯಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ವಿವೇಕಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಮಾತುಗಳ ನಿಜವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನರೂ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಭಕ್ತೋಪದೇಶ

“ನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಸಿಕಂಡ ನರಗೆ ಉತ್ತಮಸಂಧ್ಯಾ
ನಕ್ಷತ್ರ ಒಂದೆರಡು ಕಂಡ ನರಗೆ ಮಧ್ಯಮಸಂಧ್ಯಾ
ನಕ್ಷತ್ರ ದೂರಕಾಣುವ ನರಗೆ ಅಧಮಸಂಧ್ಯಾ
ನಕ್ಷತ್ರ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾರಾಯಣ ಪುರಂದರವಿಠಲ ಬಿಷುವು”

“ಕೂಸದಲ್ಲಾದರೂ ಕೊಳದಿ ಮುಳುಗ್ಯಾದರೂ
ವಾಸಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಅಶುಚಿಯಲ್ಲಾದರೂ
ಗೋಪೀಚಂದನಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರೆ
ತಾ ಪುನೀತ ಸಂಧ್ಯಾಕ್ಕೆ ಕಾಲವೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು
ಶ್ರೀಪತಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ ಪೇಳ್ವ”

“ಮಲಮೂತ್ರನಾಡುವಾಗ ಕರವಲಿ ಜಲವಿರೆ ಮಲಕೆ ಸಮಾನ
ಅದು ಶುದ್ಧವಲ್ಲ
ವಿಲಸಿತಕರ್ಮವಾಚರಿಸಿ ಹರಿಯ ನಿನೆಯೆ
ಒಲಿವ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿತ್ಯ”

“ಗೋಪೀಚಂದನಲಿಪ್ತಾಂಗಗೆ
ಭೂಪತಿ ಪುರಂದರವಿಠಲಪಾದವ ತೋರ್ಪ”

“ಅನಾಮಿಕಾಖ್ಯ ಮಧ್ಯದ ಎರಡನೆ ಗೆರೆ ಆದಿ
ಇನಿತು ಮಧ್ಯಾಂಗುಳಿ ಕೊನೆಗೆರೆ ಕೂಡಿಸಿ
ಮನಮೂರ್ತಿ ಪರಿಮಾಣ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದಲಿ
ಎಣಿಸು ತರ್ಜನಿಮೂಲಪರ್ಯಂತರ
ಘನ ಹತ್ತುಗೆರೆ ಜಪ ಪುರಂದರವಿಠಲಗೆ
ಮನದಿ ಅರ್ಚಿಸುತ ಗಾಯತ್ರಿಜಪವು”

“ಉದಯಕಾಲದ ಜಪ ನಾಭಿಗೆ ಸರಿ
ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿ

ವದನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಸಾಯಂಕಾಲಕೆ ನಿತ್ಯ
ಪದುಮನಾಭ ತಂದೆ ಪುರಂದರವಿಠಲಗೆ
ಇದೆ ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಜಪಿಸಬೇಕು” ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ರೀತಿ ದಾಸರಾಯರು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗಕ್ಕೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಉಗಾಭೋಗಾದಿ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ತಪ, ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ, ‘ವಿಲಸಿತಕರ್ಮವಾಚರಿಸಿ ಹರಿಯ ನೆನೆಯೆ ಒಲಿವ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿತ್ಯ’ ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರಿರುವಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಾಹಸದ ಮಾತಲ್ಲವೆ? ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಆಡಿರುವ “ಅರಿತು ಆಚಾರವನು ನಡೆಸದಾತನೆ ಹೊಲೆಯ” “ಶಾರಿವನಪ್ರತನನಾಚರಿಸದವನತಿಭ್ರಷ್ಟನು” “ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದ ವಿಪ್ರನತಿಭ್ರಷ್ಟನು” “ಶೀಲವನು ಕೈಕೊಂಡು ನಡೆಸದಾತನೆ ಹೊಲೆಯ” “ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ನೀಚಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಡು ನಾಲಿಗೆ” “ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವಿಲ್ಲದವನ ಮುಖವ ಎತ್ತಿನೋಡಲೇತಕೆ” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೇ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ. “ಷಟ್ಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು ವೈಷ್ಣವನೆನಬೇಕು” “ನಡೆ ಯಾತ್ರಿ ಎನಬೇಕು ನುಡಿ ನೇಮವಿರಬೇಕು ಬಿಡದೆ ಹರಿಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬೇಕು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗಡ್ಡ ಬೀಳಲಿಬೇಕು” ಎಂದು ಶ್ರೀ ದಾಸನಾರ್ಯರು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು ಮಹಾಪರಾಧನೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದರಿಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಕ್ಷಮಾಪರಾಧ-ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. “ಪರಾಕುಮಾಡದೆ ಪರಾಂಬರಿಸಿ ಎನ್ನ ಪರಾಧಗಳ ಕ್ಷಮಿಸೋ ಜಪವನರಿಯೆನು ತಪವನರಿಯೆನು ಉಪವಾಸವ್ರತಗಳನರಿಯೆ ಹರಿಯೆ| ಕೃಪಾವಲೋಕದಿಂದ ಆ ಪಾಪಗಳನೆಲ್ಲ ಅಪಾಹತವಮಾಡೊ ಅಪಾರಮಹಿಮನೆ”

ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದವರೂ ಆದ ಹರಿದಾಸರುಗಳಿಗೆ “ಆಚಾರಃ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮಃ” ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಕ್ತಿಯು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾರವನ್ನು ಮನಗಂಡ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ನಾನ-ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೇ? “ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನ ವಾಕ್ಯವು ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಸ್ಮೃತಿಸ್ಥದಿಂದ ದೂರ-ವಾಗಿದ್ದಿತೆ? ಸರ್ವಥಾ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಯು ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ದಾಸಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಹರಿದಾಸರು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಹರಿದಾಸರು “ಉಪಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದದಿಂದಲಿ ಪದುಮನಾಭನನು ವದನದಿ ಕೊಂಡಾಡಿ| ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಾದಿಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿ, ಬುಧರಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಕಥಾಶ್ರವಣಮಾಡಿ, ಅದರ ತರುವಾಯ ಉಪರಕ್ಕೆ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಧುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಶೀಲವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಇದ್ದನಿತರೊಳು ಸಾಕ್ಷಿಭೂತನಾಗಿ ಮೆದ್ದು ಸತ್ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು **ಪದ್ಧತಿ ತಪ್ಪದಂತೆ** ಈ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಹೀಗಿದ್ದವನೆ ನಿಜದಾಸನು ಕಣೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿದಾಸರು ಬಹಳ ನೇಮನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹರಿದಾಸತ್ವದೀಕ್ಷೆ ‘ಬಲು ಕಷ್ಟ ಬಲು ಕಷ್ಟ’ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಅರುಣೋದಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವವರೆಗೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಉಗಾಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕೆ :—

“ಹರೇ ಗೋವಿಂದ ಎಂದೇಳು, ಹತ್ತನತಾರವ ಪೇಳು
ಮೂಡಲದೇಸಿಗೆ ನಡೆ, ಎರಗಿ ಗೋವಿಪ್ರತುಳಸಿಗೆ ಬಂದು
ನಿರಖುತಿಯಲ್ಲಿ ತೃಣವಿಟ್ಟು ಶೌಚಮಾಡು
ಘುರುಪರಂಪರದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರವಿಠಲನೆನ್ನು”

“ನುಡುವೆ ಲಿಂಗಶೌಚಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಷ್ಟು
ಮಣ್ಣು| ಸಲ್ಲಿಸಿ ನೀರೊಳು ತೊಳೆದು ಬಲಗೈಗೆ ಐದು ಮಣ್ಣು|

ಎಡಗೈಗೆ ಏಳು ಮಣ್ಣು | ಚೋಡುಪಾದಕ್ಕೆ ಐದೈದು ಮಣ್ಣು | ಐದು
ಕಡೆಯೊಳಿಟ್ಟು ಪುರಂದರವಿಠಲನೆನ್ನು”

“ಹಲವು ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಹೆವಣಿ ಎರಡಾಚಮನೆ
ಮಲಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆಯಲಿ ಮಾಡು ಮೂರಾಚಮನೆ
ನಲಿದುಂಡಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡು ನಾಲ್ವಾಚಮನೆ
ಲಲನೆರೆ ಸಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡು ಐದಾಚಮನೆ
ಎಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ”

“ಆಕಳಕಿವಿಗೆಣೆ ಅಂಗೈಯ ಹಳ್ಳ ಇರ-
ಬೇಕು| ಉದ್ವಮುಳುಗುವಂತೆ ಇರಬೇಕು| ನೀರು
ಸಾಕಾಗದೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಸಾಕೆಂದು ಕುಡಿದರೆ ಅದನ್ನು
ಸಾಕಾರಪುರಂದರವಿಠಲ ಮದ್ಯಪನುಮಾಡುವ”

“ಹತ್ತೈದುಘಳಿಗೆಮೇಲೆ ಮತ್ತೈದು ಬರೆದ್ದು
ಚಿತ್ತಜನಯ್ಯನನ್ನು ಚಿತ್ತದಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ
ಅತ್ತ ಉದಯಕ್ಕೆ ಘಳಿಗೆ ಎರಡಿರುವಲ್ಲಿ
ನಿತ್ಯಸ್ನಾನಮಾಡು ಅದಿತ್ಯಗರ್ಭವಿತ್ತು
ಉತ್ತಮಜನರು ಪೊತ್ತಿದ್ದ ಪಾಪಗಳನೆಲ್ಲ
ಉತ್ತರಿಸುವೆನೆಂದ ಪುರಂದರವಿಠಲ”

“ರಮೆಯರಮಣ ತಾನು ಬೊಮ್ಮಾದಿಗಳನೆಲ್ಲ
ಸುಮ್ಮನಸರೊಳು ಸೂರ್ಯಗರ್ಭವನಿತ್ತು
ನಿಮ್ಮ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಚಿಮ್ಮಿ ಕಳೆಯಿರೆಂದು
ಬೊಮ್ಮನೂರುತಿ ತಾ ಘೆಮ್ಮನೆ ಪೇಳಿರೆ
ನಿಮ್ಮಜ್ಞಾನದಿ ಸಿಲುಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಡದಿರಿ
ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆಪನು ಪುರಂದರವಿಠಲ”

“ತಪ್ಪುಗಳೆಲ್ಲ ನೀನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೊ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಕಾಯಬೇಕು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನೀನೇ.... ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾನವನೊಂದನರಿಯೆ.... ಜಪತಪದಲಿ ರೀತಿಭಾಷೆಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನಪರಾಸಗಳಿಗಿನ್ನು ಎಣಿಕೆಲ್ಲ..... ಗಂಗೆ ಅಗ್ರೋದಕಗಳ ತಂದು ಸ್ನಾನಗಳ ಮಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

“.....ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಸ್ಪಗಳಿಂದ ಒಂದು ದಳ ಶ್ರೀತುಳಸಿಯಿಂದ ಇಂದಿರೇಶನ ಅರ್ಚಿಸದರಿಂದ ಬಹು ನೊಂದು ದೂರಾದೆ ಸದ್ಗತಿಯಿಂದ..... ಧೂಪಾರತಿಯನು ನಾ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ದೀಪವನಾದರು ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ..... ಹರಿಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ..... ಹರಿದಿನದುಪವಾಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ”

“ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳ ಮಾಡಲೆ ಮೈಗೆಟ್ಟೆ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನಂತು ಮೊದಲೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಏನಪೇಳಲಿ ಪರರ ಮಾನಿನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟೆ ಶ್ವಾನಸೂಕರನಂತೆ ಮೊರೆದೆ ಹೊಟ್ಟೆ..... ವ್ರತನೇನು ಉಪವಾಸ ಒಂದು ದಿನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅತಿಥಿಗಳಿಗಿನ್ನು ನನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ| ಶೃತಿಶಾಸ್ತ್ರಪೌರಾಣಿಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ| ವೃಥವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಗತವಾಯಿತಲ್ಲ..... ಇಷ್ಟು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆ ಸಾಕು—ಸೃಷ್ಟೀಶನೇ ಎನ್ನ ನೀ ಸಲಹಬೇಕು”

“ಇಂದಿರೇಶನ ಪೂಜೆ ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ| ಸಂಧ್ಯಾನಜಪತಪಗಳೊಂದನರಿಯೆ| ಒಂದು ಸಾಧನ ಕಾಣೆ ಪುರಂದರವಿಠಲನ್ನು| ದ್ವಂದ್ವಪಾದವ ನಂಬಿ ಅರಿತು ಭಜಿಸದಲೆ| ದಾಸನೆಂತಾಗುವೆನು ಧರೆಯೊಳಗೆ ನಾನು||”

ಈ ರೀತಿ ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾಸರುಗಳು ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾ-ಜಪತಪವ್ರತನೇನು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಬಿಡುವುದು ಅಪರಾಧವೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಆ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಾಬೇಡುವುದರಿಂದ, ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರೇ ಮುಂತಾದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಈ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಇಂಥ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿವೇದನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕ್ಷಮಾಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾವು ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದಾಗ್ಲೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಸಂಬಂಧವಾದ ಹಲವು ಲೋಪಮೋಷಗಳಿರಬಹುದು. ಈ ನ್ಯೂನತೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿ ನಿವೇದನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಏವಂ ಚ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳ ನಿಶ್ಚಿತಾಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಹರಿದಾಸರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವತಃ ಅತ್ಯಂತ ಆಚಾರಶೀಲರಾಗಿ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲೋಪಮಾಡದೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗಮಕಗಳಿವೆ.

ಹಾಗಾದರೆ, “ಸ್ನಾನವೇಕೆ, ಮೌನವೇಕೆ” ಇತ್ಯಾದಿ, ಮಡಿ, ಸ್ನಾನ, ಜಪತಪ, ವ್ರತ, ನೇಮ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಡಿರತಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಏನರ್ಥ? ಸದಾಚಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ ಅಪಾತತಃ ತೋರತಕ್ಕ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಮಾತಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂಬುದು ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಮೈಮೇಲೆ ನೀರುಹೊಯ್ದು ಕೊಂಡರೆ ಸ್ನಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಹೃದಯದ ಮಲವನ್ನು ತೊಳೆಯಲರಿಯದೆ ತಾವು
ಉದಯದಲಿದ್ದು ಮಿಂದು ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತ
ಅದರಿಂದೇನು ಫಲ? ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉಪಯಾಸ್ತಮಾನ
ನೀರೊಳಗಿದ್ದ ಮುದಿಕಪ್ಪೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇನು?
ತಪ್ಪೇನಯ್ಯ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ನಾಮವ ನೆನೆಯದೆ
ದಿನಕಿನ್ನು ನೂರುಬಾರಿ ಮುಳುಗಿದರೇನಯ್ಯ ಫಲವು”

ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡದೆ, ನಾನು ತಾನು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮನದಲಿಟ್ಟು, ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಎಷ್ಟು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆತಾನೇ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಬಾಹ್ಯಾಂತರಶುಚಿಗಳೆರಡೂ ಬೇಕು. ಅಂತಃಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ಬಾಹ್ಯಶುದ್ಧಿ ವ್ಯರ್ಥ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ

ಸಕಲ ತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿ ಅವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ-
ಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಚಿಂತನೆಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ವಿಧಿಯಿರುವುದು. ಹಾಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಮೇಲೂ
ನಾವು ಸುಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕೂಡುವಾಗ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು “ಅಪವಿತ್ರಃ
ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾನ್ ಸ್ಥಾಂಗತೋ ಪಿ ವಾ| ಯಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ
ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಶ್ಚಿಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡ-
ಮೇಲಲ್ಲವೇ ಸುಧ್ಯಾವಂದನೆಗಾರಂಭ? ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮವನ್ನೂ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿ, ಕರ್ತೃತ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,
ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿದರೇ ಅದು ಸತ್ಕರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
ಈ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ದಾಸರು “ಸ್ನಾನಮಾಡಿರೋ
ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನುತಾನೆಂದೆಂಬಹಂಕಾರವ ಬಿಟ್ಟು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.
“ಹಿರಿಯರ ಗುರುಗಳ ಹರಿದಾಸರುಗಳ ಚರಣಕೆರಗಿ ಬಲುಭಕ್ತಿಯಿಲಿ|
ಪರಿಪಾಲಿಸು ಎಂದು ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಇರುಳು ಹಗಲು ನೆನೆವುದೆ ಮಡಿಯು”
ದಾಸರಾಯರ ಮನೋಭಾವವನ್ನರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು
ಮನನಮಾಡಬೇಕು:

“ಮೃತ್ತಿಕೆಶಾಚವಿಲ್ಲದವಗೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನಜಪವೇಕೆ
ಹೊತ್ತುಕಟ್ಟಿದವನ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವೇಕೆ
ಕರ್ತೃ ಕೃಷ್ಣನೆನ್ನದವನ ಉತ್ತಮತ್ವವ್ಯಾತಕೊ
ಮೂಲಮಂತ್ರವರಿಯದವಗೆ ಮೇಲೆ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯೇಕೆ
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಅಭಿಷೇಕಿಲ್ಲದ ತೀರ್ಥವೇತಕೆ
ಹಸಿವುತ್ಪಸೆಕಟ್ಟಿದವನ ಹುಸಿಯ ವೈರಾಗ್ಯವೇಕೆ
ಹುಸಿಯ ಜಪವ ಮಾಡುವರಿಗೆ ಮುಸುಕಿನ ಡಂಭಕವೇಕೆ
ಕದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆಯುವನಿಗೆ ಶುದ್ಧತೀಲಪ್ರತಗಳೇಕೆ
ಕಂಡ ನಾರಿಯೆ ಕಾಣಿಸುವ ಲಂಡಗೆ ಪುರಾಣವೇಕೆ
ಭಂಡುಮಾತಿನ ಕವಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೇಕೆ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲನ
ಕಂಡು ಭಜಿಸದವನ ಉದ್ಧಂಡತನಮೇತಕೊ”

“ಸತ್ಯಶಾಚವಿಲ್ಲದಾಚಾರವೇಕೆ| ನಿತ್ಯನೇಮವಿಲ್ಲದ ಜಪತಪವೇಕೆ| ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಬಹಿರಂಗಪೂಜೆಯೇಕೆ—ಹರಿಯ ನೆನೆಯದಿಹ ನರಜನ್ಮವೇಕೆ”

“ಕ್ಲೇಶ ಒಡಲೊಳಗಿರಲು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳೇಕೆ| ಆಸೆ ಬಿಡದಿದ್ದವಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸವೇಕೆ|| ಮಿತಿಮೀರಿ ನಡೆವವಗೆ ವ್ರತನೇಮಗಳು ಏಕೆ| ಮನಶ್ಚು-
ಯಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳೇಕೆ”

“ಕುಟಿಲವ ಬಿಡದಿಹ ಕುಜನರು ಮಂತ್ರವ ಪಠನೆಯ ಮಾಡಿದರೇನು ಫಲ” “ಕಪಟತನದಲಿ ಕಾಡುತ ಜನರನು ಜಪವನು ಮಾಡಿದರೇನು ಫಲ| ಕುಪಿತತನವನು ಬಿಡದೆ ನಿರಂತರ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದರೇನು ಫಲ” “ಮಾತಾ-
ಪಿತರನು ಬಳಲಿಸಿದಾತನು ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿದರೇನು ಫಲ| ಘಾತಕತನವನು ಬಿಡದೆ ನಿರಂತರ ಗೀತೆಯನೋದಿದರೇನು ಫಲ” “ಹೀನಗುಣಂಗಳ ಹಿಂಗದೆ ಗಂಗೆಯನ್ನಾ ನಮಾಡಿದರೇನು ಫಲ”.

“ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಪರರ ಒಡವೆಗಳ ತಂದುಂಡು ತಾ ಒಪ್ಪದಿಂದುಪವಾಸ-
ವ್ರತವ ಮಾಡಿ| ತಪ್ಪದಲೆ ಸ್ವರ್ಗವನು ಸೂರೆಗೊಂಬುವನೆಂಬೆ ಸರ್ಪಗಳು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವೇನಯ್ಯ”

“ಬಿಡದೆ ಮದಮತ್ಸರಾಹಂಕಾರದಲಿ ಮುಳುಗಿ ಒಡನೆ ಬೆರಳುಗಳೆಣಿಸಿ ಮೌನದಿಂದ| ತಡೆಯದಲೆ ಪರಲೋಕ ಸೂರೆಗೊಂಬುವನೆಂಬೆ ಬಡಬಕನು ಮಾಡಿನ ಅಪರಾಧವೇನಯ್ಯ”

“ಶಾಕವ್ರತವೆನುತ ಫಲಶಾಕಗಳ ಬಿಡುವಂತೆ ಬೇಕಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬಿಡಬಾರದೆ? ಸಾಕೆನಿಸದೆ ರತಿಗೆ ಸತತ ಮನಕೊಡುವಂತೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನೊಳು ಮನವನ್ನಿಡಬಾರದೆ?

ನೇಮಗಳ ಮಾಡಿ ಪರಪಾಕವನು ಬಿಡುವಂತೆ ಕಾಮಕ್ರೋಧಂಗಳನು ಬಿಡಬಾರದೆ| ತಾನುಸರ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿನೆಂಬುವ ನಿಷ್ಠೆ ನೇಮವನು ಪರಸತಿ-
ಯೊಳಿಡಬಾರದೆ?”

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರೆ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಆಶಯವೇನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ-
ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರವಲ್ಲದ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ

ದಾಸರುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ. “ಸಕಲಸತ್ತ್ವೀಯ ಯಾಗಗಳು ಬಂಧಕವು ತ್ವತ್ತರವಲ್ಲದಿರಲು” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಕರ್ಜಿಗಿ ದಾಸರಾಯರ ವಾಕ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇನು? “ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಗೀತಾವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿ ಅವನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಲ್ಲದ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನಶ್ಚಿದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿರತಿಶಯಭಕ್ತಿಮಾಡಿ ಅವನ ಪ್ರಸಾದ-ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸಾಧಕವಲ್ಲದ, ಕೇವಲ ಡಾಂಭಿಕವಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ನಾನ-ಮೌನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದೆಂಬುದು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಅಮೃತವಾಣಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಕಾರ, ಪೂರ್ವ ಪರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾನು-ಭಾವರುಗಳ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅವರ ಪರಿಶುದ್ಧ ಚರಿತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ನಮಗುಂಟಾಗದೆ ಅವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾವು ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಂದ ನೋಡೆ !

ಮಧ್ಯಮಾಂತಿ

ಆದಿತಾಳ

ಬಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದದಿಂದ | ಬಂದ ನೋಡೇ ಗೋಪ-
ವೃಂದದಿಂದಾನಂದಿಸುತ ಬಂದ ನೋಡೆ

ಪ

ಗೋವಮೇವನೀವದೇವ ಬಂದ ನೋಡೆ | ಸ್ವಾಮಿ

ದೇವತಾವಾಡ್ಯಗಳಿಂದ ಬಂದ ನೋಡೆ

೧

ಪಾಪಪೋಷ ಗೋಪರೂಪ ಬಂದ ನೋಡೆ | ಸ್ವಾಮಿ

ತಾಪಲೋಪಾಲಾಪಾಟೋಪ ಬಂದ ನೋಡೆ

೨

ಭೂಸುರಸುಖಸೂಸುತ ಬಂದ ನೋಡೆ | ಸ್ವಾಮಿ

ವಾಸುದೇವವಿಠಲ ತಾ ಬಂದ ನೋಡೆ

೩

ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರು

ದಾಸಚತುಷ್ಟಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಾಯರ ಉಪಕಾರವೂ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯದು. ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ೪೦ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ಪ್ರಬಲಪಂಡಿತರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ. ಈ ಶ್ರೀ ಮಾನವೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರೇ **ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು.**

‘ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಭಾಗಣ್ಣ’ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಹರಿದಾಸರೂ ಬಲ್ಲ ಮಾತು. ಈ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಸಮೃತ್ತವಾದುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ೪೦ ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ದಾನಮಾಡೆಂದು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪಿದುದೊಂದೇ ಸಾಲದೇ. ಎಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಈ ತೆರನಾದ ಗುರುಭಕ್ತಿ ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ರೂಪವಾದ ಗುರುಭಕ್ತರಿಗೆ **ಹರಿಭಕ್ತಿಯು** ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾದುದಲ್ಲವೇ! ‘ಗುರುಪ್ರಸಾದೋ ಬಲವಾನ್ ನ ತಸ್ಮಾತ್ ಬಲವತ್ತರಂ’ ಎಂಬ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಇಂತಹ ಮಹಂತರಿಂದ.

ಸುಮಾರು ೪೦-೪೪ ವರ್ಷವಿರಬಹುದು. ಅಂತಹ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಸಕಲ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳ ಅನುಭವದ ಆಶೆಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುವುದು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲವೆಂದರಿತು ಅದರಂತೆ ನಡೆದು ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ದಿಟ್ಟರಿವರಲ್ಲವೇ ?

ಹೀಗೆ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಮನೋದಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಮಗೂ ಒದಗಿಸಲೆಂದು ಇವರ ಪುಣ್ಯದಿನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗೋಣ. ಈ ದಾಸರವರು ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಿಂದ ದೂರರಾಗಿ ಸುಮಾರು ೧೮೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಳೆದವು.

ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಹೇಗೆ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಸಾಲದೇ !

ಒಮ್ಮೆ ಹೂ, ಶ್ರೀತುಲಸಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗನು ಓರ್ವ ಸವಾರನ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ದರ್ಶನವಿತ್ತು ತನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ ತಕ್ಷಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೈಮರೆದಿದ್ದವರು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಮಾಡಿದ ಈ ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ಮನನಮಾಡೋಣ:

ಧ್ರುವತಾಳ

ನೀಲಕುಮಾರೆಯನೇರಿ ಶಾಲು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ
ಕಾಲಕುಪ್ಪುಸ ತೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಮೋಹನ್ನ ಹಾಕಿ
ತೋಳುತಾಯಿತ ಶಿರಕೆ ಮೇಲಾದ ವಸ್ತ್ರ ಸುತ್ತಿ
ಫಾಲಕಸ್ತೂರಿನಿಟ್ಟು ಮೈಗೆ ಗಂಧವ ಪೂಸಿ
ಪಲಾಯನದಿ ಅಶ್ವವೇರಿ ಹಾರಾಡಿಸುತ್ತ
*ಅಲೇನಾಹಿ, ಎಂದು ಕೇಳಿದನಾರವ್ವ !
ವೇಳೆ ಸಾಲದಾಯಿತು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆನಗೆ
ಕೇಳುವದಕೆ ಮತ್ತೆ ವಚನಗಬ್ಬದವಾಯ್ತು
ಎಳದು ವಚನವು ಉಚ್ಚರಿಸುವೆನೆನಲು
ಅಲೋಚನೆಗೆ ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವು
ಕೇಳಿಲ್ಲ ಕಂಡಿಲ್ಲ ಇಂಥಾ ಪುರುಷನ ಎಂದೂ
ಕಾಳಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲ ನೋಡೆ ಹಗಲು
ಕೇಳು ತಗ್ಗುಮಿಟ್ಟ ಮಲೆಯ ಮಂಜೀರವಲ್ಲ
ವೇಳಲೇನಿದು ಒಂದು ಸೋಜಿಗವು
ಕಾಲು ಎಳದು ಇಂದು ನಡೆಯಲು ಎನಗಿನ್ನು
ಅಲೋಚನೆಯೆಲ್ಲ ಅತ್ತಲಾಗಿ ಎನ್ನ
ಕೇಳಿದನಲ್ಲ ಆರೆಮಾತಿನಿಂದಲಿ ಎನ್ನ
ವೇಳು ಆ ಪುರುಷನು ಅವನಾಹ

*ಅಲೇನಾಹಿ = (ಯಾಕೆ) ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ !

ಆಲೋಚನೆಗೆ ಎನಗೆ ತೋರುತಲಿದೆ ತುಲಸಿ
ಮಾಲೆ ಪರಿಮಳಗಂಧ ಕುರುಹಿನಿಂದ
ಶಿಲಮೂರುತಿ ಘಂಡರಿಯ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ
ಓಲ್ಕಾಡಿಸುತ್ತ ಕುದುರೆ ಓಲ್ಕಾಡೆ ಪೋದನೆಂದು

೧

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಕಂಡಿರ ಕಂಡೀರಾಖಂಡ ವ್ಯಾಪ್ತನೇತ
ಕಂಡಿರ ಕಂಡೀರ ಬೊಮ್ಮಾಂಡದೊಡೆಯನ
ಕಂಡಿರ ಮಣಿಮೌಳಿ ಮಲ್ಲಿಗೆದಂಡೆಯ
ಕಂಡಿರ ಶಿರಿ ಅಜಭವಾದಿಗಳನ್ನ
ತೊಂಡರನಾಡಿ ಬಿಡದೆ ಕಾಯ್ದ ಗೋಪಾಲನ್ನ
ಕಂಡಿರ ಕಂಡೀರ ಕಪಟನಾಟಕಹರಿಯ
ಕಂಡಿರ ಕಂಡೀರ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನ

೨

ರೂಪಕತಾಳ

ಆವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗೋವಕಾಯ್ದ ರೂಪ
ಆನ ಈ ರೂಪವೆ ಅಜಾದಿರೂಪವು
ಆನ ಈ ರೂಪವೆ ಆತ್ಮಾದಿರೂಪವು
ಆನ ಈ ರೂಪವೆ ಅನಂತರೂಪವು
ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ರೂಪ ಮತ್ತಿವನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡ
ಈ ವಿಧರೂಪ ಅನಂತವಿರಾಟರೂಪ
ಆವರಾವುತನಂತೆ ಅಶ್ವವೇರಿ ಎನ್ನ
ಈ ವಿಧದಲಿನ್ನು ಕಾವುಗೊಳಿಸಿದರೇನು
ನಾವೊಂದರಿತವನಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ
ಆವಲ್ಲಿಗೊ ನಾನರಿಯೆ ಬರಹೇಳಿದ್ದು !
ಸೇವಕನ ಸ್ಥಿತಿ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯೊ ಸ್ವಾಮಿ
ನೋವಿಗೆ ಮನವೊಯ್ದು ವಶಮಾಡಲಿಬೇಡ

ನಾ ಒಬ್ಬನೆ ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪೊಂದಿ ನಡೆವ
 ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಸಹವಾಸದಲಿಪ್ಪ
 ಜೀವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನೋವೆಂಬುದೇ ಬೇಡ
 ದೇವ ಘಂಡರಿರಾಯ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ
 ನೀನಲಿದದಕಿಂತ ಈ ವರವನೆ ನೀಡು

೩

ಜಂಪತಾಳ

ನೋಡಿದಂತೆನ್ನನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಗೆ
 ಮಾಡಿಕೊಂಬೆ ಮನಕೆ ಆನನಾದಾನೆಂದು
 ನೋಡನೋಡದೃಶ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಮನಕೆ
 ನೋಡೆ ಎಂತಿಪ್ಪುದು ನೋಡುವರಿಗೆ
 ಆಡುವ ಮಾತಲ್ಲ ಕಂಡಕಂಡಂತಿನ್ನು
 ನೋಡಬಾರದೆ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ನಿಂತು
 ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇನ?
 ನೋಡು ಯೋಗ್ಯತೆಯರಿತು ನೋಡು ಧೊರೆಯೆ
 ನೋಡು ಆವಸ್ಥೆಗಳೆ ಬರಲಿ ನಾನು ದೇವ
 ನೋಡೆ ತಿಳಿಯದುಸ್ವಾಮಿ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ

೪

ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಆನದೇಶಕೆ ಬರಲಿ ಆನ ಕ್ಷೇತ್ರ ನೋಡಲಿ
 ಆನದಾನದು ಬಿಡಲಿ ಆನದ ಜಪಿಸಲಿ
 ಆನದಾನದುಡಲಿ ಆನದಾನದ ತೊಡಲಿ
 ದೇವ ನೀನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಇದರೊಳಗೊಂದೂ
 ಅವಲ್ಲಿಗೋ ಕಾಣೆ ನೀನು ಬರಹೇಳಿದ್ದು
 ಕಾವಕರುಣೆ ನಮ್ಮ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ
 ದೇವ ಘಂಡರಿರಾಯ ವಿಜಯರಾಯರಪ್ರೀಯ

೫

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಶರಣು ಗೋವಳರಾಯ ಶರಣು ನಿರ್ಜಿತಮಾಯ
 ಶರಣು ಮುಕ್ತಾಶ್ರಯ ಶರಣು ಆನಂದಮಯ
 ಶರಣು ಅಘಟಿತಘಟಕ ಅನಂತ ಐಶ್ವರ್ಯ
 ಶರಣು ಮಹಾಪ್ರಭು ರಾಜಾಧಿರಾಜ
 ಶರಣುಶರಣು ಅಯ್ಯ ಪೂತುರೆಪೂತುರೆ
 ಶರಣು ಶರಣು ನಮ್ಮ ಗೋಸಾಲವಿಠಲ
 ಶರಣು ಶರಣು ಶಿರಿ ಅಜಭವಾದಿಗಳೊಡೆಯ
 ಶರಣು ಶರಣು ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರಕೆ ಎಲ್ಲ

ಆದಿತಾಳ

ಮಾನಿಸರೂಪದಿ ಮನೆಮನೆಪೊಕ್ಕನೆ
 ಮಾನಿಸರೂಪದಿ ಮನೆಮನೆಗೋಡಿದನೆ
 ಮಾನಿಸರೂಪದಿ ಕೆನೆಪಾಲಕದ್ದನೆ
 ಮಾನಿಸರೂಪದಿ ಧನುವನುರಿದನೆ
 ಮಾನಿಸರೂಪದ ಅಮಾನಿಸಮಹಿಮನೆ
 ಮಾನಿತವೇನಯ್ಯ ಮರೆಮೋಸಮಾಡುವದು
 ಮಾನಿಸನೆಂದು ನಿನ್ನ ಮನದಿ ನಿಶ್ಚೈಸಿದೆ
 ಮಾನಿಸಾನ್ನ ವನುಂಡ ಮನುಜನಾದರದಿಂದ
 ಮನವಾಚಾಕಾಯದಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕೈನೋ ಸ್ವಾಮಿ
 ಮಾನವಿತ್ತು ಕಾಯೋ ಗೋಸಾಲವಿಠಲ

ಜತೆ

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಮತ್ತಲ್ಲಿ ನೀನಿರೆ ಬರ-
 ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇನೋ ಗೋಸಾಲವಿಠಲ

ಇವರ ತಮ್ಮದಿರಾದ ವರದಗೋಪಾಲದಾಸರು ಮಾಡಿದ ಈ ನಾಮವನ್ನು
ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಪಠನೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಂಜಿ — ಜಂಪೆ

ಅಣ್ಣ ಭಾಗಣ್ಣ ನೀ| ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾಗಿ
ಪುಣ್ಯಲೋಕವ ಸೇರಿದ್ಯಾ| ಗುರುವೇ

ಪ

ಸಣ್ಣವರು ನಾವು ಅನುಗುಣ್ಯ ನಿನ್ನಯ ಚರಣ-
ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆವೋ| ಗುರುವೇ

ಅ ಪ

ಚಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಬಲು ಅಕ್ಕರೆದಿ ನೀನೆಮಗೆ
ದಿಕ್ಕೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೆವೋ ಗುರುವೇ
ಕಕ್ಕಸದ ಯಾತನೆಯ ಕರೆಕರೆಯ ಸಂಸಾರ
ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದ್ದರಿಯೆವೋ| ಗುರುವೇ
ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆಮಾಡಿ ಠಕ್ಕಿಸಿ ನಮ್ಮನಿ-
ಬ್ಲಿಕ್ಕಿ ಪೋಪುದನರಿಯೆವೋ| ಗುರುವೇ
ಪಕ್ಕಿವಾಹನ ನಿನ್ನ ಕರೆದೊಯ್ದನೇ ಅಕಟ
ದಿಕ್ಕುಗೇಡಿಗಳಾದೆವೋ ಗುರುವೇ

೧

ಮನಸಿಗತಿಹರುಷವಾದಂಥ ಮಾತುಗಳಾಡಿ
ಕುಣಿಸಿಕುಣಿದಾಡಿಸಿದೆಯೋ| ಗುರುವೇ
ಅನಘ ನಿನ್ನಂಥ ಅಣ್ಣನ ಜನುಮಜನುಮಕ್ಕು
ಘನವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಿಹೆವೋ| ಗುರುವೇ
ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೆ ನೀ ಮಾಡಿದುಸಕಾರವನು ಸ್ಮರಿಸಿ
ಮಣಿದು ನಮೊನಮೋ ಎಂಬೆವೋ| ಗುರುವೇ
ಕನಸಿನಂತಾಯ್ತು ತವಚರಿಯ ಗುಣದೊಪಂಗ-
ಳೆಣಿಸಿ ಎದೆಭುಗಿಲೆಂಬುದೋ| ಗುರುವೇ

೨

ಪರಮಸುಖದಾಯಿ ಗುರುರಾಯ ನೀನಲ್ಲದೆ
 ಪರರನಾಶ್ರೈಸರಿಯೆವೋ| ಗುರುವೇ
 ಅರಿಯದವನಲ್ಲ ನಮ್ಮಭಿಮಾನದೊಡೆಯನೇ
 ಮೊರೆವಭಾರವು ನಿನ್ನದೋ| ಗುರುವೇ
 ಪರಿಪರಿಯಲೀ ನಿಮಗೆ ಪೇಳುವದೇನು ತನ-
 ಚರಣಕಟ್ಟಿ ಬಿರುದೋ| ಗುರುವೇ
 ವರದಗೋಪಾಲವಿಠಲನ ದಾಸಾಗ್ರಣಿಯೆ ನಾ-
 ನರಿಯೆ ಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧಿಯೇ| ಗುರುವೇ

೩

✓ ಸಂವಾದಕೀಯ

ದಾಸರು ಶಿಷ್ಯರೇ !

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಪುಣ್ಯದಿನ ಪುಷ್ಯ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಷ್ಟೆ ?
 ಇವರ ಗುರುಗಳು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರೆಂಬುದೂ ಸುವಿದಿತವಲ್ಲವೇ ?
 ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು : ಆಶ್ಚರ್ಯಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಇದು.
 ಅದೇನೆಂದರೆ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ
 ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಜರು.

ನಿತ್ಯ ಶ್ರೀ ದಾಸರು ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ
 ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಅವರ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ-
 ರಂತೆ ! ಒಂದು ದಿನ ದಾಸರ ಹೆಂಡತಿಯು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ
 ಹಾಕಿದ್ದುದು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಸರು ಉಳಿದಿದ್ದಿತಂತೆ. ಅದೂ ನಿತ್ಯದಂತೆಯೇ
 ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಹೋಗಿದ್ದರು. ದಾಸರಾಯರು ಎದ್ದು
 ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು ಕಣ್ಣಿಗೆ
 ಬಿತ್ತು. ಅ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತಮ್ಮ ಶಾಯಿ-ತಂದೆಯರ ಸಂವಾದವನ್ನು
 ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಗುರುಪುರಂದರದಾಸರು. (ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ
 ಎರಡನೇ ಮಕ್ಕಳು)

ಪಂತುವರಾಳಿ ಅಟ್ಟಿತಾಳ

ಹೇಳಬ್ಯಾಡಮ್ಮ ನೀನು ದಾಸರಕೂಡ
ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಂದಿದ್ದನೆಂದು
ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವೆ ಕರುಣಿಸಿ ದಯಮಾಡೆ ಪ

ಹೀಗೆಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಬ್ಯಾಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಅಗ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತಲಿ
ಯೋಗಿ ಅವರ ಕಣ್ಣೆಲಿ ನೋಡಿ ಧೇನಿಸಿ
ಹೀಗೆ ಅನುದಿನ ಮಾಡುತಲಿಪ್ಪನು ೧

ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು
ಛಂದುಳ್ಳ ಕೆಸರಚಿನ್ನಿತ ಪಾದಾರ-
ವಿಂದಗಳನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಸತಿಯ ಕೇಳಿ
ವಂದಿಸಿದರು ಗುರುಷದಗಳಿಗೆ ೨

ತರುಣೆಂದು ಆರು ಬಂದಿದ್ದರು ವ್ಯಾಸರಾ-
ಯರ ಪದಂಗಳಹುದೆಂದು
ಕರವ ಪಿಡಿದು ದಾಸರು ಕೇಳಿದರು ೩

ಸ್ವಾಮಿ ಕೇಳಿ ಹೇಳುವೆ ಸಾರಾಂಶವ
ಸ್ವಾಮಿರಾಯರು ತಾವು ನಿತ್ಯ ಬಂದು
ಪ್ರೇಮದಿಂದಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನು ಮಾಡುತ
ಸುಮ್ಮನಿರು ಹೇಳಬ್ಯಾಡೆಂದರೆನಗೆ ೪

ಹೀಗೆಂದ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀರಂಗನ
ಬ್ಯಾಗದಿಂದವನ ಪದವ ನೆನೆದು
ಅಗ ಗುರು ಪುರಂದರವಿಠಲನ ದಾಸ-
ನಾಗಿಹ್ಯ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ತುತಿಸಿದರು ೫

— ಶ್ರೀ ಗುರುಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಿತವು —

ಸೂತ್ರವುತ್ರ ಕರ್ಣ

—ॐॐॐ—

ಇದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಿಕಾಂಕ ಸಾಟಕ. ಇದನ್ನು ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಕಾಂಕವು ಮೈಸೂರಿನ ಎ. ಐ. ಆರ್. ನಿಂದ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು 1951ನೇ ದೀಪಾವಳಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ “ಪ್ರಜಾಮತ”ದ 650ನೇ 75ರ ವರೆಗಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ವಿಕಾಂಕ ಸಾಟಕದ ಮುಖ್ಯನಾಯಕನು ಸೂತ್ರವುತ್ರ ಕರ್ಣನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಹೊಗಳುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀದೇವಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವ್ಯಕ್ತಿಯು ದ್ರೌಪದವನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅದರ್ಶವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾತ್ರವೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದ್ರೌಪದೀದೇವಿಯಂತಹ ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಶಿಖರವನ್ನು ರಸಾಂತಳಕ್ಕೆಳೆದು ಇದರಿಂದ ನೆಲಗಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನ ವಿಕಪತ್ನೀವ್ರತಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದೆಂದರೆ ಈ ಕವಿಯ ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾಲಿನ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಸನಾತನಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅಭಾವವೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದ್ರೌಪದೀಕೀರ್ತಿಯ ಹ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಹಾಸವಡುವ ಹನೃಸೃದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಈ ಲೇಖಕರಿಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರದಿರಲಾರದು.

ನೋಡಿ ! ಕರ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಕಾನೋದ್ದೇಸಿತ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಂದ “ಸಮರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ” ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ “ಪ್ರಣಯಭಿಷ್ಠ” ಬೇಷು ಅನನ ಭವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಕೃಷ್ಣನು ಕರ್ಣನಿಂದ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಮೊರಟುಹೋದ ತರುವಾಯ ದ್ರೌಪದಿಯು ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ “ಅವಕಾಂತನವತಿ”ಯಾಗಿ “ಜೀನಸಾಪುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂಧಿಸಿದೆ” ಎಂದು

ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ, ದ್ರೌಪದಿಯು ಕರ್ಣನೊಡನೆ “ಧರ್ಮದಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವಳು ; ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಧನ್ಯಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿದಂತೆಯೂ, “ಧರ್ಮವೇ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿರುವ ಸೋಮಪ್ರಭೆಯನ್ನುಳಿದು ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ನೋಡದ” “ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ರಾಧೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪ”ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ “ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಸಚಿಂತೆಯನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡು” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ದ್ರೌಪದಿಯು ಕಾಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿನ ದುರ್ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ಣನ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಸುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ವಶೀಕರಿಸಲು ಅಶಕ್ತಳಾಗಿ “ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು ಕರ್ಣ. ಈ ರೂಪರಾಶಿಯು ನಿರರ್ಥಕವಾಗಬೇಕೆ” ಎಂಬುವ ಆತ್ಮಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ನಿಷ್ಫಲವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು “ಕೋಪೋದ್ವಿಗಿತಳಾಗಿ” ಕರ್ಣನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪಣತೊಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿದಂತೆಯೂ, ಸನ್ನಿವೇಶವು ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಹ ಸ್ವೈರಮನೋವೃತ್ತಿ ಉಳ್ಳ ದ್ರೌಪದಿಯು ಮಹಾಭಾರತದ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ದ್ರೌಪದಿಯು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮಹಾನುಭಾವಳನ್ನು ಮಹಾಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮುಣಿ ಎಂತಲೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ತ್ರೀಕುಲಕ್ಕೆ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ ಎಂತಲೂ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯು ಕರ್ಣನನ್ನು ಕುಲಾಧಮನೆಂದೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದುದಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ದ್ರೌಪದಿಯು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಅಂತಿರಲಿ; ಅವಳು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಈ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಯಾವ ಉದ್ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತವಾಗದೇ ಈ ಕವಿಗಳ ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತವಾದುದೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಿರಲಾರದು. ಇವರ ಈ ಉದ್ಯಮವು ಜಗದ

ಜೀವಿಗಳ ಭಾವೀಜೀವನದ ಶಾಶ್ವತ ಅವರ್ಶ ಕಥಾನಕಗಳನ್ನು ದೋಷ-
ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಉದ್ಯಮದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ
ಇಂತಹ ಲೇಖನಗಳು ಕೀರ್ತಿವೆತ್ತ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಹರಿದು
ಬಂದಿದೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದರೆ ಅವು
ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇಂತಹ ದುರ್ಭಾವನೆಗಳು
ಬೇರೂರುವ ಮೊದಲು ಈ ಖಂಡನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ ಎಂದು ನಮಗೆ
ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥಾಭಾಗದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ನಮಗಿದ್ದ ಕೊರತೆಯು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ
ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗ ತುಂಬಾ ಉಪಕೃತರಾಗುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ
(ಈ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಓದಿದ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಲಿಖಿತವಾದ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ
ಕೇಳಿದ ಸಾಧುಸಜ್ಜನರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ದ್ರೌಪದಿ ವಿಷಯಕವಾಗಿ
ಕಲುಷಿತವಾಗಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ) ಆ ದುರ್ಭಾವನೆಯ ಉಚ್ಚಾಟನೆ
ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನಲೇಖನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರು
ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ವಾನ್ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು
ಹರಸನಹಳ್ಳಿ

ವನಚಲಾದ್ರಿಧರಾಧರನೆ ಜಯ
ಮನುಜಮೃಗಪರವೇಷ ಜಯ ವಾ-
ಮನತ್ತಿವಿಕ್ರಮದೇವ ಜಯ ಭೃಗುರಾಮ ಭೂಮ ಜಯ
ಜನಕಜಾವಲ್ಲಭನೆ ಜಯ ರು-
ಗ್ಮಿಣಿಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿ ದಾಯಕ
ಜಿನವಿಮೋಹಕ ಕಲಿವಿದಾರಣ ಜಯಜಯಾ ರಮಣ

—ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೇ

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

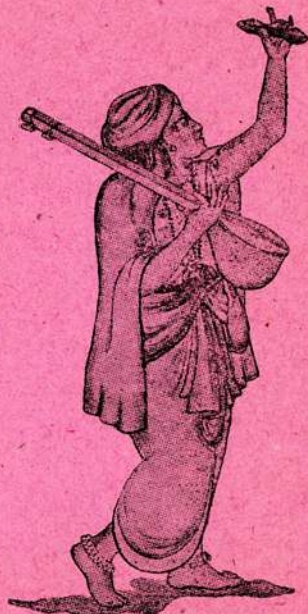
ಸಂಪುಟ ೨

ಶ್ರೀ ಖರ—ಮಾಘ

ಸಂಚಿಕೆ ೪

“ಗುರುಪುರಂದರದಾಸರೆ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಸರಣಿ ನಂಬಿದೆ
ಗರುನರಹಿತನ ಮಾಡಿ ಎನ್ನನು ಪೊರೆನಭಾರವು ನಿಮ್ಮದೆ”

—ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು

ಸಂಪಾದಕರು : ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು,
ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಶಂಸೆ	೨
ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯ ವಿರಚಿತ ಉಗಾಭೋಗಗಳಿಂದ ಸಾಧನಸೋಪಾನ	೨೩
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨೯
ಹಸಿಗೆ ಕರೆಯುವ ಪದ	೩೪
ಅನತಾರತ್ರಯಸುವಾಲಿ	೯

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಪಞ್ಚಮಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ-
ದುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ನಲಿಡು

ಸಂಪುಟ ೨	ಶ್ರೀ ಖರ—ಮಾಘ ೧೯೫೨—ಫೆಬ್ರವರಿ	ಸಂಚಿಕೆ ೪
------------	------------------------------	-------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ—ಪಂತುವರಾಳಿ ಅಟಿತಾಳ

ಮರುದಂಶನ ಮತ ಹಿಡಿಯದೆ ಇಹ-
ಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲವಂತೆ
ಅರಿತು ವಿನೇಕದಿ ಮನವೊಲಿದು ನಮ್ಮ
ಗುರುರಾಯರ ನಂಬಿ ಜೀವಿಸಿರಯ್ಯ
ಕ್ಷೀರವ ಕರೆದಿಟ್ಟು ಮಾತ್ರದಿ ಸಂ-
ಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಘೃತವಾಗದಂತೆ
ಸೂರಿಜನರ ಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಸಫಲ-
ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ
ಉಪದೇಶಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವೇಸು
ಜಪಿಸಲು ಫಲಗಳಾಗದಂತೆ
ಸುಪವಿತ್ರನೇಮಗಳಿಲ್ಲದ ಜೀವರು
ಶಪಿಸಿದರೂ ಏನು ಆಗದಂತೆ
ಸಾರಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಓದದೆ ಎಂದೂ
ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪುಟ್ಟದಂತೆ
ಶ್ರೀರಂಗವಿಠಲನ ಭಜಿಸದೆ ಮುಂದಿನ್ನು
ಚಾರು ಸದ್ಗತಿಗಳು ದೊರೆಯದಂತೆ

ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಅವರ

ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಶಂಸೆ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬಿ. ಎ.,

ಗೌ|| ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬ್ರೂಗವತೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಮಹಾನುಹಿಮೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಾಡಿರುವ ಪದ ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೋಗಗಳು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಆಚಾರ್ಯರವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಗುರು-ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರು. ಅತ ಏನ ಅವರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದುದು. ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಅವರ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ. “ಗುರುಭಕ್ತಿಯೆಂಬಂಥ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಧರಿಸಿ ಮುತ್ತೈದಾಗಿರಬೇಕು ಮುದದಿಂದಲಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರು-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಕುಂಕುಮಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮ-ವಿದ್ದರೆ ಅದು ಮುತ್ತೈದೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಕುಂಕುಮವಿಲ್ಲದ ಹಣೆ ವೈಧವ್ಯ-ಸೂಚಕ. ಹಾಗೆಯೇ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ “ಹತ್ತುನೂರು ನಾನುಮೋಡೆಯ ಹರಿಯು ಪತಿ” ಎಂದೆನಿಸಿ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹರಿಯೆಂಬ ಪತಿಯ ವಿರಹಿತತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ದಾಸರಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. “ಗುರುಭಕ್ತಿಯೆಂತೆಂಬ ಗಮಕದೋಲಿಯನಿಟ್ಟು| ಹರಿಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಆಭರಣವಿಟ್ಟು| ಪರತತ್ತ್ವವೆಂತೆಂಬ ಪಾರಿಜಾತವ ಮುಡಿದು| ಪರಮಾತ್ಮ ಹರಿಗೆ ಆರತಿ

ಎತ್ತಿರೆ” — ಇದು ದಾಸರಾಯರ ಮನೋಹರವಾಣಿ. ದಾಸರಾಯರು ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ” ಎಂದು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. “ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ| ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಧ್ಯಾನ| ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರ| ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು| ಉರಗನ ಉಪವಾಸದಂತೆ ಕಾಣರೋ||” ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಿತನುಡಿಯನ್ನು ದಾಸವರ್ಯರು ಅಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ಗುರುದೈವ-ವರಿಯದವ ಹಿರಿಯನಾದರೆ ಏನು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. “ಗುರುಕರುಣ-ವಾಹೋದು ಪರಮ ದುರ್ಲಭವಯ್ಯ| ಪರಿಪರಿವ್ರತಗಳಾಚರಿಸಿ ಫಲವೇನು| ಗುರುಕರುಣವೊಂದಲ್ಲದೆ ಗತಿಗೆ ಬೇರುಂಟೆ| ಶರೀರದ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಳತ್ರ ಬಾಂಧವರು| ನೆರೆ ಸಲಿಸುವರೆ ಸದ್ಗತಿಗೆ ಸಾಧನವ| ನಿರುತದಿ ಗುರುಪಾದ ನಿಜವಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ| ಅರಿತು ಭಜಿಸಲು ಅಖಿಲ ಸಂಪದವಿತ್ತು| ಪರಿಪಾಲಿಸುವ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲ||”

“ಗುರುಮುಖ್ಯವಿರಬೇಕು ಹರಿದೈವವೆನಬೇಕು” (ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

“ಗುರುಭಕ್ತುತಿ ಬೇಕು ಹರಿಕರುಣ ಬೇಕು| ಹರಿಕಥೆಗಳ ನಿತ್ಯ ಕೇಳುತ-ಲಿರಬೇಕು| ವಿರಕ್ತುತಿ ಬೇಕು ವಿಷ್ಣುವಿನಾರಾಧನೆ ಬೇಕು| ವರಮಂತ್ರಜಪ ಬೇಕು ತಪ ಬೇಕು ಪರಗತಿಗೆ| ಪರಿಪರಿ ವ್ರತ ಬೇಕು ಸಿರಿಹಯವದನನ| ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಬೇಕು ವಿಷಯನಿಗ್ರಹ ಬೇಕು||” (ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು)

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗುಡ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಗುರುಗಳೊಳಗೆ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾದ ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ಆನಂದತೀರ್ಥರೇ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಶ್ಚಿತಮತ. “ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಕೇವಲ ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುಗಳಲ್ಲ; ಅವರು ಲೋಕತ್ರಯಕ್ಕೇ ಗುರುಗಳು. ಸಿರಿಮಧ್ವಾ-ಚಾರ್ಯರೆ ಗುರುಗಳು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಕೆ| ಪುರಂದರವಿಠಲನ ತೋರಿದವರಾಗಿ” ಹರಿ ಪರಮಗುರು ಪರಮೇಷ್ಠಿ ಗುರು| ಸುರಗುರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ” (ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು). ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು “ಈತನೇ ಲೋಕಗುರುವೇದವಿಖ್ಯಾತ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಳಿತ್ಯಾಸೂಕ್ತಾದಿ

ಶ್ರುತಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರೇ ಗುರುಗಳೆಂದು ಅವರು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. “ಅಹುದಹುದು ಹನುಮಂತ! ಅಹುದು ನೀ ಬಲವಂತ! ಅಹುದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಮೂಲಗುರು ಅಹುದು||” “ನೆರೆನಂಬಿ ಪಡೆಯಿರೋ ಹಿತವ! ನಮ್ಮ ಗುರುವಾದ ಮಧ್ವಮುನಿಯ ಸನ್ಮತವ||” (ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು) “ಗುರುರಾಯರ ನಂಬಿರೋ ಮಾರುತಿಯೆಂಬ ಗುರುರಾಯರ ನಂಬಿರೋ” (ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು). ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿ! “ಗುರು ಮುನಿದರೆ ಕಾಯಲರಿಯ ಹರಿಯೆಂಬೋರು| ಹರಿ ಮುನಿದರೆ ಗುರು ಪರಿಹರಿಸುವನೆಂದು| ಚರಾಚರವಲಿ ಇದೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ| ಹರಿ ನಿನ್ನ ನೆನೆಸಿ ವೃಕ್ಕೋಡರನ ನೆನೆಸದವನು| ಹಿರಿಯನಾದರೆ ಏನು| ಕಿರಿಯನಾದರೆ ಏನು| ಫರವಲ್ಲ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪರಕೆ ದೂರನು ಕಾಣೊ| ಸರಿವೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರೆ ಮನವಾಗದು| ಕರುಣವಾರಿಧಿ ನಮ್ಮ ವಿಜಯ-ವಿಠಲರೇಯ| ಗುರುವೆ ಪವನಾನನೆಂಬ ಬಿರುದು ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸೊ||.”

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರಂತೂ ಮಧ್ವನಾಮದ ಜಯಘೋಷವನ್ನೇ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ :

“ಜಯ ಜಯ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣ ಜಗದೊಳಗೆ ಸುತ್ತಾಣ
ಅಖಿಲಗುಣಸದ್ಧಾಮ ಮಧ್ವನಾಮಾ
ಆವ ಕಚ್ಚ ಪರೂಪದಿಂದಲಂಡೋಕದಿ
ಓವಿ ಧರಿಸಿದ ಶೇಷಮೂರುತಿಯನು
ಆವವನ ಬಳಿವಿಡಿದು ಹರಿಯ ಸುರರೈದುವರೋ
ಆ ವಾಯು ನಮ್ಮಕುಲಗುರುರಾಯನು
ಆವವನು ದೇಹದಲಿ ಇರಲು ಹರಿ ನೆಲಸಿಹನು
ಆವವನು ತೊಲಗೆ ಹರಿ ತಾ ತೊಲಗುವ
ಆವವನು ದೇಹದೊಳಹೊರಗೆ ನಿಯಾಮಕನು
ಆ ವಾಯು ನಮ್ಮ ಕುಲಗುರುರಾಯನು

ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮೇಲ್ಪ್ರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ :— “ಸಾರಿರೊ ಡಂಗುರವ—ನಮ್ಮ—
chapter4 99

ಭಾರತಿರಮಣ ವಾಯುವೆ ಜಗದ್ಗುರುವೆಂದು ಸಾರಿರೊ ಡಂಗುರವ” “ಆರು
ನಿನಗಿದಿರಧಿಕ ಧಾರುಣಿಯೊಳಗೆ ಸಾರಶಾಸ್ತ್ರವನೊರೆದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮುನಿರಾಯ||
.....| ಆರುನಾಲ್ಕುತತ್ತ್ವದಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೊಡೆಯ| ಮಾರುತನ
ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರನೆ| ಆರೈದು ಮೇಲಿರಡು ಅಧಿಕಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ|
ಮೂರುತಿಯೊಳೊಪ್ಪುತಿಹ ಮುನಿವರೇಣ್ಯ|| ಆರಾರು ಮೇಲೊಂದು ಅಧಿಕ
ಲೆಕ್ಕದ ಗ್ರಂಥ| ಸಾರವನು ರಚಿಸಿ ಸಜ್ಜನರಿಗಿತ್ತು| ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಭೇದ
ಪಂಚಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ—ಉ-| ದಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಾಸರೊಳು ದೊರೆಯೆ||
ಆರು ನಿನಗಿದಿರಧಿಕ||”

“ಶ್ರುತಿಪಂಕಜಗಳರಳೆ ಅಜ್ಞಾನತತಿಯೋಡೆ| ಗತಿಗಳಡಗೆ ಮಿಥ್ಯವಾದಿ
ಖಳರ| ಕುಮತಗಳು ಮುರಿಯೆ ಸತ್ಪಥವು ಕಾಣಿಸಲು| ವಿತತವಾಯಿತು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ|| ಏನೆಂಬೆ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣವು ದೇವವರ್ಯ|
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾರ್ಯ ಹರಿಕಾರ್ಯಧುರ್ಯ||”

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು “ಮಧ್ವಮುನಿ
ನಮ್ಮನಲ್ಲ ಉದ್ಧರಿಸುವ ಕಾಣಿರೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಮಧ್ವರಾಯರ ನೆನೆದು
ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿದ್ದೋ| ಹೊದ್ದಿ ವೈಷ್ಣವಮತವ ಭವಾಬ್ಧಿ ದಾಟಿರೋ” ಎಂಬ
ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವ
ಗುರುಮಧ್ವರಾಯರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅಂಜಿಕಿನ್ಯಾತಕಯ್ಯ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ
ಭಯವು ಇನ್ಯಾತಕಯ್ಯ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇತರ ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಇರುವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ಈ ರೀತಿ
ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ :—

“ಸುರತರು ಇರುತಿರೆ ಎಲವದಮರ* ಫಲಿಸಿಪ್ಪಂತೆ| ಗುರುಗಳಾದರು
ನೋಡ| ಸಿರಿವಿಂಚಿಭವಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿಯ ಡಿಂಗರಿಗರೆಂದರಿಯದೆ| ಹರಿ
ಪರದೈವನೆಂದರಿಯದೆ ಗುರುಗಳಾದರು ನೋಡ| ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಜಗಕೆ
ತೋರಿದ ಸಿರಿಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿರುತಿರೆ ಗುರುಗಳಾದರು ನೋಡ!”

“ವೈದಿಕಮತದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆಂದು ತಾವು ವೈಷ್ಣವವಂಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು
ಕೆಲವರು| ವೈಷ್ಣವಮತದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆಂದು ತಾವು ವೈದಿಕವಂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು

ಕೆಲವರು| ನೈದಿಕ ನೈಷ್ಠವ ಒಂದೆಂದು ಮಧ್ವಮುನಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ
ಪುರಂದರವಿಠಲ ಮೆಚ್ಚಿ||”

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮನಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು
“ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿಯ ಧ್ಯಾನಿಸರ ಸಂಗ ಆನಂದದಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸೋ ಕೃಷ್ಣ”
ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. “ಮಧ್ವರಾಯರ ಕರುಣ ಪಡೆಯದವ
ಧರೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು” ಎಂದು ನಿರ್ಭಯಾಗಿ
ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಯರ
ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷವು ಎಷ್ಟು ರಮ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾತುಗಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು
ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಜಯರಾಯರ ಆ ಅಮೃತವಾಣಿಯಿದು:—

“ಮಧ್ವಮತವೇ ಮತವು ಸಕಲ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವು

ಮಧ್ವರಾಯರ ಧ್ಯಾನ ಅಮೃತಪಾನ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಲೀಲೆ ನವರತುನದ ಮಾಲೆ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಸ್ಮರಣೆ ಕುಲಕೋಟಿಉದ್ಧರಣೆ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಕಥಾ ಕೇಳಲು ದುರಿತಹತ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಭಕುತಿನಾಡೆ ಮುಕುತಿ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದವ ಸತ್ಪುತ್ರ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಭಜನೆ ದುಷ್ಟರ್ಮುಕ್ತಜನೆ

ಮಧ್ವರಾಯರ ದಾಸನಾದವನೆ ನಿರ್ದೋಷ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಬಂಟಿ ಜಗಕೆ ನೆಂಟಿ

ಮಧ್ವರಮುಣ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಕಿಂಕರರಾದ

ಮಧ್ವರ ಕಾರುಣ್ಯ ಪಡೆದವನೆ ಧನ್ಯ||”

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪದವು ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಠಪಾಠಮಾಡಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ-
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪದ. ಶ್ರೀ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿ ರಾಯರಿಗೆ
ಸರ್ವಜ್ಞರಾಯರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಆನಂದ-
ತೀರ್ಥರ ಮಹಿಮೆಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದುಂಟಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಅವರ ಹೃದಯ-
ಪಾತ್ರೆಯು ತುಂಬಿ ಉಕ್ಕೇರಿ ಗಾನರಸಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ.

“ಎಂಥ ಕರುಣಾಳೋ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಯರು| ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆ ಕಾಣೊ ಚಿರಕಾಲ
ನಮಗೆಲ್ಲ| ಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಲೋಕಮಲಿನದರ್ಪಣದಂತೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿರಲು| ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಿಸಿ ಅಮೃತಗರೆವ ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾಡಿ
ಮಂದಜನಕೆ| ಕಿಂತು ಪೋಗಾಡಿಸಿ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಬಂದ ಗ್ರಂಥಿಯ ಬಿಡಿಸಿ
ತತ್ತ್ವಾನುಸಾರ| ಎಂತೆಂತು ಮನಸಿಗೆ ಹರುಷವಾಗುವ ಪಂಥ ತೋರುವ-
ರಯ್ಯ ಭೇದಾರ್ಥದಿ||” “ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಉಪುಸಿನ ಯಾತ್ರೆಯೇ
ಯಾತ್ರೆ| ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಗುರುಗಳೇ ಗುರುಗಳು| ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ
ಇದಕೆ ಸಮಾಧಿಕ ಕಾಣೆ| ರೋಮರೋಮದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ತುಂಬಿತುಳುಕುವುದು|
ಶ್ರೀಮದ್ವೈಷ್ಣವಜನ್ಮ ಜನ್ಮವೆನ್ನಿ| ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ ಇದೇ ಮಹಾಭಕ್ತಿ
ಯೆನ್ನಿ||” “ಕಪಿಕುಲೋತ್ತಮರ ಮತ ಜಪಿಸಿ ಪೊಕ್ಕುದರಿಂದ ಕಪಟ-
ಮತಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿಪತನವಾದವು| ತಪುತಮುದೈಗಳಿಂದ ತಪಿಸಿತು ದುರಿತೌಘ
ಉಪದೇಶದಿಂದಲಿ ಉಪಶಮನವಾಯಿತು| ಸ್ವಪನವಲ್ಲೂ ಪಾಪದುಪಹತಿ
ಕಾಣೆನೊ||” ಹೀಗೆ ಉದ್ಗಾರದ ಅಮೃತರಸಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವ
ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಎಂದಮೇಲೆ ಅವರು
ಭಕ್ತಿಪರವಶರಾಗಿ ಮಹಾನಂದತೀರ್ಥರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿರುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ?
ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಾಯರು ಮಾಡಿರುವ ಆ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವು ಪರವಶರಾಗಿ ಆನಂದಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಒಂದೆರಡು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ:-

“ಮೂರ್ಹತ್ತುವರಡು ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಸುಕಾಯ| ಮೂರವತಾರ
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರಾಯ| ಮೂರೆರಡುರೂಪ ಮುನಿಕುಲಪ್ರದೀಪ| ಮೂರು-
ಕೋಟಿರೂಪ ಮೂರೆರಡರಿಲೋಪ| ಮೂರೆಂಟು ತತ್ತ್ವೇಶರಿಗೆ ನಿಯಾಮಕ|
ಮೂರೇಳುಸಾವಿರ ಮೂರೆರಡುನೂರ್ನುಂತ್ರ| ಮೂರೊಂದವಸ್ಥೇಲಿ ಜೀವಂ-
ಮಾಡಿಪ| ಮೂರೊಂದು ಶರೀರವ್ಯಾಪ್ತ-ಮಧ್ವರಾಯ| ಮೂರುತಾಪ-
ನಿರ್ಲಿಪ್ತ-ಶಕ್ತಮುನಿ| ಮೂರುಲೋಕದಿ ಪೂತ ಮುಕುತಿಪ್ರದಾತ ||

ಆನಂದತೀರ್ಥ ನಿಜಾನಂದಚರಿತ ಪಂ-| ಚಾನನ ಸುರಮುಖ್ಯಾದ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ
ನೀ ಮುಖ್ಯ-| ಪ್ರಾಣನೆ ಅಹಿಪರ್ವತವನುಂಗುಟದಿ ಮಿಾಟಿ| ಶ್ರೀನಾಥನು
ನಿನ್ನ ಬಲವೆಷ್ಟು ಪೇಳೆನೆ| ಈ ನಳಿನಜಾಂಡವ ಒಡೆದು ತಾಳವ ಮಾಡಿ|

ಅನಾಯಾಸದಲಿ ಘೋಷಿಸುವೆನೆಂದುಸುರಿದೆ| ದಾನವಸಮುದಾಯ ತಿಮಿರ-
ಮಾರ್ತಾಂಡನೆ| ಜ್ಞಾನಮಯಾನಂದ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನ| ಧ್ಯಾನಲೋಲತಿ-
ಬಲ—ಭಕ್ತರ ದೋಷ-| ಕಾನನದಾವಾನಲ—ಸ್ವರೂಪದ| ಆನಂದ
ಕೊಡುವ ತೀಲ—ಸುಮನಸರ| ಮಾನಸಚಕೋರ ಸೋಮ ಸದ್ಗುಣಧಾಮ||

ಪೊಗಳಲೆನ್ನೊಶವೆ ನಿನ್ನ—ಗುರುಗಳ ರನ್ನ”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದ ಭಕ್ತನರ ಭಾಗಣ್ಣ-
ದಾಸರಾಯರು ಆನಂದತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದು :—

“ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಕೈಯ್ಯಮುಗಿದು ಬೇಡುವೆನಯ್ಯ

ಭಕ್ತಿ ಪಾಲಿಸು ಹರಿಯಪಾದಬಳಿಯ

ಪ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಸಾರ ದಾಟುವ

ಶಕ್ತಿಯೆನಗೆ ಇತ್ತು ಸಲಹೋ ಕರ್ತೃ

ಅ ಪ

ನಿನ್ನ ಮತ ಪೊಂದಿಸು ನಿನ್ನ ಚಿಹ್ನೆಯ ಧರಿಸು

ನಿನ್ನಯ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳು ಮುಳುಗ್ಯಾಡಿಸೋ

ನಿನ್ನವರವನೆನಿಸು ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯ ತೋರು

ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸೋ

ಇನ್ನು ದಿನದಿನಕೆ ಎನ್ನಿಂದ ಮಾಡಿಸ ಕರ್ಮ

ನಿನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸೋ

ಬಿನ್ನ ಪವ ಲಾಲಿಸು ಘೆನ್ನದಯಾಳುವೆ

ನಿನ್ನ ಹೊರತೆನಗಿನ್ನು ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ

೧

ನವವಿಧದ ಭಕುತಿಗೆ ನೀನು ಮುಖ್ಯಭಿಮಾನಿ

ಕವಿಗಳಿಗೆ ನೀನು ಕರುಣಿಸಿದರೆ ಉಂಟು

ಭವರೋಗದ ಧಾತು ನೋಡಿ ನಡೆಸುವ ಮಂತ್ರಿ

ಭವರೋಗದಿಂ ಕಡೆಹಾಯ್ದು ಉಪಾಯ ತೋರಿಸೋ

ಭಗವದನುಗ್ರಹ ಎನ್ನಮೇಲೆ ಪರಿಪೂರ್ತಿಸಿ

ಭವನ ಬಿಡದೆ ಎನಗೆ ಭಕುತಿಯಿತ್ತು

ಭವರೋಗ ಹಾರಿ ಚೆಲ್ವ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನ ಅನು-

ಭವಕೆ ತಂದಿತ್ತು ತವಪಂಥದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸೋ ನಿಲಿಸೋ” ೩

ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣ ದಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸವರ್ಯರು
 “ಮಧ್ವಾಖ್ಯಾಯೆಯ ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶ್ರುತಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ| ಮಧ್ವಮುನಿಗೇಯ ತನ-
 ಕೀರ್ತಿ || ತ ವ ಕೀ ರ್ತಿ ವಾ ಣಿ ರುದ್ರಾದ್ಯರಿಗಶಕ್ಯ ತುತಿಸಲ್ವಿ||”
 “ನಾನುತ್ರಯಾಂಕಿತ ಸುಧೀಮಂತ ಕುಲಗುರುವೆ | ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯ
 ಗುರುವರ್ಯ|| ಗುರುವರ್ಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷವನೆ ದಯಮಾಡೊ||”
 ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿರತಕ್ಕ “ಶ್ರೀ ಮಾರುತಾತ್ಮಸಂಭೂತ
 ಹನುಮಭೀಮಮಧ್ವಾಖ್ಯಾಯತಿನಾಥ” ಎಂಬ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯ-
 ರವರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ :—

“ಮಧ್ಯಗೇಹಾಖ್ಯ ನಿಜಸದನದೊಳಗೆ
 ಉದ್ಭವಿಸಿ ಮೆರೆದೊ್ಯ ಜಿತಮದನ| ಧರ್ಮ-
 ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪ್ರಸನ್ನವದನ| ತಿಳಿಸಿ
 ಉದ್ಧರಿಸೊ ದನುಜಕುಲನಿಧನ

೪

ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕೆ ನೀ ಪೋಗಿ| ಲಕ್ಷ್ಮಿ-
 ಹೃದಯವಾಸನ ಪದಕೆ ಬಾಗಿ| ಭಾಷ್ಯ
 ಮುದದಿಂದ ಪೇಳ್ವೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ| ಎನಗೆ
 ಅದರ ಭಾವನ ತಿಳಿಸೊ ಯೋಗಿ

೫

ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಬೋಧಯತಿರಾಯ| ಎನ್ನ
 ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ನೋಯಗೊಡದೆ
 ನೀ ಪಾಲಿಪುದು ಗುಣನಿಕಾಯ| ಕೃಷ್ಣ
 ದ್ವೈಪಾಯನಗೆ ನೀನೆ ಪ್ರಿಯ

೬

ಜೀವಕೋಟಿಯೊಳು ನೀ ಪಿರಿಯ| ಎಮ್ಮ
 ನೋವುಸುಖಗಳ ನೀನು ಅರಿಯ| ಈಗ
 ನೀ ವೊಲಿಯದಿರೆ ಹರಿ ನಮ್ಮ ಪೊರೆಯ| ಜಗನ-
 ಕಾವ ಸುರವರ ನೀನೆ ಖರಿಯ

೭

ಯಾರಿಗುಸುರಲೊ ಮನದ ತಾಪ
ಭಾರತೀರಮಣ ಎನ್ನ ಮಹಪಾಪ| ನೀನೆ
ದೂರ ಮಾಳ್ವುದು ಸುಪ್ರತಾಪ
ಪರಮಕಾರುಣಿಕ ತೋರೋ ತನರೂಪ

೯

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲಯ್ಯನಂಘ್ರಿ-
ಪೂಜಿಸುವ ಸಜ್ಜನರ ಕೈಯ್ಯ| ಬಿಡದೆ
ನೀ ಜೋಕೆ ಮಾಡುವುದು ಜೀಯ| ನೀನೆ
ಈ ಜಗತ್ರಯಕೆ ಗುರುವರ್ಯ

೧೧

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಮಕುಟಪ್ರಾಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದ-
ರಾಜರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದಾಸರೂ
ಶ್ರೀ ಆನಂದತೀರ್ಥರನ್ನು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯವಾದ ಅಮೃತವಾಣಿಯಿಂದ ಆನಂದವಾಗಿ
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ನಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.
'ಆನಂದತೀರ್ಥರು' ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಮಹಾ ಆನಂದಧಾಯಕವಾದುದು. ಆ
ಮುದ್ದಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮೈ ಪುಳಕಿತವಾಗುತ್ತದೆ.
ಭಾವಿಸಮೀರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರವರ
ನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ನುಡಿಯುವುದೇ ಒಂದು ಮಹದಾನಂದ. ಆಚಾರ್ಯರ
ನಾಮಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತ ನುಡಿಯುತ್ತ ಅವರು ಮೈಮರೆತಿದ್ದಾರೆ.
"ಆನಂದತೀರ್ಥರಿಂಬ ಅರ್ಥಿಯ ಪೆಸರುಳ್ಳ ಗುರುಮಧ್ವಮುನಿರಾಯ |
ಏನೆಂಬೆ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯ ಗುರುಮಧ್ವಮುನಿರಾಯ"
ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಾಡ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪದದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ನುಡಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ "ಗುರುಮಧ್ವಮುನಿರಾಯ" ಎಂಬ
ಸಂಬೋಧನೆ! ಆ ಪವಿತ್ರ ನಾಮವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಪುನರಾವರ್ತನೆ
ಮಾಡಿದರೂ ರಾಜರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. "ಆನಂದತೀರ್ಥರು, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರು,
ಸರ್ವಜ್ಞರಾಯರು, ಮಧ್ವರಾಯರು" ಈ ರೀತಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪರ್ಯಾಯ-
ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು

ಅಮೋಘವಾದ ನಾಮ! ರಾಜರು ಆಚಾರ್ಯರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಅನಂದದಿಂದ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಮನವುಬ್ಬಿ ಆಡಿರತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳಿವು :—

“ದಶಮತಿಯೆಂಬ ಪೆಸರೆಮ್ಮ ಗುರುವರನಿಗೆ ದಶದಿಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಣಿರೊ|| ಎಸೆವ ಈ ನಾಮವನಿಮಿಷರಿಗೊಬ್ಬರಿಗಿಲ್ಲ| ಋಷಿಗಿಲ್ಲ| ಮಾನಸರೋಳಿಲ್ಲ| ಇದು ನಮ್ಮ ಫಲಬಲದಿಂದೆಮ್ಮ- ಗುರುವಿಗಾದುದಮ್ಮ ||

ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜ್ಞನೆಂಬ ನಾಮ ನಮ್ಮ ಗುರುವರಗುಂಟು| ಉನ್ನತೋಪನಿಷತ್ತು ಸರ್ವವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ| ಪೂರ್ಣನೆಂಬರ್ಥವ ಪೇಳಿತಾಗಿ ದಶಮತಿಯೆಂಬುದನ್ಯನ ಪೇಳುವುದೆ ಮಧ್ವಮುನಿಗಲ್ಲದೆ ||

ಇದು ದೇವರೊಳು ವೃಷಭನಾದ ವಾಯುದೇವರ| ಸಾಧುಗುಣ- ವುಳ್ಳ ತೃತೀಯರೂಪಗಡ| ಬುಧರಿಗೆ ಬೋಧವಿತ್ತು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕುತಿಸಂಪದವೀನ ಈ ಗುರುವಿಗಿದಿರಾರವ ||”

“ ಸಿರಿಭೂಮಿದುರ್ಗಿಯರು ಜ್ಞಾನಾಮೃತವಕರೆವರೆ
ಗುರುಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಪುಟ್ಟಿಸಿದರು ಗಡ
ನರಲೋಕದ ನಾರಿಗೆ ಇನರ ಹೆರುವಭಾಗ್ಯ
ದೊರಕದೆಂದು ಶ್ರುತಿ ಯೋಷಣ ಎಂದಿತು ”

“ ಮಧ್ವಯೆಂಬ ಈ ವಾಯುವೆ ಹೃದ್ಗುಹಾದೊ-
ಳಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಕ್ಷ ಹರಿ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಮಥಿಸುವ ಗಡ
ಪೊದ್ದಿ ಇನನ ಪಾದವ ಈಶ ಮೊದಲಾದ ದೇವರ
ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದರೆಂದು ಶ್ರುತಿ ಕೀರ್ತಿಸಿತು ”

(ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ದೋಹಸೇ ದಶಪ್ರಮತಿಂ

ಜನಯಂತ ಯೋಷಣಃ|

ಯದೀ ಮನುಪ್ರದೀವೋ ಮಧ್ವ ಆಧವೇ ಗುಹಾಸಂತಂ

ಮಾತರಿಶ್ವಾಮಧಾಯತಿ ||

—ಬಳಿತ್ಯಾಸೂಕ್ತ)

ಶ್ರೀ ಬಳಿತ್ಥಾಸೂಕ್ತದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ರಾಜರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮುನಿವರೇಣ್ಯರ ಕೀರ್ತಿಪತಾಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಮೆರೆಸಿದ್ದಾರೆ. “ ಈತನೇ ಕಾಣಿರೋ ಮಧ್ವಮುನಿ ” ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲವಬೋಧರ ಅಗಾಧಮಹಿಮೆಯಸಾರವನ್ನೇ ತುಂಬಿ-ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕೀರ್ತನೆಯು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯವುಳ್ಳದಾಗಿ, ಎಷ್ಟು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರು ಮನಗಂಡು ಆನಂದಿಸಲೆಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ :—

ರಾಗ—ಮೋಹನ ಆದಿತಾಳ

ಈತನೇ ಕಾಣಿರೋ ಮಧ್ವಮುನಿ ಪ

ಪರಿಪರಿ ಶ್ರುತಿಗಳೆಂಬುವ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ | ಕೇ-

ಸರಿಯೆಂದದಿ ಚರಿಸುತ್ತ

ಹರಿಯೇ ಸರೋತ್ತಮನೆಂಬೊ ಘೋಷಗಳಿಂದ

ದುರುಳನಾದಿಗಳೆಂಬ ನರಿಗಳೋಡಿಸಿದಾತ

೧

ಸಕಲಾಗಮಗಳೆಂಬೊ ಶರಧಿಯ ತಾ ಬಲು-

ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಮಥಿಸಿ

ಅಕಳಂಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂಬೊ ರತ್ನವ ಪಡೆದು

ಮಕುಟದೊಳಿಟ್ಟು ಲೋಕದಿ ಮೆರೆಸಿದಾತ

೨

ವೇದಸಾರವಾದ ಈಶತತ್ತ್ವವೆಂಬ

ಅಮೃತವನೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ

ಆದಿಮೂರುತಿ ಶ್ರೀ ಹಯವದನನ ಪಾದಾ-

ರಾಧಕರಿಗಿತ್ತು ಮೋದಪಡಿಸಿದಾತ

೩

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಕಗುರುವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರನ್ನು ಮನ-ಮುಟ್ಟು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ತಾವು ಪಾತ್ರರಾದುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ನೂ ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ನ ಚ ಮಧ್ವ

ಸಮೋ ಗುರುಃ” ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಿತಮತಿಯಿಂದ ಗುರುಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿ
ಡಂಗುರಹೊಯ್ದಿದ ದಾಸರಾಯರುಗಳು “ನ ತದ್ವಾಕ್ಯಸಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ” ಎಂಬ
ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾಗಿ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿರು-
ತ್ತಾರೆ. “ಮತದೊಳು ಮಧ್ವಮತ| ವ್ರತದೊಳು ಹರಿದಿನ| ಕಥೆಯೊಳು
ಭಾಗವತವೆನ್ನಿ ಕೋಲಿ| ಕಥೆಯೊಳು ಭಾಗವತವೆನ್ನಿ ಇದರಂತೆ ಪ್ರತಿಮೆ-
ಯೊಳ್ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತಿಮೆನ್ನಿ ಕೋಲಿ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ನೋಹನದಾಸರು ತಮ್ಮದೇ
ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು “ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಾದರೂ
ಮಧ್ವಮತವ ಪೊಂದು ಭವನೇ ನಿರ್ಲೇಪ”, “ಮಧ್ವಮತವ ಪೊಂದದವನ
ಭಕುತಿಯೇತಕೆ ಉರ್ಧ್ವಪುಂತ್ರ ತಿದ್ದದವನ ಕರ್ಮವೇತಕೆ”, “ಮಧ್ವ-
ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನ ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ| ಶುದ್ಧ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಪೊದ್ದಿ-
ಕೊಂಡಾಡುವಗೆ ಆನಂದ ಆನಂದ ಮತ್ತೆ ಪರಮಾನಂದ”, “ಮಧ್ವಮತವೇ
ಮತವು ಸಕಲಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವು”, “ಅನ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವ ನೋಡಬೇಡ, ನಮ್ಮ
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಬೋಧ ತಿಳಿದುಕೊ ಗಾಢ—ಮೈಮರೆತಿರಬೇಡ ಎಚ್ಚತ್ತು
ಇರು ಕಂಡ್ಯ ಮನವೆ ನಮ್ಮ ಅಚ್ಯುತನಂಘ್ರಿಯ ನೆನೆ ಕಂಡ್ಯ ಮನವೆ”
“ಮರುತನ ಮತ ಪೊಂದುವುದೆ ದುರ್ಘಟ”, “ಯಾವುದಾದರು ನೀನು
ಇತ್ತುದಕೆ ಎನಗಿಷ್ಟು ನೋವು ಒಂ ದಾ ದ ರಿ ಲ್ಲ | ಜೀವೇಶರೊಂದೆಂಬ
ದುರ್ಮತಮ ಕೊಡದಿರು| ಭಾವದಲಿ ನಾ ಬೇಡುವೆ||

ಆನಾಂ ನರಕದಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಇಟ್ಟರು ಇವೆ ನಾನೊಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಮತವ|
ಕಾವ ಕರುಣಿ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ ಪಾವನ್ನಮಾಳ್ ಶಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತ|| ನಿನ್ನ
ಚಿತ್ತಕೆ ಬಂದುದನೆ ಮಾಡೊ ಸರ್ವೇಶ” ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.
“ಮತಗಳೆಲ್ಲವು ಮಧ್ವಮತಸುಸಾರದ ಹಿಂದೆ”, “ವರಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನು
ಓದುವುದೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಧ್ವಮತದ
ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, “ಮಧ್ವಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪದ್ಧತಿ ಬಿಡಬೇಡಿ
ಬಿಡಬೇಡಿ” ಎಂದು ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಘೋರಯಮನ ಭಯ
ದೂರಮಾಡಿ ಮುರಾರಿಯ ಚರಣವ ಸೇರುವ ಮಾರ್ಗ ಇದು”, “ಹರಿ-
ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಅಹುದೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನರಿತು ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಪರತರಮತವಿದು”.
ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಡಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಹಿತೋಪದೇಶ.

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಈ ಮತದ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಶಪಥ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧ: “ಏನು ಶಪಥನ ಮಾಡಲೀಮತನೆ ಪಿರಿದೆಂದು| ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಮ್ಮತವೋ || ಅನುದಿನವು ಶ್ರವಣಮನನದಿ ಸಾಧನಮಾಡು ಇನ್ನು ಸಂಶಯವ್ಯಾತಕೋ||” “ವರಮುಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಾಧಿಕವೆಂದು ತಿರವರಿದು ಮುಂದಿರಿಸಲೋ| ಪರಮತಜಾಲಗಳು ವೇದವಿರುದ್ಧವೆಂದು ಶರಧಿಯನು ನೆರೆದಾಟಲೋ||” “ಪರಲೋಕಸಾಧನೆಗೆ ತಾರತಮ್ಯಮತವೆಂದು ಕ್ರೂರವಿಷವನು ಕುಡಿಯಲೋ”, “ಗುರುಮುಧ್ವರಾಯರೇ ಆತ್ಮರಕ್ಷಕರೆಂದು ಅನಲ ಕೈಯಲಿ ಹಿಡಿಯಲೋ”. ಈ ರೀತಿ ಶಪಥಮಾಡಲು ರಾಜರ ದಾಢ್ಯ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನದಿರಬೇಕು! ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು “ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಮುಧ್ವಮತನ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಿರೋ| ಸುಮ್ಮಾನದಿ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಲೋಕ ಕೊಡುವನೋ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು “ಮರುದಂಶನ ಮತ ಹಿಡಿಯದೆ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲವಂತೆ || ಅರಿತು ನಿವೇಕದಿ ಮನವೊಲಿದು ನಮ್ಮ ಗುರುರಾಯರ ನಂಬಿ ಜೀವಿಸಿರಯ್ಯ” “ಸಾರ-ಮುಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಓದದೆ ಎಂದೂ ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪುಟ್ಟದಂತೆ” ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂದಮೇಲೆ ಅಂಧ-ಮುಧ್ವಮತದ ತತ್ತ್ವಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ? ಆ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ಸಹ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸುಲಲಿತವಾಣಿಯಿಂದ ಸುಲಭವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ, ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವ, ಪಂಚಭೇದ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ—ಈ ಮುಖ್ಯತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅವರು ಹಲವುಪರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತಿದು ಪಂಚಭೇದವು ನಿತ್ಯ| ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದನ ಕೃತ್ಯ ತಿಳಿದು ತಾರತಮ್ಯವಿ ಕೃಷ್ಣ ನಧಿಕನೆಂದು ಸಾರಿರೈ” ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರು, ಇದು ಜಗತ್ತು ಎಂದರೆ ಈ ದೃಶ್ಯಮಾನವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸತ್ಯ, ಪಂಚಭೇದವು ನಿತ್ಯ, ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದನು ಎಂದರೆ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಾಧಿಕ ಎಂದರೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರಿ ಮಾನುಷೋತ್ತಮರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪರಮಾತ್ಮನವರೆಗೂ ಇರತಕ್ಕ ತಾರತಮ್ಯ-

ವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಹರಿಯೇ ಪರದೇವತೆ| ಹರಿ ಸರ್ವವಿಶ್ವಮಯಂ ಜಗತು| ಹರಿಯಲ್ಲದನ್ಯತ್ರ ದೈವಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಉರಗನಮಂಡೆಯ ಪಿಡಿದು ಪೇಳುವೆನಯ್ಯ” ಎಂದು ಶಪಥಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಡಂಗುರವ ಸಾರಿರೈಯ್ಯ ಡಿಂಗರಿಗರೆಲ್ಲರು ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಪಾಂಡುರಂಗ-ವಿಠಲ ಪರದೈವವೆಂದು”, “ಮೃಡವಂಧ್ಯನ ಪದ ಬಿಡದೆ ಭಜಿಸರಘಬಿಡಿಸಿ-ಮೊರೆನ ಜಗದೊಡೆಯನೆ ಪರನೆಂದು / ವೇದಗಮ್ಯ ಸಕಲಾರ್ತಿನಿವಾರಕ ಮೋದವೀವ ಮಧುಸೂದನ ಪರನೆಂದು| ಈ ಪೃಥಿವಿಯೊಳು ವ್ಯಾಪಕನಾಗಿಹ ಶ್ರೀಪತಿ ಪುರಂದರವಿಠಲನೆ ಪರನೆಂದು—ಹೊಡೀ ನಗಾರಿಮೇಲೆ ಕೈಯ್ಯ| ಘಡಘಡ ಹೊಡೀ ನಗಾರಿಮೇಲೆ ಕೈಯ್ಯ” ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹರಿದಾಸರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು “ಕೂಗಲೋ ಮನುಜ ಕೂಗಲೋ ಸಾಗರಶಯನನೆ ಜಗಕೆ ದೈವವೆಂದು ಕೂಗಲೋ” ಎಂದು ಸಾರಿರುತ್ತಾರೆ. “ವಿದಿತದೈವಗಳೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಿಂದೆ| ಇದಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಾ ಫಣಿಫಣವ ಪಿಡಿದೆ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಪಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ದೊರೆಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಧರಣಿದೇವಿಯರಮಣ| ಸಿರಿಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನು| ಹಿರಿಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಸರಸಿಜೋದ್ಭವನಯ್ಯ| ಗುರುವು-ತನದಲಿ ನೋಡೆ ಜಗದಾದಿಗುರುವು|| ಪಾವನತ್ವದಿ ನೋಡೆ ಅಮರಗಂಗಾ-ಜನಕ| ದೇವತ್ವದಲಿ ನೋಡೆ ದಿವಿಜರೊಡೆಯ| ಲಾವಣ್ಯದಲಿ ನೋಡೆ ಲೋಕಮೋಹಕನಯ್ಯ| ಆವಧೈರ್ಯದಿ ನೋಡೆ ಅಸುರಾಂತಕ|| ಗಗನದಲಿ ಸಂಚರಿಸ ಗರುಡದೇವನೆ ತುರಗ| ಜಗತೀಧರಶೇಷಪರಿಯಂಕಶಯನ| ನಿಗಮ-ಗೋಚರ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲನಲ್ಲದಲೆ| ಮಿಗಿಲಾದ ದೈವಗಳಿಗೀಭಾಗ್ಯ ಉಂಟೆ|| ಈ ಪರಿಯ ಸೊಬಗಾವದೇವರಲಿ ನಾ ಕಾಣೆ” ಎಂದು “ನ ಮಾಧವಸಮೋ ದೇವಃ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಭಾವವನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸಿರು-ತ್ತಾರೆ. “ಏಕದೈವವ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಕುದೈವವ ಭಜಿಸಿ ಮೂರ್ಖರಾದರು ಜನರು ಲೋಕದೊಳಗೆ”, ಹರಿಪರದೇವತೆ ಎಂಬುವ ಜ್ಞಾನವೆ ಜ್ಞಾನ| ಹರಿಯಡಿ-ಗಳನ್ನೆಧುವ ಭಕುತಿಯೆ ಭಕುತಿ|| ಹರಿವಿರಹಿತಜ್ಞಾನ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ|| 140-

ವಿರಹಿತಭಕುತಿ ಮಾರಿನ ಭಕುತಿ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ದಾಸರಾಯರು, ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಇಂದು ನಾವು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಹೇಳಿದುದಲ್ಲ; ಅದು ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. “ಅಂದು ಚತುರ್ಮುಖ ನಾರದರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ಶ್ರೀಹರಿ ಪರದೈವವೆಂತೆಂದು| ಸಂದೇಹವ ಪರಿಹರಿಸಿದ ದ್ವಿತೀಯ- ಸ್ಕಂಧದೊಳ್ಳಿದಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ|| ಅಂದೇ ನಿಶ್ಚೈಸಿದರು ಕಾಣೊ ಇಂದಿರಾಪತಿ ಪರದೈವವೆಂದು”. ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಸ್ಮರಿಸದವರ ಸಂಗವೇ ಬೇಡವಂತೆ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ. “ಘನರೂ ಸಮರೂ ಇಲ್ಲ ಜಗದೊಳು ಹನುಮಹೃತ್ಪದ್ಮವಾಸಗೆ” ಎಂಬ ನೆರೆನಂಬಿಕೆ ದಾಸರಾಯರಿಗೆ. “ಚಕ್ರಧರ- ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಕ್ಕುವ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವೆ ನಾನು” ಎಂಬುದು ದಾಸರಾಯರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ರಾಯರ ಶಪಥ. “ಪೊರೆಯೊ ಪರದೈವವೆಂದು ಕರಿ ಮೊರೆಯಿಡಲು ಕಂಡು| ನೆರೆದ ವೃಂದಾರಕ- ರಂದು ಪೊರೆದರೆ ಬಂದು|| ಕರದಲ್ಲೊಪ್ಪುವ ಮುತ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಲೇಕೆ| ಭರದಿ ಗಜೇಂದ್ರನ ಕಾಯ್ದು ಹರಿಯೇ ಪರದೈವವೆಂದು|| ಉಕ್ಕುವ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವೆ ನಾನು||....|| ತಪ್ಪಾದ ವಿಚಾರದಿಂದ ತತ್ತರವಸಡಲೇಕೆ| ತಪ್ಪುಶಾಸ್ತ್ರವೋದಿ ದೇಹದಂಡಿಸಲೇಕೆ| ಕಲ್ಪಕಲ್ಪಾಂತರ- ದಲ್ಲಿ ವಟಪತ್ರಶಯನನಾಗಿ| ಮುಪ್ಪುಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂದು|| ಉಕ್ಕುವ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವೆ ನಾನು||”. ಇಲ್ಲಿ “ಮುಪ್ಪುಮೊದಲಿಲ್ಲದ”, “ಮುಕುಂದ” ಎಂಬ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಏಕೋ ನಾರಾಯಣ ಆಸೀತ್ ನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಚ ಶಂಕರಃ” ಎಂಬಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ವಟಪತ್ರಶಾಯಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಡಗಿಸಿ ಶೋಭಿಸುವನು. ತಾನು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನಾಶವೂ ಇಲ್ಲದವನು “ಅಚ್ಯುತ” ಆದ್ಯಂತರಹಿತನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು “ಮುಪ್ಪುಮೊದಲಿಲ್ಲದ” ಎಂಬ ಪದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾತನು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು “ಮುಕುಂದ” ಶಬ್ದ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

“ಪ್ರಳಯಕಾಲದಿ ಜಗವೆಲ್ಲ ಲಯವ ಮಾಡಿ

ಲಲನೆಲಕ್ಷಿ ಮ್ರಕೂಡೆ ವಟದ-

ಎಲೆಯಲಿ ಮಲಗಿ ಸುಖದಲಿಹ ಎಂದೆಂದು
ಅಳಿವಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರ್ಗೆ

“ಜೊಮ್ಮನಪ್ರಕಯದಿ ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿಪ್ಪ
ನಮ್ಮ ದೇವಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿಲ್ಲ
ಜನ್ಮವಿವಗೆ ಇಲ್ಲ ಪ್ರಾಗಭಾವವಿಲ್ಲ”

“ಜನನಮರಣಗಳ ತೊರೆದು ಅಲಯದಿ ಹರಿ-
ವನಿತೆಯರೊಡನಾಡುವಾಗ
ಮನೆಮನೆದೈವಂಗಳೆಲ್ಲಿ ಪೋದುವೊ
ಸರ್ವಾಗ್ರಣಿ ಇವನ ಹೆಮ್ಮಗನು”

“ಅನೇಕ ದನುಜರಟ್ಟುಳಿ ಬಂದ ಬಂದಾಗ
ಅನುಸರಿಸಿ ಇವನ ಎಂದೆಂದು
ಅನಾಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ವ ದೇವರ ಹರಿ-
ಗಣೆಯೆಂಬರೆ ವಿವೇಕಿಗಳು”

—(ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ “ವೈಕುಂಠವರ್ಣನೆ” ಯಿಂದ)

“ಎನ್ನ ಚರಣೋದಕವ ಪಾ-| ವನ್ನವೆನ್ನತಾದರದಿ ಧರಿಸಿದ-
ನೆನ್ನ ಕರುಣಾಬದಲಾವಿಧಿ ವೇದವೋದಿದನು
ಎನ್ನರಸಿ ರಮೆ ಸಕಲಗುಣ ಸಂ-| ಪನ್ನೆ ಸುರಮುನಿಮಾನ್ಯ

ಶ್ರುತಿತತಿ

ಗಣ್ಯವೆನುತಲಿ ಮನದಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಮುನ್ನ ವರಿಸಿದಳು”

“ದೇವರೆಲ್ಲರು ಎನ್ನ ದಾಸರು| ಶ್ರೀವಧುವೆ ಎನ್ನರಸಿ ಜಗದೀ|
ಜೀವರಾಸಿಯ ನಾನೆ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ಮಗನೆ ರಕ್ಷಿಸೆನು||
ಲಾವಕರ ಕೊಲಿಸುವೆನು ನರಕವ-| ನೀವೆ ಸ್ವರ್ಗವನಿತ್ತು ಸುಜನರ-
ಕಾವೆನಿದು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತದ ರಹಸ್ಯ ಕಣ”

“ಏಷ ಸರ್ವಂ ಎನ್ನದೇ ನಿ-| ದೋಷಮಂಡೂಕೋಪನಿಷತಿ-
ನ್ನೇಷ ಭೂತಾಧಿಪತಿ ಎನ್ನದೆ ಕಾಣ್ವರುಪನಿಷತು
ಏಷ ಸರ್ವೇಶಾನ ನೆನದೆ ವಿ-| ಲಾಸದಿಂ ಋಗ್ವೇದ ಮೊದಲಾ-
ಗೀಸಮಸ್ತವು ಜನ್ಯವೆನಿಸವು ಋಷಿಮುಖೋದ್ಗತವು”

“ಅಗ್ನಿದೇವರೊಳಧನು ಮಿಕ್ಕ ಸು-| ರರ್ಗಲೇ ಮಧ್ಯಮರು ಸಲೆ ಸ-
ರ್ವಜ್ಞ ವಿಷ್ಣುವೆ ಪರನು ಎಂಬೀವೇದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆ
ಬಗ್ಗಿಸಿತು ಕುಜನರ ಶಿರಂಗಳ| ಸುಗ್ಗಿಯೆನಿಸಿತು ಜ್ಞಾನಸಸಿಯಪ-
ವರ್ಗವೀವೆನು ನಾನು ನನಗೆಣೆಯಾರು ಜಗದೊಳಗೆ”

(—ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ “ಸ್ವಪ್ನ ಪದ”ದಿಂದ)

“ಕಾಲತೊಳೆದವನೊಬ್ಬ ತೊಳೆಸಿಕೊಂಡವನೊಬ್ಬ
ಮೌಳಿಯಮೇಲೆ ಜಲವ ಧರಿಸಿದನೊಬ್ಬ
ಪಾಲಿಸುವ ಪ್ರಭುವೊಬ್ಬ ಕೊಲುವ ತಳವಾರನೊಬ್ಬ
ಮೂರ್ಲೋಕವರಿಯೆ ಪುಟ್ಟಿಸಿದ ಪಿತನೊಬ್ಬ
ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ
ಮಾಲೆಯನು ಮಹಾಲಕುಮಿ ಹಯವದನಗಿತ್ತಳಾಗಿ”

(“ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಸಾರ”—ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು)

“ವೈದ್ಯಮಕೇಶನೊಬ್ಬ ವೈದ್ಯಮಪಾದನೊಬ್ಬ
ಭ್ರಾಮಕವರವೀವನೊಬ್ಬ ಕೊಲ್ಲುವನೊಬ್ಬ
ಕಮದಕ್ಷಾದಿಗಳ ಸೀಮೆಯರಿಯೆ ಕೊಂದವನೊಬ್ಬ
ರಕ್ಷಿಸಿದಾಮಹಾಪುರುಷನೊಬ್ಬ
ರಾಮಾನತಾರದಿಂದ ಮುರಿದ ಬಿಲ್ಲು ಆ ಮಹೇಶನದಲ್ಲವೆ
ಶ್ರೀಮುಡಿಯಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪದಿಯೆಂಬ ನದಿವೊತ್ತ
ಆ ಮಹಾದೇವ ಹಯವದನನೆಂತಾಹ”

(“ಗುಂಡಕ್ರಿಯಾ”—ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು)

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು “ಬಿಡಿಬಿಡಿರಿ ಸಂದೇಹ ಪೊಡವಿಮನುಜರೆಲ್ಲ
ಒಡೆಯನೊಬ್ಬನೆ ಜಗಕೆ ರಂಗವಿಠಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ-
ಸಾಧನೆಗೆ ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಋಷಿಗಳು ಸತ್ರಯಾಗ
ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಋಷಿಗಳು ಸರ್ವೋತ್ತಮದೇವತೆ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು
ನಿಶ್ಚಿತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದುದು, ನೆಗಳಿನ ಬಾಧೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಗಜರಾಜನು
“ಆದಿಮೂಲ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೂಗಲು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬಂದು ಕಾಯ್ದುದು
ಇವೇ ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಹರಿಯು ಸರ್ವೋತ್ತಮ-
ದೇವತೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಬಿಡಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ಸರಮತತ್ತ್ವನ ತಿಳಿದು ಮುನಿವರನು ತಾ ಬಂದು| ಒರೆಯೆ ಅನರವರ
ಪರಿಯ ತಿಳಿದು| ಪರದೈವ ಹರಿಯೆಂದು ನೆರೆನಂಬಿ ದೃಢದಿಂದ| ನರಹರಿಯ
ಭಜಿಸಿದರು ಎಂದು ಕೇಳ್ದರಿಯು||....||

“ಸರಸಿಯೊಳು ಮಕರಿಯು ಕರಿಯ ಪಿಡಿದೆಳೆಯುತಿರೆ| ಸರಮು-
ಪುರುಷನೆ ಜಗತ್ಪತಿಯೆ ಎನಲು| ಗರುಡವಾಹನನಾಗಿ ಹರಿಬಂದು ಕಾಯ್ದನೆನೆ|
ಪರದೈವವಾರು ಜಗದೊಳಗೆ ಹೇಳು||....||

“ಕಡಲದನುಜರು ಸುರರು ಕಡೆಯಲಾ ಕಡಲಿಂದ| ಮಡದಿ
ಮಹಲಕುಮಿ ಅವತರಿಸಿ ಬರಲು|| ಮೃಡಕಮಲಭವಮುಖ್ಯರನು ಜರಿದು
ಸಿಂಧುವಿನ| ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಲಿಸಿದಳು ಹರಿಯೆ ವರನೆಂದು||....||

“ರಾಜಸೂಯವ ಧರ್ಮರಾಜ ಮಾಡುತ ಅಗ್ರ-| ಪೂಜೆಗರ್ಹರು
ಯಾರು ಹೇಳೆನ್ನಲು| ಭಾಜನನು ಸದ್ಗುಣನು ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೆ ಎಂದು|
ರಾಜಿತಸುರವ್ರತ ನುಡಿದ ನಿಜವರಿಯು||....||

“ಗಂಗಾಜನಿತಪದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳಚರಿತ| ಶೃಂಗಾರನಿಧಿಭಕುತರಾಧೀನ-
ದೇವ| ಮಂಗಳಾತ್ಮಕನಾದ ರಂಗವಿಠಲನನ್ನು| ಹಿಂಗದೆ ಜನರುಗಳು ನೆರೆ-
ನಂಬಿರಯ್ಯ||”

ಈ ರೀತಿ ಹಲವು ಸರಿಗಳಿಂದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಹರಿಸದ್ವೈತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿ “ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತಿದು” ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. “ಆದ್ಯಪ-
ರಾಧ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಚಭೇದವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು “ಜೀವರಿಂದತ್ಯಂತ ಭೇದ—
ಪ್ರತಿ-| ಜೀವಾಂತರದಲ್ಲಿ ನೋಡ—ನಾಗಿ| ಯಾವಾಗಲಿರುತಿಹ ವೇದ—ದಲ್ಲಿ|
ಪೇಳುವುದು ಸತ್ಯಂಭಿದಾ|| ಈ ವಿಧವೇದಾರ್ಥ ಸಾವಧಾನದಿ ತಿಳಿದು| ಶ್ರೀ
ವಾಯುಮತದ ಸುಕೋವಿದರೊಡಗೂಡಿ|| ಧ್ಯಾನಿಸು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನಿಸು||”
ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರು ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ :
“ಜೀವಜೀವಕೆ ಭೇದ ಜಡಜಡಕೆ ಭೇದ| ಜೀವಜಡಕೆ ಭೇದ ಹರಿಗೆ ಜಡಕೆ
ಭೇದ| ಜೀವ ಈಶಗೆ ಭೇದ ದೇವನಾರಾಯಣನ| ಭಾವಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ
ಅಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದು| ಶ್ರೀವಲ್ಲಭ ನಮ್ಮ ಮೋಹನ್ನವಿಠಲನ| ಪಾವನ-
ಚರಣನಾನು ತೀವ್ರದಲಿ ಭಜಿಸು||” “ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ”ವೆಂಬ ಶ್ರುತಿ
ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿಪ್ಪ ಗುಣರೂಪಂಗಳ ವ್ಯೂಹಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ| ಸಾಹಸಸತ್ವ-
ನಿತ್ಯತ್ವಮಹತ್ವವೆಲ್ಲವು ಸಮವೆಂದು ಊಹಿಸಿ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು
ಗುಂಡಕ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು
“ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತಿದು” ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ
ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೆಂತು ಹರಿಕಥಾವೃತ್ತಸಾರದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಗಣರೆಲ್ಲರೂ ಹರಿಯ ಅನುಚರರು
ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಈಶ ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲರೂ
ದಾಸರು ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳು
ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಜೀವಾಂತರ್ಗತ ಜೀವನಿಯಾಮಕ ಜೀವವಿಲಕ್ಷಣ
ಜೀವನದ| ಜೀವಾದಾರಕ ಜೀವರೂಪ ರಾಜೀವಭವಜನಕ ಜೀವೇಶ್ವರ
ತವದಾಸೋಹಂ ತವದಾಸೋಹಂ” “ಕ್ಷೇಶಾನಂದಗಳೇಶಾಧೀನ ಸಮಾಸಮ
ಬ್ರಹ್ಮಸದಾಶಿವರು | ಈಶಿತವ್ಯರು ಪರೇಶಾಧೀನರು ಶ್ವಾಸಬಿಡುವ ಶಕ್ತಿ
ಲೇಸಿಲ್ಲೆಂಬುದೇ| ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವದಕೆ” (ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)
“ಸ್ವತಂತ್ರಮಸ್ವತಂತ್ರಂಚ ದ್ವಿವಿಧಂ ತತ್ತ್ವಮಿಷ್ಯತೇ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ

ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಆದರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಾಯರು “ಸ್ವತಂತ್ರ-
ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಕದಿ ತಿಳಿದು| ಸ್ವತಂತ್ರಮುಖ್ಯನು ಹರಿಯೆಂದು|
ಧ್ಯಾನಕೆ ತಂದು| ಸ್ವತಂತ್ರ ನಾನಲ್ಲವೊಯೆಂದು| ಆಪ್ತನು ನೀನೆಂದು ||
ವ್ಯಾಪ್ತದ್ರಿ ಆಗೋತನಕ ಹೇ ಪ್ರಾಣಿ ನಿನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿಬಿಡದೊ ಭಾಗ್ಯಪುರುಷನೆ”
ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. “ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ವಿಷ್ಣು ಸ್ವತಂತ್ರನೆ ||....|| ಧ್ವನಿಯು
ವರ್ಣೋದಯ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ನೀನೆ| ಗುಣದೇಶಕಾಲಕರ್ಮಗಳು ನೀನೆ|
ತನುಕರಣ ವಿಷಯಮನ ಜೀವಸ್ವಾಮಿಯು ನೀನೆ| ಅಣುಮಹಜ್ಜಗದ
ಅಂತರಾತ್ಮಕನೆ||....|| ಚೇತನನು ಅಹುದು ನೀ ಚೇಷ್ಟೆಯನು ಮಾಡಿಸಲು|
ಅಚೇತನನು ಸರಿ ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರಲು| ಯಾತರವನಾನಲ್ಲ ನಿನ್ನಂಫ್ರಿ-
ನಡೆಯೆಲ್ಲ| ಚೇತನನಹುದು ನೀ ಚಲಿಸೆ ಚಲಿಸುವೆನು||”

“ಜೀವ ಅಸ್ವತಂತ್ರ ದೇವ ನಿಜಸ್ವತಂತ್ರ| ಜೀವಜಡರು ದೇವರಧೀನ-
ನೆಂದು|| ಜೀವೋತ್ತಮರಲಿ ಭಕುತಿ ಜಡದಲ್ಲಿ ವಿರಕುತಿ| ಕಾವಕೊಲುವನೆಲ್ಲ
ಹರಿಯೆಂಬ ಜ್ಞಾನವ| ಇದೆ ಪಾಲಿಸೊ ಇದೆ ಪಾಲಿಸೊ ಇದೇ ಪಾಲಿಸಯ್ಯ||”

“ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ನೀನೆ ವಿಶ್ವತತ್ವಕ್ಕು ನೀನೆ| ವಿಶ್ವತೋಬಾಹು ನೀನೆ
ವಿಶ್ವತೋಹಸ್ತ ನೀನೆ| ವಿಶ್ವತಚ್ಛ್ರವಣ ನೀನೆ| ವಿಶ್ವಾಧಾರಕ ನೀನೆ| ವಿಶ್ವ-
ವ್ಯಾಪಕ ಸರ್ವವಿಶ್ವಮಯನು ನೀನೆ| ವಿಶ್ವನಾಮಕಹರಿ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ|
ವಿಶ್ವಾಸಕೊಡು ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಚರಣದಲ್ಲಿ||” (ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರು)

ಇನ್ನು ನೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿಯೇ ಮುಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯೇ ಅದರ ಸಾಧನ,
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ ಆಗಮ—ಇವು ಮೂರು ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಮತ್ತು
ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರೈಕಸಮಾಧಿಗಮ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನೂ
ದಾಸರುಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮಧ್ವಮತದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ ವಿಶದವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳು ತಾವು ಅನುಭವದಿಂದ ಮನಗಂಡ
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು
chapter4 16

ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸುಲಭಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮನ-
ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.
ಮಧ್ಯಮತದ ಸಾರವನ್ನೇ ಅವರು ಕವನರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ
ಜ್ಞಾನಾಮೃತದ ಧಾರೆಯನ್ನು ಕರೆದು, ವಿವಿಧಸಾಂಸಾರಿಕದುಃಖದರ್ಶನದಿಂದ
ಸಂತಪ್ತರಾಗಿರತಕ್ಕ ಮುಮುಕ್ಷುಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಆ ನಂದ ತೀರ್ಥರ
ದರ್ಶನದಿಂದ ದುಃಖಶಮನಮಾಡಿ ಮಹದಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿರಂತರ-
ದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗೋಣ.

ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರುಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ||
ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಾಃ ಪೂರ್ಣಬೋಧಮತಾನುಗಾಃ
ವೈಷ್ಣವಾಃ ವಿಷ್ಣುಹೃದಯಾಃ ತಾನ್ಮಮಸ್ಯೇ ಗುರುನಮ್ರಮ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಉಗಾಭೋಗ

ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಬಿಟ್ಟು ಲವಣಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟುವರೇನೋ
ಉತ್ತಮತ್ರಿಧಾಮವ ಬಿಟ್ಟು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪುಟ್ಟುವರೇನೋ
ನಿತ್ಯಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶ ಮತ್ತೆ ಯಾದವರ ಕೂಡಿ ಆಡುವುದೇನೋ
ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನು ನೀನು ಮುಕ್ತರೊಡೆಯನೆ ರಂಗ
ಮತ್ತೆ ವಿದುರನ ಮನೆಯ ಪಾಲ್ಕುಡುವರೇನೋ
ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ನಿನ್ನ
ಕೃತ್ಯಕೊಂದನಂತ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೇ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯ ವಿರಚಿತ

ಉಗಾಭೋಗಗಳಿಂದ ಸಾಧನಸೋಪಾನ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ಸುಬೋಧ ಎಂ. ರಾಮರಾವ್

ಸಂಪಾದಕರು : “ಸುಬೋಧ”, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಪಂಥದಲ್ಲಿ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳಿಗಿಂತ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು, ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಯಜ್ಞದಾನ ಮುಂತಾದುವಾವುದೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರವೆಂದು ಈ ಉಗಾಭೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮನಚಂಚಲದಿ ತಪವ ಮಾಡಲಶಕ್ಯವು
ಘನ ಅಜ್ಞಾನದಿ ಹಲವು ಕರ್ಮವು ಹತ್ತವು
ಧನಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ದಾನವು ವೃಥಾ, ಇವು
ಇನಿತಾದ್ದರಿಂದ ಪುರಂದರವಿಠಲ, ಈ ಯುಗದಿ
ತನ್ನ ಸ್ಮರಣೆ ಲೇಸೆಂದನು

ಈ ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪರಮಸಾಧನವೆಂದು ಹೇಳಿ,

ಧ್ಯಾನವು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞಯಾಗವು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅ-
ರ್ಚನೆ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ, ಕೀರ್ತನಮಾತ್ರದಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ

ಮುಕುತಿಯನೀವ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಎಂಬಂತೆ ಧ್ಯಾನ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು, ಅರ್ಚನಾದಿಗಳು ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ವೃಥಾ ಶ್ರಮಿಸಿ ಹತಾಶರಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಮ-
ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರಾಗತಕ್ಕುದು ಕ್ಷೇಮವೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಮಾಡುವ
ಅಭ್ಯಾಸವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಉಂಟಾಗಲಾರದಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಕ್ಷುದ್ರಭಕ್ತಿಗೂ,
ಚಂಚಲಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಗೂ ಏನು ಫಲವಾದೀತು
ಎಂದು ಉದಾಸೀನ ಬೇಡ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ

ಅಣಕದಿಂದಾಗಲಿ ಡಂಭದಿಂದಾಗಲಿ, ಎದ್ದಡಾಗಲಿ ಬಿದ್ದಡಾಗಲಿ
ತಾಕಿದಡಾಗಲಿ ತಾಕಿಲ್ಲದಡಾಗಲಿ, ಮರೆದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಯಾಗಲಿ
ಹರಿ, ಹರಿ ಅಂದವನಿಗೆ, ನರಕದ ಭಯವೇಕೆ, ಯಮಪಟ್ಟಣಕಟ್ಟಿದರೇನು
ಯಮಪಟ್ಟಣ ಬಟ್ಟಬಯಲಾದರೇನು, ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಎಂಬಂತೆ ಎಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹರಿನಾಮೋಚ್ಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಬಂದರೆ
ಸಾಕು, ಕ್ರಮದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ

ಹರಿ ನಿಮ್ಮ ನಾಮವ ಸ್ಮರಿಸಲು ದುರಿತ ಪೀಡಿಪುದುಂಟೆ
ಅರಿತು ಭಜಿಪರಿಗೆಲ್ಲ ಕೈವಲ್ಯ ಜೋಕೆ
ಕರುಣವಾಂತು ತನ್ನ ಮಗನ ಕೂಗಿದವಗೆ
ಮರಣಕಾಲದಿ ಒದಗಿದಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಎಂಬಂತೆ, ಅಜಾಮಿಳನಿಗೆ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಒದಗಿ
ಕಾಯ್ದೆಂತೆ ಫಲವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಶ್ರುತಿನಾಕ್ಯದಂತೆ ಅಣೋರಣೀಯೆನು ಎಂಬುದನ್ನು
ಸುಂದರವಾದ ಒಂದು ಉಗಾಭೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಣುವಿಗೆ ಅಣುವಾಗಿ ಘನಕೆ ನೀ ಘನನಾಗಿ
ಗುಣತ್ರಯಾವರಣಗಳ ಮೀರಿದವನಾಗಿ
ಗುಣನಿಧಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನೀನಿರಲು
ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುವರಾರು ಶೌರಿ ಕಂಸಾರಿ

ಮತ್ತು

ಅಣುರೇಣು ತೃಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವ
ಗುಣವಂತನೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಗಣನೆಮಾಡುವರ್ಯಾರು
ಎಣಿಸಿ ನೋಡುವಳಿನ್ನು ಏಣಾಕ್ಷಿಸಿರಿದೇವಿ
ಜ್ಞಾನಸುಗುಣತ್ವ ವೇಣುಗೋಪಾಲಹರೆ
ಕಾಣಿಸೊ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಇಂತಹ ಮಹಿಮಾಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯು ಯಾವ
ಮಾನವಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸುಕೃತವಿಶೇಷದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದೋ ಅವನ ಮನಃ-
ಪಕ್ಷತೆಯನ್ನು

ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆನೆಕುದುರೆಮೇಲೈರಿಸುವಿ
ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವಿ
ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಾನ್ನ ಉಣಿಸುವಿ
ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿರಿಸುವಿ
ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ ಯೋ ದೇವ ಪನ್ನಂಗಶಯನ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವವಿಧಗಳಿಂದಲೂ
ಸರ್ವದಾ ಆತನ ಚರಣಕಮಲಗನ್ನು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕೆಂದು
ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು—

ಆವನ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಸುವೆಕಾಳಿದ್ದಷ್ಟೊತ್ತಾಗಲಿ
ದೇವ ನಿನ್ನ ನೆನೆದವ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಲ್ಲವೇನೈ
ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತ ವರಲುತ್ತು
ಶ್ರೀಹರಿಯೆಂದವರು, ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರೆಂಬೋದಕ್ಕೆ
ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯವಯ್ಯ, ಪುರಂದರವಿಠಲರೇಯ

ಎಂಬಂತೆ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಿಕ ಹೊಂದುವನು ಎಂದು
ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಮಾನವಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಪಶುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮಾನವತ್ವಕ್ಕೂ, ಮಾನವತ್ವದಿಂದ ದೇವತ್ವಕ್ಕೂ ಏರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ-ಜೀವಿ ಎನ್ನಿಸಲು ಪರಮಸಾಧನವಾದ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಭಾಗ್ಯವಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾರದು. ಅದಕ್ಕೂ ಹರಿಕರುಣವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ, ಅಂತಹ ದಯೆಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲುಂಟಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ನಾಮಾಮೃತವು ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಬರಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ಒಂದು ಉಗಾಭೋಗದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ :—

ಬಲಿಯ ಮನೆಗೆ ವಾಮನ ಬಂದಂತೆ| ಭಗೀರಥಗೆ ಶ್ರೀಗಂಗೆ ಬಂದಂತೆ
ಮುಚುಕುಂದಗೆ ಶ್ರೀ ಮುಕುಂದ ಬಂದಂತೆ| ವಿದುರನ ಮನೆಗೆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಂದಂತೆ
ವಿಭೀಷಣನ ಮನೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಬಂದಂತೆ
ನಿನ್ನ ನಾಮವು ಎನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಲಿ ನಿಂದು ಸಲಹಲಿ
ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೇನೋ ಮಾಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ-ನಿನ್ನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟವೇನೋ, ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿ,

ಎನಗೆ ನಿನ್ನಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ
ಹರಿದಾಸನೆಂದೆನ್ನ ಕರೆವರು ಸಜ್ಜನರು
ಹರಿದಾಸನ್ನ, ಯಾಮ್ಯರು ಎಳೆವರೆಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿಯ
ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳೊ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ದೀನತ್ವವನ್ನೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮೋ-ದಾರತ್ವವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ದೃಢಭಕ್ತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಕಾಪಾಡೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಉಗಾಭೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಡವರೊಳಗೆ ಎನ್ನಿಂದಾರು ಬಡವರಿಲ್ಲ
ಕೊಡುವರೊಳಗೆ ನಿನ್ನಿಂದಾರು ಕೊಡುವರಿಲ್ಲ

ದೃಢಭಕ್ತಿ ಎನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ
ಬಿಡದೆ ಸಲಹಯ್ಯ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಹೀಗೆ ದೃಢ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೂ, ಈ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವೇನು
ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಸುಖದಮಾರ್ಗವಲ್ಲ; ಹರಿಭಕ್ತನೆಂದೆನಿಸುವವರು ಅಗಾಧ-
ಕಷ್ಟಸಹನೆಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಿರಬೇಕು. ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ವಚನದಿಂದ
ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರೆಂದೆನಿಸಿದ ಜನರು ಭಂಗಪಡಲಿಬೇಕು
ದಿನಪ್ರತಿದಿನ ಅನ್ನ ಉದಕವಸ್ತ್ರಗಳು ಕಾಣದೆ ಇರಬೇಕು
ಬೆನ್ನತ್ತಿ ರೋಗಗಳು ಹತ್ತಿ ಇರಲುಬೇಕು
ತನ್ನವರ ಕೈಯಿಂದ ಭೀ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಪನ್ನಂಗಶಯನ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಒಂದು ವೇಳೆ ಶೋಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರೇನು
ಬಡವರಲ್ಲ—ಮಾನಾಭಿಮಾನ, ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಮೀರಿದ
ಅವರು ನಿತ್ಯಸುಖಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ:—

ದರಿದ್ರರೆನ್ನಬಹುದೆ ಹರಿದಾಸರ
ಸಿರಿವಂತರೆನ್ನಬಹುದೆ ಹರಿದ್ರೋಹಿಗಳ
ಹರಿದಾಸರಮೇಲಿದ್ದ ಕರುಣವು ಸಿರಿದೇವಿಮೇಲಿಲ್ಲವೋ
ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಆಳುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಹುದೈ ಮಾನಾಭಿಮಾನ

ಜಗದಿ

ಹರಿಯ ಶ್ರೀಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪಕ್ಷಭಕ್ತಿಯು ಪರಮದಯಾಮಯ-
ನಾದ ಆ ದೇವದೇವನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಥಾ
ದೊರೆಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸುಂದರವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

ನವರತ್ನಗಳು ಕಂಡಕಂಡ ತಾವಿನಲ್ಲುಂಟೆ
ನವವಿಧ ಭಕುತಿಗಳು ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲುಂಟೆ
ದೇವ ನಿನ್ನ ಭಕುತಿ, ಕಂಡರೆ ಬಾರದು ಕಲಿತರೆ ಬಾರದು
ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿನ್ನ ದಯವಾಗದನಕ

ಆದುದರಿಂದ ದಯಾನಿಧೇ, ಶ್ರೀಹರೇ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಲಿವ ಅಥವಾ
ಮುನಿವ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆಯಾಗಿ—

ಹರಿ ನೀ ಮುನಿದರೆ ಆರು ಒಲಿದೇನು ಮಾಡುವರು

ಹರಿ ನೀ ಒಲಿದರೆ ಆರು ಮುನಿದೇನಮಾಡುವರು

ಹೀಗೆಂದು ನೆರೆನಂಬಿ ನಿನ್ನ ಪಾದದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು
ಅನ್ಯಥಾ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದ ಅನಾಥನೆಂದು ಕೃಪೆತೋರಿ,

ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವ ಕೊಡೊ ಎನ್ನ ಧನ್ಯನ ಮಾಡೊ

ಪನ್ನಂಗಶಯನ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ.

ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಕಥಾಪ್ರಸಂಗ, ಹರಿಧ್ಯಾನ ಮುಂತಾದುವುಗಳು
ನಡೆವ ಸ್ಥಳವು ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂಬುದನ್ನು

ಎಲ್ಲಿ ಹರಿಕಥೆಯ ಪ್ರಸಂಗ|

ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಗೋಧಾವರಿ ಸಿಂಧು

ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥವು ಬಂದು ಎಣೆಯಾಗಿ ನಿಂದಿರಲು

ವಲ್ಲಭ ಪುರಂದರವಿಠಲ ಒಪ್ಪಿದನು

ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ತಿಳಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಾಡಿದ
ಈ ದಿನವೇ ಸುದಿನ, ಶುಭದಿನ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಈ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ದೃಢ-
ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ—

ಇಂದಿನ ವಾರ ಶುಭವಾರ, ಇಂದಿನ ತಾರೆ ಶುಭತಾರೆ

ಇಂದಿನ ಯೋಗ ಶುಭಯೋಗ, ಇಂದಿನ ಕರಣ ಶುಭಕರಣ

ಇಂದು ಪುರಂದರವಿಠಲರಾಯನ ಪಾಡಿದ ದಿನವೇ ಶುಭದಿನವು

“ಶ್ರೀಸತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು

‘ ನೀರು ಚಳಮಳ ಕಾಸಿ ಆರಲಿಟ್ಟದರಲ್ಲಿ
ನೀರೆನಿಂದ್ಲೆ ಪಿಡಲು ಹೆಪ್ಪುದೇನೋ
ಮಾರುತಿಯೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಪಡೆಯದಲೆ ಉಳಿದವರ
ಕಾರುಣ್ಯವಾಗಲು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಲ್ಲ
ಮಧ್ವಮುನಿ ನೀ ಎನ್ನ ಹೃತ್ಕುಮುದಚಂದ್ರ ’

ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ-ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಪ್ರಥಮತಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೇಬೇಕು. ಶ್ರೀ ದಶಮತಿ (ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು) ಗಳ ಕರುಣೆ ಪಡೆಯದವನು ಮತ್ತಾವ ದೇವತೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಲು ಯತ್ನಮಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಶ್ರೀಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಆ ದೇವತೆಗಳಾದರೂ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ಪಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಹೇಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಯಾರು! ಅಥವಾ ಒಂದುವೇಳೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆತಾನೇ ಅದು ನಮಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾದೀತೆ? ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮೇಲಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬನು ಹೆಪ್ಪುಹಾಕಿದ ಮೊಸರಿನ ರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು-ಕೊಂಡ. ಮೊಸರನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಹಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಂದೋಷ್ಣವಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಯಾದ ಮೊಸರಿನ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ೧೦-೧೨ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಇಟ್ಟರೆ ಆ ಹಾಲೂ ಮೊಸರಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಪಾಪ ಕಡುಬಡವ! ಆದರೂ ಶ್ರೀಷ್ಯನಾದ ಮೊಸರನ್ನು ತಿನ್ನಲೇಬೇಕೆಂಬಾಸೆ. ಏನು ಮಾಡಿಯಾನು? ನೀರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಮರಳಿಸಿದ; ಸುಮಾರಾಗಿ ಆರಿಸಿದ. ಬೇರೆ ನೀರಿನಿಂದ ಹೆಪ್ಪುಹಾಕಿದ. ೧೦-೧೨ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮುಚ್ಚಿ ಜೋಪಾನಮಾಡಿದ. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ. ಅನ್ನ ಮಾಡಿದ. ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಮೊಸರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಲಸಿ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅನ್ನದ ಸಿಹಿಯೂ ನಾಶವಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟ ಮೊಸರಿನ ರುಚಿಯ ಉಹೆಯಾದರೂ ಬಂತೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರೂ ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಹು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ ದಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ ಸಾಸುವೆಯಷ್ಟು ದೊರೆಯಲಾರದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. “ನೋಕ್ಷದಸ್ತು ಜನಾರ್ದನಃ” ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ. ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುವವರು ಹ ರಿ ಯ ನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ವಾಯುದೇವನೇ ತೋರಿಸಬೇಕು. ‘ಭಾರತೀಶಪಾದವರಿಯದ ಮನುಜನು ನಾರಾಯಣನ ಬಲ್ಲನೆ?’ ಎಂದರು ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರಾಯರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀಶನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮೊದಲು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಾಯ್ತು. ಆತನ ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ನೋಕ್ಷವು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ. ಆ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ. ‘ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದ ಉದ್ದಿಷ್ಟಃ ವೇತೀತಿರ್ಥಮುದಾಹೃತಂ’ ಎಂದರೆ ಆನಂದದಾಯಕಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಸಿದ್ಧವೆಂದಮೇಲೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆನಂದ (ಮೋಕ್ಷ) ವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಓದಿ ಜ್ಞಾನಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೇನು? ‘ಪುರಂದರವಿಠಲನು ಹನುಮನೋಳ್ವಾಸ’ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀಶನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನು ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯ್ತು. ಅವನ ದರ್ಶನವಾದಮೇಲೆ ಮುಕ್ತಿ-ಕನ್ನಿಕೆಯೊಡನೆ ಮಧುವಿವಾಹವೇ. ಇದನ್ನು ಕಂಡೇ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ-ದಾಸರಾಯರು ‘ವರಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಓದುವುದು ಮಾಂಗಲ್ಯ’ ಎಂದುದು, ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರು ‘ಅನ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವ ನೋಡಬೇಡ’ ಎಂದುದು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದಲೇ 'ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ' ಎಂದರೆ ಹರಿದಾಸರ ಮಾತು ನಮಗೆ ತಾರಕಮಂತ್ರಗಳಂತೆ ಇರುವುದು.

ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಾಯ್ಪಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವ-ಮುನಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವನ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರೂ ಅರಿತ ವಿಷಯ. ಪೂರ್ಣನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ೧೯೯ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಅನುಗ್ರಹಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ನಾವು ಆ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ದಿನವಾದ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ

ನವಮಿಯ ಈ ವಿಜಯಮಹೋತ್ಸವದ ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮರನ್ನು ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೆನೆದು ಈ ಭವಬಂಧಮೋಚನೆ ಮಾಡಿರೆಂದು ಅವರದಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವೇ? ಅವರ ದಿವ್ಯ-ಪೂಜೆಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವೇ? ಆದುದರಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವ ಈ ಗುರುಗುರುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯದಾಸರಂದ ಪದವನ್ನು ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಡಿ ನಲಿಯೋಣ. ಮನಮುಟ್ಟಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದರಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗುರಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ-ರಾದ ಆ ಮಹಾಭಾಗವತರನ್ನು ಯಾಚಿಸೋಣ. 'ವಿಷ್ಣು ಹಿರಿದಾತಾ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ವಾಯುಶ್ಚತದನುಜ್ಞಯಾ' ಈ ಮಹಾಧೀರನಿಗಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಜೀವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರಿಗೆ! ಇದನ್ನು ಕಂಡೇ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ-ದಾಸರು 'ಹನುಮನ ಮತವೇ ಹರಿಯ ಮತವೋ ಹರಿಯ ಮತವೇ ಹ ನು ಮ ನ ಮ ತ ಮೋ' ಎಂದರು. ('ಮತ'ವೆಂದರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ). ಇದಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪರಮ-ಕರುಣೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನ ಮತದಲ್ಲಿ ತಂದಮೇಲೂ ಇನ್ನೂ ಎಚ್ಚರ-ಗೊಳ್ಳದಿರಬಾರದು ಎಂದು 'ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾಯುಮತದೊಳೋಲಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು' ಎಂದರು. ಈ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರ—ಮಧ್ವಮತದ—ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಜಯಪ್ರಭುಗಳು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಿ—

ರಾಗ—ಕಾಂಬೋಧಿ

ಝಂಪತಾಳ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಕರುಣ ಪಡೆಯದವ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಪ

ಇದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು ಅ ಪ

ಮಧ್ವಮತವೇ ಮತವು ಸಕಲ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವು

ಮಧ್ವರಾಯರ ಧ್ಯಾನ ಅಮೃತಪಾನ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಲೀಲೆ ನವರತುನದ ಮಾಲೆ

ಮಧ್ವರಾಯರ ಸ್ಮರಣೆ ಕುಲಕೋಟ ಉದ್ಧರಣೆ

೧

ಮಧ್ವರಾಯರ ಕಥಾ ಕೇಳಲು ದುರಿತಹತ
ಮಧ್ವರಾಯರ ಭಕುತಿಮಾಡೆ ಮುಕುತಿ
ಮಧ್ವರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದವ ಸತ್ಪಾತ್ರ
ಮಧ್ವರಾಯರ ಭಜನೆ ದುಷ್ಕರ್ಮ ತ್ಯಜಿಸಿ

೨

ಮಧ್ವರಾಯರ ದಾಸನಾದವನೆ ನಿರ್ದೋಷ
ಮಧ್ವರಾಯರ ಭಂಟ ಜಗಕೆ ನೆಂಟ
ಮಧ್ವರಮಣ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಕಿಂಕರರಾದ
*ಮಧ್ವರ ಕಾರುಣ್ಯ ಪಡೆದವನೆ ಧನ್ಯ

೩

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳ ಮಹಾಪ್ರಮೇಯ-
ಗರ್ಭವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ
ಅಡಿವಾಂರೆಗಳ ದರ್ಶನ ನೀಡುವಂತೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರನ್ನು ಈ
ಎರಡನೇ ವರ್ಷದ ನಮ್ಮ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.
ಸುಜನರ ನೆರವು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ—ನನ್ನ ಆಶೆಯ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು
ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲೆಂದೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಖ್ಯಾನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯೇನಾಹಮಿಹ ದುರ್ಮಾಗಾದುಢ್ಯತ್ಯಾಭಿನಿವೇಶಿತಃ
ಸಮ್ಯಕ್ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವೇ ಮಾರ್ಗೇ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಂ ನಮಾಮಿ ತಂ
ಬ್ರಹ್ಮಂತಾ ಗುರವಸ್ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟಂಧೈವಂಶ್ರಿಯಃಪತಿಃ
ಆಚಾರ್ಯಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಸ್ಸಂತು ಮೇ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ

(* ಮಧ್ವೇಶರ ಕರುಣ ಪಡೆದವನೆ ಹರಿಶರಣ)

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯಕೃತ ಹಸಿಗೆ ಕರೆಯುವ ಪದ

ರಾಗ—ನವರೋಜು ಆದಿತಾಳ

ಇಂದಿರಾದೇವಿಯರಮಣ ಬಾ
ವೃಂದಾರಕ ಮುನಿವಂದ್ಯ ಬಾ
ಸಿಂಧುಶಯನ ಗೋವಿಂದ ಸದಮಲಾ-
ನಂದ ಬಾ, ಮಾವನ ಕೊಂದ ಬಾ, ಗೋಪಿಯ
ಕಂದಾ ಬಾ, ಹಸೆಯ ಜಗುಲಿಗೆ ಶೋಭಾನೆ

೧

ಕೃಷ್ಣ ವೇಣೆಯ ಪಡೆದವನೆ ಬಾ
ಕೃಷ್ಣೆಯ ಕಷ್ಟವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ
ಕೃಷ್ಣ ಬಾ, ಯದುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಾ, ಸತತ ಸಂ-
ತುಷ್ಟ ಬಾ. ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣ ಬಾ, ಹಸೆಯ ಜಗುಲಿಗೆ ಶೋ. ೨

ಎಲ್ಲರೊಳು ವ್ಯಾಪಕರಾಗಿಪ್ಪನೆ
ಬಲ್ಲಿದ ಧೊರೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳರಸನೆ
ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸರಿಗಾಣೆ ವಿಜಯವಿ-
ತ್ಥಲ್ಲ ಬಾ, ಅಪ್ರತಿಮಲ್ಲ ಬಾ, ನೀ-
ನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಬಾ, ಭಕುತವತ್ಸಲ ಬಾ, ಹಸೆಯ ಜಗುಲಿಗೆ ಶೋ. ೩

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನಮೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ಬಿರ—ಫಾಲ್ಗುಣ

೧೯೫೨—ಮಾರ್ಚ್

ಸಂಚಿಕೆ

೫

ಸಂಪಾದಕರು:

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ

ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಶಾಫವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ೨

“ಬಂದನೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಬಂದನೇನೆ ಎನ್ನ-
ತಂದೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ನವನೀತಜೋರ”

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಾಗಳಾಚರಣೆ	೧
....ಮಾಧವನ ತೋರೋ	೨
ಸಂದೇಶಗಳು—	
ಶ್ರೀ ಭಂಡಾರಕೇರಿಮಠದಿಂದ	೩
ಶ್ರೀ ಕಾಣಿಯೂರು ಮಠದಿಂದ	೪
ಶ್ರೀ ಸೋದಿಮಠದಿಂದ	೬
ತ್ಯಾಗ	೮
ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ	೧೧
ತತ್ತ್ವಸಾರ	೧೬
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨೫
ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವ ಅವಶ್ಯಕತೆ	೩೦
ನಿನ್ನ ನಾಮ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವ ಕಾಣೆ	೩೩
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ನಿರಲಾಗಿ ನರರ ಸೇವಿಸಬೇಡವೋ	೩೫

ಈ ವರ್ಷದ ಚಂದಾ ಕಳುಹಿಸದಿರುವವರು ದಯಮಾಡಿ
ಕಳುಹಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕೆಂದು
ಬಿನ್ನಹ

೧೨ ವಿನಂತಿ ೧೨

ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಚಂದಾ ಸಲ್ಲಿಸದವರು
ಸಂಪುಟದ್ವಯದ್ವನ್ನೂ ದಯಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವುದು

ಅನತಾರತ್ರಯ ಸುನ್ವಾಲಿ ಏಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿಲ್ಲ !

ಅನತಾರತ್ರಯ ಸುನ್ವಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೋಧನೆಗಳಿರುವ ಕಾರಣ
ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು.

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಪವನಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ-
ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ನಲಿದು

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ಖರ—ಫಾಲ್ಗುಣ

೧೯೫೨—ಮಾರ್ಚ್

ಸಂಚಿಕೆ

೫

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ ಆರಾಭಿ ರೂಪಕತಾಳ

ಎಂದಿಗಾಹುದೋ ನಿನ್ನ ದರುಶನ

೫

ಅಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಂಧ ನೀಗದೊ

೬

ಗಾನಲೋಲ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನ

ದಾನವಾಂತಕ ದೀನರಕ್ಷಕ

೧

ಯಾರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲೊ ದೇವನೆ

ಸಾರಿಬಂದು ನೀ ಕಾಯೊ ಬೇಗನೆ

೨

ಗಜನ ಪೊರೆದೆಯೊ ಗರುಡಗಮನನೆ

ಶ್ರೀಜಗಭರಿತ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲ

೩

.....ಮಾಧವನ ತೋರೋ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ

ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನವರು

ಈ ಫಾಲ್ಗುಣ ಕೃಷ್ಣ ೩ ಶುಕ್ರವಾರ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಪುಣ್ಯದಿನವಷ್ಟೆ.
ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಪಠನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಈ ಪದವನ್ನು
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. —ಸಂ.

ರಾಗ ಮೋಹನ ಅಟ್ಟತಾಳ

ವಾದಿರಾಜನೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ನಾ
ಮೋದದಿ ಬೇಡುವೆ ಮಾಧವನ ತೋರೋ

ಪ

ಸಕಲ ವೇದ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ
ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ಕನ್ನಡದಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ
ನಿಖಿಳ ಜನರು ತಾವಾನಕದುಂದುಭಿಸುತನ
ಭಕ್ತುತಿಯ ಪಡೆದು ಮೇಣ್ಣುಕುತಿಯೈದಲಿಯೆಂದು

೧

ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೀರ್ತನೆ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು
ಮನಒಲಿದು ಮಾಡಿದ್ದು ಜನರು ಪಠಿಸಿ
ವನಜನಾಭನ ಕರುಣವನು ಪಡೆದು ತಾ-
ವನುಭವಿಸಲಿ ಆನಂದವನೆನುತಲಿ

೨

ನಿನ್ನ ನೆನೆಯೆ ಧನ್ಯ ನಿನ್ನ ನೆನೆಯೆ ಮಾನ್ಯ
ನಿನ್ನ ಕೊಂಡಾಡಲು ಪಾಪಶೂನ್ಯ
ನಿನ್ನ ವನೆನೆ ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲ
ಮನ್ನಿಸಿ ಸದ ತಿ ಪಾಲಿಪ ಮುದದಿ

೩

ಸಗೋಪೀನಾಥಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರೋ ವಿಜಯತೇತರಾಮ್

ಶ್ರೀ ಭಂಡಾರಕೇರಿಮಠ ಬಾರಕೂರು, ದ. ಕ.

ಮೊಕ್ಕಾಂ ಉಡುಪಿ

ತಾ|| ೧೪—೨—೫೨

ಶ್ರೀ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ
ಸತ್ಕೀರ್ತನಧುರಂಧರ ಗೋಪಾಲದಾಸರಿಗೆ ಮಾಡುವ
ಅನೇಕ ನಾರಾಯಣಸ್ತರಣಗಳು.

ಪ್ರಕೃತ, ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಗೆ ಬಹಳ
ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಸರಳವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಒಲಿಯುವಂತೆ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಬೋಧಪ್ರದ
ವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜನರ ಅಂತಃಕರಣವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅತಿಕಠಿಣ
ವಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಸೋಕ್ತಿಗಳ ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಿಂದ ಪದ
ಸುಳಾದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮೊದಲಾದವರ
ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವರಿಗೆ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ'ಯು
ಹೆದ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಚಿರಾಯುವಾಗಿ ಬೆಳಗಲಿ ಎಂದು
ನಾವು ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ನೀವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಮಾಡುವಂತೆ
ಶಿಕ್ಷಣಕೊಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚುಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ
ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಈ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು
ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂತ ಬರೆಯಿಸಿದ ನಿರೂಪ.

(ಸಹಿ)

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾವಾನ್ಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿ !

ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯವರ್ಯತ್ವಾದ್ಯನೇಕ-
 ಗುಣಸಂಪನ್ನ ಪದವಾಕ್ಯಪ್ರಮಾಣಪಾರಾವಾರಪಾರೀಣ
 ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರ ಯಮನಿಯಮಾಸನಪ್ರಾಣಾಯಾಮ-
 ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಧ್ಯಾನಧಾರಣಸಮಾಧ್ಯಷ್ಟಾಂಗಯೋಗನಿರತ
 ಸಕಲಸುರವರನಿಕರಮಣಿಮಯಮಕುಟಪ್ರಭಾಪುಂಜರ.ಜಿತ
 ಶ್ರೀಮದ್ರಜತಪೀಠಪುರಾಧೀಶ ಶ್ರೀಮದ್ವೈಷ್ಣೀಸತ್ಯಾಸಮೇತ
 ಶ್ರೀಮದ್‌ಕೃಷ್ಣ ದಿವ್ಯಪಾದಸದ್ಮಾರಾಧಕ
 ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯವರಮತೋದ್ಧಾರಕ
 ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯ ಶುಭಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರವರ್ತಕ
 ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾನಿಧಿತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದವರೇಣ್ಯಕರಕಮಲಸಂಜಾತ
 ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾಸಮುದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು
 ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರು
 ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾನಾರಿನಿಧಿತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು
 ಸಹ ಅಸ್ಮತ್ಸಂಸ್ಥಾನೋಪರಿಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ
 ಸತ್ಕೀರ್ತನಧುರಂಧರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರವರಿಗೆ ಕೃತಾನೇಕ
 ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ತುತಾಂ.
 ನಾವು ಇದೇ ಖರಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿ
 ಸ್ಥಿರವಾರಪರ್ಯಂತ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜಾಜಪ-

ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರಜತಪೀಠಪುರಸ್ಕಾ-
ಸ್ಮನ್ಮಠದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಿಗಳು. ನಿಮ್ಮಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು
ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪತ್ರದ್ವಾರಾ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಂತೋಷ-
ಪಡಿಸಬೇಕು. ಸಾಂಪ್ರತಂ.

ಧರ್ಮವು ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು
“ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ” ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು
ತೆಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಚಾರ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಓದಿಸಿನೋಡಿ ಸಂತೋಷ-
ಪಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸತ್ಪ್ರದ್ಧಾಂತ-
ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ, ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ
ಲೇಖನಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ
ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಆಸ್ತಿಕರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ದ್ರವ್ಯಸಹಾಯಮಾಡಿ
ಉತ್ತೇಜನಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು
ಚಿರಕಾಲ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಡೆದು ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕರ್ತವೆಯನ್ನು
ಸಂಪಾದಕರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಜರುಗಿಸಲೆಂಬುದಾಗಿ
ಉಪಾಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು
ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಈ ಶ್ರೀಮುಖವನ್ನು ಫಲಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಸಹಿತ
ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ಮರಣೆಗಳು
(ಸಹ) ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾವಾರಿನಿಧೀರ್ಥಾಃ

ತಾ|| ೧೬—೨—೫೨
ಶ್ರೀ ಕಾಣಿಯೂರು ಮಠ

ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ ಕಾಣಿಯೂರು ಮಠ
ಉಡುಪಿ

(ಶ್ರೀಮಠದ ಮೊಹರು)

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀಮಠದ ಮೊಹರು

ಸ್ವಸ್ತಿ! ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯವರ್ಯತ್ವಾದ್ಯನೇಕ-
ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ ಪದವಾಕೃತ್ಯಮಾಣಪಾರಾವಾರಿಣಿ
ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರ ಯಮುನಿಯಮಾಸನಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ-
ಧ್ಯಾನಧಾರಣಸಮಾಧ್ಯಷ್ಟಾಂಗಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನನಿಷ್ಣಾತ
ಸಕಲಸುರಮುನಿನಿಕರಮಣೀಮಯಮಕುಟಪ್ರಭಾಪುಂಜರಂಜಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ಭೈಷ್ಠೀಭಾಮಾಸಮೇತ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ-
ಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವರ್ಯಸೋದಯ
ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯವರ್ಯವಂಶಾಬ್ಧಿ ಚಂದ್ರ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವಿಸಮೀರ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವಿರಾಜಗುರುಪದಾಧಿರೂಢ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವದಾನಾಚಾರ್ಯಶುಭಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರವರ್ತಕ
ಶ್ರೀಮದ್ವಿಶ್ವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಕರಕಂಜಸಂಜಾತ
ಶ್ರೀಮದ್ವಿಶ್ವೋತ್ತಮತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣೈ:

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ
ಗೋಪಾಲದಾಸರಿಗೆ ಕೃತಾನೇಕ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ತುರಣಗಳು.
ನಾವು ಇದೇ ಖರ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಕೃಷ್ಣ ಸಪ್ತಮಿಯ ಪರ್ಯಂತ
ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ, ಭೂವರಾಹ, ಹಯಗ್ರೀವಾದಿ ದೇವರ
ಪೂಜಾಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮದ್ರಜತಪೀಠ
ಪುರದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಿಗಳು. ನಿಮ್ಮಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನಾಗಾಗ್ಯೆ
ಪತ್ರದ್ವಾರಾ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.
ಸಾಂಪ್ರತಂ—

ನೀವು ವ್ಯಾಸಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಮಹಾಗಹನವಾದ ವೇದಾಂತ-
ತತ್ವವನ್ನು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸರಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರಸವಾಗಿ
ಬೋಧಿಸುತ್ತ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಜನರನ್ನು
ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವೇದವೇದಾಂತಾದಿಗಳನ್ನು
ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ, ಬಹುಕಾಲ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಸುಲಭವಾಗದ
ಪರಾಪರತತ್ವವನ್ನು ನಿಮ್ಮ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ' ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಪಂಡಿತಪಾಮರಸಾಧಾರಣವಾಗಿ
ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ
ಕಾರ್ಯವು. ನಿಮ್ಮ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವು ನಿರಂತರ-ನಿರಂತರಾಯವಾಗಿ
ಮುಂದುವರಿದು ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲೆಂದು ನಮ್ಮ
ಉಪಾಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಭೂವರಾಹ ಹಯಗ್ರೀವ ವೇದವ್ಯಾಸ
ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇತ್ಯನೇಕ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣಸ್ವರಣಗಳು
(ಸಹಿ) ಶ್ರೀಮದ್ವಿಶ್ವೋತ್ತಮತೀರ್ಥಾಃ

ತಾ|| ೧೮—೨—೧೯೫೨
ಉಡುಪಿ

ಶ್ರೀಮಠದ ಮೊಹರು

ತ್ಯಾಗ

ಸಾಹಿತ್ಯಶಿರೋಮಣಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಭಟ್ಟ

ಸಂಸ್ಕೃತಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ, ಉಡುಪಿ

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿದವನು ತಾನು ಪಶುವಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದವನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾವುದು, ತ್ಯಾಜ್ಯವಾವುದೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೊತ್ತಮೊದಲು ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಅಂತಹ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳಾವುವು? ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ—ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಧಃಪತನ ಮಾಡಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಾದರೆ — ಅಹಂಕಾರ, ಕಾಮಕ್ರೋಧರೋಭ-ನೋಹಮದಮತ್ಸರಗಳೆಂಬ ಆರು ವೈರಿಗಳು, ಪರನಿಂದೆ, ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ, ಪರಸ್ತೀ-ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಅಪಹಾರ, ಚಾಡಿ, ವಿಘ್ಯಾಪನಾದ, ಅಸತ್ಯ, ಪರಹಿಂಸೆ, ಪರದ್ರೋಹ, ಪರೋಪಕಾರ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಥಕಾರಿ ದೋಷಗಳು ಅತ್ಯಂತ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು. ಇಂತಹ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯರೇ ಮಹಾನುಭಾವರಾದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೆನಿಸಿದರು. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ದೇವತಾಮಟ್ಟವನ್ನೇರಿದವರೂ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಾಗಿ ಹೋಗಿಹೋದವರು ಎಷ್ಟೋ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಸಿಗಬಹುದು.

ಆ ಧ್ರುವ, ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಆ ಅಂಬರೀಷ ಇವರ ವಿಚಾರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದರೆ ಸಾಲಿದೇ? ಧ್ರುವನು ದೇವರನ್ನೊಲಿಸಿಬಂದೆನೆಂದು ತಂದೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸವತಿತಾಯಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಅಹಂಕಾರ ತೋರಿದನೆ? ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಕೊಲ್ಲಲು ಹವಣಿಸಿದ ತಂದೆಗೆರಡೆಣಿಸಿದನೆ? ಅಂಬರೀಷನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕೃತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ದೂರ್ವಾಸರ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಗೊಂಡನೆ? ಅರ್ಜುನನು, ತನ್ನ ಪೂರ್ವಿಕಳಾದುದರಿಂದ ಅತಿಪೂಜ್ಯಳಾದ ಉರ್ವಸಿಯು ಬೇಡಿ ಕಾಡಿ ಶಪಿಸಿದರೂ ಕಾಮಕ್ಕೆ ವಶನಾದನೆ? ಜಮದಗ್ನಿ-ಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಮಕ್ಕಳ

ಮೇಲೆ ಕೋಪಮಾಡಿದನೆ ? ನಚಿಕೇತಮಹರ್ಷಿಯು ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಯಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಚಿನ್ನ, ರಾಜ್ಯ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಯಮನು ಕೊಡುವೆ-
ನೆಂದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಲೋಭಗೊಂಡನೆ ? ರಂಭೆಯು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿದರೂ ಶುಕಮುನಿಯು ಮೋಹಕ್ಕೆ ವಶನಾದನೆ ? ರಾಜ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಮದ ಬಂದಿತೆ ? ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪುಷ್ಕರನ ಮೇಲೆ ಮತ್ಸರಪಟ್ಟನೆ ? ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡೆಂದು ಹೇಳುವವನ ತಲೆ ಕಡೆನೆಂದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ತಲೆ ಕಡೆನೆಂದು ಕತ್ತಿಯೆತ್ತಿದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ನಿಂದೆಮಾಡಿದರೆ ಆತನನ್ನು ಕೊಂದುತಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ನಿಂದೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡರೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆಯಿಂದ ಪರನಿಂದಿಯು ಪರಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮವೆಂದೂ ಆತ್ಮಸ್ತುತಿಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮವೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದಂತಾಯಿತಷ್ಟೆ ? ಈಗ ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಹತ್ಯೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂಬುದನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರೆ ಆಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಪರಸ್ತ್ರೀಯ ಅಪಹಾರಕ್ಕೆ ರಾವಣನೂ, ಪರದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರಕ್ಕೆ ಕೌರವನೂ, ಚಾಡಿಗೆ ಶಕುನಿಯೂ, ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅಪವಾದ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಸುರಾಣಕರೂ ಮುಂತಾದವರು ಇಹಪರಗಳ ಮಹಾನರ್ಥಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿರುವುದೆಂಬ ಇತಿಹಾಸಗಳು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ಆದಕಾರಣ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳಾದ ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲದೆ ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ತೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಚಿಂತಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅನಂತ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸಾರ್ಯರು ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ:—

ಅನುಗಾಲವು ಚಿಂತೆ ದೇಹಕ್ಕೆ

ತನ್ನ ಮನವು ಮಾಧವನೊಳು ಮೆಚ್ಚುವತನಕ

ಪ

“ಮೊಡವಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲನ
ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಚಿಂತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆ”

ಅದುಕಾರಣ ಮಾನವನು ತ್ಯಾಗಮಯಜೀವಿತವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕೆ? ಎಂದರೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಜೀವನನಿರ್ವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದಹೊರತು ಜೀವನನಿರ್ವಾಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಯಾವ ತರಹೆಯಾದ ತೊಂದರೆಗಳ ಲವಲೇಶವೂ ಆಗದಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಪಾಪಸಂಗ್ರಹವಾಗಕೂಡದು. ಅಂತಹ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು.

ಮತ್ತು ಜೀವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದುಕಾರಣ ಭಗವಂತನು ತನ್ನಿಂದ ಸತ್ಕರ್ತೃವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಾತಿ ಮತ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಭಗವತ್ತೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಆದುದರಿಂದ, ಆತನು ತನ್ನಿಂದೇನು ಮಾಡಿಸುವನೋ ಅದನ್ನು ತಾನು ಮಾಡುವೆನು; ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಸರ್ವತ್ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತ್ಯಾಗವೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ‘ಯಸ್ತು ಕರ್ಮ ಫಲತ್ಯಾಗೀ ಸ ತ್ಯಾಗೀತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ’ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತಿರುವನು. ಅದರಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಕರ್ಮಫಲ-ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ದುಷ್ಟಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು.

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ

ಲೇಖಕರು :

ಬ್ರಹ್ಮ. ನಾ. ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು
ಮೈಸೂರು

ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಲಿಯುಗನೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಸಂಕರವಾಗುವುದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವು ನಶಿಸಿಹೋಗುವುದೆಂದೂ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಂದರೆ ಪೂರ್ವಿಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಜಾತಿಸಂಕರವಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚವು ಅಧರ್ಮ, ಅಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳುಂಟಾಗಿ ಕ್ಷಾಮವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈಗ—1952ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಏನು? ಜಾತಿಮತ-ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿಸಿಹೋಗಿವೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಸತ್ಯ, ಅಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆಯಂತೂ ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವಾಗಿದೆ. ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ ಮನೋಭಾವವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಭಯ, ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ನಾಸ್ತಿಕತ್ವವೇ ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಜನಗಳು ತಮ್ಮ ಮತಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅನ್ಯಮತಧರ್ಮವೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಧಿಕಾರಲಾಲಸೆಯಿಂದ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆಯಿಂದ

ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೂ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಯಾಗಲಾರದು.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ದೂಷಿಸುವವರೇ ಅಗಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಯಾವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಎಲ್ಲ ಜನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟನಂತರ ಉಳಿದುದಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು: “ಅತ್ತೆಗೊಂದು ಕಾಲ, ಸೊಸೆಗೊಂದು ಕಾಲ” ಎಂಬ ನಾಣ್ಣು ಡಿಯಂತೆ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಜ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ, ಅದು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಿನಗೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿನಾ ಅದನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಕೆಸರಿನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಕೆಸರಿನಿಂದ ತೆಗೆದತಕ್ಷಣ ಅದರ ಪ್ರಕಾಶವು ಅದರ ಕಾಂತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದೇ ವಿನಾ, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದನಂತರ ಮೊದಲಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಡಿಪೋವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತರಬಹುದು; ಆದರೆ ಕೇಳುವಾಗ ದಪ್ಪಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಕೊಡಿ, ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದೇಕೆ? ಅಕ್ಕಿ ಎಂದರೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ದಪ್ಪಕ್ಕಿ, ಕುಸುಬಲಕ್ಕಿ ಎಂದು ನಾನಾಬಗೆಯ ಅಕ್ಕಿಗಳಿಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಕಿಯೆಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಇದೇ ರೀತಿ ಬೇಕೆ, ಎಣ್ಣೆ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಲ್ಲವೇ? ಎಣ್ಣೆ ಎಂದರೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಎಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲವೇ? ಬೇಕೆ ಎಂದರೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಬೇಕೆಗಳಿಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಕಿಯೆಂದೂ, ಎಲ್ಲವೂ ಬೇಕೆಯೆಂದೂ, ಎಲ್ಲವೂ ಎಣ್ಣೆಯೆಂದೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ದೀಪಉರಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹೀಗೆ ದಯಾಮಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಸ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲೂ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಲ್ಲೂ ವೃತ್ತಾಸ್ಥಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ-ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಕೇವಲ ಮಾಧ್ಯದಿಂದ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾನವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಏಕೆ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.

“ಧರ್ಮೋ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತಃ” ಎಂಬ ಆರೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಧರ್ಮವು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಅದೇ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಪರಧನ, ಪರಸ್ತ್ರೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವುದೇ ಅಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿರುವಾಗ, ಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಅದರ ಫಲವೇನೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರೇ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

“ಯಃ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವರ್ತತೇ ಕಾಮಕಾರತಃ

ನ ಚ ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ನ ಸುಖಂ ನ ಪರಾಂಗತಿಂ”

ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಇಹಪರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರೂ, ದೀರ್ಘಕಾಲ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು.

“ಕಾಲೋ ವಾ ಕಾರಣಂ ರಾಜ್ಞಃ ರಾಜಾ ವಾ ಕಾಲಕಾರಣಂ

ಇತಿ ತೇ ಸಂಶಯೋ ಮಾ ಭೂತ್ ರಾಜಾ ಕಾಲಸ್ಯ ಕಾರಣಂ”

ಎಂದಮೇಲೆ ರಾಜನೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣನು. ಯಾವ ಕಾಲವಾದರೂ ಸಹ, ಧಾರ್ಮಿಕರಾದುದರಿಂದ ಕೃತಯುಗವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜನು ಅಧಾರ್ಮಿಕನಾದಲ್ಲಿ ಕೃತಾದಿಯುಗವೂ, ಕಲಿಗಾಲಕ್ಕಿಂತ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾರತಾಚಾರ್ಯರೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜನು ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ನಾಧರ್ಮಶ್ಚರಿತೋ ಲೋಕೇ ಸದ್ಯಃಫಲತಿ ಗೌರಿವ

ಶನೈರಾವರ್ತಮಾನಸ್ತು ಕರ್ತುರ್ಮೂಲಾನಿ ಕೃಂತತಿ”

ಅಂದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧರ್ಮವು, ಭೂಮಿಯು ಬೀಜಬಿತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಧಾನ್ಯಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ತಕ್ಕ ಕಾಲವು ಒದಗಿದಾಗ ಹೇಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದೋ, ಅದರಂತೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ

ಮೂಲಘಾತಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಯದಿ.ನಾತ್ಮನಿ ಪುತ್ರೇಷು ನಚೇತ್ಪುತ್ರೇಷು: ನಪ್ತೃಷು
ನಪ್ತೇನ ತು ಕೃತೋ ಧರ್ಮಃ ಕರ್ತುರ್ಭವತಿ ನಿಷ್ಕಲಃ
ಅಧರ್ಮೇಣೈಧತೇ ತಾವತ್ತತೋ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯತಿ
ತತಃ ಸಪತ್ನಾಂ ಜಯತಿ ಸಮೂಲಸ್ತು ವಿನಶ್ಯತಿ ”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಧರ್ಮವು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಾದರೂ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಮೊದಲು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಸೇವಕರು, ಪಶುಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಮೂಲಸರ್ವನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂಬುದಾಗಿ ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಯೇನಾಸ್ಯ ಪಿತರೋ ಮಾತಾ ಯೇನ ಮಾತಾಃ ಪಿತಾಮಹಃ
ತೇನ ಯಾಯಾತ್ಸತಾಂ ಮಾರ್ಗಂ ತೇನ ಗಚ್ಛನ್ನರಿಷ್ಯತೇ”

ಎಂದರೆ ಯಾವ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ತಂದೆಯು ನಡೆದಿರುತ್ತಾನೋ, ಯಾವಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಅಜ್ಜಂದಿರು ನಡೆದಿರುತ್ತಾರೋ, ಆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಜ್ಜನರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನು ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

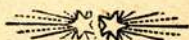
“ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕರ್ಮಣ್ಯಭರಿತಃ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಲಭತೇ ನರಃ |
ಶ್ರೇಯಾನ್ ಸ್ವಧರ್ಮೋವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್ |
ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋಭಯಾವಹಃ ||”

ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ (ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ) ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ-ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿವರ್ಣದವರೂ ಸಹ ಅವರವರ ಪೂರೈಕೃತ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾಸೃಷ್ಟ್ಯಂ ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಶಃ |
ತಸ್ಯ ಕರ್ತಾರಮಪಿ ನಾಂ ವಿದ್ಧ್ಯ ಕರ್ತಾರಮನ್ಯಯಮ್ ||
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯವಿಶಾಂ ಶೂದ್ರಾಣಾಂಚ ಪರಂತಪ |
ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರವಿಭಕ್ತಾನಿ ಸ್ವಭಾವಪ್ರಭವೈರ್ಗುಣೈಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ದೇವರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರವರ ಗುಣಭೇದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಕೇವಲ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೋಹದಿಂದ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ —ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನ ಬಹುದು—ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಸಹ ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ವೆನ್ನ ಬಹುದು—ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರಭಾರತ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವೂ “ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲವೇ ?

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಉಗಾಭೋಗ

ಧರ್ಮಪಥವ ಮೆಟ್ಟಲು ಮನವೆರಗದು, ದು-
ಷ್ಟರ್ಮಕಾದರೆ ಚಿಗಿಚಿಗಿದಾಡುವುದು, ಯುಗ-
ಧರ್ಮವೋ ಜೀವನ ಕರ್ಮವೋ ಹರಿ ಹರಿ
ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮಕನ ನೆನೆಯಲೀಯದು, ಯುಗ-
ಧರ್ಮವೋ ಜೀವನ ಕರ್ಮವೋ ಹರಿ ಹರಿ
ದುರ್ಮದೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಚರಿಸುವ ನರಗೆ ಮೈ-
ಚರ್ಮ ಸುಲಿಸದೆ ಬಿಡನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಯುಗ-
ಧರ್ಮವೋ ಜೀವನ ಕರ್ಮವೋ ಹರಿ ಹರಿ

ಶ್ರೀಹರಿಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದ ಮನಸ್ಸು
 ವಿಷಯಭೋಗಗಳಲ್ಲೇ ಅನುರಕ್ತವಾಗಿರಬಾರದು ಎಂದು
 ಈ ಪದದ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಗಣ್ಣದಾಸರು
 ದೃಢವಾದ ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸಾರದ
 ಸ್ಥಿತಿಯು ಎಂತಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು
 ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ
 ಇದೊಂದು ಪದರತ್ನ.
 ಈ ಪದದ ಹೆಸರು

❧ ತ ತ್ವ ಸಾ ರ ❧

—ಸಂ.

ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ ಅದಿತಾಳ

ಒಗತನದೊಳು ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಇದ
 ಒಲ್ಲಿನೆಂದರೆ ನೀ ಬಿಡೆಯಲ್ಲ

ಪ

ಜಗದೊಳು ಹಗರಣ ಮಿಗಿಲಾಯಿತು ಪ-
 ನ್ನಗನಗ ನಗರ ನಿವಾಸ

ಅ ಪ

ಪ. ಅ ಪ—ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿದ್ದು
 ತೊಳಲುವುದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ
 ತೀರಬೇಕೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ನಿಯಮವಾಗಿದೆ ದೇವ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವು
 ಅತಿಯಾಗಿದೆ. ಶೇಷಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನನ್ನನ್ನು
 (ಎಂದರೆ ಜೀವನಾರ್ಗವನ್ನು) ಕರುಣದಿಂದ ಕಾಪಾಡು.

ಮೂರು ಬಣ್ಣಗಳೆ ಮನೆಗೆ ಮೂರೆರಡು ಭೂತಗಳು
 ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ ಮೂರಾರು ಭಿದ್ರಗಳು
 ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆ ದಿನಕೆ ಮೂರು ನೂರಾರ್ಹತ್ತರಲಿ
 ಮೂರುವಿಧದನ್ನ ದಿಂದ ಮೂರುತಾಪಕ್ಕಾರೆ

ಸಂಸಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧನವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶರೀರವಿರಬೇಕು. ಆ ಶರೀರವು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಎಂದರೆ, ಮೂರು ಬಣ್ಣಗಳಿಗೇ ಮನೆ = ಬಿಳುಪು (ಸತ್ಯ) ಕೆಂಪು (ರಜಃ) ಕಪ್ಪು (ತಮಃ) ಈ ತ್ರಿಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮೂರು ಎರಡು ಭೂತಗಳು = ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ದೇಹವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಕಾರ = ತ್ವಕ್ಶು, ಚರ್ಮ, ಮಾಂಸ, ರುಧಿರ, ಮೇದಸ್ಸು, ಮಜ್ಜೆ, ಅಸ್ಥಿ ಎಂಬ ಈ ಏಳುವಿಧ ಧಾತುಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿವೆ. ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಂತೆ ಮೂರಾರು ಭಿದ್ರಗಳು ಎಂದರೆ ಒಂಭತ್ತು ಕಂಡಿಗಳಿವೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಎರಡು ಮೂಗಿನಹೊಳ್ಳೆಗಳು, ಒಂದು ಬಾಯಿ, ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು, ಒಂದು ಗುದ, ಒಂದು ಉಪಸ್ಥಾ ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲುಗಳು. ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ದಿನಬಂದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳು, ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ನೂರಾರು-ಹತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಮುನ್ನೂರಾರವತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಾತ್ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮೂರುವಿಧ ಅನ್ನವನ್ನಿತ್ತಿನ್ನಿ ಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಸಂಚಿತ, ಅಗಾಮಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ-ವೆಂಬ ಮೂರುವಿಧ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮೂರುತಾಪಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮೂರು ತಾಪಗಳು = ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆದಿತ್ಯವಿಕ ಆದಿಭೌತಿಕ, (ತನ್ನಿಂದ, ಪರರಿಂದ, ದೈವದಿಂದ) ಈ ತಾಪಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು, ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಕಾಪಾಡು. ೧

ಐದುಮಂದಿ ಭಾವನವರು ಐದುಮೈದುನರು ಕೂಡಿ
ಐದುಪರಿ ತಾನಾಗಿ ಮಾವನೈದು ಕತ್ತಲೆಕೋಣೆ-
ಗೈದುವಂತೆ ಮಾಡುವರು ಐದು ತಂದು ಬೆಚ್ಚಿಸುವರು
ಐದನೆ ಬೊಕ್ಕಸದಮನೆ ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ ನಾಕಾಣೆ

೨

ನನ್ನ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ಐದುಮಂದಿ ಭಾವನವರು = ಶ್ರವಣ, ನಯನ, ಘ್ರಾಣ, ತ್ವಕ್ಶು, ರಸನ ಎಂಬ ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, (ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಭಾವನವರು ಎಂದರು) chapter ಮೈದುನರು = ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು ಉಪಸ್ಥಾ

ಎಂಬ ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಐದು ಪರಿಯಾದ ಮಾನನು = ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರ ಚೇತನವೆಂಬ ಪಂಚವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮಾನನೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಪರಮಪುರುಷನಾದ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಸೇರಲೀಸದೆ ಐದು ಕತ್ತಲೆ ಕೋಣೆಗೆ ಐದಿಸುವರು = ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ, ಮೋಹ, ಮಹಾಮೋಹ ನಿಧನವೆಂಬ ಅವಿದ್ಯಾ ಪಂಚಕದ ಕತ್ತಲೆ ಕೋಣೆಗೆ, ಬಲವಂತದಿಂದ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುಷ್ಕರ ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಚ್ಚಿಸುವರು. = ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧವೆಂಬ (ತನ್ಮಾತ್ರೈಗಳೆಂಬ) ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ತಂದು ಬೆಚ್ಚಿಸುವರು. (ಎಂದರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನನ್ನಾಗಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಗತಿಯೇನೆಂಬ ದಿಗಲನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಖವಾಗಿರೋಣವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ಬೋಕ್ತೃವದ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿರೆಯರು ಬೋಕ್ತೃವಗಳು ಐದು ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮಾನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ, ಆನಂದಮಯವೆಂಬ ಐದು ಕೋಶಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದಾದ ಆನಂದವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ ನಾನು ಕಾಣೆ. ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಕಾಪಾಡು.

೨

ಆರಾರು ಎರಡುಸಾವಿರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರುವರು
ಆರು ಮೂರು ಮೂರು ಸಾವಿರದಾರು ನೂರು ನಿತ್ಯದಿ
ಆರು ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಹಿರಿಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರರಿದಕೆ
ಆರು ಎರಡು ವಿಧವೆನ್ನ ಗಾರು ಮಾಡುತ್ತಿಪ್ಪರೋ

೩

ಈ ದೇಹವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆರಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ದಾರಿಗಳು = ೬X೬ = ೩೬, ೩೬X೨ = ೭೨, ಹೀಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡುಸಾವಿರ ನಾಡಿಗಳೆಂಬ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ವಾಯುದೇವರು ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾ ಎಂದರೆ ಉಚ್ಚ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಗಳ ಮೂಲಕ ದಿನಒಂದಕ್ಕೆ, ಆರು ಮೂರು ಸಾವಿರದಾರುನೂರು = ೬X೩ = ೧೮, ೧೮X೩ = ೨೧ ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಆರುನೂರು ಶ್ವಾಸ ಜಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನಮುಂದಿನ ಗತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಈ

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪ್ತರಾದ ಆರು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಎಂದರೆ
 $೬ \times ೪ = ೨೪$ ಮಂದಿ ಪಾರುಪತ್ಯೇಗಾರರು ಅವರು ಯಾರೆಂದರೆ,

೫ ಭೂತಗಳು (ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆಕಾಶ)

೫ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು (ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಶಬ್ದ).

೫ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು (ನಾಕ್ಕು, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಉಪಸ್ಥಾ).

೫ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು (ಶ್ರವಣ, ನಯನ, ಘ್ರಾಣ, ರಸನ, ತ್ವಕ್ಕು).

೧ ಮನಸ್ಸು | ಮೊತ್ತ ೨೪. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಮಂದಿ

೧ ಬುದ್ಧಿ | (ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು)

೧ ಅಹಂಕಾರ | ಸೇರಿ ಆರು ಎರಡು ವಿಧದಿ = $೬ + ೨ = ೮$ ವಿಧವಾದ

೧ ಚಿತ್ತ | ಮದದಿಂದ, ಎಂದರೆ, ಅನ್ನಮದ, ಅರ್ಥಮದ,

ಅಹಂಕಾರಮದ, ವೈಭವಮದ, ಸಾಹಸಮದ, ಧಾತ್ರಿವಶಮದ, ಪ್ರಾಯಮದ,

ಮೋಹಮದ ಇಂತು ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ನನಗೆ ಈ ಎಂಟು ಮದಗಳನ್ನು

ಹಸ್ತಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಸತ್ಸಾಧನೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

೩

ಒಬ್ಬ ಬೆಳಕುಮಾಡುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕತ್ತಲೆಗೈದಿಸುವ

ಒಬ್ಬ ಎರಡೂಮಾಡುವ ಮೇಲೊಬ್ಬನಿಂತು ನೋಡುವ

ಒಬ್ಬ ಮೂವರ ಒಳೊಳಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿಪ್ಪವರಂತೆ

ಒಬ್ಬನ ಕಾಣದೆ ನಾ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಿಗೊಳಗಾದೆ

೪

ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ
 ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಬೆಳಕು ಮಾಡುವನು = ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿ-
 ಸ್ಥಿತನಾಗಿ, ಬೆಳಕು ಎಂದರೆ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಒಬ್ಬ ಕತ್ತಲೆಗೈದಿಸುವ = ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೃದಯ-
 ದಲ್ಲಿವ್ವು, ಜೀವನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಗಾಢನಿದ್ರೆಗೆ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಒಬ್ಬನು ಎರಡೂ ಮಾಡುವ = ತ್ರೈಜನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು

ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು, ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೂ ಅಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆಯೂ ಅಲ್ಲದ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮೇಲೊಬ್ಬ ನಿಂತು ನೋಡುವ = ತುರ್ಯನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿರಸ್ಸಿನ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲದಮೇಲೆ ಇದ್ದು ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನಿಗೇ ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಹೆಸರು. ಆತನೇ ಶಿರಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವವನು. ಬಹಿರ್ಜಲದಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ, ಕರಸಂಪುಟವನ್ನು ಶಂಖಾಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ತುರ್ಯನಾಮಕ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಭಿಷೇಕವೆಂದೂ ಆತನಪಾದತೀರ್ಥವೇ ತಮ್ಮ ಶಿರದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತೀರ್ಥಸ್ನಾನವಾಯಿತೆಂದೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ತುರಾಯ ಎಂದು ಮುಡಿಮೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರಲ್ಲ ಅದೇ ಪುಷ್ಪವು ತುರ್ಯನಾಮಕ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ತುರ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ತುರ್ಯನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಂದು ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಪದವನ್ನೇ ತುರಾಯ ಎಂದು ಗ್ರಾಮ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಮೂವರೊಳಗೊಳಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿಪ್ಪನವರೆಂತೆ = ಒಬ್ಬನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೂವರಾದ ಆತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವನು, ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನಕಾಣದೆ = ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವತ್ವೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞ ತುರ್ಯ ಆತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಎಂಟು ರೂಪಗಳಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮೊಳಹೊರಗೆ ಮಾಡುವವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಬಗೆಯರಿಯದೆ, ನಾನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಗಾದೆ = ದಿಕ್ಕುತೋರದೆಹೋದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆ ದಯಾಬ್ಧಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಶರಣರದ್ವಾರಾ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಪಾರಗಾಣಿಸು ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಆರು ಹತ್ತರಮೂಲದಿ ಆರುಮಂದಿ ಬಿಡದೆ ಎನ್ನ
ಘೋರೈಸುವರೊ ಮರುಳೊಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲೀಸರೊ
ಆರು ಮೂರುವಿಧದ ಸೋಪಸ್ಕರ ಒಂದಾದರಿಲ್ಲ
ಆರೆ ಇಬ್ಬರು ಸವತೇರ ಹೋರಾಟವೇನೆಂಬೆ

ಆರು ಹತ್ತರ ಮೂಲದಿ = (೬ + ೧೦ = ೧೬) ಹದಿನಾರು ಕಳೆಗುಳ್ಳ ಲಿಂಗ ಶರೀರವನ್ನೇ ಮೂಲಾಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹದಿನಾರು, ಕಳೆಗುಳ್ಳ ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು, ಅಂತು ಈ ಹದಿನಾರು ಕಳೆಗುಳ್ಳದು ಲಿಂಗಶರೀರವು. ಇದು ಜೀವನಸ್ವರೂಪಶರೀರಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟಿನಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಆರು ಮಂದಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೆ = ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು (ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದ ಮತ್ಸರ) ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರಮಾಡದಂತೆ) ಘೋರೈಸುವರು = ಸದಾ ಗಾಬರಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆರು ಮೂರು ಸೋಪಸ್ತುರ ಒಂದಾದರು ಇಲ್ಲ = (೬+೩ = ೯) ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ಪಾದಸೇವನ, ಅರ್ಚನ, ವಂದನ, ದಾಸ್ಯ, ಸಖ್ಯ, ಆತ್ಮನಿವೇದನವೆಂಬ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸೋಪಸ್ತುರ ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥೇಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ.

ಆರೆ ಇಬ್ಬರು ಸವತೇರ ಹೋರಾಟವೇನೆಂಬೆ = ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಧನೆ-ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದರೆ, ಆಶಾ-ಲಜ್ಜಾ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸವತಿಯರು ಕಲಹವಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆಸೆಯು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದರೆ, ಲಜ್ಜೆಯು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಯಾವಾಗ ಯಾರ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆಗ ಆ ರೀತಿ ನಡೆದು ಅದರಿಂದಾಗುವ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ನಾನು ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮ ! ಇದನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು ಕಾಪಾಡು.

೫

ಹಡೆದ ತಾಯಿ ಮಾಯದಿ ಹಿಡಿದು ಬದುಕು ಮಾಡಿಸುವಳು

ಒಡಹುಟ್ಟಿದೈವರೆನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣಿಂದೀಕ್ಷಿಸರೊ

ಬಿಡದೆ ಹತ್ತಿರ ಕಾದಿಪ್ಪ ನುಡಿಸನು ಹಿರಿಯಣ್ಣ ನನನ

ಮಡದಿಯ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆನೆಂಬೆ ತನ್ನ ಒಡವೆ ಲೇಶವೀಯಳೊ

೬

ಹಡೆದ ತಾಯಿ = ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಾದ ಮಾಯಾದೇವಿಯು

ಈ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಡೆದ

ತಾಯಿಯೆಂಬುವ ಮಾತಿಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತನಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ತಂದೀತೆಂದು ಸಕಲ ಅನುಕೂಲ ಕೊಟ್ಟು, ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿ ಸಾಧನೆಯೆಂಬ ಬದುಕುಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬಾಶಯ. ಇದು ಸತ್ಸಾಧನೆಗಾದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಸಾಕೆ ವಿಷಯೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಬದುಕು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಎನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣೆಂದೀಕ್ಷಿಸರೊ = ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನರೆಂಬ ಪಂಚಪ್ರಾಣರು ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾದರೂ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಪೂರ್ಣಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡದೆ, ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಎಂದರೆ ನೋಡೀನೋಡದ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು. ಅಂದರೆ ಯೋಗಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗರು ಎಂದರ್ಥ.

ಬಿಡದೆ ಹತ್ತಿರ ಕಾದಿಸ್ತು ಹಿರಿಯಣ್ಣನು ನುಡಿಸನು = ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವನಾದರೂ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನೆಂಬ ಹಿರಿಯಣ್ಣನು ಮಾತನಾಡಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಸತ್ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಅವನ ಮಡದಿಯ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಏನೆಂಬೆ, ತನ್ನ ಒಡವೆ ಲೇಶವೀಯಳು = ಹೀಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣನೇ ಉದಾಸೀನಗೈದಮೇಲೆ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಭಾರತೀದೇವಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಇರಬೇಕು! (ಅಣ್ಣನು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೇ ಅತ್ತಿಗೆಯು ಸಹಿಸದಿರುವುದು ಲೋಕರೂಢಿ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದುದೇನು?)

ಭಕ್ತುತಿದಾಯಕಳಾದ ಭಾರತೀದೇವಿಯೆಂಬ ಈ ಅತ್ತಿಗೆಯು ತನ್ನ ಒಡವೆಯೆಂದರೆ ಸ್ವತ್ತಾದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳೆಂಬ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ದಯಮಾಡಿಕೊಡಳು. ಅವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಶೋಭಿಸೆನು. ಆಕೆಯ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ದೇವ, ನೀನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಸತ್ಸಾಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲಮಾಡಿಕೊಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅತ್ತೆ ಅತ್ತಿಗೆಯು ಎನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕಾದು ಕಟ್ಟಿ
ಎತ್ತ ಹೋಗಲೀಸರೋ ತೋರಲೀಸರೋ ನಿ-
ನ್ನತ್ತ ಬಾರಲೀಸರೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿ ನೃಪನ
ಭೃತ್ಯರು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಹೆತ್ತಯ್ಯ ನೀ ಬಿಡಿಸದಿರಲು

ಮತ್ತಾರು ಗತಿಪೇಳೋ ೭

ಅತ್ತೆ ಅತ್ತಿಗೆಯು = ಸಂಶಯ ವಿಷಯವೆಂಬ ಇಬ್ಬರು
ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಜರಾಸಂಧನ ಮಕ್ಕಳು. ಕಂಸನ ಹೆಂಡತಿಯರು. ಅಸ್ತಿ
ಪ್ರಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳವರು; ಲೋಕದ ಅತ್ತೆ ಅತ್ತಿಗೆಯಂತೆ ನನ್ನನ್ನು
ಕಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿ ನಾನು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನೆಂದು, ತಿಳಿಯಗೊಡದೆ
ನೀನು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿರುವೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಗೊಡದಂತೆ, ಎರಡು ತೆರೆಗಳಂತೆ
ಇದ್ದು, ಎತ್ತ ತೋರಲೀಸರೋ = ಜೀವನ (ನನ್ನ) ಸ್ವರೂಪ ತೋರಗೊಡದಂತೆ
ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಒಂದು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೋರಗೊಡದಂತೆ
ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಒಂದು. ಇದೇ ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮಗೆ ದೂರು
ಹೇಳುವ ವಿವರ. ನನಗೆ ಮುಸುಕು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ
ಬಳಿ ಬರಗೊಡದು. ಈ ಮುಸುಕನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದಸಂದರ್ಶನವನ್ನು
ಕರುಣಿಸಿ ಕಾಪಾಡು.

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿ ನೃಪನ ಭೃತ್ಯರು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ = ಈ
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ನೂಕುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದು =
ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣ ಮುಗಿದಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ನೃಪನ ಭೃತ್ಯರು =
ನಿನ್ನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲಾಖ್ಯಾಯಮನ ಭೃತ್ಯರು ರೋಗಾದಿರೂಪದಿಂದ
ಮುತ್ತಿ ಕಾಡಿ, ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಶಮಾಡಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ
ಹೆತ್ತಯ್ಯ ನೀ ಬಿಡಿಸದಿರಲು == ಸರ್ವಲೋಕಜನಕನಾದ ನೀನೇ ಬಿಡಿಸಿ
ಕಾಪಾಡದಿರಲು, ಮತ್ತಾರು ಗತಿ ಪೇಳೋ = ಇನ್ನು ನಮಗೆ ದಿಕ್ಕು
ಯಾರು? ಪರಮಾತ್ಮ ಈ ಮೃತ್ಯುಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ನಿತ್ಯಸುಖ ಉಳ್ಳ
ಲೋಕವಾದ ನಿನ್ನ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡು.

೭

ಮನೆಯೊಳು ನಾಳಿನ ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆ ನುವಿಲ್ಲ
 ಋಣದಿಂದ ಕಡೆಹಾಯ್ತು ಮಾರ್ಗಲೇಶ ನಾ ಕಾಣೆ
 ಗುಣಿಸಲು ಈ ಕಾಳಪುರುಷನ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾನಿನ್ನು
 ದಣಿದೆನು, ಇನ್ನೇನು ನಿನ್ನ ಣುಗರೊಳಾಡಿಸೋ

೮

ಮನೆಯೊಳು ನಾಳಿನ ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಅನುವಿಲ್ಲ = ಈ ದೇಹದಿಂದ
 ಮುಂದಣ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಸ ಎಂದರೆ ಸಾಧನೆ ಲೇಶವಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ
 ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಋಣದಿಂದ ಕಡೆಹಾಯ್ತು ಮಾರ್ಗವ ಲೇಶ ನಾ ಕಾಣೆ, ಋಣ = ಸಾಲ,
 ಇದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾದದ್ದು. ದೇವಋಣ, ಋಷಿಋಣ, ಪಿತೃಋಣವೆಂದು.
 ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವಋಣವೂ, ಅಧ್ಯಯನಾದಿಗಳಿಂದ ಋಷಿಋಣವೂ,
 ಸತ್ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಪಿತೃಋಣವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು
 ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೂ ನಿಂತು ನಿಂತು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಋಣದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ
 ಬಗೆಯು ನನಗೆ ತೋರದಾಗಿದೆ. ಕಾಳಪುರುಷ = ಎಂದರೆ ಕಲಿಪುರುಷನ
 ಬಂಧನದಿಂದ ನಾನಿಷ್ಟು ದಣಿದಿರುವೆನು. ಇದನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾಗಿ
 ನಿನ್ನ ಣುಗರೊಳು = ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆವ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ, ಅಡಿಸು =
 ಸಹವಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧಾರಮಾಡು.

೯

ನಿನ್ನ ಹೊಂದಿ ಇಷ್ಟು ಭವಣೆಯನ್ನು ಬಡಲೇ ಜನರು
 ನಿನ್ನ ದೂರಿಜರಿವರೋ ನಾನಿನ್ನು ತಾಳಲಾರೆ
 ಘನ ಕರುಣಾಸೌಭಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ
 ಬಿನ್ನ ಪವ ಚಿತ್ತೈಸಿ ಮನ್ನಿಸೈಯ್ಯ ಮಾಧವ

೯

ಏನಾದರೂ ಅನಾದ್ಯನಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ನಿನ್ನವನು.
 ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರಕ್ಷಕರು ನನಗೆ ಇಲ್ಲ. ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನು
 ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
 ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರಲು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇತರರು— 'ನೋಡಯ್ಯಾ ಇವನು
 ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತನಂತೆ! ಹೇಗೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೇವರೆಂಬುವವನು

ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನಯ್ಯಾ? ಇವೆಲ್ಲಾ ಬರೀ ಭ್ರಾಂತಿ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಾನಾ-
ವಿಧವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದೂರುವರು, ಇದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ಸಹಿಸಲಾರೆ.
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವವರನ್ನು
ದೂರಿದರೇ ಸಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ನೀನು ಅನಿಮಿತ್ತಬಾಂಧವನು.
ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವವನಲ್ಲ. ಪರಮ ಪ್ರಿಯನು, ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು
ದೂರಿದರೆ, ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಹಿಸೇನು? ಎಲೈ ಮಹಾಕರುಣಾಳುವೇ,
ಅಷ್ಟಸೌಭಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನನೇ, ಜ್ಞಾನಿಸಂರಕ್ಷಕನೇ, ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನೇ,
ಶರಣಪಾಲಕನೇ, ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು,
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ನಿನಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

“ಶ್ರೀಹರ್ತುನಾಮೋ ನಮಃ”

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು

(ಪುಣ್ಯದಿನ: ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ೪ ಶನಿವಾರ)

(ಬೃಂದಾವನ: ಹಂಪೆಯ ನವಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರ ಶಿಷ್ಯ ರಾ ದ ನರಹರಿತೀರ್ಥ-
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದನ್ನೂ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದನ್ನೂ
ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥಶ್ರೀಗಳವರಾದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ
ಚಾಚು5 ಮತ್ತು ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೆರಡನ್ನೂ ಆಳಿದ ಧೀರರಿಂದರೆ

ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರವರು. ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಜನಿಗೆ ರಾಜನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ೨೪ ಜನ ಸಂನ್ಯಾಸಿನರರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಅಭ್ಯಯನಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಯತಿವರರನ್ನು ಅಷ್ಟು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಸಿದ್ಧಾಂತಜ್ಞಾನಪಟುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ ಮಹಿಮೆ—ಆ ಶಕ್ತಿ—ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀ ಗುರುಪುರಂದರದಾಸರವರು

“ ವಾಸುದೇವನ ಚರಣವನಜವಂದಿತನೆ
ಸಂನ್ಯಾಸಿರತ್ನಾಕರನೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯ ”

ಎಂದಾಗ ರೋಮಾಂಚಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೆಂಬ ರತ್ನಗಳಿಗೆ ಆಕರಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೆ!

ಇಂತಹ ಮಹಾನುಹಿಮೆಯನ್ನು—ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ ‘ವಾದಿಗಜಮುಕ್ತಕಾಂಕುಶರಾದ, ದುರ್ವಾದಿ ಮೃಗಭೇರುಂಡ’-ರಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಆರಿದ್ದಿರಬಹುದು! ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ—ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದರೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದಿರುವ ಈ ಅಪೂರ್ವಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಈ ಮಹನೀಯರಾರಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದರೆ, ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದು ಈಗ ವಿಜಯದಾಸರಾದಾಗ ಅವರ ದಿವ್ಯಚರ್ಮಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದು ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ ನಾಮವಿದು. ಈ ನಾಮವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ವ್ಯಾಸುಗಮಾಡಿದರೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಜೀವರು ಎಷ್ಟು ಹಿರಿಯತನ ಉಳ್ಳವರೆಂದು ಅರಿವಾಗದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಈ ನಾಮವು ಉದಯರಾಗದಲ್ಲಿರುವಕಾರಣ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರನ್ನು ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪಠಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ ಎಂದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಈ ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ವಾರ್ಧಕಪಟ್ಟಿ

ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಸ್ಮರಿಸಿದೋ

ಕ

ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಸ್ಮರಿಸಲೇಸು ಜನುಮದ ಪಾಪ
ನಾಶವಾಗುವುದು ನಿಮ್ಮಾಸೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು
ಲೇಸಾಗಿ ತುತಿಸಲಾನಂದ ವೈಕುಂಠ ಪರಿವಾಸವಾಗುವುದು ಬಿಡದೆ

ಅ ಕ

ಸಿತನಿಂದನೊಂದು ರತಿಪತಿ ಪಿತನ ತುತಿಸಿ ಮಹ-
ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಅಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರಲು
ಅತಿವೇಗದಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಹಿತದಿಂದ ಮತಿವಂತನಾಗಿ ಸತತ
ಕ್ಷಿತಿಯ ಭಾರವ ವಹಿಸಿ ಕೃತುಭುಜ ಮುನೀಶ್ವರನ
ತುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದು ಮಿತಕಾಲ ಹಿಂಗಳೆದು
ಸುತಗೆ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತು ಕೃತ ಕಾರ್ಯನಾಗಿ ಅಚ್ಯುತ ವರುಷವನು ಸಾರಿದ

ಗ

ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿನೇತ್ರಸಿರಿವಲ್ಲಭನ ಸಿರಿಪಾದ
ಪಲ್ಲವಾರುಣ ಚಿತ್ತದಲಿ ತಂದು ಪ್ರತಿದಿವಸ
ನಿಲ್ಲಿಸುತ ನಿಗಮೋಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತಿದರ್ ಬಲ್ಲ ಭಕುತಿಗಳಿಂದಲಿ
ಮುಲ್ಲನಲಿ ಪುಟ್ಟಿದರ್ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ದೇವನವ
ಬಲ್ಲಿದನು ತಾನಾಗಿ ಸಂಸಾರವುತ್ತರಿಸಿ
ಎಲ್ಲ ಕಾಲದೊಳಗಿರುತಿರಲು ನಾರಂದ ಮುನಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆತಂದನಾಗ

೨

ಬಂದ ನಾರದಮುನಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆರಗುತ್ತ
ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿಯೆಂದು
ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಬೆಸಗೊಂಡು ಇಂದು ನಿಮ್ಮಯ ದರುಶನ
ಚಂದವಾಯಿತು ಎನಗೆ ಎತ್ತಲಿಂದಲಿ ಇತ್ತ
ಬಂದಿರಿ ವಿಚಾರವದ ವೇಳೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸೆ
ವಂದಾರಕಮೌನಿ ನುಡಿದ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಚೆಂದ ಹಾ ಹಾ ಎನುತಲಿ

ದಿಕ್ಕುಗಳ ಮರೆದು ಧಿಗಿಧಿಗಿಯೆಂದು ಚಿಗಿದಾಡೆ
 ಉಕ್ಕಿದುವು ಕಣ್ಣಿ ಲಾನಂದಾಶ್ರುಧಾರೆ ತಾ-
 ರಕ್ಕೆಯೆಂದದಿ ಬಿಂದುಗಳುದುರುತ್ತಲಿರೆ ದೇವಕ್ಕಿನಂದನನೆಂದುದ
 ನಕ್ಕು ಕಿಲಕಿಲ ರಹಸ್ಯಗಳನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಲಿ
 ತಕ್ಕೈಸಿ ತಿಳುಹಿದನು ಮುಂದಣಾಗಮನವನು
 ಇಕ್ಕಲರು ಸಹಪೊಂದಿ ಜನುಸುತಿಹ ವೃತ್ತಾಂತವಕ್ಕಟಾ ಎನೆಂಬೆನು

ವೃಕೋದರನಿಂದ ದೇಹವನು ಬಿಡುವಾಗ ಬಾ-
 ಹ್ಲಿಕ ರಾಯನಾಗಿ ಪುಟ್ಟರ್ಧ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ತಾ
 ನುಕುತಿಯಿಂದಲೆ ಪೊಗಳಿ ವರವ ಬೇಡಿದನು ವೈದಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನೆ ಪಡಿದು
 ಉಕುತಿಯನು ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಕಲಿಯೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪೂ-
 ಜಕನಾಗಿ ಬಾಳುವೆನು ಎಂದು ತಲೆಬಾಗಿದನು
 ಭಕುತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಶೈವಲೆಯೆಂದ ಮಾತೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು ಧರೆಯೊಳು

ಬನ್ನೂರು ಗ್ರಾಮದಲಿ ಜನಿಸಿದನು ಭೂಪ್ತರ್ಶ
 ಮುನ್ನ ಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದು ಶುಧ್ಧಮುನಿ ಸುಬ್ರಾಹ್ಮ-
 ರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಕರದಲಿ
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪನೀತನಾಗಿ
 ಸನ್ಯಾಸ ಪಟ್ಟವನು ಧರಿಸಿ ಧರ್ಮದಲಿ ಸತ್ಪುಣ್ಯ
 ಶ್ರೀಸಾದರಾಯರಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನೋದಿ ಘನಕೀರ್ತಿಯಲಿ ಮೆರೆದ

ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ವಿಜಯಗಾಂಧ್ಯ
 ಸಂತ ವಾದಿರಾಜ ಗೋವಿಂದ ಪುರಂದರ-
 ರಿಂತು ಶಿಷ್ಯರ ಪಡೆದು ಉಪದೇಶವನು ಕೊಟ್ಟು ಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಯನು ಮಾಡಿ
 ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸುವ ಮಹಾ ಅನ್ಯಾಯ ಮತವೆಂಬ
 ಕಾಂತಾರ ಪಾವಕನು ವ್ಯಾಸಾಬ್ಧಿಯನು ಬಿಗಿದು
 ಪಾಂತ ಸಿಸ್ತೀಮರೆನಿಸಿದ ಯತಿಶಿರೋರತ್ನ ಚಿಂತಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕ

ರಾಯಗದ್ದಗೆ ಏರಿ ಅವನಿಗೆ ಬಂದ ಮಹಾ
ಕುಯೋಗವನು ನೂಕಿ ರಾಜ್ಯಂಗಳೊಳಗಿದರ್
ಮಾಯಿಗಳ ಮಥಿಸಿ ಬಲು ಮುದವಿಂದ ಸೌನರ್ಣಭಾಯದಂದದಲೊಪ್ಪುತ
ನ್ಯಾಯಾಮೃತ ತರ್ಕತಾಂಡನ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೆಂಬ
ನ್ಯಾಯಗ್ರಂಥವ ರಚಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಥವನು ತೋರಿ
ಶ್ರೀಯರಸನೊಲಿಸಿ ನಾನು ವಿಧವಿ ಪೂಜಿಸುತ ಸ್ಥೀಯರಾದರು ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ೮

ಮಧ್ವಮತವೆಂಬ ವರದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ ಪೂರ್ಣೇಂದು
ಹೃದ್ಯಬ್ಜದೊಳಗೆ ಕೃಷ್ಣನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜನ
ಚಿದ್ವಾಕ್ಯದಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಕಾವ್ಯದಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಸದ್ವೀರವೈಷ್ಣವರಿಗೆ
ಸದ್ಭಾರ್ತೆಯನು ಪೇಳಿ ತನಕವಿವಲಿ ತಾವು
ಸದ್ವೈಷ್ಣವದ ಲೋಕ ಸೇರೆ ಮರಳಿದಿದರು
ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಪಾದಪ್ಪಯ ಭಕುತಿಯಲಿ ನಿತ್ಯ ೯

ಇಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರವರು “ಮರಳಿದಿದರು” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ
ವ್ಯಾಸರಾಜರೇ ಪುನಃ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರು
ಭಾವವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಭುಗಳ ದಿವ್ಯ-
ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪುಣ್ಯದಾಯಕದಿನವನ್ನು ಆಚರಣೆ
ಮಾಡೋಣ !

“ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ಪಾದನಲಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಸಾಕೆನ್ನ ಚಿತ್ತಚಕೋರವಾದ ಧರ್ಮ ”

ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಆವಶ್ಯಕತೆ

ಲೇಖಕರು :

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಶ್ರೀ ಕಾಪು ಕೃಷ್ಣಚಾರ್ಯ
ಉಡುಪಿ

ಇಹಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ನೆಮ್ಮದಿಯಾದ ತನ್ನ ಸಾಂಸಾರಿಕವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮುಂದಿನ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅದೇ ರೀತಿಯ ನೆಮ್ಮದಿಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟು ಹೋದನೆಂದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳು ನೆಲೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವವನ್ನನು-ಲಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಸಾರದಗೋಷ್ಠರ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಆಗಾಗ ಅವತರಿಸಿ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಂಗತಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಇಂಥಾದ್ದೇ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ವಿಜ್ಞಾನಭಾನುಮತಿ ಕಾಲಬಲೇನ ಲೀನೇ..... ದೇವಾಶ್ಚತುರ್ಮುಖಮುಖಾಶ್ಚರಣಂ ಪ್ರಜಗ್ಮುಃ” “ಸರ್ವಜ್ಞ-ಮನ್ಯಮನವೇಕ್ಷ್ಯಸಕಾರ್ಯವೀರ್ಯಂ ಸ್ಮೈರಾನನೋ ಭುವನಜೀವನ-ಮಾಬಭಾಷೇ” ಎಂಬಂತೆ ಒಳ್ಳೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮರೆಯಾಗಿ ಜನಗಳು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ-ದೇವತೆಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮರೆಹೊಗಲು, ತತ್ಕಾಲಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡೋಣ, ವಾಯುದೇವರು “ಭೂತ್ವಾಕ್ಷೇತ್ರೇವಿಶುದ್ಧೇ, ದ್ವಿಜಗಣ-ನಿಲಯೇ ರೌಪ್ಯಪೀಠಾಭಿಧಾನೇ ತತ್ರಾಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾತಿಃ ತ್ರಿಭುವನವಿಶದೇ ಮಧ್ಯಗೇಹಾಖ್ಯಗೇಹೇ”

“ ತತ್ರಾಸಿ ಕರ್ಮಭುವಿ ಭಾರತನಾಮುಖಂಡೇ ” ಪರಮಪವಿತ್ರ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಜತಪೀಠವೆಂಬ ಶ್ರೋತ್ರೀಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಈ ಪವಿತ್ರ (ಪಾಜಕ) ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ (ವಾಯು-ದೇವರು) ಕಡೆಗೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿ ಸಜ್ಜನರುಗಳಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯು ಸರ್ವ-ವಿದಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೇ ರಚಿತಗಳಾದ ಅನೇಕ ಭಾಷ್ಯಗಳೂ, ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸಹ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಗೇನೆ ದುರವಗಾಹ-ಗಳಾಗೋಣ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಟೀಕಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು ದಿನಮೋದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಉದ್ಧಾಮಪಂಡಿತರುಗಳಿಗೂ ಸಹ ಇಂಥಾ ಅಮೋಘ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಯಲು ಅಶಕ್ಯಳಾಗಿ ದಿನಮೋದಹಾಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮಾಲಿನ್ಯ ತನ್ನಂತೆ ಆಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನು ಪುನಃ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅಪೂರ್ವಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾರದರಿಗೇನೇ ಪ್ರೇರಣೆಮಾಡಿ ಮರ್ತ್ಯ-ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರ ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವಾಗುವಂತೆ ಅಮೋಘವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಕ್ಷರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದನು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರವಂತರು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

“ ನಾರದೋ ವಿಷ್ಣುಸೇನಾರ್ಥಂ ವಾಯ್ವಾವೇಶಯುತೋಜಸಿ” ಪುರಂದರ ಇತಿಖ್ಯಾತಃ” ಎಂಬ ಗರುಡಪುರಾಣವಚನವೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

“ಮಾರಜನಕನ ಸನ್ನಿಧಾನದಿ ಸಾರಗಾಯನ ಮಾಡುವ ನಾರದರಿ! ಈ ರೂಪದಿಂದಲಿ ಚಾರುದರುಶನ ತೋರಿದಿ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರಾಯರೂ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಲೋಕಶಾಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪದೇಪದೇ ತಕ್ಕಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅವತಾರಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ

ಅನರ ಮೂಲಕ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರುಗಳಲ್ಲಿನೂ ಒಳ್ಳೆಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ವಾಗುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರುತ್ತ ಇಂಥಾ ಅಮೋಘವಾದ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ ಸಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು, ಪುರಂದರದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು ವಿಜಯದಾಸರು ಮುಂತಾದವರು ಅತಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಸುಲಭವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಒಲಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಈ ರೀತಿ ಈ ಭವಸಾಗರದೊಳಗೆ ಪಾಮರರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪಂಡಿತರುಗಳೂ ಕೂಡಾ ಬಳಲುವದೆಂದರೆ ಪರಮಾರ್ಥಯವು.

“ ಮಲಗಿ ಪರಮಾದರದಿಪಾಡಲು ಕುಳಿತು ಕೇಳುವ|

ಕುಳಿತು ಪಾಠಲು ನಿಲುವ| ನಂದರೆನಲಿವ|

ನಲಿದರೆ ಒಲಿವೆ ನಿಮಗೆಂಬ| ಸುಲಭನೋ ಹರಿ|

ತನ್ನ ವರನರಘಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಗಲನೋ|

ರಮಾಧವನ ಒಲಿಸಲರಿಯದೆ ಪಾಮರರು ಬಳಲುವರು ಭವದೊಳಗೆ||
ಎಂದು ನುಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು.

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿರುವ ದುರಾಶಾ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಜನರ ಹೃದಯದಿಂದ ತೊಲಗಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ವಿನಾ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳು ಸರ್ವಥಾ ನೆಲೆಸಲಾರವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾದ ನುರಿತ ಉತ್ತಮ ಹರಿದಾಸರುಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವಂತೆ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಭೂಮಿಯ—ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಸಾಧಿಸಬಾರದು ?

ಸಜ್ಜನರೇ? ಈ ವಿಧವಾದ ನಮ್ಮ ಅನಂತರತ್ನ ಭಂಡಾಗಾರದಂತಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದರೆಕ್ಷಣವಾದರೂ ವಿಚಾರಿಸೋಣವೆಂದೆನು-
ತ್ತದೋ? ಹಾಗಾದರೆ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು
ಹೆದರಿಸಿ. ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಧೃತರಾಗಿರಿ.

ನಿನ್ನ ನಾಮ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವ ಕಾಣೆ

ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರಾಯರು ಮಾಂಡವ್ಯಋಷಿಗಳ ಅಂಶವೆಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಇದೆ. ಇವರೂ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರು. ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ಸಾಕುಮಕ್ಕಳೂ ಅಹುದು. ಎಂದಮೇಲೆ ಇವರ ಚ್ಚಾನದಮಟ್ಟೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೇನು! ಅವರು, ಹರಿದಾಸರು ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ದೇವರನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ತಿಳಿಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಇಲ್ಲಿ.

—ಸಂ.

ರಾಗ ರೇಗುಪ್ತಿ ಝಂಪತಾಳ

ಶ್ರೀಮಸ್ವಚಿತ್ತಮಂದಿರನೆ ನಿನ್ನಯ ಚರಣ-
ತಾಮರಸ ನೆರೆನಂಬಿದೆ

ಪ

ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ನಿನ್ನಯ ದಿವ್ಯ
ನಾಮಾವ್ಯತವನುಣಿಸೋ ಸ್ವಾಮಿ

ಅ ಪ

ಮಾರನ್ನ ಉಪಟಳಕ್ಕಾರದಲೆ ನಾ ಬಲು
ಪೋರಬುದ್ಧಿಯನು ಮಾಡಿ
ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ ಮದದಿ ಬಯಸಿ ಪರನಾರಿಯರ
ಮೋರೆಬಣ್ಣವನೆ ನೋಡಿ
ಆರು ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆಯಲವಳ
ಕೋರಿದ್ದು ಇತ್ತು ಕೂಡಿ
ವಾರಿಜನಾಭ ನಿನ್ನಾ ರಾಧನೆಯ ಮರೆದು
ಧಾರುಣಿಗೆ ಭಾರಾಗಿ ಅಶನ ಶತ್ರುವೆ ಆದೆ

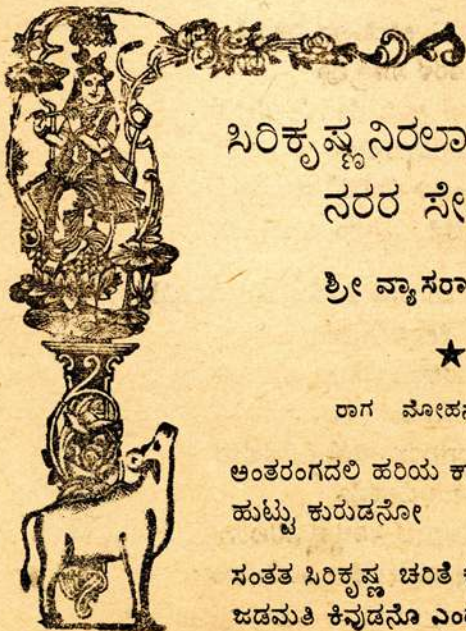
ಉಸರಾಗ ಮೊದಲಾದ ದಶಮಿ ದ್ವಾದಶಿ ದಿನದಿ
 ಉಪೇಕ್ಷೆಯನು ಮಾಡಿ ಜರಿದೆ
 ಉಸಕಾರವೆಂದು ನಿಜವೃತ್ತಿ ಪೇಳಿದರೆನಗೆ
 ಅಸಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿದೆ
 ನಿಪುಣನೆನಿಸುವೆನೆಂದು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮುಂದೆ
 ತಪವೃದ್ಧರನ್ನು ಜರಿದೆ
 ಸ್ವಪನದೊಳಗಾದರೂ ಮೈರಾಗ್ಯ ಬಯಸದಲೆ
 ಕಪಟಮನುಜರೊಳಾಡಿ ನಿನ್ನ ಮರೆದೆನೊ ಸ್ವಾಮಿ ೨

ಭೂಸುರರು ಚಂಡಾಲಜಾತಿ ಎನ್ನದೆ ಬಲು
 ಹೇಸಿಕಿಲ್ಲದಲೆ ತಿರುಗಿ
 ಆಶಪಾಶಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಕಂಡ ಕಂಡಲಿ ತಿಂದು
 ದೋಷರಾಶಿಯನು ತರುವೆ
 ಈ ಸತಿಸುತರ ಸಲಹುವೆನೆಂದು ಪರಿಪರಿ
 ವೇಷವನು ಧರಿಸಿ ಮೆರೆವೆ
 ವಾಸುಕೀಶಯನ ವಸುದೇವ ತನಯನೆ ನಿನ್ನ
 ದಾಸನೆನಿಸದಲೆ ಅಪಹಾಸ ಮಾನವನಾದೆ ೩

ಹರಿದಾಸರಲ್ಲಿ ಒಂದರೆಘಳಿಗೆ ಕುಳಿತರೆ
 ಶಿರವ್ಯಾಧಿಯೆಂದ್ವೇಳುವೆ
 ದುರಳದುರ್ವಾರ್ತೆಗಳ ಪೇಳಲು ಹಸಿತ್ಯಪೆಯ
 ಮರೆದು ಅಲಿಸಿ ಕೇಳುವೆ
 ತರುಣಿ ತರಳರು ಎನ್ನ ಪರಿಪರಿ ಬೈದರೆ
 ಪರಮ ಹರುಷವ ತಾಳುವೆ
 ಗುರುಹಿರಿಯರೊಂದುತ್ತರವನಾಡಲು ಕೇಳಿ
 ಧರಿಸಲಾರದಲೆ ಮತ್ಸರಿಸುವೆನೊ ಅವರೊಳಗೆ ೪

ನಾ ಮಾಡಿದಪರಾಧಗಳನೆಣಿಸಿ ಬರೆವುದಕೆ
 ಭೂಮಂಡಲವೆ ಸಾಲದೊ
 ಸೀಮೆಯೊಳಗುಳ್ಳ ದುರ್ಮತಿಯೆಲ್ಲ ಕೂಡಲು
 ಈ ಮತಿಗೆ ಅದು ಪೋಲದೊ
 ಹೋನು ಜಪತಪವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಮಾಡಲು ಪಾಪ-
 ಸ್ತೋಮ ಎಂದಿಗೂ ವಾಲದೊ
 ಸಾಮಜನರದ ಮೋಹನ್ನ ವಿಠಲ ನಿನ್ನ
 ನಾನುಮೊಂದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವ ಕಾಣೆ

೫

ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನಿರಲಾಗಿ
 ನರರ ಸೇವಿಸಬೇಡವೋ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಕೃತಿ

ರಾಗ ಮೋಹನ ಅದಿತಾಳ

ಅಂತರಂಗದಲಿ ಹರಿಯ ಕಾಣದವ
 ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡನೋ

೫

ಸಂತತ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ ಕೇಳದವ
 ಜಡಮತಿ ಕಿವುಡನೊ ಎಂದೆಂದಿಗು

೫

ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನರಹರಿಯ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡ

ದವನೆ ಕೈ ಮುರಿದವನೊ

ಕುರುವರ ಸೂತನ ಮುಂದೆ ಕೃಷ್ಣಾಯಂದು

ಕುಣಿಯದವನೆ ಕುಂಟನೋ

ನರಹರಿ ಚರಣೋದಕ ಧರಿಸದ ಶಿರ

ನಾಯುಂಡ ಹೆಂಚು ಕಾಣೊ

ಸುರವರ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದ ಊಟ

ಸೂಕರ ಭೋಜನವೋ ಎಂದೆಂದಿಗು

೧

ಅನುರೇಶ ಕೃಷ್ಣ ಗರ್ವಿತವಿಲ್ಲದ ಕರ್ಮ

ಅಸತಿಯ ವ್ರತನೇನುವೊ

ರಮೆಯರಸಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದ ವಿತರಣೆ

ರಂಡೆ ಕೊರಳ ಸೂತ್ರವೊ

ಕಮಲನಾಭನ ಪಾಡಿ ವೊಗಳದ ಸಂಗೀತ

ಗಾರ್ಧಭ ರೋದನವೊ

ಮಮತೆಯಿಂದಲಿ ಕೇಶನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ಮಾಡದವನೆ ಮೃಗವೊ ಎಂದೆಂದಿಗು

೨

ಜರೆ ಪುಟ್ಟು ಮರಣವ ತೊಡೆನ ಸುಧೆಯ ಬಿಟ್ಟು

ಸುರೆಯ ಸೇವಿಸಬೇಡವೊ

ಸುರಧೇನುವಿರಲಾಗಿ ಸೂಕರ ಮೊಲೆಹಾಲು

ಕರೆದು ಕುಡಿಯಬೇಡವೊ

ಕರಿರಥ ತುರಗವಿರಲು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಡಹುವ

ಕತ್ತಿಯೇರಲಿಬೇಡವೊ

ಪರಮ ಪದವನೀವ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ನಿರಲಾಗಿ

ನರರ ಸೇವಿಸಬೇಡವೊ ಎಂದೆಂದಿಗು

೩

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನಮೋ ನಮಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ನಂದನ—ಚೈತ್ರ

೧೯೫೨—ಏಪ್ರಿಲ್

ಸಂಚಿಕೆ

೬

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಂದಾ ೩ ರೂ.

ಇಂದಿಗೆ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ'ಗೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ಸಂದಿತು.

ಈಗ ಹಸುಳೆಯಾದ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ'ಯು

ಎಲ್ಲರ (ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಗಳೆಲ್ಲರ) ಕೈಯಲ್ಲೂ

ನಲಿದಾಡುತ್ತಾ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ

ಇಡುತ್ತಾ ನಾಚಕರಿಗೆ,

ಲೇಬುಕರಿಗೆ — ಸರ್ವ

ಸಜ್ಜನರಿಗೂ

ಉಗಾದಿ ಶುಭಾಶಯಗಳು

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುದ್ಧಾರ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮತದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮೇಯಗಳು
ಗುರುಭಕ್ತಿ

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆದರ ರಕ್ಷಣೆ
ಕೃಷ್ಣನ ನೆನೆಯದವನ ಉತ್ತಮ ಗುಣವೇತಕೆ
ಶ್ರೀಕಾಂತನೊಳು ಮನವನಿಡಬಾರದೆ

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಪವನಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ-

ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ವಲಿದು

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಸಂಪುಟ ೨	ಶ್ರೀ ನಂದನ—ಚೈತ್ರ ೧೯೫೨—ಏಪ್ರಿಲ್	ಸಂಚಿಕೆ ೬
------------	---------------------------------	-------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ—ಕಾಂಬೋದಿ ಝಂಪೆತಾಳ

ರಾನು ಎಂಬುವ ಎರಡು ಅಕ್ಷರದ ಮಹಿಮೆಯನು
ಪಾಪುರರು ತಾನೇನು ಬಲ್ಲರಯ್ಯ

೪

ರಾ ಎಂದ ಮಾತ್ರದೊಳು ರಕ್ತಮಾಂಸದೊಳಿದ್ದ
ಆಯಸ್ಸಿ ಗತವಾದ ಅತಿ ಪಾಪವನ್ನು
ಮಾಯವನು ಮಾಡಿ ಮಹರಾಯ ಮುಕ್ತಿಯ ಕೊಡುವ
ದಾಯವನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿರಾಯ ಬಲ್ಲ

೧

ಮತ್ತೆ ಮು ಎಂದೆನಲು ಹೊರಬಿದ್ದ ಪಾಪಗಳು
ಒತ್ತಿ ಒಳಪೊಗದಂತೆ ಕ-ವಾಟವಾಗಿ
ಜಿತ್ತಕಾಯಗಳ ಪ-ವಿತ್ರಮಾಡುವ ಸರಿಯು
ಭಕ್ತವರ ಹನುಮಂತನೊಬ್ಬ ತಾ ಬಲ್ಲ

೨

ಧರೆಯೊಳಿನಾಮಕ್ಕೆ ಸರಿ ಮಿಗಿಲು ಇಲ್ಲೆಂದು
ಸರಮ ವೇದಗಳೆಲ್ಲ ಪೊಗಳುತ್ತಿಹವು
ಸಿರಿಯರಸ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ನಾನುವನು
ಸಿರಿ ಕಾಶಿಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಶಿವನು ತಾ ಬಲ್ಲ

೩

ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುದ್ಧಾರ

‘ದೇಶಕಾರೋಚಿತಧರ್ಮಕರ್ಮಾಸಕ್ತ’ರಾದ ದೇವಾಂಶರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಮನೆಮನೆ, ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಅಮೃತಮೂಲವಾಣಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಸುಜನರ ಹೃದಯಕಮಲಕ್ಕೆ ಸುಖದಾಯಕ ಪ್ರಭಾಕರನಂತೆ ಅರಿವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹರಿದಾಸರಾಗಿ. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಾದ ಮಹನೀಯರು ಪಾರ್ಥಿವ-ಶರೀರದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವವರೆಗೂ ಆ ಹಿರಿಯರಾದ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಅನುರವಾಣಿಯ ಪ್ರಸಾರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದು ಈ ಹರಿದಾಸಪಂಥದ ಹಿರಿಯರು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ತರಹೆಯ ಜೀವರ ತಂಡವು ಕ್ರಮಕ್ರಮೇಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತ ಬರಹತ್ತಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಕೆಲವರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗುವುದೂ ಸಿಂತಿತು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯವು ಬೇಡವಾಯಿತೋ — ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆನಿಸಿತೋ, ಅಥವಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಲದಾಯಿತೋ, ಏನಾದರೊಂದು ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ಆಸ್ತಿಕರಿಗೂ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರುಗಳ ಹೃದಯದ ಅರಿವು ಆಗದಾಯಿತು ಅಷ್ಟೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ದಾಟಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಮಧ್ಯೆ ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡವರೇನೋ ಅವತರಿಸಿದರು ಸರಿ. ಆದರೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸಾಧನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೆರಳಿದರು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಮಗೇನೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವಾಯಿತೆನ್ನವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಆ ಹಿರಿಯರ ಪಂಥದ ಮರ್ಮಜ್ಞರು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಬೀಜಭೂತರಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ನಮಗೇನೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಉಪಕಾರವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದೂ ಅರಿವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮತಿಗಳ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ವಿನಯಗುಣ ಉಳ್ಳ ಪಂಡಿತರುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ

ಇದುವರೆಗೆ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ದೊರೆತ ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳ ಪಠನೆಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನಪಡೆದ ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳು ನಡೆಸುವಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಈ “ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ”ಯ ಮೂಲಕ ಹರಿದಾಸಪಂಥದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆನಿಸಿತು. ‘ಪ್ರಯತ್ನ ಮೇಕಮಗ್ರತೋ ವಿಧಾಯ ಭೂತಿಮಾಪ್ನುಮಃ’ ಎಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೂ ಇಯಿತು. ೨ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂತು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಃ ಶ್ರೀ ಪರ್ವಾಯಪೀಠಾಧಿರೂಢರಾದ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾನರಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದಿವ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭಂಡಾರಕೇರಿಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪ್ರತಿವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾದ್ಧಾಂತಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವಂತೆ ಅಭಯಪ್ರದಾನಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯಾಮೃತಾದಿಗಳನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿದವರು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ವಿಶೇಷ ಬಹುಮಾನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳಿ ಸುಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದರು.

ಇದೀಗ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಸಾ ಹಿ ತ್ಯ ದ ಪು ನ ರು ದ್ಧಾ ರ ಕಾ ಲ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಾಗ್ರಣಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ವಿಶೇಷಸನ್ನಿಧಾನಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯಪೀಠಾಧಿರೂಢರಾದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುದ್ಧಾರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿರುವುದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಫಲ— ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಕಾರುಣ್ಯದ ಫಲ ಎಂದು ಹೇಳದಿರಲಾರೆ. ಈಗ ಧೈರ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೆರಗುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಶ್ರೀ ಕಾಣಿಯೂರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸೋದೇಮಠದ ಶ್ರೀಗಳವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನೂ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಭಂಡಾರಕೇರಿಮಠದ ಶ್ರೀಗಳವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು
chapter6 172

ಬರಿಸುವಾಗ, 'ನೀವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿಸಬೇಕೆ'ಂದು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಾದ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಳವರು ಅದರ ಮರ್ಮವನ್ನು ಎಷ್ಟು ದೃಢವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತವರ್ಯರಿಗೆ ಅರಿವಾಗದಿರಲಾರದು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀಗಳವರಂತೂ "ಗುರುಗಳಂತೆ ಶಿಷ್ಯರು" ಅಂದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆಣೆಯುಂಟೆ!

ಪ್ರಕೃತ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಅನುಗ್ರಹರೂಪ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಿಶೇಷ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉತ್ಸಾಹ ಹುಟ್ಟದಿದ್ದೀತು!

ನನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ಮಾಧ್ವವೃಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂತ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ನೋಡಿ! ಗೋಪಾಲ. 'ಲಳಯೋರಭೇದಃ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿದರಂತೂ 'ಗೋಪಾಲ' ಅಂದಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರಿಗೆ ಅಶನ ವಸನಗಳಿಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಮೂರು ಅಥವಾ ಐದು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ವಿದ್ಯೆಯ ದಾನ ಮಾಡಿ — ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹರಿದಾಸಪಂಥದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಹರಿಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯ ಬೇಕು? ಎಷ್ಟು ಅನುಕೂಲಗಳು ಒದಗಬೇಕು? ಅಲ್ಲವೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಭೃತ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲ ವಂದೆಂಬುದು ಚಿರಕಾಲ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆ'ಗೆ ಎಷ್ಟು ಎಷ್ಟು ಜನ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ಲೇಖನಮೂಲಕ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು

ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಅಂತರಗತನಾದ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ-
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರಗತ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಪಾತ್ರ-
ನಾಗುವಂತೆ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೇಷ್ಠರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ!

‘ಈ ಮಹೀಮುಂಡಲದೊಳಿಹ ಗುರು-

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಮತಾನುಗ-

ರಾಮಹಾವೈಷ್ಣವರ ವಿಷ್ಣು ಪದಾಬ್ಜ ಮಧುಕರ

ಸ್ತೋಮಕಾನಮಿಸುವೆನು ಅವರವರ

ನಾಮಗಳ ಪೇಳಲಳವೇ ಬಹುವಿಧ

ಯಾಮಯಾಮಂಗಳಲಿ ಬೋಧಿಸಲೆಮಗೆ ಸನ್ಮತಿಯ’

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಮಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧ!

ನನಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವ
‘ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆ’ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ
ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

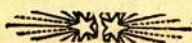
ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲಗಳೆಂದರೆ

೧] ಸ್ಥಳವಸತಿ

೨] ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಶನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ

೩] ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಸಿಕವೇತನ, ವಸನಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯರೂಪ
ಸಹಾಯ

ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರದಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಆಶೆಹುಟ್ಟಿಸಿ
ಈ ಹರಿದಾಸನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡುಮಾಡಬಾರದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮತದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮೇಯಗಳು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಅಗ್ರಹಾರ ನಾರಾಯಣತಂತ್ರಿಗಳು

ದ್ವೈತವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾನ್, ಶಿರೋಮಣಿ.

ವೇದಾಂತ ಅಧ್ಯಾಪಕರು :

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಬೋಧಿನೀ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ, ಉಡುಪಿ

“ವರಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಓದುವುದು ಮಾಂಗಲ್ಯ”

—ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು

“ಶೃಣುತಾಮಲಸತ್ಯವಚಃ ಪರಮಂ ಶಪಥೇರಿತಮುಚ್ಚ್ರಿತ
ಬಾಹುಯುಗಂ|

ನ ಹರೇಃ ಪರಮೋ ನ ಹರೇಃ ಸದೃಶಃ ಪರಮಃ ಸ ತು
ಸರ್ವಚಿದಾತ್ಮಗಣಾತ್.”||

ನ ಮಾಧವ ಸಮೋ ದೇವಃ ನ ಚ ಮಧ್ವ ಸಮೋ ಗುರುಃ |

ನ ತದ್ವಾಕ್ಯಸಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನ ಚ ತಜ್ಞಸಮಃ ಪುರ್ಮಾ||”

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾನವರಿಗೂ ದುಃಖ ಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಸುಖವೇ ಇರುವ ನೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸುಖಸಾಧನವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ.

“ಜಾತಮಾತ್ರಾಃ ಮೃಗಾಃ ಗಾವಃ ಹಸ್ತಿನಃ ಪಕ್ಷಿಣೋ ರುಷಾಃ |

ಭಯಾಭಯಸ್ತುಭೋಗಾದೌ ಕಾರಣಾನಿ ವಿಜಾನತೇ ||”

ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಹ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಜ್ಞಾನನಿರುವಾಗ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸದಿರುವುದು ಪರಮ ಅಮಂಗಳ. ಆತ ಏನ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ “ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ಜನ್ಮ ತತ್ರಾಪ್ಯಧ್ರುವಮರ್ಥದಂ | ತತ್ರಾಪಿ ದುರ್ಲಭಂ ಮನ್ಯೇ ವೈಕುಂಠಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನಂ”

ಜನನಮರಣಾದಿರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಸುದುರ್ಲಭವು. ಬಹು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದರೇನೇ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಲಭಿಸುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷತ್ವವು ದುರ್ಲಭವು. ಪುರುಷತ್ವ ಬಂದರೂ ಪುರುಷಾರ್ಥ-ಪ್ರದವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಜನ್ಮವು ಪರಮ ದುರ್ಲಭವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಒದಗಿದರೂ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಗವದ್ದರ್ಶನವು ಬಹುದುರ್ದಭವು. ಏಕೆಂದರೆ, ವೈಕುಂಠಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ=ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರವು, ದುರ್ಲಭವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಕಲಿಕಾಲದ ಬಲದಿಂದಲೂ, ದುರ್ಭಾಷ್ಯಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಸಜ್ಜನರು ತತ್ವಜ್ಞಾನ-ವಿರಹಿತರಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು ಕೃಪಾಳುಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದಿದಾಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರೂ, ಸರ್ವಜೀವೋತ್ತಮರೂ ಆದ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಜ್ಜನರನ್ನಧರಿಸು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನು. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರು ಪಾಪಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡ್ಕಂಡಿಲ್ಲಾಯ ಎಂಬ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ ನಾರಾಯಣಭಟ್ಟರಿಂದ ವೇದವತೀದೇವಿ ಎಂಬಾಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ವಾಸುದೇವ’ನೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಪಡೆದು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ತಾರಕ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಆತನನ್ನು ಸಮಸ್ತ ವೇದ-ಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮರಿಗೆ ಭೇದವಿದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಜೀವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಾಸಾನುದಾಸರು, ಇದು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯ-ಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯೆಯು, ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣನು, ನಿರಾಕಾರನು, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೇಳುತ್ತವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವೇ, ಮಾಯಿಕವಲ್ಲ, ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅಭೇದವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ೨೧ ಪರಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಖಂಡಿಸಿ ಶ್ರೀಮನ್-ನಾರಾಯಣನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು, ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರೇರಕನು, ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನು, ದೋಷಲೇಶರಹಿತನು, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು, ಆನಂದಸ್ವರೂಪನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ಮುಕ್ತರಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಸಮಾನಿಕನೂ ಉತ್ತಮನೂ ಇಲ್ಲದವನು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ತೃಣಪರ್ಯಂತ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನು, ನಾವು ಪರಮಭಕ್ತಿ ಮಾಡೋಣದರಿಂದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದ್ವಾರಾ ಆತ್ಯಂತಿಕದುಃಖನಿವೃತ್ತಿ-ಪೂರ್ವಕಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿಭಾವರೂಪಮೋಕ್ಷದಾಯಕನು, ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವು, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಭೇದವಿದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಜೀವ-ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನೀಚೋಚ್ಛಭಾವವಿದೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ ಆಗಮ ಈ ಮೂರೇ ಪ್ರಮಾಣಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವೇದ ಸ್ಮೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ, ಸೂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿರುವರು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಪುರಾಣಗಳ ಇತಿಹಾಸಾದಿಗಳ ಅಧಾರದಮೇಲೆ ವೇದ ಪುರಾಣಾದಿಗಳ ಸಮಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ಅರ್ಥ ಬರೆದು ತಾನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮೇಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿರುವರು.

ಅದ್ವೈತಿಗಳಾದರೂ “ಸೋ ಹಮಸ್ಮಿ” “ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ” “ಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ವಮಸಿ” ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಜೀವಪರಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಐಕ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ; ಅದು ಸರ್ವಥಾ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂಭತ್ತು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಜೀವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಭೇದವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಯದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅಭೇದ ಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಂತೆ ತೋರುವವುಗಳು ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಅವುಗಳು ಸಾವಕಾಶಗಳು ಅಂದರೆ ಬೇರೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಅಶಕ್ಯಗಳೇ ಆಲ್ಲ. ಭೇದಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅನಂತಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ನಿರವಕಾಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುಕಾರಣ “ತೃಜೇದೇಕಂ ಕುಲಸ್ಯಾರ್ಥೇ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಾವಕಾಶಗಳಾದ ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರವಕಾಶಗಳಾದ ಭೇದಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಸಂಗತವಾದ ಅರ್ಥಹೇಳುವುದು ಲೋಕನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧ. ಆದಪ್ರಾಯುಕ್ತ ಪಕ್ಷಪಾತ ಬಿಟ್ಟು ವೇದಗಳು ಅನಂತಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕದೃಷ್ಟ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವೇದಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲವೂ ಅವಿರುದ್ಧವೂ ಸದ್ವ್ಯವಸ್ಥಿತವೂ ಆದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಯುಕ್ತವು. ಸಾವಕಾಶಗಳಾದ ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು-ಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಭೇದವಾಕ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತತ್ವಾವೇದಕಗಳೆಂದಾಗಲೀ, ಅನುಖ್ಯಾರ್ಥಕಗಳೆಂದಾಗಲೀ, ಅಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದಾಗಲೀ ಹೇಳುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

“ಗತಾಃ ಕಲಾಃ ಪಂಚದಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಃ—ಆತ್ಮಾಪರೇಷ್ಯಯೇ ಸರ್ವ ಏಕೀಭವಂತಿ” (ಅಥರ್ವಣ) ನಾಶರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದಕಾರಣ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಐಕ್ಯವೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆಂದರೆ “ಏಕೀಭೂತಾ ತು ಸಾಸೇನಾ ಪಾಂಡವಾನಭ್ಯವರ್ತತ” ಕುರುಗಳ ಸೈನ್ಯವು ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡಿತು, ಎಂದೂ ಹೇಳುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವು. ಅದ್ವೈತಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದರು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಹೇಳುವುದು ಅತ್ಯನುಚಿತವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಐಕ್ಯಹೊಂದಿತು ಎಂದು ವ್ಯವಹಾರವಿದ್ದರೂ ನೀರಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ವೃದ್ಧಿಯು ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಭೇದವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಭೇದವು ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ವೃದ್ಧಿಯು ಕಾಣದೆಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಜೀವಸ್ಯ ಪರಮೈಕ್ಯಂ ತು ಬುದ್ಧಿಸಾರೂಪ್ಯಮೇವ ತು | ಏಕಸ್ಥಾನ-ನಿನಾಸೋ ವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ಥಾನಮಪೇಕ್ಷ್ಯಸಃ || ನ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯತಾ ತಸ್ಯ ಮುಕ್ತಸ್ಯಾಪಿ ವಿರೂಪತಃ | ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ಣತೇಽಲ್ಪತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯೇ ವಿರೂಪತಾ || ಎಂಬೀ ಪರಮಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಐಕ್ಯವೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಸಾಮ್ಯವು, ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆವಾಸವು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ; ಜೀವರಿಗೆ ಅಲ್ಪತ್ವ ಪರಾಧೀನತೆ, ಹೀಗೆ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವಲ್ಲ, ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ.

“ಸರ್ವೇ ನೇದಾಃ ಹರೇರ್ಭೇದಂ ಸರ್ವಸ್ಮಾಜ್ಜ್ಞಾಪಯಂತಿ” ಎಂಬ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭೇದವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

“ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ—ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ” ಎಂಬ ಅರ್ಥವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಐಕ್ಯ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ಪರಾತ್ಪರಂ ಪುರುಷಮುಪೈತಿ ದಿವ್ಯಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದೇ ಹೇಳಿದೆ. ಉಪೈತಿ ಎಂದೂ ಸಮೀಪಾರ್ಥಕ ವಾದ ಉಪ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಅರ್ಥವು ಸರ್ವಥಾ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

‘ದ್ವಾಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಖಾಯಾ’ ಎಂಬ ಆರ್ಥವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಜೀವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಭೇದವನ್ನೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

‘ಜುಷ್ವಂ ಯದಾ ಪಶ್ಯತ್ಯನ್ಯಮಿಶಂ’ ಎಂಬ ಆರ್ಥವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವರಿಂದ ಭಿನ್ನನೆಂದು ತಿಳಿದು ಜೀವನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

‘ಜೀವೇಶ್ವರಭಿದಾಚೈವ ಜಡೇಶ್ವರ ಭಿದಾ ತಥಾ| ಜೀವಭೇದೋ ಮಿಥಶ್ಚೈವ ಜಡಜೀವ ಭಿದಾ ತಥಾ|| ಮಿಥಶ್ಚ ಜಡಭೇದೋಽಯಂ ಪ್ರಪಂಚೋ ಭೇದಪಂಚಕಃ| ಸೋಯಂ ಸತ್ಯೋಪ್ಯನಾದಿಶ್ಚ’ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ

ಜೀವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಭೇದ ಜಡೇಶ್ವರರಿಗೆ ಭೇದ, ಜೀವಜೀವರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದ, ಇತ್ಯಾದಿ ಭೇದಗಳು ಸತ್ಯಗಳೆಂದೂ ಅನಾದಿಸತ್ಯಗಳೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಕಾಸುರನ ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವೂ ಸರ್ವರಿಂದ ಭೇದವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ—ಐಕ್ಯವಲ್ಲ.

“ತೃಣಾಪ್ರೇಣ ರಿಪುಂ ಜಿಗ್ಯೇ ವಯಂ ಚ ತದನುಪ್ರತಾಃ
ಜಯೇಮಹಿ ತೃಣೇನೈವ ಏನಂಚ ರಾಮದೇವಸ್ಯ
ಜೀವಾತ್ಯಂತಭಿನ್ನತಾಂ ದೇವೇಶತ್ವಂ ಚ ಸಂಸತ್ಸು ಕೋ ವಾ
ತೇನ ನ ಸಾಧಯೇತ್ |

ಕಾಗೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಜಯಂತನು ಅಸುರಾವೇಶದಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸ್ತನದಮೇಲೆ ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಇಟ್ಟುಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಎಸೆದನು. ಅಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದಿದರೂ ಯಾರಿಗೂ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ತಿರುಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕನು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜೀವರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವೂ ಸರ್ವದೇವ-ನಿಯಾಮಕತ್ವವೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಐಕ್ಯಜ್ಞಾನವು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವೆಂದೂ ದಾಸೋಹಂ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವು ತತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂದೂ ಪೌಂಡ್ರಕವಾಸುದೇವನ ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

“ತ್ವಂ ವಾಸುದೇವೋ ಭಗವಾನವತೀರ್ಣೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ
ಇತಿ ಪ್ರಸೋಭಿತೋ ಬಾಲ್ಯೈಃ ಮೇನೇ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಮಚ್ಯುತಂ
ಕದಾಚಿತ್ ಪೌಂಡ್ರಕೋನಾಮ ಕಾಶಿರಾಜಃ ಪ್ರತಾಪವಾಃ
ವಾಸುದೇವೋಽಹಮಿತ್ಯಜ್ಞೋ ದೂತಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್
ಕತ್ಥನಂ ತದುಪಾಕರ್ಣ್ಯ ಪೌಂಡ್ರಕಸ್ಯಾಲ್ಪಮೇಧಸಃ
ಉಚ್ಚಕ್ಪೈರುಗ್ರಸೇನಾದ್ಯಾಃ ಸಭ್ಯಾಃ ಪ್ರಜಹಮಸ್ತದಾ”

—ಇತಿ ಭಾಗವತೇ ಸ್ಪಷ್ಟಂ

ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ನೀನೇ ವಾಸುದೇವನು ನೀನೇ ಜಗತ್ಪತಿ-
ಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಎಂದು ಅಜ್ಞರು ಹೇಳೋಣ, ತಾನೇ ಅಚ್ಯುತನೆಂದು
chapter 6 180

ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಗ್ರಸೇನಾದಿಗಳು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ.

ಏನಂಚ “ಅಚ್ಯುತೋಹಮನಂತೋಹಂ ಗೋವಿಂದೋಹಂ ಸನಾತನಃ | ಇತಿ ಮಾಯಾವಾದಿನಾಂ ಯಾ ಭಾವನಾ ಅಹಮೇವಾಚ್ಯುತೋಽಸ್ಮಿತಿ ವಾಸುದೇವೋಹ ಮಿತ್ಯಪಿ | ಯಾ ಭಾವನಾ ಪೌಂಡ್ರಕಸ್ಯ ಕೋ ವಿಶೇಷೋಽನಯೋರ್ವದ ||” ನಾನೇ ಅಚ್ಯುತನು, ನಾನೇ ಅನಂತನು, ನಾನೇ ಗೋವಿಂದನು, ನಾನೇ ಸನಾತನನು, ಎಂಬ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳ ಭಾವನೆಯು. ನಾನೇ ಅಚ್ಯುತನು, ವಾಸುದೇವನು, ಎಂದು ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಭಾವನೆಯು. ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನಿದೆ ? ಅದಕಾರಣ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳ ಭಾವನೆ ಯಾವುದೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಶುಕಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾಗವತದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಭಾವಿಸಮೀರ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣರು ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿರುವರು.

“ ಶುಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಕಾರಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ರಾಜಸಭಾಸದಾಂ | ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಚಾಪ್ರಿಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಮಿಥ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಂ ನ ಸಂಶಯಃ | ದಾಸೋಹಮಿತಿ ಯಜ್ಞಾನಂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಂ ತದೇವ ತತ್ ||” ಶುಕಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವೇ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಾಸಾನುದಾಸನು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವೇ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು.

ಅಲ್ಲದೆ ಅದ್ವೈತಿಗಳು ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಐಕ್ಯ ಹೇಳುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಅಯುಕ್ತವು. ಏಕೆಂದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಶೀತ ಸ್ಪರ್ಶವಿದೆ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ನೀರು ಬೆಂಕಿಗಳು ಒಂದಾಗಬಹುದೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳುವರೇ? ಆಯಾಯಾ ವಸ್ತುಗಳು ಅದರದರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಬಿಡಲಾರವಷ್ಟೇ! ಅಂತೆಯೇ ಜೀವೇಶ್ವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವಗಳೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಾಗ ಇವರು ಒಂದಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ? ಸರ್ವಥಾ ಇವರಿಗೆ ಐಕ್ಯವು ಬರಲಾರದು. ಆ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಜೀವರಿಗೂ ಇರುವ

ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ತೋರಿಸುವೆನು.

ಸ ಸ್ವತಂತ್ರೋನ್ಯತಂತ್ರೋಯಂ ಜೀವಃ ಪೂರ್ಣ ಸುಖೋಹ್ಯಸೌ
 ಆಯಮಲ್ಪಸುಖೋ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೋಸೌ ಬಂಧಭೂರಯಂ
 ಸ ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಯಮಲ್ಪಜ್ಞಃ ಸೋಽಭಯೋಽಯಂ ಭಯಾತುರಃ
 ಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋ ದರಿದ್ರೋಽಯಂ ಸ ಧರ್ತಾ ಧಾರ್ಯತೇ ಜಗತ್
 ಸ ಸರ್ಪಶಯನಃ ಸೋಽಯಂ ವಲ್ಮೀಕೋಪಾಂತಭೂಭಯಃ
 ಸ ದೇವೋ ಗರುಡಾರೂಢಃ ಸೋಽಯಂ ಗಾರುಡಜೀವನಃ
 ಸ ದಿಕ್ಪಾಲಾರ್ಚಿತಪದಃ ಸೋಽಯಂ ದಿಕ್ಪಾಲಪೂಜಕಃ
 ಸ ಯಜ್ಞಭುಗಯಂ ಯಜ್ಞ ಸ ಪೂಜ್ಯಃ ಪೂಜಕೋಹ್ಯಯಂ
 ಸ ದೇವರ್ಷಿಗಣತ್ರಾತಾ ಸೋಽಯಂ ದೇವರ್ಷಿತರ್ಪಕಃ
 ಅನುತ್ಕರ್ಷೋಽಸಾವಯಂ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸೋಽಜನ್ಮೀ ಜನ್ಮವಾನಯಂ
 ಸ ದುಷ್ಟಕುಲಸಂಹಾರೀ ಸೋಽಯಂ ದುರ್ಜನಸೇವಕಃ
 ಸೋಽಪ್ರಾಕೃತಮಹಾಕಾಯಃ ಸೋಽಯಂ ನಿಂದ್ಯ ಕಲೇನರಃ
 ಶ್ರೈಲೋದ್ಧರಣಶೀಲೋಽಸೌ ಶಿಲಾಭಾರಾಸಹೋಹ್ಯಯಂ
 ಸ ಸಿಂಧುಬಂಧನಕ್ರೀಡಃ ಕುಲ್ಯಾಬಂಧಾಕ್ಷನೋಹ್ಯಯಂ
 ಸ ಗಂಗಾಜನಕಃ ಸೋಽಯಂ ತದ್ರಾತ್ರಾಕರಣವ್ರತೀ
 ಸ ಪ್ರಭುರ್ನಿಗಮೋದ್ಧರ್ತಾ ಸೋಽಯಂ ತನ್ಮಂತ್ರಜಾಪಕಃ

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು, ಜೀವರು ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆಯವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವವರು, ಎಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪೂರ್ಣಾನಂದವುಳ್ಳವನು, ಜೀವರಿಗೆ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸುಖವಿರುವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನು. ಜೀವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಇರುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವಜ್ಞನು. ಜೀವರು ಅಲ್ಪಜ್ಞರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿರ್ಭಯನು, ಜೀವರು ಸರ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆದರಿಕೊಂಡಿರುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು, ಜೀವರು ಭಿಕ್ಷಾಧಿ-
 ಪತಿಗಳು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜಗದುದ್ಧಾರಕನು, ಜೀವರು ಶ್ರೀಹರಿಯಿ-
 chapter6 182

ಧರಿಸಲ್ಪಡುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಹಾಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಜೀವರು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಹಾವು ಇದೆ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಓಡುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಗರುಡಾರೂಢನು. ಜೀವರು ಗಾರುಡೀವಿದ್ಯೆಯಿಂದ (ಹಾವಾಡಿಕವೃತ್ತಿಯಿಂದ) ಜೀವಿಸುವವರು. ಅಸಹಜಕೃತ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವವರು. ಅಥವಾ ಗರುಡಪುರಾಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಗರುಡಪಚ್ಚೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವವರು.

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದವುಳ್ಳವನು. ಜೀವರು ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವವರು. (ಇದು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವು.) ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು, ಜೀವರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನು, ಜೀವರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಋಷಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವನು, ಜೀವರು ತಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ದೇವರ್ಷಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವಥಾ ಜರಾಮರಣವಿಲ್ಲದವನು, ಜೀವರು ಜರಾಮರಣವಿರುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವಥಾ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು, ಜೀವರು ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಅನೇಕ ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ದುರ್ಜನರ ವಂಶವನ್ನೇ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು, ಜೀವರು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದುರ್ಜನರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕವಾದ ದಿವ್ಯಶರೀರ ಉಳ್ಳವನು, ಜೀವರು ಮೂತ್ರವಿಷಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಿಂದ್ಯ ಶರೀರ ಉಳ್ಳವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಗೋವರ್ಧನ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದವನು, ಜೀವರು ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲಿನ ತುಂಡನ್ನು ಸಹ ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇತುಬಂಧನ ಮಾಡಿದವನು, ಜೀವರು ಸಣ್ಣ ತೋಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪರಮಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನು, ಜೀವರು ತಮ್ಮನ್ನು

ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯು, ಜೀವರು ಶನಿ ಮೊದಲಾದವರ ಪೀಡಾ-ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದನು, ಜೀವರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವವರು.

‘ಇಥಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಯೌ ನಿತ್ಯಂ ವಿರುದ್ಧಶತಧರ್ಮಿಣೌ | ತಯೋ-
ರೈಕೈಕಂ ತದೈವಸ್ಯಾತ್ ಶಶಶೃಂಗಂ ಭವೇದ್ಯದಿ | ರಜ್ಜುಸರ್ವೋ ಭವೇಚ್ಛುಕ್ತೇ
ರಜತಂ ವಾ ಯದಾ ಭವೇತ್’

ಹೀಗೆ ಜೀವೇಶ್ವರಿಗೆ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ನೂರಾರು ಧರ್ಮಗಳಿವೆ. ಮೊಲಕ್ಕೆ ಕೋಡು ಉಂಟಾದರೆ, ಹಗ್ಗವು ಸರ್ಪವಾಗುವುದಾದರೆ, ಮುತ್ತಿನಚಿಪ್ಪು ಬೆಳ್ಳಿಯಾಗುವುದಾದರೆ, ಜೀವೇಶ್ವರಿಗೆ ಐಕ್ಯವು ಬಂದೀತು, ಎಂದು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣರವರು ಹೇಳಿರುವರು.

ಹೀಗೆ ಜೀವೇಶ್ವರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳಿದ್ದರೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡದಿರುವಾಗ ಐಕ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಂತೆ ತೋರುವ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಆ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಐಕ್ಯವು ಕೂಡಲಾರದು.

ಪೂರೋತ್ತರ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಪೂರೋತ್ತರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಅರ್ಥ ಹೇಳಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಗ್ನಿವರ್ಣವಕಃ, ಸಿಂಹೋ ದೇವದತ್ತಃ, ಯೋಷಾ ಅಗ್ನಿಃ, ಹುಡುಗನು ಬೆಂಕಿಯು, ದೇವದತ್ತನು ಸಿಹ್ಯವು, ಹೆಂಗಸು, ಬೆಂಕಿಯು, ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗವಿದ್ದರೂ ಮಾಣವಕಸಿಂಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವವು ಈ ಮಾಣವಕನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಸದೃಶನು ಎಂದು ಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ ಆತ್ಮಾತ್ಮತತ್ವಮಸಿ ಇದು ಮೊದಲಾದ ಐಕ್ಯ ಪ್ರದಿಪಾದಕದಂತೆ ತೋರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವೇಶ್ವರಿಗೆ ಗುಣ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಾಕ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಪೂರೋತ್ತರ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಸರ್ವಥಾ ಮಾಡಲಾರನೆಂದು “ವಾಕ್ಯ ಮಸ್ತೀತ್ಯಯೋಗ್ಯಾರ್ಥೇ ಮತಿಂ ಕಃ ಕುರುತೇ ಸುಧೀಃ|| ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವುದಾದರೆ— “ನ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಲೋಕೋಽಸ್ತೀತಿ ತತ್ಸರ್ವೇ ಪಶವೋ ವಿದುಃ | ತಸ್ಮಾತ್ಪು ಪುತ್ರೋ ಮಾತರಂ ಸ್ತುಸಾರಂ ಚಾಧಿ- ರೋಹತಿ ” ಎಂಬೀ ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾಕ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರೋತ್ತರ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅತ್ಯಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾತ್ರಾದಿ- ಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಈ ವಾಕ್ಯವು ಪಶುವಿಷಯಕವು ; ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದು- ದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಫಲವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಯಾರು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾರದರ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು “ತತ್ಸರ್ವೇಪಶವೋವಿದುಃ” ಎಂದು ಪಶುಗಳಿಗೂ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಫಲಜ್ಞಾನವು ಇದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಉತ್ತರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ “ತಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪಶವೋ ವಯಾಂಸಿ ಚ | ತಸ್ಮಾತ್ತೇನಾತ್ರಾಪಿಮಿಥುನೀಭವಂತಿ ಎಂದು ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಥುನೀಭಾವ ಎಂದು ನಾರದರು ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವರು, ಎಂದು ವಿವೇಕಿಗಳು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಮತ್ತು “ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ”, ‘ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿಕಿಂಚನ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಮಾಡದಿರುವಾಗ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವು ಎರಡನೆಯದು ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ತೋರಿದರೂ “ಏಕೇ ಮುಖ್ಯಾನ್ಯ ಕೇವಲಾಃ” ಎಂಬ ಕೋಶದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಧಾನನು, ಜೇತನ ಅಜೇತನ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನನು, ಎಂದೂ ಏಕಶಬ್ದದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. “ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿಕಿಂಚನ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಅವತಾರಗುಣ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯಂ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ ವಸ್ತುವು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಕೂಡದು. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಚೋಲರಾಜನು ಅದ್ವಿತೀಯ’ನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಸದೃಶರಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜನಿಗೆ ಪತ್ನೀ- ಪುತ್ರರು, ಬಂಧುಬಾಂಧವರು, ಸೈನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳು, ಬುದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದ್ವಿತೀಯ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಿಂದ ಅಧಿಕನಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಸಮಾನಿಕನಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಸದಶ

ನಿಲ್ಲನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಈ ಶ್ರುತಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ದಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ‘ಯಥಾ ಚೋಲನೃಪಃ ಸಮ್ರಾಡ್ವಿತ್ತೀಯೋಽಸ್ಮಿ ಭೂತಲೇ ಇತಿ ತತ್ಪುತ್ರನೃಪತಿ-ನಿವಾರಣ ಸರಂವಚಃ, ನತು ತತ್ಪುತ್ರತದ್ವಾೃತೃಕಲತ್ರಾದಿನಿವಾರಕಂ’ ಎಂದು. ಆದಕಾರಣ “ಸತ್ಯಂಭಿದಾ ಸತ್ಯಂಭಿದಾ ಸತ್ಯಂಭಿದಾ” ಇದು ಮೊದಲಾದ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಜೀವೇಶ್ವರಾದಿಗಳಿಗೆ ಭೇದವೆಂದೇ ದೃಢವಾಗುವುದು. ಐಕ್ಯವೆಂಬುದು ಸರ್ವಥಾ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ತತ್ವಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲೇ ದಾಸಕೂಟ, ವ್ಯಾಸಕೂಟ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧವಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಆದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ವಿನಕ್ಷೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ದಾಸಕೂಟದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು, ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ದಾಸವರ್ಯರುಗಳು ಕನ್ನಡ-ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಾಸಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಗಣನೀಯರಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಸಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಥಮ ಗಣನೀಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಯಾವ ಭೇದ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳಿಂದ ದಾಸಕೂಟದವರು ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ‘ಲಿಂಗಭೂಯಸ್ತಾವತ್ತದ್ಧಿ ಬಲೀಯಸ್ತದಪಿ | ಆತ್ಮಾವಾರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಶ್ಚೋತವ್ಯೋ ಮಂತವ್ಯೋ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸಿತವ್ಯಃ||’

ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಾಗಬೇಕಾದರೆ ಗುರುಗಳ ಮುಖದಿಂದ ನೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕಗಳೇ ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರವರು ‘ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನ’ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ‘ಆನಂದ ಆನಂದ’ ಎಂಬ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಣೀಯಾಂಶವಿದೆ. ದಾಸಕೂಟ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದಾಸರು ಅಂದರೆ ಸೇವಕರು—ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಅವರ ಸಮೂಹವು ದಾಸಕೂಟ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರು ಒಬ್ಬರೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಸಮೂಹವುನೆಂಬುದು ಕೂಡಲಾರದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ ರಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ದಾಸಕೂಟದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸ-ಕೂಟನೆಂಬುದು ಯಾವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೇ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಾಸಕೂಟನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆನೇ ಸೇರಿದವರಾದ ಕಾರಣ ವ್ಯಾಸಕೂಟ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲಿಚ್ಛಿಸುವರು 'ನೈಕುಂಠಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಸರ್ವಥಾ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾ ಚಾರ್ಯರ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಪರಮ ಮಂಗಲ-ದಾಯಕವೂ ಆದ ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ದಾಸೋಹಂ ಎಂದು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವು. 'ಮಧ್ವರಾಯರ ಕರುಣ ಪಡೆಯದವ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು ? " ಮಧ್ವಮತವೇ ಮತವು ಸಕಲ ಶ್ರುತಿ ಸಮ್ಮತವು " ಎಂಬ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಸಂದೇಶವು ಸದಾ ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಡಲಿ.

“ಕರೋತು ಮನು ಕಲ್ಯಾಣಂ ಹರಿಹರ್ಯನುಖಾಭಿಧಃ
ಗುರುಶ್ಚ ಮಧ್ವನಾಮಾ ಮೇ ವರದೋಃಸ್ತು ನಿರಂತರಂ”

‘ಮನದಾನೆಗೆ ರುದ್ರಮಾವುತ ಅಂಕುಶ ಜನಾ-
ವನನಾನು ನೆನೆ ವಿಜಯವಿಠಲ ಒಲಿವೆ’

ಗುರುಭಕ್ತಿ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಭಟ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಶಿರೋಮಣಿ
ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ, ಉಡುಪಿ

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿನೇಕ-
ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಬಾಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು ಯೋಗ್ಯ
ಸದ್ಗುರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವರನ್ನೊಲಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೇ ಸಾಧ್ಯವು. ಅದೇಕೆ?
ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾರಾಂಶಗಳು ಆಯಾಯಾ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ
ಅಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ದಾಸಪಂಥದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪದಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ವಗಳನ್ನು
ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದಮೇಲೆ, ತನ್ಮೂಲಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಗಳಿಸಿ ಆ ಜಗತ್ಪರ್ತನನ್ನೊಲಿಸಿ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ಈ ಹಲವು
ಗುರುಗಳ ಹವ್ಯಾಸವೇಕೆ? ಮಹಾರಾಜರನ್ನೇ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಅವನ
ಸೇವಕರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಷ್ಫಲವಲ್ಲವೇ? ಎಂದೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸ
ಬಹುದು.

ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿನೇಕಿಯಾದವರು ಆಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸತಕ್ಕದ್ದಿದೆ.
ಒಬ್ಬನು ಉಪರಿಗೆ ಹತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತದೇ ಸಾಧ್ಯವೆ?
ಅದರಂತೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ,
ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ, ಅಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಭಾಷಾಗ್ರಂಥಗಳ
ಜ್ಞಾನ, ಅಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭಗ್ರಂಥಗಳ ಜ್ಞಾನ, ಅಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯ-
ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕಲ್ಲದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಅಕ್ಷರ-
ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ
ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ತತ್ವವನ್ನರಿತು
ನುರಿತ ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೇ ಬರೇ ಪುಸ್ತಕಮಾತ್ರದಿಂದ ತತ್ವ-

chapter 1 ನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀದೆ?

ಇನ್ನು ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟರೆ ಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಹಂಬಲವೇಕೆನ್ನುವವರು ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೂಡಬೇಕಾದಾಗ ಸಹ ಮೊದಲೇ ಕೆಳಗಿನ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಪ್ಪೀಲ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹೂಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೇ? ಏನಾದರೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಉದ್ಯೋಗಸ್ತರ ಮೂಲಕವೋ ಅಥವಾ ಗುನಾಸ್ತರ ಮೂಲರವೋ ಅರ್ಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಫಲವಾದೀತೆ?

ಅದರಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ, ಭಾಷಾ-ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ಹಾಗೆ ಕ್ರಮದಂತೆ ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಆ ಜಗತ್ಕರ್ತನೇ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಉಪದೇಶಿಸಿದ—ನಿಯಮಿಸಿದ ಮಾರ್ಗ. ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದವನಿಗೆ ತಾನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ನಡೆದುಬಂದವನೆಂದು ಭಗವಂತನು ಒಲಿಯುವನು. “ಅಪ್ಯಚ್ಯುತೋ ಗುರುದ್ವಾರಾ ಪ್ರಸಾದಕೃದಹಂತ್ವಿತಿ” ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಗುರುವಿನ ದ್ವಾರದಿಂದಲೇ ಒಲಿಯತಕ್ಕವನೆಂಥು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. “ಹರೌರುಷ್ವೇ ಗುರುಸ್ತ್ರಾತಾ ಗುರೌರುಷ್ವೇ ನ ಕಶ್ಚನ” ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಕೋಪಗೊಂಡರೆ ಗುರುವು ಕಾಪಾಡುವನು. ಗುರುವು ಕೋಪಗೊಂಡರೆ ಯಾರೂ ಕಾಯುವವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಚನದಿಂದಂತೂ ಭಗವಂತನ ಒಲಿಮೆಗೆ ಗುರುವಿನ ಒಲಿಮೆಯೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನವು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕವೇ ಪಡೆಯಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಗುರುವು ರೇಗಿದರೆ ಮತ್ತಾರಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಒಲಿಮೆ ಗಳಿಸಲಾದೀತು? ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ‘ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ’ ಎಂದು.

ಇದೆಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶವು ಮುಖ್ಯ ಬೇಕೆಂದಾದರೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳಿಂದೇನಾಗ-

ತಕ್ಕದ್ದಿದೆ? ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪವು ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಗುರೂಪದೇಶ-
ದಿಂದಲೇ ಮಹಾಫಲವಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಬೇಕು. ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ
ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾಳ ಲಯಗಳ ಭೇದವರಿಯದೆ ಹಾಡಿದರೆ
ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮದಿಂದ ಮಹಾದೋಷವಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಾವ್ಯ
ವಾಗಿರುವದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದುದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನರಿತ
ಗುರುಗಳಿಂದಲೇ ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಾ-
ವಶ್ಯಕ. ಅದಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿನ ಮಹಾಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಹರಿದಾಸರು
ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಮೇಯಜ್ಞಾನವನ್ನಾದರೂ ಗುರುವು
ಒಲಿದು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಫಲವಾದರೂ ಏನು? ಅದುದರಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿನ
ದಾಸಪಂಥದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ ಕೂಡ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಗುರುಗಳ ಸೇನೆ ಮಾಡಿ
ಅವರನ್ನೊಲಿಸಿ ಅವರಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಅವರೊಲಿದಿತ್ತು ಅಂಕಿತವನ್ನು ಹೊಂದಿ-
ಕೊಂಡಮೇಲೆಯೇ “ಪುರಂದರವಿಠಲ”, “ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ”, “ಚನ್ನಕೇಶವ”
ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾ
ಬಂದುದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ ಶ್ರೀಹರಿಯೊಲುವೆಗೆ ಗುರುಗಳ
ಒಲಿಮೆಯೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಗುರುಗಳನ್ನೊಲಿಕಲು
ಪ್ರಥಮತಃ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವಮತದವರಿಗೆ ಆದಿಗುರು
ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲಗುರುಗಳು. ಅವರನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂತಹ ಆದಿಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹ
ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಕೆಳಗಿನ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ
ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಗುರುಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜ-
ತೀರ್ಥರೆಂಬ ಗುರುತ್ತಮರೊಬ್ಬರು. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಬ್ರಹ್ಮಪಟ್ಟಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯರಾದ ಋಜುದೇವತೆಗಳ ಗಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ವಾಯುಪಟ್ಟಕ್ಕೆರ-
ಲಿರುವ ಲಾತವ್ಯರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರು. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯಲ್ಲಿ
ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯಿತ್ತು ಪತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಿತ್ತು
ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರ ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು.
ಇವರೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಕುಂಭಾಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನತರಿಸಿ
ಶ್ರೀ ಸೋದೇಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶತೀರ್ಥರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಪಾದರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮತೋದ್ಧಾರಕ ರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿನುಲ್ಲಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ಧೈಯತನುತತ್ತ್ವ-ಬೋಧಕಗಳಾದ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ, ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಂಸ್ಕೃತವರಿಯದವರಿಗೂ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ತಾವು ತೌಳವದೇಶದವರಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಹೊಲೆಯರುದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯೂ ಸಹ ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ದಶಾವತಾರವರ್ಣ ನರೂಪನಾದ ಹಾಡನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು ಎಂದಮೇಲೆ ಇವರ ಅನುಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯು ಈ ಜಾತಿ ಆ ಜಾತಿ ಎಂಬಂತಿರದೆ ಸರ್ವ ಜಾತಿ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿನ ಯೋಗ್ಯರ ಉದ್ಧಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿತೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ದಾಸವ್ಯಾಸಭಾವಸಾಮರಸ್ಯವೂ ಈ ಮಹಾತ್ಮ ರಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ದಾಸನರ್ಯಪಂಡಿತೋತ್ತಮ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ-ದಾಸಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ:

ರಾಗ ಪೂರ್ವಿ ಆದಿತಾಳ

ವಾದಿರಾಜ

ಸ

ವಾದಿರಾಜ ಪ್ರತಿನಾದಿ ಗಜೇಂದ್ರ ನೃ-

ಗಾಧಿರಾಜ ವಿಬುಧೋದಿತ ಚಂದ್ರ

ಅ ಸ

ವಾದಿರಾಜಗುರು ನೀ ದಯಮಾಡದೆ

ಈ ದುರಿತವ ಕಳೆದಾದರಿಪರ್ಯಾರು

೧

ಮಮಿವರನೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ರಥೋತ್ಸವ

ಸಮಯವಿದೊಂದುತ್ಕರ್ಮಣವ ತೊರೆದೆ

೨

ಬಂದು ಕರೆಯೆ ಪುರಂದರನಾಳ್ಗಳ

ಹಿಂದಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮಂದಿಗಳರಸೆ

೩

ಅರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥವ ಕೊಡುವ ಸು-

ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧನ ಕೀರ್ತನೆಗೈದೆ

೪

ಭಾಗೀರಥಿಯಂತೋಗಿವರ ಶ್ರೀ

ವಾಗೀಶರ ಕರಯಗ ಸಂಭವನೆ

೫

ಗರಮಿಶ್ರಿತ ನರಹರಿನೈವೇದ್ಯವ

ಅರಿತು ಪೇಳೆ ಉಂಡರಗಿಸಿಕೊಂಡೆ

೬

ಎಲರುಣಿಭಯಕಂಜಿಲಿ ನಿಮ್ಮಾಸನ

ಕೆಳಗಿರೆ ಕಂಡದನುಳುಹಿದ ಕರುಣೆ

೭

ಹಯವದನನ ಪದದ್ವಯಭಜಕಾಗ್ರಣಿ

ದಯದಿ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ನಯನವನಿತ್ತೆ

೮

ಪೂತೋತ್ತಮ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನ

ಖ್ಯಾತಿಯ ತುತಿಸುವನಾಥಜನಾಪ್ತ

೯

ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು
ವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ವಿಷವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ;
ಸ್ವಭಾವವೈರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವು ಇಲಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಭಾವವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ತಪಃ-
ಪ್ರಭಾವ ಮೊದಲಾದ ಅನೂನುಷಮಹಿಮೆಯು ಇದ್ದಿತೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಥಹ ಮಹಾನುಭಾವರ ಪುಣ್ಯದಿನವು ಪ್ರತಿ ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ೩
ದಿನದಂದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದೊಂದು ದಿನದಲ್ಲಾದರೂ ಆ ಗುರುಗಳನ್ನು
ಆರಾಧಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಆದಿಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ
ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು
ಗಳಿಸುವುದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಕಾಮಧೇನುರ್ಮಥಾಪೂರ್ವಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಫಲಪ್ರದಾ

ತಥಾ ಕಲೇ ವಾದಿರಾಜ ಶ್ರೀವಾದೋಽಭೀಷ್ಟದಃ ಸತಾಂ

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅದರ ರಕ್ಷಣೆ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ. ನಾ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು
ಮೈಸೂರು

(ಮುಂದುವರೆದು)

“ಆಚಾರ್ತಃ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ” ಮತ್ತು “ಆಚಾರಃ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮಃ” ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲೆಯೂ ಆಚರಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ- ಅಂದರೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆಚಾರವೂ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.

“ ಆಚಾರಾಲ್ಲಭತೇ ಹ್ಯಾಯುರಾಚಾರಾದೀಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ |

ಆಚಾರಾದ್ಧನಮಕ್ಷಯ್ಯಮಾಚಾರೋಹಂತ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ || ”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಆಚಾರದಿಂದ ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಸಂತತಿಯೂ, ಕ್ಷೀಣವಾಗದ ದ್ರವ್ಯವೂ ಕೂಡ ಲಭಿಸುವುವು. ಆಚಾರವು ಜೀಹದಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಸಹ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ.

“ ದುರಾಚಾರೋ ಹಿ ಪುರುಷೋ ಲೋಕೇ ಭವತಿ ನಿಂದಿತಃ |

ದುಃಖಭಾಗೀ ಚ ಸತತಂ ವ್ಯಾಧಿತೋಽಲ್ಪಾಯುರೇವ ಚ || ”

ಅಂದರೆ ದುರಾಚಾರಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನೂ, ವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತನೂ, ಅಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಲೇಕೆಂಬುದು ಪಪ್ಪಪಡುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳೂ “ರಾಜಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತಾ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ಭಯ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. “ನಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ” ಎಂಬಂತೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಭೂತಿ ಇಲ್ಲದೆ ದೊರೆಯಾಗಲಾರನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆ ರಾಜನೂ ಪೂಜ್ಯನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜರೂ ಸಹ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಜಾರ್ಕ್ಷೇಮ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ರಾಜರೇ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದೆ. ರಾಜರು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲ ಮಂದಿಯ ಅಧೀನರೇ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ರಾಜರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ ರಾಜ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ, ರಾಜನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಲ್ಲ.

“ ತ್ರೈವಿದ್ಯೇಭ್ಯಸ್ತ್ರಯಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ದಂಡನೀತಿಂ ಚ ಶಾಶ್ವತೀಮ್ |
ಅನ್ವೀಕ್ಷಿಕೇಂ ಚಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾಂ ವಾರ್ತಾರಂಭಾಂಶ್ಚ ಲೋಕತಃ || ”

ಎಂದರೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜನು, ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಆ ವೇದಗಳನ್ನೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನೀತಿವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ವೇದಾಂತವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವಿಷಾದವನ್ನು ಶಾಂತಿಗೊಳಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ (ಪರಮಾತ್ಮಸಂಬಂಧವಾದುದು), ಆಯಾ ವ್ಯವಹಾರ ಬಲ್ಲ ವೈಶ್ಯ, ಕೃಷಿಕ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಕೃಷಿ, ಕ್ರಯ, ವಿಕ್ರಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪಶುಪಾಲನಾದಿ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ರಾಜನೂ ಸಹ ಕುಲಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮಂತ್ರಿಪದವಿಗೆ ಬಂದವರೂ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಅರಿತವರೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠಕುಲದವರೂ, ವಿದ್ಯಾ, ಬುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೂ ಆದ ಏಳು ಅಥವಾ ಎಂಟು ಜನ ಮಂತ್ರಿ-

ಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು—ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತು ವಿಶಿಷ್ಟೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಿಸತ್ತಿತಾ
ಮಂತ್ರಯೇತ್ಪರಮಂ ಮಂತ್ರಂ ರಾಜಾ ಸಾಡ್ಗುಣ್ಯಸಂಯುತಂ ”

ಎಂದರೆ ರಾಜನು ತಾನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಪಂಡಿತನೂ, ಆಗಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಂಧಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಾ ಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇರೀತಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧರೂ, ಪಂಡಿತರೂ, ನ್ಯಾಯದಿಂದ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ, ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥರೂ ಉತ್ತಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೂ, ಹಣದಲ್ಲಿ ದುರಾಶೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವದವರೂ, ಅಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದವರೂ, ಉತ್ಸಾಹಶಾಲಿಗಳೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಇಂಗಿತ ಆಕಾರ, ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನೂ, ಕಾರ್ಯ ಜಾಣನೂ, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ದೇಶಕಾಲವನ್ನರಿತವನೂ, ಸುಂದರನೂ, ಹೆದರದವನೂ, ಒಳ್ಳೇ ಮಾತನಾಡುವವನೂ, ಮೊದಲಾದ ಗುಣವುಳ್ಳವನುಜರನ್ನು ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸೇನಾಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀತಿ ತಪ್ಪದೆ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದೇ ರಾಜನ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಧರ್ಮವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಭಿಕ್ಷವು ಮಾಯವಾಗಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯುವುದು. ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ವ್ಯಕ್ತ

ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಭೂಕಂಪ, ಅದರಿಂದಾದ ನಷ್ಟ, ನದಿಗಳ ಭಯಂಕರ ಪ್ರವಾಹ—ಅದರಿಂದಾದ ನಷ್ಟ, ಬುಗಾಳಾದ ಕ್ಷಾಮ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಯಂಕರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದೆ,

ಈಗ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಿದೆಯೇ? ಪ್ರಪಂಚವು ಅಶಾಂತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೂರನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧವಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ— ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಂತೂ ಜನಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಉಳಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು ಸೇರು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಈಗ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸೇರು ಸಿಗುವುದೇ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮೇರೆ ಮೀರಿಹೋಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಾ ಅನ್ನ ಇಲ್ಲ, ಉಡಲು ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ? ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದುವರೆದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಯಾವ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರವೇ ಆಗಲಿ, ರಾಜನೇ ಆಗಲಿ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸುಭಿಕ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಶಾಂತಿ ನೆಲಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—

“ರಾಜಾ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಂ ಶರೀರಂ

ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ರಾಜ್ಞೋಽಪ್ರತಿಮಂ ಶರೀರಂ |

ರಾಜಾ ವಿಹೀನಾ ನ ಭವಂತಿ ದೇಶಾಃ

ದೇಶೈರ್ವಿಹೀನಾ ನ ನೃಪಾ ಭವಂತಿ ||” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂದರೆ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಶರೀರ (ಶಿರಸ್ಸು) ದಂತಿರತಕ್ಕವನು ಪ್ರಜೆಗಳಾದರೂ ರಾಜನಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಶರೀರದಂತಿರತಕ್ಕವರು ರಾಜನಿಲ್ಲದೆ

ದ್ದರೆ ದೇಶವು ಉಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ದೇಶವು (ಅಂದರೆ ದೇಶದ ಜನರ ಬೆಂಬಲವು) ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾಜನು ಉಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ರಾಜನೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಭಯತರುಹಾಳಾಗಿ ಸರ್ವನಾಶ ಸಂಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ವರ್ಯವೇನು ?

“ಅಕೃತ್ವಾಮಾನುಷಂ ಕರ್ಮ ಯೋ ದೈವಮನುವರ್ತತೇ |

ವೃಥಾ ಶಾಮ್ಯತಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯಪತಿಂ ಕ್ಲೇಬಮಿವಾಂಗನಾ ||”

ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಯಾವಾತನು ದೈವವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತಾನೋ ಆತನು ನವುಂಸಕಗಂಡ ನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಂಗನೆಯಂತೆ ನಿತ್ಯದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಎಂದರೆ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಯತ್ನವು ಏನನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ?

ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಬಂದಮೇಲೆ ದೇಶವನ್ನು ರಾಮರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಜೆಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಾಣುವುದೇನು? ಕೇವಲ ಹರಿಜನ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವತ್ತಾವ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ರಾಮರಾಜ್ಯವು ಮಾತ್ರ ಕನಸಾಗಿ ಉಳಿಯಿತೇ ವಿನಾ, ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಾಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ರೋಗ ಮುಂತಾದ ದುಃಖಗಳು ಯಾವುವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನೆಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ, ಶ್ರೀರಾಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿಲ್ಲದ್ದರಲ್ಲದೇ, ಅಧರ್ಮವು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಾಶ್ಚ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಾ ಮಹೀಕ್ಷಿತಾ |

ಧರ್ಮಸಂಕರ ರಕ್ಷಣಿ ಚ ರಾಜ್ಞಾಂ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ ||”

ಎಂದರೆ ರಾಜನಿಂದ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ ಧರ್ಮಗಳು ಬಾಹ್ಯಾಣ, ಪ್ರತಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯವರ ಧರ್ಮಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು. ಈ ಜಾತಿಯವರ ಧರ್ಮಗಳು ಸಂಕರವಾದಂತೆ, ಅಂದರೆ ಒಂದು ವರ್ಣದವರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಣದವರು ಅನುಸರಿಸದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಠಾಜರಿಗೆ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಧರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ಸಹ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀರಾಮನು ತನ್ನ ರಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧನು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು “ಎಲೈ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ನನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನು ಈ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲೋ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಧರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸು” ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟನಂತೆ! ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಗುವನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟನಂತೆ. ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ನಡೆಯುವುದೆಂದರೇನು? ಕಡೆಗೆ, ಒಬ್ಬ ವರ್ಣಾಂತರದವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಸೇರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ (ತಪಸ್ಸಿಗೆ) ಕೈಹಾಕಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದುದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿದು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮಗುವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನೆಂದು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದಂತೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾಲದಂತೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆಯೇ? ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದಾರೆಯೇ? ಶ್ರೇಷ್ಠವರ್ಣದವರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಣದ ಶ್ರೀ 75 ಭಾಗ ಜನರು ಕರ್ತವ್ಯ ವಿಮುಖರಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ರಾಮ-ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಆದರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಬಹಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

“ಯದಾ ಯದಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಿಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ
ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ
ಸರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ದುಷ್ಕೃತಾಂ
ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ”

ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯೂ ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಯೂ ಆಗುವುದೋ ಆಗಾಗ ನಾನು ಸಜ್ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ ದುರ್ಜನರ ಶಿಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ (ಎಂದರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ) ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲೂ ನಾನು ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೇ ಆಗಲೀ ಯಾವ ಒಂದು ವರ್ಣದವರೂ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ವರ್ಣದವರನ್ನೇ ಆಗಲಿ ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗಗಳೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿಲ್ಲವೇ ?

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಈಗಲಾದರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚವು ಎಷ್ಟು ಎಷ್ಟು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಸತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಆಧುನಿಕ ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೋ, ಅಷ್ಟು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಪಂಚವು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅದೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಧಃಪಥನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಸಯ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೇ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೋ? ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯದೇಶಗಳಾದ ಯೂರೋಪ್, ಚೀನ, ಅಮೆರಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವತಾರಮಾಡಿದಾಗ

ನಮ್ಮ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ. ಪಂಚಪಾಂಡವರು, ಕೌರವರೂ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದುದು ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಾದ ಈ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ-ಯುದ್ಧವಾದುದು ಇಲ್ಲಿ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗೀತೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದು ಇಲ್ಲಿ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ವಾಮನಾವತಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳೂ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದುದು. ಪ್ರಕೃತ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಲ್ಯಾಣವತಾರ ಸಹ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಆಗುವುದೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂದು ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತೆ. ಅನೇಕ ಮಹಾ ಮಹಾ ಋಷಿಗಳೂ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದರು. (ಈಗಲೂ ಹಿಮಾಲಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಪಸ್ವಿಗಳು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ, ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರುವರೆಂದೂ ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ.) ದೇವಗಂಗೆಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗಂಗಾ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾರತವು ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಭೂಮಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.—ಪುರಾತನವಾದುದು, ಇತಿಹಾಸಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆವಿಗೂ ಅಸತ್ಯ, ಅಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅದೇ ದೇಶವು ಈಗ ಅಸತ್ಯ, ಅಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರಗಳ ತೊರೂರು (ಬೀಡಾಗಿರುವಾಗ) ಆಗಿರುವಾಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುಖಕ್ಕೆ ನೆಲಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಂದ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ?

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದ ಮಳೆಯೂ ಸಹ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳೆ ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಹಿಂದೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೂ, ಈಗ ಬರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇನು? ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಂತೆ ಬೆಳೆಗಳೂ ಸಹ ಫಲಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಒಪ್ಪದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಜನನ, ಮರಣಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೇ? ಮರಣವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ? ಮನುಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನೇ? ಎಲ್ಲವೂ

ದೈವನಿಯಾಮಕದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಮಾನವನ ಇಚ್ಛೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಂತಹ ದಯಾಮಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಮರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ದಶರಥನು ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವೇ? ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತನ್ನ ತಪಃಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ರೀತಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೇಶದ ಆಹಾರ-ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಬಗೆಹರಿಸಬಾರದು? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಅಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಭತ್ತ) ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದುಲು ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಕೃತಕ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಅದರ ಅಭಾವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಾರದೇಕೆ?

ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ವಾಚಕರೇ ಮತ್ತು ಮಹನೀಯರೇ, ಕೇವಲ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಳೆಯಕಾಲದ ಕಂದಾಚಾರದ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ, ರಾಜನು ಅವಶ್ಯಕ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಅಗತ್ಯ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಂತೆ ನಡೆಯಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲ ಇದರಲ್ಲಿ. ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. “ಜನಸೇವೆಯೇ ಜನಾರ್ದನಸೇವೆ” ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ದೇಶಸೇವೆ ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಪವಿತ್ರಕರ್ತವ್ಯ.

ಬಹು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಹೋರಾಟದ ಫಲವಾಗಿ ಪರಕೀಯರ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಲಭಿಸಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಸರ್ಕಾರ ಏರ್ಪಡಲಿದೆ, ಈಗತಾನೇ ವರ್ಧಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹ ಸಹ ಮುಗಿದಿವೆ. ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನೂತನ ೨೧

ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿತವಾಗಲಿದೆ. (ಈ ಲೇಖನವು ವಾಚಕರ ಕೈಸೇರುವ ನೇಳೆಗೆ ನೂತನ ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ) ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಹಕಾರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರದೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಸರ್ಕಾರದವರ ಧೈಯವೇನೋ ಉದಾತ್ತಧೈಯವಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದದ್ದು. ಧೈಯವೇನು? ರಾಮರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು. ಈ ಧೈಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತವನ್ನೀಯದ ಪ್ರಜೆಯಾದನೂ ಇರಲಾರನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧೈಯವು ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ (ಮಾರ್ಗಗಳೂ) ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಜನಾದರಣೀಯವಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೊಂದುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವೇನು?

ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಯು ಉನ್ನತ ಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿ ಅಥವಾ ವಿನಾಶದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಲಿ ಅದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೇ ಸೇರುವುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು, ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ, ಧಾರ್ಮಿಕವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನತನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ತನ್ನ ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬಹುದಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತ

ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಅನಂತರ ರಾಜಕೀಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ನಿಸ್ವಾರ್ಥಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ, ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಮುಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾಗಿ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುಖಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತೀಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಸಹ ಸೇರಿದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಒಬ್ಬನಿಂದ ಆಗಲೀ, ಯಾವ ಒಂದು ವರ್ಣದವರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ರೀತಿ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಿ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಶ್ರಮಿಸಲು ದಯಾಮಯನಾದ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸುಖದ್ವಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುಖಕ್ಷೆ ನೆಲಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ನನ್ನ ಅಲ್ಪಮತಿಗೆ (ಮಂದಮತಿಗೆ) ತೋರಿದಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು.

ಉಗಾಭೋಗ

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ನಿದ್ರೆ ಪರಿಹರಿಸಿ | ಹರಿಯ ಸ್ಮರಿಸಿ

ನಾಥ ಗೋವಿಂದಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ

ಪ್ರೀತಿಯೊಳಗತಿಥಿಪೂಜೆಯ ಗೈದು ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರವ ಕೇಳಿ

ನಾಥ ಪುರಂದರವಿಠಲಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನ್ನು

ಕೃಷ್ಣನ ನೆನೆಯದವನ ಉತ್ತಮ ಗುಣವೇತಕೆ

ರಾಗ—ಯದುಕುಲಕಾಂಬೋದಿ ಆದಿತಾಳ

ಮರುಳಾಟವೇಕೋ ಮನುಜ, ಕೂಗಾಟವೇಕೋ

ಪ

ಸರುವ ದುರ್ಗಣಗಳನ್ನು ಶರೀರದಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಅ

ಮೃತ್ತಿಕೆ ಶೌಚ ಮಾಡದವಗೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನ ಮಂತ್ರವೇಕೆ
ಹೊತ್ತು ಕಟ್ಟಿದವಗೆ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರವೇತಕೆ
ತೊತ್ತು ಬಡಕನಿಗೆ ಪರ ತತ್ವದ ವಿಚಾರವೇಕೆ
ಕರ್ತೃ ಕೃಷ್ಣನ ನೆನೆಯದವನ ಉತ್ತಮ ಗುಣವೇಕೆ

೧

ಮಾಲ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದವಗೆ ಮೇಲೆ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯೇಕೆ
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಾಭಿಷೇಕವಿಲ್ಲದ; ತೀರ್ಥವೇತಕೆ
ಸೂಳೆಗಾರನಿಗೆ ತುಳಸಿಮಾಲೆಯ ಶೃಂಗಾರವೇಕೆ
ಮಾಲೋಲನ್ನು ನೆನೆಯದವನ ನಾಲಿಗೆಯೇತಕೆ

೨

ಹಸಿವು ತೃಷೆಯ ಸಹಿಸದವಗೆ ಹುಸಿಯಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೇಕೆ
ವಿಷಯ ಮೆಚ್ಚಿದವಗೆ ಪರರ ಕುಶಲವೇತಕೆ
ಪುಸಿಯಾದ ಜಪ ಮಾಡುವವಗೆ ಮುಸುಕಿನ ಡಂಭವದೇಕೆ
ಬಿಸಜನಾಭನಿಗರ್ಪಿಸದ ಅಶನವೇತಕೆ

೩

ಉರ್ವ್ವ ಪುಂಡ್ರ ಹಚ್ಚಿದವನ ಮುಖನ ತಿದ್ದಿ ನೋಡ್ವದೇಕೆ
ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕಗೆ ಪರರ ಬುದ್ಧಿಯೇತಕೆ
ಕದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವವಗೆ ಶುದ್ಧ ಶೀಲವೃತ್ತಿಯೇಕೆ
ವಧ್ವಮತನ ಪೊಂದದವನ ಪದ್ಧತಿಯೇತಕೆ

೪

ಕಂಡ ನಾರಿಗಿಚ್ಛಿಸುವ ಲಂಡಗೆ ಪುರಾಣವೇಕೆ
ಬಂಡು ಮಾತಿನ ಕನಿಯ ಬಹು ಪಾಂಡಿತ್ಯವೇತಕೆ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನು
ಕಂಡು ಕಂಡು ಭಜಿಸದವಗೆ ಉದ್ವಂದವೇತಕೆ

೫

ಶ್ರೀ ಕಾಂತನೊಳು ಮನವನಿಡಬಾರದೆ

ರಾಗ—ಕಾಂಬೋದಿ ಆದಿತಾಳ

ಏನು ವ್ರತವೇನು ಸಾಧನಗಳೇನೊ

೫

ಸ್ವಾನುಭವವಡ್ವಾನ ಹೀನ ಮಾನವನೇ

ಅ

ಶಾಕ ವ್ರತನೆನುತ ಫಲ ಶಾಕಗಳ ಬಿಡುವಂತೆ |

ಬೇಕಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಬಿಡಬಾರದೆ ||

ಸಾಕೆನಿಸದೆ ರತಿಗೆ ಸತತ ಮನ ಕೊಡುವಂತೆ |

ಶ್ರೀಕಾಂತನೊಳು ಮನವನಿಡಬಾರದೆ

೧

ನೇಮಗಳ ಮಾಡಿ ಪರಪಾಕವನು ಬಿಡುವಂತೆ |

ಕಾನು ಕ್ರೋಧಂಗಳನು ಬಿಡಬಾರದೆ ||

ತಾನುಸರ ಕಣ್ಣೆಂದ ನೋಡನೆಂಬುವ ನಿಷ್ಠೆ |

ನೇಮವನು ಪರಸತಿಯೊಳಿಡಬಾರದೆ

೨

ಹೇಸಿ ದುರ್ಗಂಧಗಳಿಗೋಪರಿಸುವಂದದಲಿ |

ಆಶಪಾಶಾದಿಗಳ ಬಿಡಬಾರದೆ ||

ಈಶ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಸೇನೆಯೇ |

ಲೇಸೆ ನುತ ಸಂತೋಷಿಸಲಿಬಾರದೆ

೩

|| ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ||

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ನಂದನ-ನೈರಾಖ

೧೯೫೨-ಮೇ

ಸಂಚಿಕೆ

೭

“ ಕಾಯೋ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹ ”

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು
ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ — ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ

ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುಂಗಣಾಚರಣೆ	೧
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರ	೨
ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಪ್ರಾರಮ್ಭ	೬
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೩೫

ಧನವ್ಯಯದಿಂದ ಪುಣ್ಯಾರ್ಜನೆ

“ಮಾನವನೇ ಧನವನ್ನು ಕೂಡಿಸು. ಆದರೆ ಧನವನ್ನು ಧನದರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಬೇಡ. ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವೆಂಬ ಸೇವಿಂಗ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕು” ಎಂಬ ಹಿರಿಯರ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವರು, ಆದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಒಬ್ಬರಿಗೇ ದಾನಮಾಡುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ವಿಸಿಯೋಗಿಸುವರು.

ಅಂತೆಯೇ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಸಹೃದಯದಿಂದ ಹಾಪೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಾಗಿನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮೂನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರವರೂ ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಶ್ರದ್ಧಾಸಂದ ರೋಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮೂನ್ ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿ ರಾವ್‌ರವರೂ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ರೂ. ಕೊಡುವದಾಗಿ ಭರವಸೆಯಿತ್ತುದಲ್ಲದೆ ಈ ವರ್ಷದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಮುಂಗಡ ವಾಗಿಯೇ ‘ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ’ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ಆಶ್ರಯದಾತೃಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಣ (ಪುಣ್ಯ) ವನ್ನು ಕೂಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವೇ ರೀತಿ, ಸತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮೂನ್ ಬಾಳಾಜಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಧನದ (ಪುಣ್ಯದ) ಗಂಟನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಇವರುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

—ಸಂ.

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

ಪವನಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ|

ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ವಲಿದು

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ನಂದನ-ವೈಶಾಖ	ಸಂಚಿಕೆ
೨	೧೯೫೨-ಮೇ	೭

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ ಮುಖಾರಿ ಆದಿತಾಳ

ರೆಯೋ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ ಕಾಯೋ ಜಯನಾರಸಿಂಹ	ಪ.
ಕಾಯೋ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ ತ್ರಯಂಬಕಾಧ್ಯಮರೇಶ	
ಭಯಾಂಧಂತಿಮಿರಮಾರ್ತಾಂಡ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ	ಅ.
ಘೋರ ಅಕಾಲಮೃತ್ಯು ಮೀರಿ ಬರಲು ಕಂಡು	
ಧೀರ ನೀ ಬಿಡಿಸದಿನ್ನಾರೋ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ	೧
ಧಿಷಣನೆ ಸುಭದ್ರ ಘೋರಮೃತ್ಯುಗೆ ಮೃತ್ಯು	
ಸುಸುಮ್ಮನಾಡಿಸ್ಥಿತವಿಭುವೆ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ	೨
ಜ್ಞಾನ ರಹಿತನಾಗಿ ನಾನಿನ್ನ ಮರೆತರೆ	
ನೀನು ಮರೆತದ್ದೇಕೋ ಪೇಳೋ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹ	೩
ಪ್ರಬಲೋತ್ತಮನೆನಿಸಿ ಅಬಲರ ಕಾಯದಿರೆ	
ಸುಬಲರು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚುವರೆ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ	೪
ಪಾಲಮುನ್ನೀರಾಗಾರ ಪದುಮೆಮನೋಹರ	
ಗೋ - ಪಾಲ ವಿಠಲ ಜಗತ್ಪಾಲ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ	೫

ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶುಕ್ರವಾರದ
ದಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೋಹಿನೀ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ರೀತಿ
ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ
ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಯ ಮೋಹಿನೀ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಬಹುದು.

ಗದ್ಯ

ರಾಗ ರೇಗುಪ್ಪಿ ಅಟತಾಳ

ಮರುಗ ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ ಸಂಪಿಗೆ
ತುರುಬಿಲೊಪ್ಪುವ ಚೂಡಾರತುನ ಮಾಣಿಕದ
ಮೆರೆವ ಚಂದ್ರ ಸೂರಿಯ ಮುಡಿಯಲೊಪ್ಪೆ
ಕುರುಳುಗೂದಲು ಬೈತಲೆ ಥಳಪುಗಳ
ಮೃಗನಾಭಿ ತಿಲಕನೊಸಲಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಬಟ್ಟು
ಮದನ ಸಿಂಗಾಡಿ ಸೋಲಿಸುವ ಪುರ್ಬುಗಳ
ಕುಡುತೆಗಂಗಳಥಾಳ ಜಗವ ಮೋಹಿಸುತಿಪ್ಪ
ಕಡೆಗಣ್ಣು ಕೆಂಪು ಹಚ್ಚೆಯ ರೇಖೆಗಳ
ಬೆಡಗು ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿ ನಾಸಿಕದಲ್ಲಿ
ಕಡುಗೆಂಪುಅಧರ ಚುಬುಕ ದಂತಗಳ
ಥಳಥಳಿಸುವ ಕದಪಿನ ಮೇಲೊಪ್ಪುವ
ಹೊಳೆವೊ ಮುತ್ತಿನವಾಲೆ ಕೊಪ್ಪು ವೆಂಕೆಗಳ
ನಳಿನಳಿಸುವ ಎಳೆ ನೀಲದ ಬಾವುಲಿ
ಹೊಳೆವ ಆಣೆ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳ
ಶಂಖ ತ್ರಿರೇಖೆಯಿಂದೊಪ್ಪುವ ಗಳದಲ್ಲಿ
ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿ ಅಗರು ಚಂದನದ
ಮುತ್ತಿನ ಮಲುಕು ಪೆಂಡೆಯಸರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ
ಹತ್ತಿಗಟ್ಟಿದ ವಾಗ್ಗೊರಳು ಮುತ್ತುಗಳ

ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ ನವರತ್ನದ ಚಿಂತಾಕ
 ಒತ್ತಿ ಸೇರಿದ ಕಂಠಮಾಲೆ ಸರಗಳ
 ಪವಳದಸರ ಏಕಾವಳಿ ಸರಗಳು
 ಪರಿಪರಿ ಒಪ್ಪುವ ಪದಕ ತಾಳಿಗಳ
 ಕರಿಯ ಸೊಂಡಿಲ ಸೋಲಿಸುವ ತೋಳ್ಗಳಮೇಲೆ
 ಮೆರೆವ ಭುಜಕೀರ್ತಿ ತೋಳಬಂದಿಗಳ
 ಝಡಿವೊಡುಂಡು ರಕ್ಷೆಯಮಣಿ ತಾಯಿತ್ತು
 ಮೆರೆವ ಹಮ್ಮಾರ ತಾಯಿತಿ ಕಾಂತಿಗಳ
 ಕಡಗ ಕಂಕಣ ಸುರಿಗೆ ಬಿಚ್ಚುಬಳಿಗಳ
 ಹಿಡಿವುಡಿಯಲಿ ವಜ್ರದ ಥಳಪುಗಳ
 ಕಡುಮೋಹವಾದ ಮುರುಡಿಯ ಸರಪಣಿ
 ಝಡಿನ ಮುಂಗೈಯ ಮರಾರಿ ಕವಡೆಯ
 ಜಾತಿವವಳ ಕೈಕಟ್ಟು ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ
 ಖ್ಯಾತವಡೆದ ಮುತ್ತಿನ ಕಂಕಣಗಳ
 ಅರುಣನ ಉದಯ ಸೋಲಿಸುವ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ
 ಪಿಡಿದು ಕಡೆವ ಕಡೆಗೋಲು ನೇಣುಗಳ
 ಬೆರಳ ಮುದ್ರಿಕೆ ರಂಗು ನೀಲ ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳು
 ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯ ಚೆಳ್ಳುಗುರು
 ಕನಕಕಲಶ ಕುಚಗಳ ಮೇಲೊಪ್ಪುವ
 ಮಿನುಗುವ ಚಂದ್ರಗಾವಿಯ ರವಿಕೆಗಳ
 ಉರದಲೊಪ್ಪುವ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನ
 ಮೆರೆವ ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆ ಪೋಭಿಸುವ
 ಉರದ ತ್ರಿವಳಿನಾಭಿ ಕಟೆಯಮೇಲೊಪ್ಪುವ
 ಪದುಮ ಪಟ್ಟಿಯ ಚುಂಗುನೆಯ ಸೊಬಗಿನ
 ನಡುವಿಲೊಪ್ಪುವ ಚಲತಮದೊಡ್ಡಾಣವು
 ಕಡುಮುದ್ದು ಉಡಿಗಂಟೆ ಝಡಿತನೇವಳದ
 ಉರುಟು ಕದಳಿ ಕಂಬದಂತೆ ಪೆರ್ದೊಡೆಗಳ

ಮೆರೆವ ಜಾನುಜಂಘ ಚರಣಕಮಲದ
ಮೆರೆವ ಕಾಲಂದಿಗೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ರಸಸಗಣೆ
ನೀರಮುದ್ರಿಕೆ ಮೇಂಟಿಕೆಯ ಪಿಲ್ಲಿಗಳ
ಅಂಕುಶಧ್ವಜವಜ್ರರೇಖೆಯಿಂದೊಪ್ಪುವ
ಕುಂಕುಮಾಂಕಿತವಾದನೆನು ಚಂದ್ರಿಕೆಯ
ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಕಟನ ತುಳಿದ ಪಾದ
ಬಿಂಕದಿಂದಲಿ ಕಾಳಿಂಗನ ತಿರದಿ ನಿ-
ಶ್ಯಂಕವಾಗಿ ತುಳಿದ ಮುದ್ದು ಪಾದ
ದುರಳ ಕೌರವನ ಧರಗೆ ಕೆಡಹಿದ ಪಾದ
ಶರಣ ಜನರು: ಸೇವಿಸುವ ಶ್ರೀಪಾದ
ಸಿರಿಯರಸಿಯು ಸೇವಿಸುವ ಶ್ರೀಪಾದ
ನಿರತ ಸೇವಿಸ ನಮ್ಮ ಗುರು ಮಧ್ಯಮುನಿಯ
ಹೃದಯ ಕಮಲ ವಾಸವಾಗಿಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣನ
ಪದಮಚರಣಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ನಾ

ಉಗಾಭೋಗ

ಬಲ್ಲಪನುಳ್ಳವ ನೀನಿರುತಿರಲಿಕ್ಕೆ
ಪ್ಪುಲ್ಲಕರ ಮತವಿಡಿದು ಸುಖವ ಬಯಸುವುದುಂಟೆ ?
ಕಲ್ಲುಗೋವಿನ ಹಾಲು ಕರುಬಯಸೆ ಬರಿದಂತೆ
ಹಲ್ಲು ಹೋಹದಲ್ಲದೆ ಅಕಟಕಟ ಮಂದಮತಿ
ಕಲ್ಲು ಗೋವಿನಹಾಲು ಕರುಬಯಸೆ ಬರಿದಂತೆ
ಹಲ್ಲು ಗಂಜಿಯ ನೆರೆದು ಸಲಹುವ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣನ
ಪಲ್ಲವಾಂಘ್ರಿಯ ನೆನೆದು ಪರಗತಿ ಪಡೆಯಿರೊ

ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ|| ಯಂ. ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್

ರಿಟೈರ್ಡ್ ಸಬ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ವ್ಯಾಪ್ತರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರಾಯರು ಗಾನಮಾಡಿರುವ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ:—

“ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪದ್ವಯವು ಪರಾಪರ ತತ್ವಗಳಿದರೊಳಗೆ |
ಪ್ರೀತುಂ ಭೇದದಿ ಈ ಪದ್ಮಜಾಂಡವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಹ ನಂದೀಪರಿ
ತಿಳಿವುದೇ ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವದಕೇ ||”

ಎಂದು ದಾಸರಾಯರು ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಜೇತನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪೈಕಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನುಷ್ಯಪ್ರೀತುಂ ರೂಪಗಳನ್ನು— ಏಲೈ ಸಾಧಕನೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದನೋಡಿ ಅಷ್ಟು ಭಗವದ್ರೂಪಗಳ ದರ್ಶನದ ಆದಂದವನ್ನು ಹೊಂದು ಎಂದು ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಥೂಲ ದೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಬಹಿದ್ಬುಷ್ಟಿ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನೋಡತಕ್ಕ ವಸ್ತುಜ್ಞಾನವು ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರದೆ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೆಂಬ ಸಾಧನ, ಜ್ಞಾನ, ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಗಳಂತೆ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ತೋರುವುವು.

ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಪಷ್ಟತ್ವವು, ಅತ್ಯಂತ ಕಮ್ಮಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ, ರಮಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನ ಪರಿಯಂತ ಪೂರ್ಣಸ್ಪಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವುವು ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಮ್ಮತ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತ್ವ ಕಮ್ಮಿ ಎಂದರೆ ವಸ್ತು ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವದೋಷಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೆಂದೂ, ಸ್ಪಷ್ಟತ್ವ, ಪೂರ್ಣಸ್ಪಷ್ಟತ್ವ

ಗಳೆಂದರೆನಿರ್ದೋಷವಾದ ಸಾಕ್ಷೀಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಹಾಯಉಳ್ಳ ಮಹಾನುಭಾವರು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ರಮವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು. ಈ ಸ್ಪಷ್ಟತ್ವದೃಷ್ಟಿಯೇ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪರಾದ ಜೀವರ ಸಹಜದೃಷ್ಟಿ. ಇದು ನಿರ್ದೋಷವಾದದ್ದು. ಮತ್ತು ಭಗವದ್ವರ್ತನಿಂದ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಆನಂದಕ್ಕೆ, ಸಮನಾದದ್ದು, ಎಂಬ ದಾಸರಾಯರ ದಿವ್ಯವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ, ಅಲ್ಪಮತಿಯಾದ ನನಗೆ ತೋರಿದ ಭಾವನನ್ನು ಪ್ರಕೃತ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿ, ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪೀಠಿಕೆಯೇ ಮುಂದೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಕೇಳಬೇಕು ? ಎಂಬ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ ಪುರಾಣಶ್ರವಣವು, ದೃಷ್ಟಿಸ್ಪಷ್ಟತ್ವವನ್ನು, ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ, ಅಥವಾ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ್ದೂ ದುಃಖ ರಹಿತ ಸುಖ ಪ್ರಾಪಕವಾದ್ದೂ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧನವೆಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಉಪನ್ಯಾಸವು ವಾಕ್ಯರೂಪವಾದದ್ದು. ವಾಕ್ಯಗಳು ಶಬ್ದರೂಪದಿಂದ ಇತರಿಗೆ ಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಿಂಬರೂಪಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೇ - ಅನುಶಾಸನಪರ್ವ-ಶ್ರೀಸನತ್ಕುಮಾರೀಯ ತತ್ವಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ “ವಿದ್ಯಾತ್ಮಶ್ರೋತ್ರಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಆಕಾಶನುಧಿದೈವತಂ | ಸರ್ವಭಾವಾಭಿಧಾನಾರ್ಥಂ ಶಬ್ದಃ ಕರ್ಮ ಸದಾ ಸ್ಫುತಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ರಿತ್ಯಾ, ಈಗ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಈ ವಾಕ್ಯರ್ಮವು, ಆಕಾಶನಾಮಕ ದಿಗ್ವೇನತೆಗಳೆಂಬ ಅಧಿವೇನತೆಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ, ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯನಾಮಕ ವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪ ನಿಮ್ಮ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪೂಜಾತ್ಮೀನ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ರೂಪಗಳೆ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೊದಲು ದೇವರು ಮಾಡಿಸಿದ್ದು.

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಪರಮಮೇಷ್ಟಿ ಗುರುಗಳಾದ ‘ಶ್ರೀಮತ್ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರು’ ಶ್ರೀ ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದರೆಂದು ಮನಗಂಡು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ನಾರದದೇವರ್ಷಿಗಳ ಪರಮ ಮಂಗಳ

ರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪದ್ಯವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಗಳೇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಶ್ರೀವಾಸರಾಜ ತೀರ್ಥಪಾದಂಗಳವರವರಿಗೆ ಅವರವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದಾಗ ತೋರಿಸಿದ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಮರಣೀಯ ಮಹಾನಂದ ಪ್ರದಾಯಕ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ ನಂತರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯಕೃತ ದೇವರ್ಷಿ ರೂಪವರ್ಣನೆ

ಘಣಿಯೊಳೊಪ್ಪುವ ತಿಲಕ | ತುಳಸೀನುಣಿಗಣಾಂಜಿತ ಕಂಠಕರದಲಿ |
 ಕ್ಷಣಿತ ವೀಣಾ ಸುಸ್ವರದಿ ಬಹುತಾಳಗತ್ತಿನಲಿ |
 ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನ ಗುಣಂಗಳ | ಕುಣಿದು ವಾಡುತ ಪರಮ ಸುಖಸಂ
 ದಣಿಯೊಳಾಡುವ ದೇವರುಷಿ ನಾರದರಿಗಭಿನಮಿಸೆ ||

ಈ ದೇವರುಷಿಗಳಾದ ನಾರದರ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹಾನುಹಿಮೆಗಳೂ, ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ಪರನೋತ್ಕೃಷ್ಟ ದೇವತೆಗಳೆಂದಲೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೂ, ಶಂಸಿತಗಳಾಗಿ, ಅಂದರೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು “ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮಿಗಳ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ” ಅನೇಕ ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪರಮ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಷರರನ್ನಾಗಿ, ಕೇವಲ ಬಾಲಕರಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಧೃವ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ತನ್ಮು ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಕೈವಲ್ಯಪದದ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಇವರ ಕರುಣಾಳುತನದ ಘನತೆಯ, ಅಪ್ರತಿಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾವು ಏನುತಾನೇ ಮನಗಂಡೇವು? ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ಶ್ರೀರುದ್ರದೇವರೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಉನ್ನತ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೆಂಬುವದನ್ನೂ, ಆಖ್ಯಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಾಗ

ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮತ್ಪುಂಡರವಾಸರಾಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜ ತೀರ್ಥಪಾದಂಗಳವರು ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ 'ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಸರನು ಮಂಗಳ ಕನ್ನಡ ಗೀತೆ ಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿ ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಕೃತ ಇವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ 'ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು' ಸಹ್ಯಾದ ಅಂಶರೆಂದೂ, ದಾಸಕೂಟದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದೆನು. ಅದಲ್ಲದೆ, ಮಹಿಮೆಗಳು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯೇ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿ. ಸ್ವಲ್ಪಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳಾದುದರಿಂದ ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ.'

“ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರೂ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರೂ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರೂ ಶ್ರೀಕನಕದಾಸರೂ ಸಮಕಾಲದವರು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ. ಪರಸ್ಪರ ಸತ್ಸಹವಾಸದಿಂದ ಆನಂದವನ್ನನ್ನಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಭೋಜನಾನಂತರ ಆಜ್ಞಾನಿಜನರೂ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ನದೀತೀರ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಮಹಾವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡದೆ ಭಗವತ್ಕೀರ್ತನಾಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಒಬ್ಬರು ನಗುತ್ತಲೂ, ಒಬ್ಬರು ಅಳುತ್ತಲೂ, ಒಬ್ಬರು ತಲೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಲೂ, ಒಬ್ಬರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಲೂ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕುರುಬನು ಇವರ ಮುಂದೆ ಕೋಲಾರಿಕೊಂಡುನಿಂತು ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕನಕದಾಸರು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತಾ ಇದ್ದವರ ಮೈಕೆ “ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು” “ಆಹಾ! ಈಗ ಕನಕ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತೋ” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ‘ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ಅದಕ್ಕೇನು ಈ ಕುರುಬನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕರೆಸಿದರಾಯಿತೆಂದರು. ಕನಕದಾಸರು ನದಿ ಆಚೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೂ ಕುರುಬಜಾತಿಯವರು. ನಂತರ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ಆ ಕುರುಬನಿಗೆ ಕನಕದಾಸರನ್ನು

ಕರೆತರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ವಾಸಸ್ತು ಬರುವತನಕ ತಾವೇ ಕುರಿಮಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ವಸ್ತಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಕುರುಬನು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕನಕನು ಕುರುಬನಿಗೆ ಬೋ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು ಕನಕನನ್ನು ಕರೆತಂದರೆ ಏನು ಕೊಡುವಿರೆಂದು ಕೇಳು ಅವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ನೀನು ಕೇಳಿದನ್ನು ಕೊಡು ತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ನಂತರ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಕುರುಬನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾತು ಪಡೆದು ಕನಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಕನಕನು ಕುರುಬನಿಗೆ “ಗುರುಗಳು ನಗೋದು ಅಳೋದು’ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡಿಸ್ವಾಮಿ’ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ ಕುರುಬನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು ಇದು ಕನಕನ ಕೆಲಸ, ವಳ್ಳೆಯದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಹೋಗು ಎಂದರು. ವರಪಡೆದ ಆ ಕುರುಬನೇ “ಸಹ್ಯಾದ” ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಕುರುಬ ನಾಗಿದ್ದ “ಶ್ರೀ ಸಹ್ಯಾದರಾಯರು” ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನಾಥದಾಸರಾಯರಾಗಿ ಅನತರಿಸಿ ದರೆನ್ನುವುದೂ ಉಂಟು. ಅತಿಮನೋಹರ, ಪರಮಮಂಗಳಪದ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲವೆ ‘ಶ್ರೀಮಧ್ವರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ’ವೆಂಬ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಉಪಾ ಸನಾರೂಪ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪಾರಾಯಣ ಮನನಾದಿಗಳಿಂದ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಗವದ್ಭಾಷಾನಂದಾದಿ ಗಳು, ಭಕ್ತಶಿಶುವನ್ನು ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬೋಕೋಪಕಾರಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೆಂದೂ, ತಿಳಿಸದೆ, ತಿಷ್ಠ ಸಮೇತರಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆಂದೂ ‘ಸುಧಾ’ ಪಾಠವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಗುರುಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ಇವರು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ’ರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ‘ನಾಳೆ ಈ ದಾಸರು ಬಂದರೆ, ಭಳಿಗಾಲ, ಒಂದೊಂದು ಕಂಬಳಿ, ಐದು ರೂಪಾ ಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತೆ. ನಂತರ ದಾಸರಾಯರು, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ, ಅನೇಕ ಕಡೆ ದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ವಿಚಾರ, ಪೂರ್ಣೈಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಪೂರ್ಣೈಯ್ಯನವರ ಗುರುಗಳಿಗೆ 'ಸುಧಾ' ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು ಮರೆತುಹೋಗಿ, ಪೂರ್ಣೈಯ್ಯನವರ ಮನೆಯನು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ಬಿಟ್ಟ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಪಾಠ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ಪೂರ್ಣೈಯ್ಯನವರು ಜನರಿಂದ ದಾಸರ ಆಗಮನ ಕೇಳಿ, ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ದಾಸರು 'ಏಕೆ, ಸುಧಾಪಾಠ ಇವತ್ತು ಇಲ್ಲ? ಇವತ್ತೂ ನಡೆಯಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಗುರುಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಗುರುಗಳಿಗೆ, ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು, ಆಗ ದಾಸರು 'ನಾನು ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಈ ಭಾಗ ಪಾಠ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಂತರವೇ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ನಂತರ ದಾಸರಿಗೆ, ಪೂರ್ಣೈಯ್ಯನವರು ಶಾಲು ಜೋಡಿಗಳನ್ನೂ, ತಟ್ಟೆ ತುಂಬ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ತಂದಿಟ್ಟಾಗ, ದಾಸರು "ನಾವೇನು! ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನು!" ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ್ದು ಒಂದೊಂದು ಕಂಬಳಿ, ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಎಂದರಂತೆ. ಪೂರ್ಣೈಯ್ಯನವರು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಹೊಂದಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯರಾದರಂತೆ! ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹಿಮೆಗಳು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರದು.

ಇವರ ಗುರುಗಳು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರು. ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಪರಮಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರು. ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸುವ ಅನೇಕ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನ, ನರ್ತನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪದ, ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಹರಿಕಥಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಅನೇಕರು ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಆನಂದಪರವಶರಾಗಿರುವ ದೃಶ್ಯವು, ಅನೇಕರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾದದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತೆ. ಇವರ ಒಂದೇ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ 'ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ'

ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಸುಧಾದಿ ಪಾಠಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಏರಿ ನೈಭವಪಡುತ್ತಿದ್ದವರು. ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಸಂಬಂಧಿಗಳಂತೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ, ವೃತ್ತಿ, ಮಹಿಮೆಗಳಿಂದಲೂ, ರಚಿಸಿದ ಅಸದೃಶ ಮಹಿಮಾಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದಲೂ ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳ ಪ್ರಚಾರದಿಂದಲೂ ಜನರಿಂದ ಭೃಗ್ವಂಶರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದವರು. ಈ ವಿಜಯರಾಯರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣ, ಪಂಡಿತರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ದಾಸರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ವಿಜಯರಾಯರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಂದಿಸಿ, ಅಲ್ಪೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಕ್ಷಯರೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನರಳುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಸಂಸ್ಕಾರಬಲದಿಂದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮರೆಹೊಗಳಲು, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರನ್ನು ಶರಣುಹೊಕ್ಕು ಅವರ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬೇಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪ್ತರಾದರು. ಕಷ್ಟದಿಂದ ವಿಜಯರಾಯರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಇವರುಹೊರಟಾಗ, ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರೇತಾನೇ ಇವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನೀವು ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರನ್ನು ಶರಣುಹೋಗಿ, ಅವರು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಲ್ಲಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಇವರು ಬಂದಾಗ, ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಎರಡು ಜೋಳದ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿಸಿ, ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಾನಂತರ “ಎನ್ನ ಬಿನ್ನ ಪಕೇಳೋ | ಧನ್ಯಂತ್ರಿ ದಯಮಾಡೋ | ಸಣ್ಣವನು ಇನ ಕೇವಲ” ಎಂಬ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕನ್ನಡ ದೇವರ ನಾಮರೂಪಧನ್ಯಂತರಿಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ೪೦ ವರುಷ ಆಯಸ್ಸು ತುಂಬಿ, ಅದನ್ನು ಇವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಶಕ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಇವರ ಕ್ಷಯರೋಗ ನಿವಾರಿಸಿ, ನಂತರ ಇವರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗಿ “ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ”ನೆಂಬ ಅಂಕಿತವು, ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಇವರ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತಾನೆ ನಿಲ್ಲುವ ವಿಚಿತ್ರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇವರ ಮೇಲಿನ ಕರುಣದಿಂದ, ಇವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳು ಭಗವತ್ಪ್ರಪಾಪಾತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಾಯರದಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು, ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಹಸ್ರ ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪ, ಗುಣ, ಕ್ರಿಯಾ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನೆಗಳೂ, ಸದಾಚಾರ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಆಚಮನ ಕ್ರಮಾದಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಅರ್ಚನ, ಉಪಾಸನಾ, ಭೋಜನಕ್ರಮ, ಪಂಚಭೇದ ತಾರತಮ್ಯ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕ್ರಮ, ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನ, ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳು, ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳು, ಅಪರೋಕ್ಷ, ಅಪರೋಕ್ಷ ತಾರತಮ್ಯ, ತತ್ತ್ವ ವಿವರಗಳು, ನದ್ಯಾದಿಕ್ಷೇತ್ರಮಹಿಮಾ, ಅಂತರ್ಗತ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು, ಚಿಂತನಾಕ್ರಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಖರ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಅವರು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನಂತರ, ನೋಡಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಆನಂದವೆಂಬುದು ಏನೆಂದು, ಅವರ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯವಾಗುವುದೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಪದಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ಇವೆ, ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಮೋಕ್ಷ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು ನನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಮತ್ಪುರಂದರದಾಸರ' ಮೂಲ ರೂಪರಾದ ಶ್ರೀ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರ, ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ "ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀ ಸಂದರ್ಶನ" "ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಗತ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂದರ್ಶನ"ಗಳು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತ ಮೋಕ್ಷಸರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಸಂಕೋಚವಾಗಿ, ಎರಡು ಆಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು, ಮೂಲಗ್ರಂಥವು ಬಹಳ ಹೊಡ್ಡದಾದ್ದರಿಂದ ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ:—

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು "ಶ್ರೀದೇವರ್ಷಿ ನಾರದ ಅಂಶರೆಂದು" ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ, ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ದಾಸರು, ಮಾಡಿರುವ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಸ್ತೋತ್ರ ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಜ್ಜನರು, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ವಾಕ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರದಾಂಶರೆಂದು ಭಾವಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಶಯ:—

ಅ) “ಗುರು ಪುರಂದರದಾಸರೇ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಸರಸಿಜ ನಂಬಿದೆ ||ಪ||

“ಮಾರಜನಕನ ಸನ್ನಿಧಿ:ನದಿ | ಸ:ರಗಾನವ ಮಾಡುವ ||

ನಾರದರೆ ಈ ರೂಪದಿಂದಲಿ ತೋರಿ ದರ್ಶನತೋರಿದಿ ” ||೧||

ಆ) ಬಂದದುರಿತ ವಿನಾಶನ ||ಪ||

ವರ ಪಡೆದು ನಾರದರು ಇರುತಿರಲು ತಾವಿತ್ತು | ಬರಲು ಕಲಿ ಘೋರತನವು
ಕಾಲಾಂತರಕೆ || ಸಿರಿವರನದಯದಿಂದ ಜನಿತರಾದರು ಪುರಂದರವೆಂಬ ನಗರಿ
ಯಲಿ || ಎಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಲನೇ ಪದ್ಯ ಹೀಗಿರುತ್ತೆ—

ಅನಂದ ವಚನಗಳೆಲ್ಲ ವೇದಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅವನಿಯೊಳು ತುಂಬಿದವು
ಒಂದರೇ ಗ್ರಹಿಸಿದರ | ಭವರೋಗ ಭಸಿತಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬಂಥ ಭುವನ
ನಿಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಳಗಿ || ಪವನ ಮತ ವಿಧಿಮ ಪರಿಪೂರ್ಣದಾಚಾರದಲಿ |
ತವಕದಿಂದಲಿ ಹರಿಯ ಪಾದವನೆ ಪಡಕೊಂಡು | ಜವನಪುರ ದಾಟಿ ಜನ
ತಪ ಸತ್ಯಲೋಕದಲಿ | ನವರೂಪಿನಲಿ ಇಪ್ಪರು ” ಎಂದು ಫಲವನ್ನು, ಶ್ರೀ
ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಗ್ರಹಿಸಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಓದಿ ತಿಳಿದು
ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವರು. ದಾಸರಾಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ವ್ಯಾಸರಾಜರು “ಶ್ರೀ ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್ತೆಂದು” ಹೇಳಿ, ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ, ಶ್ರೀ
ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಗೌರವಿಸಿರು
ವರು. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರಾಯರು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ
ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಮ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರು
ವರೆಂದು, ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಸ್ತೋತ್ರ ಒಂದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತೆ.
ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಷ್ಟು ಸುಜ್ಞಾನ ಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯ ಜೀವರ
ಅಭಾವದಿಂದ, ನಮಗೆ ಈಗ ಅವುಗಳು ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ
ದೊರಕದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ, ನಾರದರು ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅಜ್ಞಪ್ತರಾಗಿ,
ಜ್ಞಾನ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರು.
ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮಿಗಳ, ಒಂದು ಭಾಗ

ದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಸ್ವಾನಂದ ಅಥವಾ ಹರಿವಂಶ ಪುರಾಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ನಾರದರು, ಪೂರ್ವಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಥರೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಮಣೀಯರಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪದಿಂದ ದಾಸೀಪುತ್ರರಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ಸಹವಾಸ, ಸಜ್ಜನರ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಭೋಜನ, ಉಪದೇಶ ದಿಂದ ಬಾಲತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಮೃತಳಾಗಲು, ನಂತರ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿ, ಸಜ್ಜನರ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಕಾರ ನದ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಭಗವದ್ವರ್ತನನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾ ಈ ಬಾಲಕನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಧ್ಯಾನಿಸಲು, ಆಗ ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಈಗ ಆಗಿರುವ ಭಗವದ್ವರ್ತನದ ಫಲವಾಗಿ ಮುಂದೆ, ಅಂದರೆ ಈ ಮನುಕಲ್ಪ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಿಯೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ, ಇವರಿಗೆ ನಾರದರ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನಾರದರ ಪೂರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತ. ಪ್ರಕೃತ, ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದರ ಅಸಂಖ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ, ದರ್ಶನಾದಿ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವವುಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾರದರಿಗೆ, ಉಂಟಾದ ಎರಡು ಭಗವದ್ವರ್ತನ ವಿಶೇಷಗಳು, ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದದ್ದು, ಬಹುರಮಣೀಯವೂ, ಪುಣ್ಯಶ್ರವಣೀಯವೂ ಅದವುಗಳೆಂದೂ, ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ ಅಚಿಂತ್ಯ ಅವಿಭಾವರೂಪ ಸಂದರ್ಶನಗಳ ವಿನರಣೆ ಇಂದ ಕೂಡಿರುವುದಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ, ಎರಡು ಆಖ್ಯಾನಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ:—

ಒಂದು ದಿನ ನಾರದರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಧ್ಯಾನಪರರಾಗಿದ್ದರು. ನಾರದರು ಬ್ರಹ್ಮ

ದೇವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೃಪಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ನಾರದರು ತತ್ವೇನ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಾರದರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸನತ್ಕುಮಾರರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಾವು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಭಗವತ್ತತ್ವವನ್ನು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸನತ್ಕುಮಾರರಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದರು ಹೋಗಿ ಭಗವತ್ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಭಗವತ್ತತ್ವವು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೂ. ಸ್ವತಃ ತಪೋಬಲವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಆ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಮೇರು ಉತ್ತರ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ ನಿವಾಸಿಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೊಂದಿ, ನಂತರ ಸ್ಥಿರ ಸಮುದ್ರಗತ ಪರಪೂತ್ರನ ಮಹಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ, ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಭಗವದ್ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವದಿಂದ ಸ್ವಯೋಗ್ಯ ಭಗವತ್ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಮುಂಚೆ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು, ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಮ್ಯ ಸರೋವರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲ. ನಾರದರು ಸರೋವರವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಬಿಳಿ, ನೀಲ, ಬಂಗಾರ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳು ಅರಳಿ, ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳ ಸೌರಭಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಬೀರಿ, ಬಹುಮನಃ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ನನದ ಮಧ್ಯೆ ಆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಅನೇಕವಾಗಿ ಕುಯ್ಯುತ್ತಲೂ, ಕೆಲವು ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮಾರು ೧೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಅದ್ಭುತರೂಪ, ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ, ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಾಭರಣ ಉಜ್ವಲ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದರು ಬೆರಗಾದರು. ನಂತರ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ದೇವಿ, ಈ ಅಗಮ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ

ವಾಗಿಯೂ, ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಯಾರಮ್ಮಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಕನ್ಯೆಯು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾರದರ ಕಡೆ ಒಂದು ಸಲ ತಿರುಗಿನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಕನ್ಯೆಯ ಆ ಮಂದ-ಹಾಸದಿಂದ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿತು. ಉದಯಾರ್ಕ ಸಹಸ್ರಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳ ಆ ಬೆಳಕು ತಕ್ಷಣ, ಅದೇ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಅದ್ಭುತ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಕ್ಷಣ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಯಿತು. ನಂತರ ಕನ್ಯೆಯು ಪುನಃ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಕಮಲಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದರು 'ದೇವಿ ನೀನು ಯಾರು?' ಎಂದು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ದೇವಿಯು ಪುನಃ ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕಾಗ, ಆ ನಗುವಿನಿಂದ ಭಂಗಾರ ವರ್ಣವುಳ್ಳ ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರು ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಆಗತಕ್ಕ ಪ್ರಕಾಶವು ದಿಕ್ಕನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿ ಅದು ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತ, ಸಹಸ್ರ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಬಾಲಕ ನಾಗಿ ನಾರದರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ ಏರಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶಗಳಾದ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಣಿಗಳು, ನೋಡಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಬಾಲಕನೂ ಕನ್ಯೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಕನ್ಯೆಯು ಪುನಃ ಮಾತನಾಡದೇ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರಲು. ನಾರದರು ಪುನಃ ಕೇಳಿದರು. ಮೂರನೆಯಸಲ ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಸಹಸ್ರ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತ ಬಾಲಕನು- ಕನ್ಯೆಯ ನಗುವಿನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮ-ಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ನಾಲ್ಕನೆಯಸಲ ನೀಲವರ್ಣ ಸಹಸ್ರ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಬಾಲಕನು ಕನ್ಯೆಯ ನಗುವಿನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಪುನಃ ನಾರದರು ಐದನೇಸಲ 'ದೇವಿ, ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ಮಂದಹಾಸಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದ ಆ ಮಹಾಪುರಷರಾರು? ಎರಡನೆಯಸಲ ಬಂದ ಪುರುಷನ ತಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಸದೃಶ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಮಣಿಗಳು ಎಂತಹವು? ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ

ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಆ ಕಸ್ಯೆಯು, ಎಲೈ ನಾರದನೆ ನನ್ನನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಭವಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಬಾಲಕರೂಪಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸುಮಾಧರ್ವಣ ವೇದಪುರುಷರೆಂಬ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು. ಎರಡನೆಯದಾದ ಯಜುರ್ವೇದ ಪುರುಷನ ತಿರಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ನೀನು ನೋಡಿದ ಮಣಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬಹು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನಿನ್ನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪುನಃ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನೀನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನಳಾದಳು. ಯಾವ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ ಪುರುಷಾಕಾರವಾಗಿ, ತಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪಡೆಯುವನೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯರ ಮಂದಹಾಸನೋಟಮಾತ್ರದ ಈದೃಶ್ಯಗಳು ಶ್ರೀ ನಾರದರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಕಥಾಭಾಗವು ಮಹಾಪುಣ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ- ಆನಂದ ಪ್ರದವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯರ ಈ ಪ್ರಭಾವವು ಆಗಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಮಗೆ ಅತಿಶಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದೈಶ್ವರ್ಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ನಂತರ ನಾರದರು ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಾನಂದ ಚಕಿತರಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಧ್ಯಾನಪರರಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಹಸ್ರದಿವ್ಯವರುಷಕಾಲ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಏಕಪಾದದಿಂದನಿಂತು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಈ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚಿ ಅಶರೀರವಾಣಿಯಿಂದ 'ವತ್ಸ ನಾರದ ನೀನು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೊದಲು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳಾದ ಮಹಾಪುರುಷ-ರನ್ನೂ ನಂತರ ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನಲಾಭವನ್ನೂ ಹೊಂದುವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಂತರ ನಾರದರು ತಪಸ್ಸುಮಾಪ್ತಮಾಡಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಉತ್ತರಭಾಗಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪವಿರುವ ಸ್ಥಳ. ಅಗ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ನಾರದರು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಕ್ಷಣವೇ ಸಹಸ್ರ ಚಂದ್ರ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಸ್ವಚ್ಛಧವಳಾಂಗರಾದ ಅನೇಕ ಪುರುಷರು ನಾರದರಿಗೆ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದಲೇ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಶಿರದಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಿ “ ಓಂ ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಪೂರ್ಣಾನಂದ ವಿಗ್ರಹ | ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ಹೃಷೀಕೇಶ ಮಹಾಪುರುಷ ಪೂರ್ವಜ || ” ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮೊದಲು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ನಾರದರೂ ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನೋಡಲು ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವೊಂದು ಕಂಡು ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ನಂತರ ಆ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬಂದಂಥ ನಾರದರಿಗೆ ಆಸನ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾಚಮನಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪಾಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾರದರೂ ಆ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ನಂತರ ಆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪನಿವಾಸಿಗಳು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದರು. ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ದರ್ಶನ ಕೊಡದೆ ಇದುದರಿಂದ ನಾರದರು ತಾವು ನಿಂತಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾದ ದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ಮಹಾನರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ರಹಸ್ಯ ನಾನುಗಳ ಸ್ಮರಣರೂಪ ಸ್ತೋತ್ರ ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಈ ಗುಪ್ತನಾಮಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೂ, ಶ್ರವಣವೂ ಮಹಾಯಶಃಪ್ರದಗಳಾದುದರಿಂದ ಗುಪ್ತನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲಗ್ರಂಥದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾರದ ಉವಾಚ:— ಓಂ ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ನಿರ್ಗುಣ ಲೋಕ- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕೇಶ್ವರಾಕ್ಷ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಅನಂತ ಪುರುಷ ಮಹಾಪುರುಷ ಪುರು- ಷೋತ್ತಮ | ತ್ರಿಗುಣ ಪ್ರಧಾನ ಅಮೃತ ಅಮೃತಾಖ್ಯ ಅನಂತಾಖ್ಯ ವೈಷ್ಣೋಮ ಜಗತ್ಪತೇ ಮನಸ್ಪತೇ ದಿವಸ್ಪತೇ ಪ್ರಜಾಪತೇ ವನಸ್ಪತೇ ಉರ್ಜಸ್ಪತೇ ವಾಚಸ್ಪತೇ ದಿಕ್ಪತೇ ಆಭಾಸುರ ಮಹಾಭಾಸುರ ಸಪ್ತಮಹಾಸ್ವರ | ಯಾನ್ಯು ಮಹಾಯಾನ್ಯು ಸಂಜ್ಞಾ ಸಂಜ್ಞಾ ಯಜ್ಞ ಮಹಾಯಜ್ಞ ಅಸಂಯಜ್ಞ ಯಜ್ಞ ಸಂಭವ ಯಜ್ಞ ಹೃದಯ ಯಜ್ಞ ಸ್ತುತ ಪಜ್ಜಯಜ್ಞ ಪಾಂಚರಾತ್ರಿಕ ವೈಕುಂಠ ಅಪರಾಜಿತ ಪರಸ್ವಾಮಿ ಹಂಸ ಪರಮಹಂಸ ಮಹಾಹಂಸ ಪರಮಜ್ಞೇಯ ಪರಮಯಾಜ್ಞಿಕ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ ಅಮೃತೇಶಯ ಹಿರ- ಣ್ಮೇಶಯ ವೇದೇಶಯ ದೇವೇಶಯ ಕುಶೇಶಯ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಯ

ಗುಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಗುಣವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನಾನು ಗುಣಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಲ್ಪಡದವನಾಗಿರುವೆನು. ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಅಪ್ಪು, ಪೃಥ್ವಿಗಳೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ಶರೀರಗಳು ಸರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪದಿಂದ ಜೀವನಾನುಕನಾಗಿ, ಜೀವೋತ್ತಮನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಾಯುದೇವರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ಜೀವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ನಾನು, ನನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರೂಪರಾಗಿ 'ಜೀವ' ರೆಂದು ಕರೆಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನು. ಅಂತರಾತ್ಮನು. ನಾನೇ ಕರ್ತಾ, ಕಾರ್ಯ, ಕಾರಣರೂಪನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ನಾನು ಸಾಕ್ಷೀನಾಮಕನು. ನನ್ನನ್ನು ಅನಂತ ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು, ಅನಂತ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೇ ಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನನ್ನ ಮಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂಬ ಹೆಸರು. ನನ್ನ ಹಣೆಯಿಂದ ಕ್ರೋಧರೂಪದಿಂದ ರುದ್ರನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಏಕಾದಶ ಋದ್ರಗುಣಗಳನ್ನು ನೀನು ನನ್ನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು- ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರನ್ನು ನೋಡು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳನ್ನು ನೋಡು. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಸತ್ಯದಸುರೆಂಬ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡು. ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ವೇದ, ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಅಮೃತಗಳನ್ನೂ ನಾನಾ ಓಷಧಿಗಳನ್ನೂ, ತಪಸ್ಸು, ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧಯಮಗಳನ್ನೂ ನೋಡು. ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಪೂರ್ಣಳಾದ, ಶ್ರೀಭೂದುರ್ಗಾರೂಪಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ ನೋಡು. ವೇದಮಾತೆಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು. ನಾನೇ ದೇವಸಿತ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ನಾನು ಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪಶ್ಚಿಮ ಉತ್ತರಭಾಗಗಳಿಂದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಕ್ತರು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವೇದೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವ್ಯಕವ್ಯವ್ರವ್ಯಗಳ ಸಾರವನ್ನು ನಾನೇ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಲ್ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಲೋಕಾಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು

ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೆಲವು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪಿತೃಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಇತರ ನಾನಾ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ ನೀನು ಉಪಾಸ್ಯನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ಮುಂದೆ ನಾನುಕೂಡ ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಾಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ ಅವತರಿಸಬೇಕೆಂದ ನನ್ನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯೋ ಆ ರೀತಿ ನಿನ್ನ ಮಗನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ವರ್ತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವರಕ್ಕೆ ಸದೃಶವರಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ, ಋದ್ರ, ಇಂದ್ರದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗ್ಗೆಗೆ ಸೇರಲು ಪ್ರತಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಾನೂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಪರಮನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅನಿರುದ್ಧ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣ ನಾರಾಯಣೋದ್ಭೂತ ಅನಂತರೂಪಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನೂ, ನನ್ನ ಈ ರೂಪವನ್ನೂ ಧನ್ಯನಾದ ನೀನು ದರ್ಶನಮಾಡಿರುವೆ. ಈ ರೂಪವನ್ನೇ ನೀನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರು ಎಂದನು. ನಂತರ ನಾರದರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾಪ್ರಳಯಾನಂತರ, ನಿನಗಿರತಕ್ಕ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಎಲೈ ನಾರದನೆ, ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಪಾದ ನನ್ನ ಈ ದರ್ಶನವು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದದ್ದು. ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಈ ರೂಪಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಈ ನಾರದರ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಗತ ಪರಮಾತ್ಮ ದರ್ಶನ ಚಕ್ರಿಯು ಸುಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಮುಕ್ತಿಪ್ರದವು. ಇಂತಹ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನಶ್ರವಣ

ದಿಂದ, ಗುರ್ವಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸನ್ಮಂಗಳ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳೂ, ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ವಿಷಯಗಳೂ, ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ: “ಲೋಕವಾರ್ತೆ ಇದಲ್ಲ ಪರಲೋಕೈಕನಾಥನ ವಾರ್ತೆ”ಗಳು. ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಗಾನರೂಪ ಪದಸುಳಾದಿಗಳು “ಯುಕ್ತಿನಾತುಗಳಲ್ಲ ಶೃತಿಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತನಾತುಗಳಿವು ವಿಚಾರಿಸೆ | ಮುಕ್ತಿಗಿವು ಸೋಪಾನವೆನಿಸವು ಪ್ರತಿಪ್ರತಿಪದವು || ಭಕ್ತಿ-ಪೂರ್ವಕ ಪರಿಸುವರಿಗೆ | ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊಡುವ ಸ್ವರೂಪ ಸುಖ ಪ್ರವಿ- | ವಿಕ್ತರನು ಮಾಡುವನು ಭವಭಯದಿಂದ ಬಹುರೂಪ ||” ಎಂದೂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಭಾಗಸಂಧಿ ೩೧ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಈ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ “ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ” ವಾಕ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯ, ಶ್ರೀ ನಾದಿರಾಜ ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮರುಗಳೂ, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸ, ವಿಜಯದಾಸರಾಯಾದಿ ದಾಸರಾಯರುಗಳ ಸತ್ಸಂತತಿ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿನರ್ಥರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪದ, ಪದ್ಯ, ಸುಳಾದಿ ಮೊದಲಾದ ಕನ್ನಡವಾಕ್ಯಗಳು, ಲೋಕವಾರ್ತೆಗಳಲ್ಲ. ಶೃತಿಸ್ಮೃತಿಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪಗಳಾದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, ಐಹಿಕ ಪಾರತ್ರಿಕಸುಖಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವ ಮಾತುಗಳು ಇವು. ದುಃಖಮಿಶ್ರಣವಿಲ್ಲದ ಸುಖಾನುಭವವೆಂಬ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಹೋಗುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಇವಾಗಿವೆ. ದಾಸರಾಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಬಹುರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆದು ಸ್ವರೂಪ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಂಸಾರದಿಂದಂಟಾಗುವ ಸಕಲ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದೆ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಎರಡೇ. ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುವುದು, ಎರಡನೆಯದು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೆ

ಹೊಂದುವದು. ಇವುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಶ್ರವಣಮನನಜನ್ಯ-
ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

“ತಪಸಾ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸ್ವರ್ಗಃ ತಪಸಾ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಯಶಃ
ಆಯುಃಪ್ರಕರ್ಷೋ ಭೋಗಾಶ್ಚ ಲಭ್ಯಂತೇ ತಪಸಾ ವಿಭೋ ೧

“ಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಾರೋಗ್ಯಂ ರೂಪಂ ಸಂಪತ್ತಥೈವ ಚ
ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಚೈವ ತಪಸಾ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಭರತರ್ಷಭ ೨

“ಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತಪಸಾ ಮಾನಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ
ಉಪಭೋಗಾಂಸ್ತು ದಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಜೀವಿತಂ” ೩

ಎಂದರೆ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವೂ, ಯಶಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿ, ಉತ್ಸಾಹ, ನಾನಾವಿಧ ಭೋಗಗಳೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಆರೋಗ್ಯ, ರೂಪ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವವು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದ್ರವ್ಯವು ಅಂದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ್ರತದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನದಿಂದ ಉಪಭೋಗಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮ-
ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಸಕಲ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಭಾರತ ಅನುಶಾಸನಿಕಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭೀಷ್ಮರು, ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯಗಳು—ಇಂತಹ ತಪಸ್ಸು ಮೂರು ವಿಧ. ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು. ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದು, ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು, ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು, ಕದಿಯದೆ ಇರುವುದು, ಮುಂತಾದ್ದೂ, ಆಸನ, ಜಪ, ಅರ್ಚನಾದಿಗಳೂ ದೇಹದಿಂದ ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸುಗಳು. ಪುರಾಣಶ್ರವಣ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ, ಚಿಂತನೆ, ಧ್ಯಾನ, ಸತ್ಯ, ಶಮ, ದಮ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದೇಹದಿಂದ ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸುಗಳು. ವೇದ ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸುಸ್ವರದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು, ದುಷ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡದಿರುವುದು, ವಾಙ್ಮಯಮ, ಇವುಗಳು ಮಾತಿನ ತಪಸ್ಸುಗಳು. ಈ ಮೂರು ವಿಧ ತಪಸ್ಸುಗಳೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಪುರಾಣಶ್ರವಣ”ದಿಂದಲೂ,

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು “ನಾರಾಯಣನೆಂದು ಅಜಮಿಳ ಕೈವಲ್ಯ
 ಸೇರಿದನೆಂಬುದ ಕೇಳಿ ಅರಿಯಿರೆ || ನಾರಾಯಣಾ ಎನ್ನಿರೋ ಶ್ರೀ ನರಹರಿ-
 ನಾರಾಯಣಾ ಎನ್ನಿರೋ || ಕಾವಿಗೆ ಪೋಗಲ್ಯಾತಕೇ ಕಾವಡಿ ಪೊತ್ತು
 ಬಲ್ಯೊತ್ತು ತಿರುಗಲ್ಯಾತಕೇ || ವಾಸುದೇವನನಾಮ ವಲಿಬೊಮ್ಮ ನೆನೆದರೆ
 ಕೊಪೆಂಬುದು ಲವಲೇಪಮಾತ್ರವು ಇಲ್ಲಿ || ೧ || ದಿಟ್ಟಧೃವರಾಯನಿಗೆ
 ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿದ ಮಂತ್ರ || ಇತ್ಯಾಡಿ ಪದಗಳಿಂದ ಭಾಗವತ, ಅಜಮಿಳೋಪಾ-
 ಖ್ಯಾನ, ಧೃವೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಧೃವರಾಯರು “ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಷ್ಟಪ್ಪ-
 ಜಪಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಲೀಯನಾಮಕ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನನ್ನೇ
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ :—

ಶ್ರೀ ಸಿಜಯದಾಸರು, “ಪ್ರತಿಪಾನ್ನ ಸೌರಾಣ ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣ |
 ಇತಿಹಾಸ ಪಂಚರಾತ್ರನಿಗಮದಿಂದ || ಸ್ತುತಿಪ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ-
 ಕೊಂಡು | ಪ್ರತಿವಿಸದಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಲಿದು | ಅತಿಪಯವ ಕೊಡುವೆ

ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಪದಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಗಾನನರ್ತನಗಳಿಂದ
 ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ-
 ರಾಯರು, “ ಸಂತತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ ಕೇಳದವ ಜಡಮತಿ ಬಧಿರ ಕಾಣೋ
 ಎಂದೆಂದಿಗು || ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ಕಾಣದವ ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡನೋ |
 ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನರಹರಿಯ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡದವನೆ ಕೈಮುರಿದವನೋ |
 ಸಿರಿವರನ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂತೆಂದು ಕುಣಿಯದವನೆ ಕುಂಟನೋ ||
 ನರಹರಿಚರಣೋದಕ ಧರಿಸದ ಶಿರ ನಾಯುಂಡ ಹೆಂಚು ಕಣೋ | ಸಿರಿವರ-
 ಗರ್ವಿಸದಲಿ ಮಾಡಿದ ಊಟ, ಸೂಕರಭೋಜನವೋ || ಎಂದೆಂದಿಗು...”
 ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಂದ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧ, ೯ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ,
 ೫೦ನೇ ಪೀಠಿಕ “ ತತ್ಕೇ ಮನೋ ದರ್ಶನೇ ದೃಗಪಿ ಸ್ತುತಾ ಜ ವಾಕ್
 ಕವೇದಿ ಹ್ಯಪಿ ಕರೌ ಪ್ರವಣಂ ಕಥಾಯಾಂ || ಸಂಸೇವಯಾ ತ್ವಯಿ
 ಏನೇತಿ ಪಡಂಗಯಾ ಕಿಂ ಭಕ್ತಿಂ ಜನಃ ಪರಮಹಂಸ ಗತೌ ಲಭೇತ || ”
 ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ದೇವರನಾಮರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಲೇಸಾಗಿ ವಿಘ್ನ-| ತತಿಗಳೊಳಿರ್ಪೆ ಎಂದು ನಿಗಮತತಿ ಸಾರಿ ಬೆರಗಾಗುವೆ | ಪತಿತಪಾಪನ ನೋಡನ ಚೆನ್ನಾ || ” ಎಂದು ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳ, ಅಷ್ಟಾದಶ ಪು ರಾ ಣ ಗಳು, ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮ, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದಾ ಕೇಳಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯಕವಾದ ಮಹಾ ಸುಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಈ ವಿಧ ಸುಲಭತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರು, “ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಲಿಲ್ಲ | ಜಪ ಹೋಮಾದಿಗಳ ಸರಕು ಇಲ್ಲ || ಮಾಧವನ ಗುಣ ಹೊಗಳಿ ಹಿಗ್ಗಿದವನಲ್ಲ | ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರವ್ರತಗಳಿಲ್ಲ || ೧ || ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳಿಲ್ಲ | ಹರಿಯ ಲಾಂಛನ ವಿಲ್ಲ | ಪದ್ಮತುಳಸಿಯ ಸರಗಳಿಲ್ಲ | ಸದ್ಭರ್ಮಪಥವೆತ್ತ ವಿಷಯಾಂಧಕೂಪ ದೊಳು ಬಿದ್ದು ನೆರಳುವಾ ಮತಿ ಎತ್ತ || ೨ || ಉಕ್ತಿ ಹರಿಯನು ಹೊಗಳಿ ಅವನ ಪಾದದಿ ಹೊರಳಿ | ಶುಷ್ಕತರ್ಕಗಳಮೇಲುಗುಳೇ || ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ-ಗಳಿರಲಪಮೃತ್ಯುಪಥದಿಂ ಮರಳಿ | ಮುಕ್ತಿಲಲನೆಯನು ಸೇರಿರೋ || ೩ || ಒಂಭತ್ತು ಭಿದ್ರ ಉಳ್ಳ ಮಡಿಕೆಯಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಉದಕ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ | ನಂಬಿ-ಕೊಂಡಿರಬೇಡಿ | ಶಿರಿಹಯವದನನ ಪದಾಂಬುಜನ ಭಜಿಸಿರೋ || ” ಎಂದು ವೇದ, ಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸಾರವನ್ನೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರು, “ ಹೇ! ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕರ್ತಾ ಗೋವಿಂದ! ಉದರದಿ ಲೋಕ | ಲಘುವಾಗಿ ಧರಿಸಿದೆಯೊ ಮುಕುಂದ || ಭಕ್ತರ ಮನಕೆ ರುಗರುಗಿಸುತ್ತ ಹೊಳೆವಾನಂದ || ನಿಗಮಾನಲೆಯಿಂದ || ಅಗಣಿತ ಮುನಿಗಣ ನಗಮೃಗಖಗತಿ | ಗಗನಮಣ್ಯಾದ್ಯರು ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆ | ನಗೆಯುಗಲೀ ಮುಂದೆ ಚಿಗಿಚಿಗಿದಾಡಲು | ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಮಹೋರಗ-ಗಿರಿವಾಸನೆ || ಬಾರಯ್ಯ ಬಾ ಬಾ ಭಕ್ತರ ಪ್ರಿಯ || ” ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿ ಕತ್ತೃತ್ವವನ್ನೂ, ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನೂ, ಸುಲಭ ಪ್ರಸನ್ನತ್ವವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ, ‘ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು chapter 233

ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು, ದೇವರು ಎಂಥವನೆಂದರೆ,
 “ ಸುಲಭರೋಳಗತಿಸುಲಭ | ಚಿಲುವರೋಳಗತಿಚಿಲುವ | ವಲಿವ ಮನಬಂದ
 ತೆರದಿ || ಕುಲಶೀಲಗುಣಕರ್ಮವೆಣಿಸನರಿದೀ | ಭಕ್ತುತಿಯಲಿ | ಫಲವ
 ಕೊಡೆ ತಾ ತನಕದೀ ಶಬರಿ ಎಂಬಲನುಂಡ ಕರುಣಶರಧೀ | ಮರೆದೀ || ೧ ||

ಎಂದು, ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಹಾಸುಲಭವಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ
 ಭಕ್ತಿಮಾಡೋಣದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ. “ ಪುರುಷರ ಮೋಹಿಸುವ ನವಸುಂದರ-
 ರೂಪ” ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ, ಸೌಂದರ್ಯಸಾರರೂಪ— ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-
 ದೇವಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸದಾ ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಹ ಸರ್ವಾವಯವಸುಂದರ-
 ರೂಪ. ಇವನು, ಭಕ್ತಿಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ದುರ್ಗುಣ, ಹೀನಜಾತಿ,
 ದುಷ್ಟಾಚಾರ, ವೇದವಿರುದ್ಧ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು
 ಕ್ಷಮಿಸತಕ್ಕವ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬೇಡರಜಾತಿಯವಳಾದ ಶಬರಿ, ತಾನು ವಾಸನೆ
 ನೋಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು, ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆಂದು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಫಲಗಳನ್ನು
 ಶ್ರೀರಾಮರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಿಂದನು. ಇಂತಹ ಕರುಣತನವನ್ನು ಎಲ್ಲೆ,
 ಜನರೇ ಮರೆಯಬೇಡಿ. ಪರಮಾತ್ಮ ಬಹು ಸುಲಭನೆಂದು ತಿಳಿದು, ನಿರಂತರ
 ಪುರಾಣ, ಹರಿಕಥಾಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿ” ಎಂದು
 ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯು-
 ವುದು ಎಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

“ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಹನೋ | ಬಲ್ಲಿದನು ಬಹು
 ಭಾಗ್ಯವಂತ || ನಂಬಿದರಿಗಲ್ಲದೆ ಒಲಿಯ ಭ್ರಾಂತದುಷ್ಟಜನರೊಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯ
 ಮಹಂತರೊಡೆಯ | ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕನ ಇಂಥಾಪಂಥ || ೧ ||

ಅಣುವಿನೊಳಗಣುವಹನು | ಘನಕೆ ಘನತರನಹನು | ಅಣುಮಹ-
 ದಿ || chapter 7 ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಜ್ಞಾನಫಲಕ್ಷಣ || ಸುಪೂರ್ಣ ಮನಮುಟ್ಟಿ 234

ಕರೆದಾಕ್ಷಣ | ಬಂದೊದಗಿ ಕುಣಿನ | ಲಕ್ಷ್ಮೀನಕ್ಷನ ಅನಪೇಕ್ಷನ || ಸ್ಮರಿಸೊ
ಸಂತತ ಹರಿಯನು ||

“ ಬಲ್ಲಿನೆಂಬುವರಿಲ್ಲವೀತನ | ಬಲ್ಲಿನೆಂಬುವರಿಲ್ಲ ಲೋಕದೊ- | ಇಲ್ಲ
ದಿಹ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲವೈ ಜ್ಞಾತಜನರಿಲ್ಲ || ಬೆಲ್ಲದಚ್ಚಿನ ಬೊಂಬೆಯಂದದಿ | ಎಲ್ಲ
ರೊಳಹೊರಗಿಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಭೂ- | ನಲ್ಲ ಸರಿ ಇವೆಲ್ಲನಪ್ರತಿಮುಲ್ಲ ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ||
ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಜನರು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.
ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಇಂತಹವನನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಏನಾದರೂ
ಮಾರ್ಗವಿದೆಯೋ ಎಂದರೆ, ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ ಹರಿಕಥೆ ಪರಮಾದರವಲಿ
ಕೇಳುತ | ಮರೆದು ತನುನ ಸುಖ ಸುರಿವುತಲೀ || ಉರುಗಾಯನಸಂದರುಶನ
ಹಾರೈಸಿರುಳುಹಗಲು ಸುಖ ಜರಿಜರಿದು ಬಾಳುವುದೇ ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವದಕೆ ”
“ ಜಾಗುಮಾಡದೆ ಭೋಗದಾಸೆಯ | ನೀಗಿ ಪರಮನುರಾಗವಲಿ ಮರ- |
ಭೋಗಿಶಯನಾಗಾರ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲಿ ನಿಂದು || ಕೂಗುತಲಿ ತಲೆಬಾಗಿ ಕರುಣಾ-
ಸಾಗರನೆ ಭವರೋಗಭೇಷಜ ಕೈಕೊಡೆಂದೆನೆ ಬೇಗಲೊದಗುವ ಭಾಗವತದರಸ”
ಮತ್ತು “ಶೃತಿಪುರಾಣಸಮೂಹದೊಳು | ಭಾರತ ಪ್ರತಿಪ್ರತಿಪದಗಳೊಳು ನಿ-
ರ್ಜಿತನ ಗುಣರೂಪಗಳ ಹುಡುಕುತ ಪರಮಹರುಷವಲಿ || ಮತಿಮತರು |
ಪ್ರತಿದಿವಸ ಸಾರ- | ಸ್ವತಸಮುದ್ರದಿ ಶಫರಿಯಂದದಿ | ಸತತ ಸಂಚರಿಸುವರು
ಕಾಣುವ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ || ” ಎಂದು, ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ
ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾನುಹಿಮೆಗಳನ್ನು,
ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಆ ಅಮೃತಪಾನದಿಂದ ಮೈಮರೆದು, ಆನಂದಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ
ಇಂತಹ ಮಹಾನುಹಿಮನಾದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ನಮಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು
ಐಹಿಕಕ್ಷಣಿಕ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನು ಉದಾಸೀನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು, ಪರಮಾತ್ಮನ
ದರ್ಶನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯ. ‘ಗಾನ
ಗಳಿಂದ’ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದು, ಎರಡನೆಯ
ಉಪಾಯ ಮತ್ತು ಭಾರತ, ಭಾಗವತಾದಿ ಮಹಾಸಾಹಿತ್ಯಕಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿರುವ ಅಪಾರಗಳಾದ ಭಗವಂತನುಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ,
ತನ್ನ ದುನಸ್ಸೆಂಬ ಮೀನನ್ನು ಭಗವದ್ಗುಣರೂಪವೆಂತನೆ, ಅನುಭವಿಸಿಂ

ಮಹಾಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಈಜಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ, ದೇವರ ದರ್ಶನ-
ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಸಾಧನವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರಿ, ಇವೆಲ್ಲ
ಮಾಡುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ಅಥವಾ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ, ದೇವರು
ವಲಿಯುವನೆಂದು ನಂಬಲು ಏನಾದರೂ ಆಧಾರವಿದೆಯೋ ಎಂದರೆ “ ನಾಹಂ
ವಸಾಮಿ ವೈಕುಂಠೇ | ನ ಯೋಗೀ ಹೃದಯೇರವಾ || ಮಧ್ಯಕ್ಷಾಯತ್ರ
ಗಾಯಂತಿ | ತತ್ರ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ನಾರದ ” ಎಂದು ದೇವರು “ ಎಲೈ ನಾರದ !
ನಾನು ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಾಗಲೀ, ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳ
ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಾಗಲೀ, ತೇಜೋಮಂಡಲವಾದ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಾಗಲೀ,
ವಾಸಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗುಣಗಾನ
ಮಾಡುವರೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರುತ್ತೇನೆಂದು ” ಅಭಯಕೊಟ್ಟಿರುವುದು
ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದಾಸರು ದೇವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ :— “ ಕಾಸುವೀಸ
ಗಳ ಸಂಬಳ ಬಯಸ | ಸಾಸಿರ ನಾಮದೊಡೆಯ ತಿರಿಯರಸ | ಸಾಸಿವೆ-
ಯಷ್ಟಾಯಾಸನ ಬೆರಸ | ದೋಷಕಾರಿ ದೈತ್ಯರ ಸಂಹರಿಸಿ || ದಾಸರ ಮನೆ-
ಕೆಲಸಕೆ ಅತಿಹರುಷ | ತಾ ಸಮಯವರಿತು ಪಾಲಿಸ ಪುಣ್ಯಪುರುಷ | ಭಾಸುರ
ಗುಣಗಣ ವೇಂಕಟವಿಠ | ಲೇಶ ಸದಾ ಭಕ್ತರ ಬಳಿ ಸರಸ || ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಲೋಕಕೆ ದಾತಾ | ಹರಿ ಪಾಂಡವರ ಮನೆದೊತ ” ಎಂದು, ದೇವರು ಭಕ್ತರಿಗೆ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಒಡನಾಡಿಯಂತೆ ಭಕ್ತರ ಮನೆಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ
ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು, ರಾಜಸೂಯಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮರಾಜರ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾದಪುಕ್ಕಾಲನೆ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಎಂಜಲು
ತೆಗೆಯುವುದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರೂ—“ ಪಾಂಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳ ತಾ
ತೊಳೆದು | ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಹುಲ್ಲನು ತಿನಿಸಿದ || ಅಂಡಜವಾಹನ ಪುರಂದರ
ವಿಠಲನು | ತೊಂಡರಿಗೆ ತೊಂಡನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿಹನು || ಹೂವು ತರುವರ
ಮನೆಗೆ ಹುಲ್ಲು ತರುವ ” ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಭಾಗವತ ಭಾರತ
ಪುರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೇ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿವೆ.

“ಸಂಚರೂಪ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪಟ್ಟಿಂಚ ರೂಪದಿ ಪೊರೆವ | ಸಂಚಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯ ದ್ವಿಸಂಚಪಾತಕವತರಿವ || ಸಂಚಿತ ಆಗಾಮಿಗಳ ಪರಾಧವ ಮುಂಚಿನವರಿಗೀವ | ವಾಂಛಿತಪ್ರದ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲ | ಮಿಂಚಿ ನಂದದಿ ಹೊಳೆವ” ಎಂದು ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನು ದೇಹದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ, ನಾರಾಯಣೋದ್ಧೃತ, ಅನಿರುದ್ಧಾದಿ ಸಂಚರೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಈ ಐದು ರೂಪಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ನಾರಾಯಣಾನಿರುದ್ಧ, ನಾರಾಯಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ನಾರಾಯಣ ಸಂಕರ್ಷಣ, ನಾರಾಯಣ ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣರಂತೆ, ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ ಐವರಿಂದ ಆವಿರ್ಭೂತ ಐದೈದು ರೂಪಗಳು ಸೇರಿ, ೨೫ ರೂಪಗಳು, ಅನಿರುದ್ಧಾದಿ ನಾರಾಯಣ ಪರ್ಯಂತ ೫ ರೂಪಗಳೂ ಸೇರಿ ೩೦ ರೂಪಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ದಲೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಅನಂತ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು, ಯಾವ ದೈತ್ಯರ ಆವೇಶದಿಂದ ಈ ಅಪರಾಧಗಳಾಗುವುವೋ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಮಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಗಾನರೂಪದಿಂದ ಭಗವದ್ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗುವ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ ಪರಮಸುಖಪ್ರದವೆಂದು ಈ ರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.—“ಎನು ಸುಖವೋ ಎಂಥಾ ಸುಖವೋ | ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವರ ಸಂಗ ಎನು ಸುಖವೋ.” ತಂಬೂರಿ ಮಿಂಚುತ್ತ ದ್ವಯ ಅಂಬಕದಿ ಬಾಷ್ಪಬಿಂದು | ತುಂಬಿ ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿಹರ ಸಂಗ | ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಲಜ್ಜೆಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯ ನಾಮ | ಘರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಘವರ್ಜಿತರಾಗಿಪ್ಪರ ಸಂಗ ||೨|| ಪುಷ್ಪದಿ ಸುಗಂಧ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಇಷ್ಟದೊ ತದ್ವತ್ತು ಜಗ-ದಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೊಳಗಿಪ್ಪ ನೆನ್ನುವರ ಸಂಗ ||೩|| ತುಚ್ಛ ವಿಷಯವ ತೊರೆದು ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಚ್ಯುತಾನಂತನ ಪಾದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ದವರ ಸಂಗ ||೪|| ದರ್ಶಿಯಂತೆ ದೇಹನನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ತಿಳಿದು ಶೇಷ | ಪರ್ವತವಾಸನ ಕಂಡು ಊರ್ವಿಯೊಳಿಹರ ಸಂಗ ||೫|| ನಡೆವುದು ನುಡಿವುದು ಕೊಡುವುದು ಕೊಂಬುವುದು | ಒಡೆಯನ ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂದು ನುಡಿದು ಹಿಗ್ಗುವರೆ

ಸಂಗ ||೬|| ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯನ ಮನವಿಟ್ಟು ಭಜಿಸುತ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಾಗಿ
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣಗಿಷ್ಣರಾಗಿಪ್ಪರ ಸಂಗ ||೭|| ಎಂದು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ತಮಗೆ
ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದಂಟಾದ ಭಕ್ತಿ, ಅನಂದಾತಿಶಯ
ಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಈ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ
ಭಾವಗಳು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತರಾದವರು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತದೆಲೆಯಲ್ಲಿ
ವರ್ತಿಸುವ ರೀತಿ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತೆ.

ದೇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು
ದನ್ನಾ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ವಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ,
“ಇಂದಿರೇಶ ಈ ಇಂದ್ರಿಯ ವೃಂದಗಳೊಂದೊಂದರ ಚಕ್ರವದವಿದೇನೈ ||
ಹೊಂದಗೊಡದು ತವ ಧ್ವಂಘ್ರ ಪಾದಗಳ | ತಂದೆ ಇದಕೆ ಗತಿ
ಮುಂದೇನಯ್ಯಾ ||೧|| ಬಲುಸಾರಿದೆನೆಲೊ ಸಾರಹೃದಯ ನಿಸ್ಸಾರದ ಈ ಸಂಸಾರ
ಶರಧಿಯೊಳು | ಪಾರಗಾಣದೆಲೆ ಚಾರಿವದೆ ಕಂಸಾರಿ ಎನ್ನನೀ ದೂರ
ನೋಡಿದರಿ ನ್ನೇನು ಗತಿಯೋ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ? ||೨|| ಮಂಗಳಾಂಗ, ಸಿರಿರಂಗ
ಎನ್ನ ಶ್ರಮ ಹಿಂಗಿಸು | ಅಜಮಿಳ ಗಂಗಾಸುತ ಮಾತಂಗಾದಿಗಳಿಗೆ
ಮಂಗಳವಿತ್ತ ಕೃಪಾಂಗ ನಿನ್ನಯ ಡಿಂಗರಿಸರಿಗಿನ್ನೇನು ಗತಿಯೋ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಾ
||೩|| ಶರಣಾಗತರನು ಪೊರೆವೆನೆಂಬ ತವ | ಬಿಂದು ಲೋಕದೊಳು ಮೆರೆಯು
ತಿದೇ ಎನ್ನ ಪೊರೆವುದು ನಿನಗಾರ್ಚ್ಛಯವಲ್ಲ ಸಿರಿ | ಪರದ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ
ಪ್ರಭುವೆ ||೪||” ಎಂದು ಗೋಪಾಲದಾಸರ ತಮ್ಮ ಪರದಗೋಪಾಲದಾಸರು
ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ :-

ಎನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವ ಸರ್ವ ಸ್ವಾಮಿ | ಭಿನ್ನ ರಹಿತ ನಿಖಿಳ ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ ||
ಎನು ಗತಿಯೋ ಎನಗಾವ ಗತಿಯೋ | ಆವ ಗತಿಯೋ ಎನಗೆ ನೀನೆ
ಗತಿಯೋ ||೫|| ನಿತ್ಯವಲ್ಲ ದೇಹ ಆಯು ವೃಥಾ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ |
ಮತ್ತೆ ಈ ಪರಿಯ ಕಾಯ ಬಾಹೊದೆಂತೊ | ನೀ ಕಾವೊದೆಂತೊ ||೬||

(ಈ ನುಡಿ ಭಾಗವತಸಾರೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ದೇಹಪ್ರಶಂಸಾ ಪ್ರಕರಣದ ತಾತ್ಪರ್ಯ.)

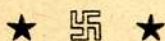
ಮತ್ತೆ ಉದರ ಬಾಧೆಗಾಗಿ ಕೃತ್ಯ ದುಷ್ಟಮಾಡಿ ಪರರ | ಭೃತ್ಯನಾಗಿ
ಪೋದೆ ಕಿಂಚಿದರ್ಥಕಾಗಿ | ಪುರುಷಾರ್ಥ ನೀಗಿ ||೨|| ಆಗದೆನಗೆ ಅಬುಜನಾಭ
ಭಾಗವತವ ಕೇಳಲು ಮನಸು | ಹೇಗೆ ನಾ ನಿನ್ನ ದಾಸನಾಗುವೇನೋ ಭವ
ನೀಗುವೆನು ||೩|| (ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಶ್ರವಣವು ಭವಸಾಗರತಾರಕ
ವೆಂದು ದಾಸರು ಸಾರುತ್ತಾರೆ.) ದೀನ ರಕ್ಷಕ ದಿವಿಜರೊಡೆಯ ದಾನವಾರಿ
ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣ | ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲ ದಾನಿ ಸಲಹೊ | ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನ
ಬಲುಹೊ ||೪||

ದೇವರು ಹ್ಯಾಗಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲದಾಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

“ಝಗಝಗಿಸುವ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಹಾರ | ತಿಗುರಿದ ಪರಿಮಳ ಗಂಧ
ಕರ್ಪೂರ | ಸೊಗಸಿನ ಜಾಂಬೂನದ ಉಡಿದಾರ | ಅಗಣಿತ ರತ್ನಾನ್ವಿತ
ಕೇಯೂರ || ಚಿಗುರು ತುಳಸಿದಳದ ಜನಿವಾರ | ಮಘಮಘಸುವ ಕೆಂದಾವರೆ
ಹಾರಾ-ದಿಗಳಲಿ ಭ್ರಮರಾವಳಿ ಝೇಂಕಾರ || ನಗೆಮೊಗದರಸನ ನವಶೃಂಗಾರ
ಸುಗುಣಾನಂತಾನಂತ ಗಂಭೀರ | ಬಗೆಬಗೆಯಾಭರಣಗಳಲಿ ಮೆರೆಯುವ | ನಗೆ
ಮೊಗದರಸನ ಭಂದ || ಕರಯುಗಳಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಟ್ಟಿದೂ ಜಗದೊಲ್ಲಭ
ನಲವಿಂದ | ವರಮೃಗಧರ ಮಾತಾಂಡರುಗಳು ನೇತ್ರದ್ವಯಗಳಲಿರೆ ಮುನಿ-
ವೃಂದ || ಮನಹೊಗೆ ಶ್ಯಾಮನ ಪದಯುಗಳಲಿ ಮೋಕ್ಷಗಳನು ಪಡೆವರು
ನಲುವಿಂದ | ಬಹು ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ತಿಗದಗಣಿತ ಗುಣಧರ | ವಿಗತ ಜರಾಮರಣ
ಗಳನು ತನ್ನವ | ರಿಗೆ ನಗುತ ಕೊಟ್ಟವರನು ಹೊಗಳಿ | ಸುಖಾಬ್ಧಿಯೇಳ್ತೊ-
ಗಿಸುವ ಚಿಗಿಸುವ ನಗಿಸುವ | ಇಂಥಾ ಧೀರೆಬಂದ ನೋಕ್ಷರಿಗೇ ನಯನಾ-
ನಂದ ||೧|| ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಟಿಗೆ ದಾತಾ || ಹರಿ ಬಂದನು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ”
ಎಂದು ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿಯೂ ಭಾವಗಂಭೀರಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ,
ದೇವರೂಪವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಗುರುಗೋಪಾಲದಾಸರು, ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗೆ ನಾನು ಏನೂ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣೆ. ಆದರೆ—“ನಾನು ಮಾಡುವ ಗಾನ | ನಿನ ಗಿದೇ ವಿಚಿತ್ರ ಸುಸ್ಥಾನ ಗಂಧ ಸುವಸನ | ಉಪವೀತ ಸ್ತಕು ಆಚಮನ | ದೇಹವೇ ಭವನ || ಮನಸಿನ ಬಯಕೆಗಳು ನಾನಾವಿಧಾಭರಣ | ದೀಪವೆ ಸುಜ್ಞಾನ || ಕೋಣತ್ರಯ ಹೃದಯಾಬ್ಜ ಪೀಠವು | ಈ ನೆರೆದ ಜನರೇ ಅವರಣವು | ನಾನಾ ಕರ್ಮವು ಪುಷ್ಪತುಲಸಿಯು | ಘ್ರಾಣಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಧೂಪವು | ಪಾನ ಉಂಬನ್ನವೇ ನೈವೇದ್ಯವು | ಕಾಣಿಕೆ ಭಕ್ತಿ ಗತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ | ಶಯನ ನಮನವು ನುಡಿಯೆ ಮಹಜಪ | ಏನು ಕೇಳ್ವುದು ಕಂಡುದೇ ಸುಖ-ಶ್ರೇಣಿ | ನಿನ್ನಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೊ | ಜಗತ್ತಾಣ ಗುರು ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ ದೀನವತ್ಸಲ ಸಾತ್ವತಾಂಸತೆ | ನೀ ನಗುತ ಒಲಿದೆಮ್ಮ ಪಾಲಿಸೊ || ವಿಜಯ ವಿಠಲರೇಯ” ಎಂದು ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜಾ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ನಾವು ಶರೀರಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಅಂದರೆ ಈ ದೇಹದ ಉಪಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಮಾಡುವ, ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ದೇಹಾಕಾರ ನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪೂಜಾತ್ತೇನ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಕೇವಲ ದಿಗ್ವರ್ತನರೂಪವಾಗಿ ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾತ್ರ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿ, ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ಈಗ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು.)

“ಎನ್ನಂಥ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಧರೆಯೊಳಗೆ | ನಿನ್ನಂಥ ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲ
ಚನ್ನಗುರು ವಿಜಯರಾಯರ ಪಾದ ನಂಬಿದವನೆಂದು ಮನ್ನಿಸಬೇಕೊ ಕರುಣೆ |
ಘನ್ನಸಂಸಾರದಲಿ ಬನ್ನಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು ನಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದೆ ಇರಲಿ
ಸನ್ನತಾಂಗಿಯ ರಮಣ ವ್ಯಾಸವಿಠಲ ಮಧ್ವ-ಮುನಿಗೊಲಿದ

ಉಡುಪಿಯಾವಾಸ ಶ್ರೀಶ
‘ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ’ ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ

ಶ್ರೀ ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲದಾಸರು

ಮಹನೀಯರು ಶ್ರೀತಿಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನವರು. ಆದವಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬಸಾಲತ್ ಜಂಗನ ನವಾಬಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ರಾಯರು ಆದವಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಿವಾನರು ಅವರನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ ಕರೆಸಿದರಂತೆ. ರಾಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇವರನ್ನು ಕಂಡು “ ಏನು, ಪಂಗನಾಮ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ” ಎಂದರಂತೆ. ತಕ್ಷಣ ವೈರಾಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ತಾವು ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಚನ್ನ- ಕೇಶವಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತರಾಗಿ ನೈಕುಂತದಾಸರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದುದು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂತು. ಏನು ಶ್ರೀರಾಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವರ ಉದ್ಧಾರಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ! ಏನು ಧನ್ಯರು ಶ್ರೀತಿಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನವರು! ಅಂಕಿತವನ್ನು ದಾಸರಾಯರ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೇಡಿದರು. ಸುಮೂರ್ತ ದಲ್ಲಿ ‘ ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲ ’ ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯಪ್ರಭುಗಳಿಂದ ಅನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಕಿತವು ಇವರದಾಯಿತು. ನವಾಬನಸೇವೆ ಬೇಡವೆನಿಸಿತು. “ ನಿನ್ನ ಪಾದವನಂಬಿ ಅನ್ಯರಾಶ್ರಯವೇಕೆ! ಚನ್ನಗುರು ವಿಜಯರಾಯ||ಪ|| ಬನ್ನ ಬಡುವೆನುಜೀಯ ಘನ್ನ ಭವದೊಳುಸಿಲುಕಿ! ಇನ್ನು ಕಡೆಹಾಯ್ದೀಬೇಗ ಈಗ”ಅ.ಪ|| ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರಾಗಲೇ ಗುರುಗುಣಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ. ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯ ಬಿಡದೆ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀನಲ್ಲನ ದೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಇವರನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಶ್ರೀತಿಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಎಂತಹ ಯೋಗಶಕ್ತರೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂವನು ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಹಿರಿಯರ ಶ್ರಾದ್ಧ. ಬ್ರಾಹ್ಮ- ಣರು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಕಾಶವಾಗಲಿ ಭೋಜನ. ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ದೇವರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಬಾಗಲನ್ನು ಹಿರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂತರು. ದೇವರಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೂತಿದ್ದಾರೆಂದೇ

ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತಾರು ನಿಮಿಷಗಳಾದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಮುಗಿದಿದೆ. ಉತ್ತರಾಪೋಶನಹಾಕಲು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು ಅಯ್ಯನವರು. ವಿಸ್ತರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ತೆರಳಿದುದಾಯ್ತು.

ಶಿಷ್ಯ :— ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿದ್ದಾಯ್ತು ದಯಮಾಡಬೇಕು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಅಯ್ಯನವರು:— ಬಂದೆ, ನಡಿಯೆಪ್ಪ.

ಶಿಷ್ಯ:— ತೀರ್ಥದತಟ್ಟೆ ಗುರುಗಳ ಪಂಚಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಂದಿಡೋ ಎಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ಎಂದ ಸಹಪಾಠಿಯನ್ನು ಕುರಿತು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ:— ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, ‘ಏನಿದು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರಾಯರ ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ದೇವರಮನೆಯಲ್ಲಿ! ಎಲ್ಲರೂ ಗುಜುಗುಂಪಲು ಮಾಡಿದರು. ನೋಡಿದರು- ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಪಂಚಪಾತ್ರೆಯನ್ನು. (ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆಗೆ ದಯಮಾಡಿದ್ದರು-) ಹೇಗೆ ಬಂತು? ಅವರ ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ಎಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ!

ಭೋಜನ ಮುಗಿಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಭಜನೆಯೂ ಮುಗಿಯಿತು. ಪಟ್ಟಶಿಷ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಗುರುಗಳ ಪಾದ ಹಿಡಿದರು. ಗುರುಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕಬಾರಿ ನೋಡಿದ್ದವರಾದ- ಕಾರಣ ಶ್ರೀರಾಯರ ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಬಂತು ಹೇಳಬೇಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದರು. ಶಿಷ್ಯರ ಪರವಶರಾಗಿ ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ “ಅಪ್ಪ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದಾಗ, ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ನಮ್ಮ ಗುರುರಾಜರ ಕೈಯಿಂದ ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಬರುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವರ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಾನು ತಂದು ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು” ಎಂದರು.

ಶಿಷ್ಯರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯುಂಟೆ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಹರಿ ದಾಸರಲ್ಲಿ “ಶಕ್ತಿ (ಅಂದರೆ ಯೋಗಶಕ್ತಿ) ಯಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಪ್ರತಿವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಬಿದಗೆ ಇವರ ಪುಣ್ಯದಿನ. ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ನಮಗೆ ಹಿರಿಯದಿನ.

॥ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ॥

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ನಂದನ-ಜ್ಯೇಷ್ಠ

೧೯೫೨-ಜೂನ್

ಸಂಚಿಕೆ

೮

=====

‘ಆರು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು ನೀ ಕೈಯ
ಬಿಡದಿರೋ ನಾರಾಯಣ’

=====

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ

೨

ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ — ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ	೨
ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ	೧೪
ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಮೆ	೧೭
ನೆನೆದು ಬದುಕಿರೋ	೧೯
ವೈರಾಗ್ಯ	೨೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨೯

ಆನವಟ್ಟಿ

ವೇ. ಮು. ಶಾ. ಸಂ. ಮಡ್ಡಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ, ಆನವಟ್ಟಿ

ಈ ಮಹನೀಯರು ನಮ್ಮ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ'ಗೆ

ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿ

ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತನಾದ

ಹರಿಯು ಸಮಸ್ತವಾದ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ

ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

—ಸಂ.

॥ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ॥

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ ಣ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪವನಮಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ-
ಡುನರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ನಲಿದು

ಸಂಪುಟ ೨	ಶ್ರೀ ನಂದನ-ಜ್ಯೇಷ್ಠ ೧೯೫೨- ಜೂನ್	ಸಂಚಿಕೆ ೮
------------	---------------------------------	-------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ಮೋಹನ

ಅಟಿತಾಳ

ನಿಲ್ಲಬೇಕಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ॥

ಪ

ನಿಲ್ಲಬೇಕಯ್ಯ ಮಲ್ಲಮರ್ಧನ ಸಿರಿ-

ವಲ್ಲಭ ಎನ್ನ ಹೃದಯದಿ ಸಂತತ ॥

ಅ. ಪ

ಸುಪ್ಪಾಣಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ನೋಡುವೆ| ಸದಾ

ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ನಾ ಪಾಡುವೆ

ಅಪ್ಪ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆ ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡುವೆ

ಸರ್ಪಶಯನ ಕೃಪೆನಾಡೆಂದು ಬೇಡುವೆ

೧

ಚಂದದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸುವೆ | ಪುನಗು

ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪೂಸುವೆ

ಅಂದದಿ ಮುತ್ತಿನಹಾರ ಹಾಕಿ | ಅ-

ನಂದದಿ ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡುವೆ

೨

ನೀಲದ ಕಿರೀಟ ನಿನಗಿಡುವೆ | ಬಲು

ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನು ನೋಡುವೆ

ಮಾಲೋಲ ಪುರಂದರವಿಠ್ಠಲರಾಯನೆ

ನಿಲು ಎನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇಂದೇ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ

೨ 245

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ನರವಣಿ ರಾಮರಾವ್,
ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕನ್ವೆಡ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್
ಬೆಂಗಳೂರು

ಭಾರತೀಯತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಿ
ಜಗತ್ತನ್ನು- ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸಿದ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆದ ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾ
ಜ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಿ, ಭಾಗವತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಲಿತ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಹರಿದಾಸರ
ಪರಂಪರೆಯ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದನೋಡಲಿ, ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಾಸರಾಜರನರ
ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಅವರ ಪ್ರಭಾವವು ಅಗಾಧವಾದುದು.
ಅವರು ವೈದಿಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನ ಧುರಂಧರರಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ, ವಿಜಯ
ನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಐದುಮಂದಿ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ಕುಲಗುರುಗಳಾಗಿದು
ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣಮಾಡುವಮೂಲಕ ಲೌಕಿಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನ
ಧುರಂಧರರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ವಿದ್ವಜ್ಞನ
ಕಲ್ಪತರುವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಿಗೆ ಕುಹಯೇಗ
ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ
ಅನೇಕಮಂದಿ ಸತ್ತಾತ್ರರಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದ ದಾನಗಳನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಭೂಸುರಜನಮಂದಾರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದರು. ಪರಿಸರಸಿದ್ಧಾಂತ
ವನ್ನು (ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಅವತಾರರಾದ ಶ್ರೀಮಹಾನಂದತೀರ್ಥರ
ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರವನ್ನು) ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಮಾಡಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪರಿಸರಪ್ರತೀಕ-
ಗಳನ್ನು (ಎಂದರೆ ೭೨೨ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು) ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ

ಮಾಡಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೌಢವಾದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಪದಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೋಗ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೇ ಸರಳ ಸುಂದರಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು, ಶ್ರೀವಿಜಯೇಂದ್ರರು, ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಯತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಯತಿಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಸಿ ಆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುದರಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು ಕನಕದಾಸರು ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಪಡೆದು 'ದಾಸಕೂಟ' ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಹೃದಯತೆ, ಶಾಂತತೆ, ಬುದ್ಧಿವೈಶಾಲ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನತೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ದೈವೀಸಂಪತ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. "ಅಭಯಂ ಸತ್ಯ ಸಂಶುದ್ಧಿಃ ಜ್ಞಾನಯೋಗವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ | ದಾನಂ ದಮಶ್ಚ ಯಜ್ಞಶ್ಚ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ತಪಃಪೂಜನಂ | ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧಃ ತ್ಯಾಗಶ್ಚಾಂತಿರಪೈಶುನಂ | ದಯಾಭೂತೇಷ್ಟಲೋಲುಪ್ತಂ ಮಾದರ್ವಂ ಹಿರಣ್ಯಪಲಂ | ತೇಜಃ ಕ್ಷಮಾಧೃತಿಶೌಚಮದ್ರೋಹಃ ನಾತಿಮಾನಿತಾಭವಂತಿ ಸಂಪದಂ ದೈವೀಂ ಅಭಿಜಾತಸ್ಯ ಭಾರತ || ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಮತ್ತು ಆಸುರೀ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಭರಿತನಾಗಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಜಯಶೀಲನಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಅವತಾರರೇ ಇವರೆಂದಮೇಲೆ ಅವರಲ್ಲಿ ದೈವೀಸಂಪತ್ತಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ ?

ವಿಜಯನಗರ ಸಮ್ರಾಟನಾದ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನು ಶಾ. ಶ. ೧೪೪೯ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಗೌರಾಪುರಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ತಾಮ್ರಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಲೇಖಿಸಿರತಕ್ಕ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಗುಣಪ್ರಶಂಸೆಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇನ್ನು ಗುಣವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ:—

“ ನಿಗಮಾಗಮ ನಿರ್ಣೀತ ನಿರ್ಜರಾಧೀಶಮಂತ್ರೀ
 ನೃಪೇಂದ್ರಮುಕುಟೇರತ್ನ ನೀರಾಜಿತ ನಿಜಾಂಘ್ರಿಯೇ
 ನಿರಹಂಕಾರ ಚಿತ್ತಾಯ ನೀತಿನಾಗೋಪದೇಶಿನೇ
 ಶೇಷಾಯ ನರವೇಷಾಯ ಶಿಕ್ಷಿತಾಂತರವೈರಿಣೇ
 ಪುರಾಣಪುರಃಪಧ್ಯಾನಪುಷ್ಯತಾ ಪುಲಕಮೂರ್ತಯೇ
 ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯಮತಾಂಭೋಜ ಮಾತಾಂಜಾಯಿತತೇಜಸೇ
 ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಶಿಷ್ಯಾಯ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಲಮೂರ್ತಯೇ
 ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥಯತೀಂದ್ರಾಯ ವಿದ್ವದಿಂದೀವರೇಂದವೇ ”

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಯಾವುದೊಂದು ವಿಷಯವಾಗಲಿ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲವೆಂದು
 ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇವರೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಝಳಿಸುತ್ತಾ
 ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಹೇ ದುರ್ವಿನೀತಮಂದಾತ್ಮಕ ” ಎಂಬುದಾಗಿ
 ಸಂಬೋಧಿಸಿ “ ಕೃದ್ಧಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಕಂಪಂತೇ ತ್ರಯೋಲೋಕಾ ಸಹೇಶ್ವರಾಃ |
 ತಸ್ಯ ಮೇಘಭೀತವನ್ಮೂಢ ಶಾಸನಂ ಕಿಂಬಲೋತ್ಯಗಾಃ || ” ಎಂದು ಝುಬರಿಸಿದಾಗ
 ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ವಿನಯದಿಂದ “ ನ ಕೇವಲಂ ಮೇ ಭವತಶ್ಚ ರಾಜ ”
 ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ “ ದಸ್ಯೂ ಪುರಾ ಷಣ್ಮವಿಜಿತ್ಯಲಂಪತೋ | ಮನ್ಯಂತ
 ಏಕೇ ಸ್ವಜಿತಾ ದಿಶೋ ದಶ | ಜಿತಾತ್ಮನೋಜ್ಞಸ್ಯ ಸಮಸ್ಯ ದೇಹಿನಾಂ ಸಾಧೋ
 ಸಮೋಹಪ್ರಭವಾ ಕುತಃ ಪರೇ ” ಎಂದು ತಂದೆಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳುವ
 ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರಂತೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು (ಎಂದರೆ
 ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು) ಜಯಿಸದೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದೆನೆಂದು ಏಕೆ
 ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ಅಂತಹ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ
 ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಧೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಭಕ್ತವರಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಈ
 ಸಂಪೇಶಾಮೃತದ ಸವಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರತಕ್ಕ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿನ
 “ ಶಿಕ್ಷಿತಾಂತರವೈರಿಣೇ ” ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.
 “ ನಿರಹಂಕಾರಚಿತ್ತಾಯ ” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ
 ವಿನಯಾಭರಣದ್ಯೋತಕವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಸಮರ್ಥಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

ಶ್ರೀಮದ್ವಾಸರಾಜರವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಗೌರವಕೀರ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಿದಾಗ್ಲೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಕಾರ ಹೊಂದದೆ ಈ ರೀತಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

“ ಬಂದ ಕೀರುತಿಯೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನದಯ್ಯ
ಮಂದಮಾನವಗಿದು ಅಳವಡುವುದೇನಯ್ಯ
ನಂದತೀರ್ಥರಮತವೊಂದಿದ್ದ ಕಾರಣಾ-
ನಂದವಾಯಿತು ಮನಕೆ ಸಂದೇಹವಡಗಿತು
ಇಂದುಧರಾದಿದೇವವಂದ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ”

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರವರು “ಸಾಸಿರಜಿಹ್ವೆಗಳುಳ್ಳ ಶೇಷನೆ ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯರ ಸನ್ಯಾಸದಿರನ” ಎಂಬುದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜರವರಿಗೆ ತಾವು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರರೆಂಬುದೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು ತಾವು ರಚಿಸಿರತಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

“ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಗುಣವರ್ಣನಪದ್ಯಪಟ್ಟಂ
ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜಯತಿಶಿಷ್ಯಗಣರ್ಷಭೇನ
ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಯತಿನಾ ರಚಿತಂ ಹಿ ಶಶ್ವ-
ಚ್ಛೇವಾದರೇಣ ಪಠತಾಂ ಪ್ರಕರೋತ್ಯಭೀಷ್ಠಂ ||

‘ ಅಭಿನವ ಚಂದ್ರಿಕಾ ’ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯನಾಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ತಾವು ಮಂಗಳಾಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

“ ವ್ಯಾಸರಾಜೇಂದುಮಾಶಾಸೇ ಚಂದ್ರಿಕಾಯಸ್ಯಸಮ್ಮತಾ
ದುರ್ವಾದಿಜೋರಾಸ್ವಿದ್ರಾಸ್ಯ ರಕ್ಷಿತಂ ಭುವನತ್ರಯಂ ”

ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರವರಿಂದ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆಗಿರತಕ್ಕ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮಠದ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಂದ ಐದನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರು ರಚಿಸಿರತಕ್ಕ “ಶ್ರೀ ಗುರುಗುಣಪ್ರವನ”ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಂಧುರವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ :—

“ ಮಾಯಾತಂತ್ರಾನುರಾರಿಸ್ಮಯಮಪನಯತೋ
ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತನಾನ್ಮುಃ
ನೇತ್ರಾಣೀವತ್ರಯೋಪಿ ತ್ರಿಜಗತಿ ನೃಹರೇರಿಂಧತೇ
ಯತ್ಪ್ರಬಂಧಾಃ
ಯದ್ವಾಗದ್ವೈತವಿದ್ಯಾಚಲಕುಲಕುಲಿಶ-
ಪ್ರೌಢಿಮಾಥೌಕಸೇನಃ
ಶ್ರೀಯೋಭೂಯೋವಿದದ್ಯಾತ್ಸುಮಹಿತಮಹಿಮಾ-
ಸಂಪ್ರತಿವ್ಯಾಸರಾಜಃ ”

ಗ್ರಂಥಾಂತರದಲ್ಲಿ

“ ಶ್ರೀಮಧ್ವಃ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಶ್ಚ ಜಯಾಚಾರ್ಯಾಸ್ತು ಧೇನವಃ
ಚಿಂತಾಮಣಿಸ್ತು ವ್ಯಾಸಾರ್ಯಃ ಮುನಿತ್ರಯಮುದಾಹೃತಂ”

ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ಮಂದಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೇ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಎಷ್ಟು ಗಣ್ಯರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

“ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಯೋಗಿಚರಿತೆ ”ಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೌಢಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರತಕ್ಕ ಸೋಮನಾಥಕವಿಯು, ತನ್ನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ-ಯೋಗೀಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಲ ಶಿರಃಕಂಪನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನೂರಾರು ಮೇರುಪರ್ವತಗಳಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತನಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಬಾಳತಕ್ಕುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ವಿದ್ಯಾಪಕ್ಷಪಾತ, ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ :

“ ಭೋ ಭೋ ಮತ್ಸರ ಕುಸ್ತಿತಾನ್ ಸುಮತಯೋ
 ದುರ್ವೈದುಷೀಗರ್ವಿತಾ
 ನಾಕಾಶಾವನತಾರಭಾಗಿನ ಇವಾಹಂಯೂನ್
 ಸಮಾಧೌಕ್ಯ ಕಿಂ
 ಶ್ಲಾಘಾಕಂಪನಮೇಕಮೇವ ಶಿರಸಃ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಯೋಗೀಶಿತುಃ
 ಮೇರೂಣಾಂ ಶತಮಹೃತಿ ಕ್ಷಿತಿತಲೇ ವಿದ್ಯಾಸುವಿದ್ಯಾವತಾಂ”

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರೊಡನೆ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ವಾದಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ
 ಅವರಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದ ಪಕ್ಷಧರಮಿಶ್ರನೆಂಬ ಉತ್ತರದೇಶದ ಉದ್ದಾಮ-
 ಪಂಡಿತನು ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಅಗಾಧವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು

“ ಯದಧೀತಂ ತದಧೀತಂ ಯದನಧೀತಂ ತದಪ್ಯಧೀತಂ
 ಪಕ್ಷಧರವಿಪಕ್ಷಃ ನಾವೇಕ್ಷಿ ವಿನಾ ನವೀನ ವ್ಯಾಸೇನ”

ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಬಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಯತಿಗಳು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ
 ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವರ ಬರುವಿಕೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
 ಕಿವಿಯಿಂದ ಒಂದು ಸಲ ಕೇಳಿದಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಆನಂದ-
 ಪುಲಕಿತರಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೋಮನಾಥಕವಿಯು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ
 ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಗುಣವರ್ಣನೆಯೂ ಇರುವ
 ಕಾರಣ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ :—

“ತತ್ರ ಸತತ ವಿಹಿತಾಧಿವಾಸಂ, ಸನಕಮಿವ ಮಹರ್ಷಿಬ್ರಹ್ಮ-
 ವಾದಿಭಿರಂತೇವಾಸಿಭಿರುಪಾಸ್ಯಮಾನಂ, ಪ್ರತಿವಿಬುಧವಿಟಪಿಪಾಟನ
 ಕ್ರೀಡನ ಕಠೋರ ಕುಠಾರಧಾರಾಯಮಾಣವಾಗ್ಗಂಭಂ| ಹರಿದಂತರ-
 ವಿಸರ್ಪಿಯಶಃಕಾಶವನಪ್ರವರ್ತಿತ ಶರತ್ಸಮಯಾವತಾರಂ, ನಿಕ್ಷೇಪ-
 ಭಾಜಿನಮಿವ ಮಧ್ವಮುನಿರಹಸ್ಯಸ್ಯ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಿವ ಧೈರ್ಯಸ್ಯ,
 ಬಿರುದಪದ್ಯಮಿವ ಸದ್ಗುಣಗ್ರಾಮಸ್ಯ, ಆಲಾನಮಿವ ಗಾಂಭೀರ್ಯ-
 chapterಮುದಾವಲಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ, ಸಕೃದಾಕರ್ಣಿತ ನಿಜಾಗಮನಪ್ರತಿರೋ-

ಪುಳಕಿತಮಾನಸಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯೋಗಿನಂ ಆಸಾಧ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ
ಪ್ರಾಣಂಸೀತ್ ”.

ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಶಿಷ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು
ಅವರು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಕರ-
ವಾದ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ನೆರವೇರಿ ಅವರ ಕೀರ್ತಿಲತೆಯು ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ರಾಜನಾದ
ಸಾಳ್ವನರಸಿಂಹನ ವಿಪ್ರಘಾತಕಪಾತಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದಮೇಲೆ ಅವನ
ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು, ಅವನಿಗೆ ನಿರಂತರ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಧರ್ಮರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು-
ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಾಗ, ವ್ಯಾಸರಾಯರು
ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರಾಗಿಲ್ಲ-
ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ
ಹೇಳಿದರು : “ ತತ್ರಸರ್ವೇಷಾಮಪಿಧರ್ಮಾಣಾಂ ರಾಜಾಸೇತುರಿತಿ
ನ್ಯಾಯೇನ ಭವತಾ ಸರ್ವದಾ ತದಾಸ್ಥಾನೀ ಸ್ಥೇಯುಷಾಭವಿತವ್ಯಂ |
ಪುರಾಕಿಲಯೋಗಿನೋ ನಿಸ್ಸಂಗಾ ಅಪಿ ಮಹಾಂತೋ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾದಯಃ
ಜಗದುಪಕರಣಾಯ ರಾಜನ್ಯಸಭಾಲಂಕಾರಾಬಭೂವುಃ ” (ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಿಗೂ
ರಾಜನು ಸೇತುಪ್ರಾಯನಾಗಿರುವನು. ಆಮದರಿಂದ ನೀವು ಸರ್ವದಾ
ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ರಾಜನಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು
ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾದಿ ಮಹಾಪ್ರಭೃತಿಗಳು
ನಿಸ್ಸಂಗರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು
ಅಲಂಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆ?) ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗುರುಗಳ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಶಿರಸಾ-
ವಹಿಸಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ನರಸಿಂಹಭೂಪಾಲನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಅವನಿಂದ ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನಂತರ,
ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಿಗೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ
ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯನ
ಸರ್ಯಂತ ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದು
chapter 8 ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದರು. ಅವರಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ

ಮರ್ಯಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಗ್ರಾಮ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನಂತೂ ಅವರಿಗೆ ರತ್ನಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ಭೂಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೂ ದಾನವಿತ್ತನು. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ರಾಜನು ತನುಗೆ ದಾನಮಾಡಿದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿ ಅವರ ನಿರಂತರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಮಠವು ಒಂದು ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯಾ-ನಿಲಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವರ ವಿದ್ಯಾಪೋಷಣೆಯ ಕೀರ್ತಿಪ್ರಭಾವವು ಆಸೇತು-ಶೀತಾಚಲಪರ್ಯಂತ ವ್ಯಾಸಿಸಿದ್ದು, ಭರತಖಂಡದ ನಾನಾಭಾಗಗಳಿಂದ ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ನೇದಾಂತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮಪಂಡಿತರಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜೇಂದ್ರರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೇನೂ ಸಾಗದಿರಲು, ಅವರಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ, ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಪ್ರತಿಭೆಗೂ ವಾದಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೂ ಮನಸೋತು ತಮ್ಮ ಗೌರವಪ್ರಶಂಸೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಸನ್ಯಾಸಾ-ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ. ಪ್ರತಿಪಕ್ಷೇಯರೊಡನೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ವಾದಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅವರ ತೇಜೋವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾರಹೃದಯರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿಸಿದ ಯಾರೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತರಾಗಲಿ ರಿಕ್ತಹಸ್ತರಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋದುದಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಅತ್ಯಂತ ಉದಾರವಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವರಿಂದ ಅಪಾರವಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಧನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ! ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಧನಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರಲು, ಭವಾನೀಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸಖನಾದ 253

ನಾರೆಂಬುದನ್ನೇ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ಕಕ್ಕುಬಿಕ್ಕಾದನಂತೆ! ಹೀಗೆಂಬುದಾಗಿ ಕವಿಯು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಔದಾರ್ಯವು ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಕವಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನ್ಯರಾಗಿ, ವಿದ್ವಜ್ಞನ ಸಂಸೇವಿತ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಪಾರ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರವರು ಅವುಗಳಿಂದ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಗರ್ವಿತರಾಗದೆ, ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸದಂತೆ ವಿಷಯನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಈಶನ್ಮಾತ್ರವೂ ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಮ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷೇಕೃತಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸುಮಾರು ತೊಂಭತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿ ಸಜ್ಜಸರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಇಷ್ಟು ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಜರು ಅವರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುವುದು:—

“ ಇದಿರದಾವನು ನಿನಗೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯ ಪ

ಈ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಸರಿಗಾಣೆ ನಿನಗೆ ಮುನಿರಾಯ ಅ

ವಾದಿತಿಮಿರಮಾರ್ತಾಂಡನೆಂದೆನಿಸಿದೆ

ವಾದಿಶರಭಭೇರುಂಡ ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯ ೧

ಯತಿಗಳೊಳು ನಿನ್ನಂದವರುಗಳ

ಪ್ರತಿಗಾಣೆನು ಈ ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗೆ ಯತಿರಾಯ ೨

ಹಮ್ಮನಳಿದು ಸಿರಿಪತಿ ರಂಗವಿಠಲನ

ಸುಮ್ಮನದಲಿ ಭಜಿಸುವ ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯ ೩

“ಕೆರೆಭಾವಿಪುರ ಅಗ್ರಹಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಭೂಸುರರೊಂದು ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳ! ಪೂರೈದವೈಭವ ಕೀರ್ತಿಯಿಂವಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಗುಣಗಳಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಿಗಳ”

ಸಾಸಿರ ಜಿಹ್ವೆಗಳುಳ್ಳ ಶೇಷನೆ ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು |
ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯರ ಸನ್ಯಾಸದಿರವ ||

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮಕ್ಕಳು

ಹರಿಯಿಲ್ಲದ ಕ್ಷೇತ್ರವರಿಯದ ಮಹಾಮಹಿಮು
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ಚರಣ ಸರಸೀರುಹ ಭೃಂಗ |
ಗುರು ಪುರಂದರವಿಠಲನೆ ಪರದೈವೇವಂ
ದರುಹಿ ಸುಜನರ ಪೊರೆದ ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯ ||
ವಾಸುದೇವನ ಚರಣವನಜ ವಂದಿತನೆ | ಸ
ನ್ಯಾಸಿ ರತ್ನಾ ಕರನೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿರಾಯ ||

ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿರುವರು. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಆ ಮಹಾನು
ಭಾವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ ಸಾರಿರುವರು.

ಈಸು ಮುನಿಗಳಿದ್ದೇನು ಮಾಡಿದರು |
ವ್ಯಾಸಮುನಿ ಮಧ್ವಮತವನುದ್ಧರಿಸಿದ |
ಕಾಶಿ ಗದಾಧರ ಮಿಶ್ರನ ಸೋಲಿಸಿ |
ದಾಸನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಧಾರುಣಿಯೊಳಗೆ |
ಕಾಶಿಮಿಶ್ರ ಪಕ್ಷಧರ ವಾಜಪೇಯ |
ನಾರಸಿಂಹಯೋಗಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಮಿಶ್ರ ಮೊದಲಾದ |
ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೂರೆಂಟು ಮಂದಿಯ ಜಯಿಸಿ ಜಯಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು |
ವಾಸುದೇವ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಗೆ |
ಭೂಷಣಮಾಡಿ ಹಾಕಿಸಿದ ಶ್ರೀಶಪುರಂದರವಿಠಲ ಬ್ರಹ್ಮ |
ಈಶ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈಶನೆಂದು ಡಂಗುರವ ಪೋಯಿಸಿ
ಮೆರೆದ ಜಗವರಿಯೆ ||

ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಚರಣಕಮಲದರುಶನವೆನಗೆ |
ಏನು ಜನ್ಮದ ಸುಕೃತಫಲದಿ ದೊರಕಿತೊನ್ನ |
ಸಾಸಿರಕುಲಕೋಟಿ ಪಾವನವಾಯಿತು |

ಶ್ರೀಶನಭಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಧಿಕಾರಿನಾನಾದೇ |
 ದೋಷರಹಿತನಾದ ಪುರಂದರವಿಠಲನ |
 ದಾಸಿಸರಕರುಣವು ಎನ್ನ ಮೇಲಿರಲಾಗಿ ||

ಇಂಥ ಅಪಾರಮಹಿಮರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರನ್ನು
 ನಿರಂತರ ಸ್ಮರಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಿರೆಯುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ
 ಈರಿತಿ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರಿರುತ್ತಾರೆ:—

| ಉದಯರಾಗ ||

ವ್ಯಾಸರಾಯರಸ್ಮರಿಸಿರೋ || ಪ ||

ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಸ್ಮರಿಸಲೇಸು ಜನ್ಮದಪಾಪ |
 ನಾಶವಾಗುವುದು ನಿಮ್ಮೊಸೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು |
 ಲೇಸಾಗಿ ತುತಿಸಲಾನಂದ ವೈಕುಂಠಪರಿವಾಸವಾಗುವುದುಬಿಡದೆ | ಅ

ಬನ್ನೂರು ಗ್ರಾಮದಲಿ ಜನಿಸಿದರು ಭೂಸ್ಪರ್ಶ |
 ಮುನ್ನ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದು ಶುದ್ಧಮುನಿ ಸುಬ್ರಾಹ್ಮ |
 ರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಪರಮಾನಂದಭರಿತ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರಕರದಲಿ |
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೋಷಿಸುಕೊಂಡು ಉಪನೀತರಾಗಿ |

ಸನ್ಯಾಸ ಪಟ್ಟವನು ಧರಿಸಿ ಧರ್ಮದಲಿ ಸ |
 ತ್ಪಣ್ಯ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನೋದಿ
 ಘನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಲಿ ಮೆರೆದ || ೬ ||

ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ವಿಜಯೊಂದ್ರ |
 ಸಂತವಾದಿರಾಜ ಗೋವಿಂದ ಪುರಂದರ |
 ರಿಂತುತಿಷ್ಠರಪಡೆದು ಉಪದೇಶವನುಕೊಟ್ಟು
 ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನುಮಾಡಿ |

ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸುವ ಮಹಾ ಅನ್ಯಾಯಮತವೆಂಬ
 ಕಾಂತಾರಪಾನಕನು ವ್ಯಾಸಾಬ್ಧಿಯನುಬಿಗಿದು
 ಶಾಂತಸ್ಥಿತಿಮುರಿಸಿದ ಯತಿಶಿರೋರತ್ನ ಚಿಂತಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕ

ರಾಯಗದ್ದು ಗೆಯೇರಿ ಅವನಿಗೆ ಬಂದಮಹಾ
 ಕುಯೋಗವನುನೂಕಿ ರಾಜ್ಯಂಗಳೊಳಗಿದ
 ಮಾಯಿಗಳ ಮಧಿಸಿ ಬಲುಮದದಿಂದ
 ಸೌವರ್ಣಭಾಯದಂದದಲೋಪ್ಪುತ |
 ನ್ಯಾಯಾಮೃತ ತರ್ಕತಾಂಡವ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೆಂಬ
 ನ್ಯಾಯಗ್ರಂಥವ ರಚಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಥವನುತೋರಿ
 ಶ್ರೀಯರಸನೊಲಿಸಿ ನಾನಾವಿಧದಿ ಪೂಜಿಸುತ ಸ್ಥೀಯರಾದರು
 ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ

ಮಧ್ವಮತವೆಂಬ ವರದುಗ್ಧಾಭಿಪೂರ್ಣೇಂದು
 ಹೃದ್ಯಜ್ಜದೊಳಗೆ ಕೃಷ್ಣನ್ನ ಪಾಂದಾಬುಜವ
 ಚಿದ್ವಾಕ್ಯದಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಕಾವ್ಯದಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಸದ್ವೀರವೈಷ್ಣವರಿಗೆ
 ಸದ್ವಾಕ್ಯೆಯನು ಪೇಳಿ ತವಕದಿಂದಲಿ ತಾವು
 ಸದ್ವೈಷ್ಣವದಲೋಕಸೇರಿ ಮರಳಿದಿದರು
 ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಪಾದದ್ವಯ ಭಕುತಿಯಲಿನಿತ್ಯ
 “ ಅರ್ಥಿಕಲ್ಪಿತಕಲ್ಪೋಯಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿ ಗಜಕೇಸರಿ
 ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥ ಗುರುಭೂಯಾತುಸ್ಮದಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಉಗಾಭೋಗ

ಲೋಭ ಎಂಬುವುದೆ ಎಂದೆಂದು ದಾರಿದ್ರ್ಯ
 ಲಾಭಯೆಂಬುವುದೆ ವಿತರಣ ಸದ್ಗುಣ
 ತ್ರಿಭುವನದೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಪೂಜ್ಯನು
 ಸೌಭಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ

ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ|| ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್

ರಿಟೈರ್ಡ್ ಸಬ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೆಂಗಳೂರು

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರದಿದ್ದು)

ಇನ್ನು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು ಮಾಡಿರುವ ಸರ್ವಮಾನವರಿಗೂ ಹಿತೋಪದೇಶ-
ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೆಲವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಮಂಗಳದೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಉಪರಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರು ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :—

“ ಹಾಳುಹರಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ | ಕಂಡ
ಕೂಳುಗಳನು ತಿಂದು ಒಡಲ್ಪಿರಿಯಬೇಡ
ಕಾಲವ್ಯರ್ಥ ಕಳೆಯಬೇಡ | ನಿನ್ನ
ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲಬೇಡ |
ಶ್ರೀಹರಿ ದಯಮಾಡ

೧

ಆಡದಿರಪವಾದಗಳನು | ಕೊಂ-
ಡಾಡದಿರಿನ್ನು ಚಿಲ್ಲರೆದೈವಗಳನು
ಬೇಡದಿರಿಹಸೌಖ್ಯವನ್ನು | ನೀ
ಮಾಡದಿರಿನ್ನು ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವನ್ನು |
ಸಜ್ಜನ ದ್ವೇಷವನ್ನು

೨

ನರಜನ್ಮ ಬರುವೋದೆ ಕಷ್ಟ | ಇದ-
ನರಿತು ನೋಡಲು ವಿಪ್ರತ್ವವು ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಮರಳಿ ಬಾಹೋದಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ | ನಮ್ಮ
ಮರುತನ್ನಮತವ ವೊಂದುವುದೆ ದುರ್ಘಟ
ಕೇಳಿಲೆವೊ ಮರ್ಕಟ

೩

ಕಷ್ಟಪಡದೆ ಸುಖ ಬರದು | ಕಂ-
ಗೆಟ್ಟಮೇಲಿನ್ನು ಕಷ್ಟವು ತಿಳಿಯುವುದು
ದುಷ್ಟವಿಷಯದಾಸೆ ಜರಿದು | ವಿಜಯ-
ವಿಠಲನೊರತು ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯದು
ಕೂಗಲೆವೊ ಬಾಯ್ದೆರದು

೪

ಎಂದು ಐಹಿಕ-ಪಾರತ್ರಿಕಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾನವನಡತೆಯನ್ನು
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಹೀಗೆ
ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

“ ಸಾಕುಸಾಕು ಈ ಭವಭಂಗ | ಚಿತ್ತ-
ವೈಕಲ್ಯ ಕಾರಣವದು ಮಾನಭಂಗ |

ಪ

ಭಿನ್ನಬುದ್ಧಿಯ ನೆರೆಮಾಣು | ಇನ್ನು
ನಿನ್ನಂತೆ ಸಕಲಭೂತಗಳ ಕಾಣು
ಸನ್ನುತನಾದೊಡೆ ಜಾಣು | ಇದ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಲೀಸದುಕರ್ಮರೇಣು

೧

ಚಪಳವೃತ್ತಿಯ ನಗೆಗೇಡು | ಬಲು
ನಿಪುಣರ ನಡೆವಳಿಯನೆ ನೀ ನೋಡು

೨

ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳ? ತ್ಯಜಿಸು | ಬಪ್ಪ
ಕೋಪತಾಪಂಗಳ ಮಿಗೆ ಕಡೆಗೆಣಿಸೋ
ಪಾಪಕರ್ಮವ ಪರಿಹರಿಸು | ಚೆಲ್ವ

ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ, ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಭಗವದ್ವಿಚಾರ ಹೇಳತಕ್ಕ ೧೮ ಪುರಾಣಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಆಕರವಾದ ಶ್ರೀ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆನಂದ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ, ಗುರುಗಳೂ, ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ, ದೇವರನಾಮ ಸುಳಾದಿಗಳೂ, ಸುಸ್ವರದಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಾವಗಳೆಂಬ ಆನಂದರಸಗಳ ಆಸ್ವಾದನೆಯೂ, ತಾವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುಬಂದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ದಾಸಸಾಹಿತಿಗಳ ದಯದಿಂದ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗಲೆಂದೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

“ಶ್ರೀರಮಣ ಸರ್ವೇಶ ಸರ್ವಗ | ಸಾರಭೋಕ್ತ ಸ್ವತಂತ್ರ | ದೋಷ-
ವಿದೂರ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಬಲವೈಶ್ವರ್ಯಗುಣಪೂರ್ಣ || ಮೂರುಗುಣವರ್ಜಿತನೆ
ಸಗುಣಸಾಕಾರ | ವಿಶ್ವಸ್ಥಿತಿಲಯೋದಯಕಾರಣನೆ | ಕೃಪಾಸಾಂದ್ರ ನಾರ-
ಸಿಂಹನೆ ಸಲಹೊ ಸಜ್ಜನರ |”

ಓಂ ನಮಃ

ಲೋಕಾಸ್ತಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋಭವಂತು

ಉಗಾಭೋಗ

ಧರೆಯೊಳಗಿಪ್ಪಂಥ ಪರಿಪರಿ ಕಮಲಗಳು
ಅರಳುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಮರಳೊಂದು ರವಿಯುಂಟೆ
ಮರುಷಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಸುವ ಮೇಘಗಳು
ಪರಿಪರಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪರಿಪರಿ ಬೇರುಂಟೆ
ಎರಡೇಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಧೊರೆ ನೀನಲ್ಲದೆ
ಮರಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ದೈವರ ನಾಕಾಣೆ
ಕರುಣಾಕರರಂಗ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ

ನಾಡಿಯೊಕ್ಕೆನು ಕಾಯೊ ಬಿರುದುಳ್ಳದೇವ

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಮೆ

ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರಾಯರ ತನ್ಮಂದಿರಿಂದ ರಚಿತ.
ಇವರ ಕವಿತಾವೈಖರಿ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದೇ ಸರಿ !

ರಾಗ—ಕಾಂಬೋಧಿ

ಝಂಪತಾಳ

• ಐದನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೈಸಿದೆ

ಪ

ಐದು ವರುಷದವನು ಮುಂದಾಹ ಶುಭಚರಿತೆ

ಅ ಪ

ಐದರೊಳಗೊಂದರ ತನಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡು
ಐದರೊಳಗೊಂದು ಮಾರ್ಗವನೆ ಪಿಡಿದು
ಐದರೊಳಗೊಂದು ರಾಶಿಯ ಹಾರಿ ರಕ್ಕಸರ
ಐದರಡು ವರುಷಗಳ ಮ್ಲಾನಮಾಡಿದನೆಂದು

೧

ಐದರೊಳಗೊಂದರ ತನಯಳಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಮು-
ತ್ತೈದರಡು ಮುಖದವನ ಸುತವೀರನ

• ಐದನೇ ತಿಂಗಳಿಂದ = ಶ್ರವಣದಿಂದ

ಐದು ವರುಷದವನು = ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ = ಬ್ರಹ್ಮ

ಐದರೊಳಗೊಂದರ ತನಯ = ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ವಾಯುವಿನ

ಪುತ್ರ = ಹನುಮಂತ

ಐದರೊಳಗೊಂದು ಮಾರ್ಗ = ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ

ಐದರೊಳಗೊಂದು ರಾಶಿ = ಸಮುದ್ರ

ಐದರಡು ವರುಷಗಳ = ಧಾತು

ಐದರೊಳಗೊಂದರ ತನಯಳು = ಭೂಪುತ್ರಿ = ಸೀತೆ

ಐದರಡು ಮುಖದವನು = ದಶಮುಖ = ರಾವಣ

ಐದತ್ವವೈದಿಸಿ ಅರಿಯವರ ಪುರವನ್ನು
ಐದರೊಳಗೊಬ್ಬನ ಮುಖಕ್ಕೆ ನೀಡಿದನೆಂದು

೨

ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಳಗೊಂದರಧಿಪನ ಸುತನ
ಐದು ಪ್ರಾಣವನು ಸೆಳೆದವನ ರಥಕೆ
ಐದು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹಗಳೊಳು ಕಡೆಯವನೆನಿಸಿ
ಐದು ರೂಪದಿ ನಮ್ಮೊಳಿದ್ದು ಸಲಹುವನೆಂದು

೩

ಐದ (ವ) ರೊಳು ನೋಡಲು ಅತಿಬಲವೆಂದೆನಿಸಿ
ಐದೊಂದು ರಥಿಕರೊಳು ಅಧಿಕನೆನಿಸಿ
ಐದು ಪುರ ಬೇಡೆ ಕೊಡದಿರಲವನ ಮಡದಿಯರ
ಐದು ಮುತ್ತುಳ್ಳತನ ದೂರಮಾಡಿದನೆಂದು

೪

ಐದತ್ವ = ಪಂಚತ್ವ = ಮೃತ್ಯು
ಐದರೊಳಗೊಬ್ಬನ ಮುಖ = ಅಗ್ನಿಮುಖ

ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಳಗೆ ಒಂದರಧಿಪನ ಸುತ = ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಾಭಿ-
ಮಾನಿಯಾದ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ ಕರ್ಣ

ಐದು ಪ್ರಾಣವ ಸೆಳೆದವನು = ಅರ್ಜುನ

ಐದು ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹ = ನವಗ್ರಹ, ಕಡೆಯವ - ಕೇತು, ಎಂದರೆ ಧ್ವಜ ?

ಐದು ರೂಪದಿ = ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ವ್ಯಾನೋದಾನ ಸಮಾನ ರೂಪಗಳಿಂದ

ಐದರೊಳು = ಧರ್ಮಾದಿ ಪಂಚಪಾಂಡವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ

ಐದೊಂದು ರಥಿಕರು = ಷಡ್ರಥಿಕರು

ಐದು ಪುರ ಬೇಡೆ = ಶಕ್ರಪ್ರಸ್ಥವೇ ಮೊದಲಾದ ಐದು ಊರುಗಳನ್ನು
ಬೇಡಲು

ಐದು ಮುತ್ತುಳ್ಳತನ = ಮುತ್ತೈದೆತನ, ಹರಿದ್ರಾ, ಕುಂಕುಮ, ಬಳೆ,
ಬಿಜ್ಜೋಲೆ, ಮಾಂಗಲ್ಯ

ಐದು ಬಾಣನ ಗೆಲಿದ ಆಶ್ರಮವ ಕೈಕೊಂಡು
 ಐದೊಂದು ಅರಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಮೆಟ್ಟಿ
 ಐದು ಪ್ರಾಣರಿಗೆ ಗುರುಗೋಪಾಲವಿಠಲನ
 ಐದೆರಡು ನಾಮಗಳಿಂದ ಭಜಿಸುವನೆಂದು

೫

ಐದು ಬಾಣನ ಗೆಲಿದ ಆಶ್ರಮ = ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಗೆದ್ದ ಅಂದರೆ
 ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ
 ಐದೊಂದು ಅರಿಗಳು = ಷಡ್ರಿಪುಗಳು, ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು
 ಐದು ಪ್ರಾಣರಿಗೆ ಗುರು = ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಗುರುವಾದ
 ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು
 ಐದೆರಡು ನಾಮಗಳಿಂದ = ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶನಾಮಗಳಿಂದ.

ಶ್ರೀಶತ್ರುಘ್ನಃ

ನೆನೆದು ಬದುಕಿರೋ

ಜೈಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ೧೪ನೇ ದಿನ ಮುಳಬಾಗಿಲು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರವರ
 ಪುಣ್ಯದಿನ. ರಥೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಹುಮಂದಿ ಭಕ್ತರು ನೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.
 ಅಂದು ರಥದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಜರ ಮುಂದೆ
 ಹಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದಸರಸರ ಗಲು ಈ ಪದವನ್ನು
 ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಗ ಪಂತುವರಾಳಿ ರೂಪಪತಾಳ

ನೆನೆದು ಬದುಕಿರೋ ಸತತ ನೆನೆದು ಬದುಕಿರೋ

ಪ

ನೆನೆದು ಬದುಕಿ ಸುಜನರೆರೆಲ್ಲ

ಘನಗುಣಾಂಬಧಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ

ಅ

ಇತರ ಧ್ಯಾನವೆಲ್ಲವನುಳಿದು
ಅತಿಶಯದ ವಿರಕ್ತಿ ಬಲಿದು
ಮತಿ ವಿಶೇಷವೆನಿಸಿ ಮಧ್ಯ-
ಮತಾಂಬುನಿಧಿಗೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ

೧

ಅದ್ಭುತಪುಣ್ಯ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನ
ವಿಮತಹರನ ವಿನಯ ಪರನ
ದ್ಯುಮಣಿತೇಜನ ದುರಿತ ದೂರನ
ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಸಮುದ್ರನ

೨

ಹೀನ ಕುಮತಿ ಮಾನಭಂಗನ
ಸೂನಶರನ ಗೆಲಿದ ಘನ್ನನ
ದಾನ ಕರ್ಣನ ಗುಣಾರ್ಣವನ
ಜ್ಞಾನಪೂರಿತ ಶುಭ ಚರಿತನ

೩

ವಾದಿಕುಂಜರ ಪಂಚಮುಖನ
ಸಾಧುಸಜ್ಜನ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನ
ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣದಲಿ
ಆದಿಶೇಷನ ಪೋಲ್ವ ಮುನಿಯ

೪

ವನಜನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನಪ್ರಿಯನ
ಕನಕವರ್ಣ ತೀರ್ಥರ ಸುತನ
ಜನಸಮೂಹ ಸನ್ನತ ಪರಮ
ವನಧಿ ಗಂಭೀರ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ

೫

ವೈರಾಗ್ಯ

ಬರೆದವರು:

ವಿದ್ವಾನ್ ಎಫ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯ M. A.

ಅ|| ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವೂ ಒಂದು. ದಾಸಕೂಟ ಪುನರ್ತಕರೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು “ ಭಕ್ತುತಿ ಬೇಕು ವಿರಕ್ತುತಿಬೇಕು ಮುಕ್ತುತಿಪಥವ ಬಯಸುವವಗೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ. ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಸಾಧನವಾದ ಭಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ವೈರಾಗ್ಯದತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದುದಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ವಿರಾಗದ ಭಾವವೈರಾಗ್ಯವೆನಿಸುವುದು. ಅದಕ್ಕೇ ವಿರಕ್ತಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆಯಿಂದುರುವುದು ಎಂಬಭಾವನೆ ರೂಢವಾಗಿದೆ ಇದು ಸರಿಯೇ? ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸರಾಯರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವರು? ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂತಹದು? ಎಂಬೀ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡೋಣ.

“ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸಾರಿಕ ದುಃಖದರ್ಶನೇನ ಜಾತವೈರಾಗ್ಯಸ್ಯ ಮುಮುಕ್ಷೋಃ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮುಕ್ತಿಯೊಗ್ಯರಾದ ಜೀವರಿಗೆ ಸಂಸಾರವು ಬಂಧನವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಭಗವಂತನು ಸಾಂಸಾರಿಕ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ಬೇಕಾದುದು ಸಾರಾಸಾರಜ್ಞಾನ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾರವಾದುದಾ
ವುದು? ಅಸಾರವಾದುದಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತರೇಯೇ ಅಸಾರ
ವಾದುದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ತಡೆಯಲಾಗುವುದು “ಆ ಬ್ರಹ್ಮ
ಸ್ತಂಬ ಪರ್ಯಂತಂ ಅಸಾರಂ ಚಾಪ್ಯನಿತ್ಯಕಂ ವಿಜ್ಞಾಯಂ ಚಾತಮೈರಾಗ್ಯಃ
(ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲವೂ ಅಸಾರವೂ ಅನಿತ್ಯವೂ ಆದುದು
ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮೈರಾಗ್ಯಹುಟ್ಟಿ) ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ “ಸಾರಾ
ತ್ಸಾರತರೋ ಹರಿಃ” ಎಂದರಿತು ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲಾ ಅಸಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ
ಹೋದಲ್ಲಿ ಮೈರಾಗ್ಯ ವೆಂತುಹುಟ್ಟುವುದು? ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯರೂ ಸಹ
“ನ ತಸ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಗ್ರಹಣಾಯ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವೀಯಸೀರವಿ ವಾಚಸ್ಪಮಾಸಃ |
ಸ್ವಪ್ನೇ ನಿರುಕ್ತಾಃ ಗೃಹಮೇಧಿಸೌಖ್ಯಂ ನ ಯಸ್ಯ ಹೇಯಾನುಮಿತಂ
ಸ್ವಯಂ ಸ್ಯಾತ್” (ಗೃಹಸ್ಥರು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿಷಯಸುಖಗಳು
ಸ್ವಾಪ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ಅನಿತ್ಯಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಹೇಯವೆಂದು ತಾನಾಗಿಯೇ
ಲೂಹಿಸದಿರುವವನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವೇದವಾಕ್ಯಗಳೇ ಅದರೂ ತತ್ತ್ವಗ್ರಹಣ
ಮಾಡಿಸಲಾರವು) ಎಂದು ಮೈರಾಗ್ಯವೇ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು
ಹೇಳಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಹೇಯತಾ
ಜ್ಞಾನದಿಂದಂಟಾದ ನಿಶ್ಚಿನಮಾನತೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.
ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರೇಮಮಯವಾದುದರಿಂದ
ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡದೆಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯ-
ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಶೂನ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸ್ನೇಹ
ವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಅಸಾರವಾದುದರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಮಾಡಲು ಮುಕ್ತಿ
ಯೋಗ್ಯನ ಮನಸ್ಸೊಪಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರೇಮಮಯವಾದ ಮನ
ಸ್ಸನ್ನು ಸಾರಪದಾರ್ಥದತ್ತ ತಿರುಗಿಸುವನು. ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾರಪದಾರ್ಥ
ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬರುವುದೋ ಹಾಗೆ
ಹಾಗೆ ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ನಿಃಸ್ನೇಹವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬರುವುದು.
ಆದ್ದರಿಂದ ವಿ ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ರಾಗ ಎಂದರೆ ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದರೆ ವಿಷಯ
ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ವಿ=ಹೋದ ರಾಗ=ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳವನಾಗುವನು ಎಂದರ್ಥ
ವಾಗುವುದು. “ಶಾಸ್ತ್ರೇಷ್ಟಿಯಾನೇವ ಸುನಿಶ್ಚಿತೋ ನೃಣಾಂ ಧರ್ಮಸ್ಯ

ಸವ್ಯಗ್ನಿಮೃಶೇಷು ಹೇತುಃ | ಅಸಂಗ ಅತ್ಮವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಸ್ತುನಿ ದೃಢಾ ರತಿ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಿರ್ಗುಣೇ ಚ ಯಾ ||” ಎಂಬ ಭಾಗವತೋಕ್ತಿಯೂ ಇದನ್ನೇ
ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. (ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಉಳಿದು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಭಿ
ಮಾನವೂ, ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣಗಳಿಂದ ದೂರ
ನಾದ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ (ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ) ದೃಢತರವಾದ ಅಭಿ
ಮಾನವು-ಇವೆರಡೇ ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಗಲಿತವಾದ ಶ್ರೇಯಃ ಸಾಧನವು.) ಇಲ್ಲಿ
ಎರಡು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ
ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿದುದಕ್ಕೇ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದಿ
ರುವುದು ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿ
ಮಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎಂದಾಯಿತು ಇದ್ದರೆ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸು
ವುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯ ದಿರುವುದು ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ
ವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ. ಇದನ್ನೇ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಗೋಪಾಲದಾಸಾ
ಠ್ಯರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವರು.

“ವೈರಾಗ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಕೇಳು, ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಕೇಳು;
ಶ್ರೀರಮಣನ ಪಾದವಾರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ನಾರಿಯ ಧಾರುಣಿಯ ಧನವ ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತೆ ?
ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ ಕಂಡ್ಯ ಧೀರರಿಗೆ !
ಶರೀರಕಾಪಾದ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು
ಜೇರ ವಸ್ತ್ರವನುಟ್ಟು ತಿರಗಾಡುತ್ತಿರಲಾಗ
ಆರಾದರೂ ಅವನೂ ಅವಧೂತನೆಂತೆಂದು
ಸಾರಿಸಾರಿಗೆ ಇನ್ನು ಕರೆವರೈಯ.
ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬುವಂಥ ವಾರುತೆಯೊಂದಲ್ಲದೆ
ನಾರಾಯಣಗೆ ಇದು ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ.”

ವೈರಾಗ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದವನಿಗೆ ತಾನು ದರಿದ್ರನೆಂಬ
chapter 8 ವಿಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳಿಗೆ

ಕಾರಣಗಳಾದ ಹೆಣ್ಣು, ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು (ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು) ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಮತಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ, ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಸಹ ಬಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೂ ಬೂದಿಯನ್ನು ಬಳಿದು ಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ತಿರಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಅವಧೂತನೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂದೂ ಬಂದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ನಾರಾಣನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ವಿಷಯಸುಖವಿಮುಖನಾಗುವುದು ಮಾತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ದೃಢಪಡಿಸಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರೇ ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವರು.

“ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಇನ್ನು ಕಮಲವು ಇದ್ದಂತೆ
ಕಾರಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ”

ಕಮಲದೆಲೆಯು ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಸದಾಕಾಲವೂ ಇದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ನೀರನ್ನು ಹತ್ತಗೊಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ವಿಷಯ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರೂ ಮುಮುಕ್ಷು ಜೀತನನು ಅವರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖದ ಹಿಗ್ಗುವಿಕೆಗಳಿಗಲೀ ದುಃಖದ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆಗಳಿಗಲೀ ಪಾತ್ರನಾಗಿರಬಾರದು. ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರೂ ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿರುವರು.

“ ಕುರು ಭುಂಕ್ಷ್ಯ ಚ ಕರ್ಮ ನಿಜಂ ನಿಯತಂ
ಹರಿಪಾದವಿನಮ್ರಧಿ ಯಾ ಸತತಂ ”

ತನಗೆ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವನದೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಹರಿಯೇ ಪ್ರೇರಕನೂ ಕರ್ಮಫಲದಾತನೂ ಎಂಬ ಭಾವನೆಗನುಗುಣವಾಗಿದ್ದು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿರಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದ “ಸ್ವಯೋಗ್ಯತೆಯೊಳಗೆ ಆಯತವಾದದ್ದು ನೋಯದೆ ಉಣುವುದೇ ನ್ಯಾಯದ ವೈರಾಗ್ಯ” ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವಾಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಸರಮಾತ್ಮನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಸ್ವಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವಿಕೆ. ಹರಿಯು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು-ಸುಖವಾಗಲೀ, ದುಃಖವಾಗಲೀ ಅನುಭವಿಸದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಹರಿಯ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಈಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ. ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಯಾರೂ ಹಿಂತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದುಃಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡು ಹರಿಯನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವರು. ಅಂಥನೋವಿಗೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ “ಠರಿ ಮಾಡ್ತು ವರ್ಯಾದೆಯನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಸರಸಿಜಭವಾಧ್ಯರಿಗೆ ಬಿಡದು” ಎಂಬ ದೃಢತರ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವುದಲ್ಲವೇ ವೈರಾಗ್ಯ! ದುಃಖವಾದರೂ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಮಾನವನು ವಿವಿಧಕರ್ಮಫಲಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತುವನಲ್ಲವೇ? ಕೆಲವರು ಸುಕೃತಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು; ಕೆಲವರು ದುಷ್ಕೃತಫಲವನ್ನು. ಸುಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಹರಿಯೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಫಲದಾತನಾದ್ದರಿಂದ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ದುಷ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ನೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಕೃತಿಯಂತೆ ತಾನು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವನಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರಿಸುವನು. ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಯಾಸಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದೇ ಅವನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಸಹ

“ಆಯಾಸ ಪಡದೆ ಪರರ ಶ್ರೀಯಸ್ಸು ನೋಡಿ

ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಸದೇ ಫಲದಃತವಾದ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದ ಮೆತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಪಾಠವನ್ನೂ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಸರರ ಬಿಶ್ವರೈಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅದುಕೇನಲ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದೆಂಬ ದುರ್ಭಾವನೆ ಆಫವಾ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತಾನೂ ಅದರಂತೆ ಮಾಡುವನೆಂದು ಮಾನವನು ತೊಡಗಿ ತನ್ನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಮುಖ್ಯಕರ್ತನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸುಕೃತಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ದುಃಖಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಸರಮಾತ್ಮನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬ ನಮ್ರಾಭಾವವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಅವರು ಬದುಕುತ್ತಿರುವರು, ತಾನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಜೀವನವೆಲ್ಲಿ? ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ತೃತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದರೆ ಶ್ರೀಯಸ್ಸಿಗೆ ದೂರನಾಗುವನು. ಇದು ವೈರಾಗ್ಯದಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೂ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಅಂತರ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ “ನೇಹದಿಂದ ಹರಿಯತ್ತ ಕರ್ತೃತ್ವವೇನಗೆ” ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಎಂದರಿಯಬೇಕು. ಸರ್ವಕ್ಕೂ “ನೀಯಲ್ಲದೆ ಎನ್ನಿಂದಾಗದೆಂದಿಷ್ಟೆ ದೇವ್ಯಾಯದ ವೈರಾಗ್ಯ.”

ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಹರಿಯಿರೇನವಾದ ಕೃತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದಲ್ಲವೇ ವೇಳೆ ಬೇಳೆದ್ದು. ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಹರಿಯು ಕೊಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಲಾದೀತೇ? ಹರಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮತ್ತಾರನ್ನಾದರೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಪೂರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಅಗತ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾದರೂ ಇಷ್ಟೆ! “ಹರಿಯು ಕೊಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ” ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು? ಹರಿಯು ಅಸಮರ್ಥನಾದ್ದರಿಂದ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ? ಸಮರ್ಥನಾದರೂ ಅವ್ಯಕ್ತತೆಯನ್ನರಿಯನಾ ದ್ದರಿಂದ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೆ? ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಹರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಮೂಢತನ. ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನಮರ್ಥನನ್ನು ವುದು ಅಸಂಭಾವಿತ. ಮಯಾರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನಶ್ಯಕತೆಯನ್ನರಿಯತಕ್ಕನೆನ್ನವುದೂ ಸುಳ್ಳು. ಹಾಗಾದರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲೇ ಆಗ್ಗೆ ಜೀವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಹರಿಯು

ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಂದೇಹಪಡದೆ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಹರಿಯು ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕೊಡುವನೆಂಬ ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅವನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುವನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹರಿಯೇ ಕೊಡದಿರುವಾಗಹರಿಯ ಅಧೀನರಾದ ಇತರರು ಕೊಡಬಲ್ಲರೇ? ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಜೀವನು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. “ತುಷ್ಠೋಸಿತ್ವಂ ದಯಾಸಿಂಧೋ ಕಿಮನ್ಯೈರ್ಮಮ ರಕ್ಷಣೇ” ಹರಿಯೇ ನೀನು ದಯಾಮಯನು ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ನಿನ್ನ ಅಧೀನರಾದ ಮತ್ತಿತರರು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇನಿದೆ? “ತುಷ್ಠೋಸಿತ್ವಂ ದಯಾಸಿಂಧೋ ಕಿಮನ್ಯೈರ್ಮಮ ರಕ್ಷಣೇ? ಹರಿಯೇ ದಯಾಮಯನಾದ ನೀನು ವಿಮುಖನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸದಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಅಧೀನರಾದ ಇತರರು ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲರೇ? ಎಂಬೀ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯು ಮೊಳೆಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ “ತೇನತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾಃ; ಮಾಗೃಥಃ; ಕಸ್ಯಸ್ವಿಧ್ಧನಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, “ಮಾಯಾರಹಿತ ದೇವ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲನ್ನು ಪ್ರೀಯದಿ ನೆಚ್ಚಿ ಅನ್ಯಕೆರಗದಿಪ್ಪದೆ ವೈರಾಗ್ಯ”

ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಬಾಹಿರ, ಅಂತರವೆಂದು. ಬಾಹಿರವೆಂದರೆ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದವರು ಇವನನ್ನು ವಿರಕ್ತನೆಂದು ತಿಳಿಯು.ಂತೆ ತೋರಿಸುವದು. ಆದರೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಹರಿಯನ್ನು ಸಹ ನೆನೆಸದೆಯೇ ಇರುವದು. ಅದನ್ನೇ ಗೋಪಾಲದಾಸಾಯರ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು.

“ಧನಪರಿತ್ಯಾಗವನು ಮಾಡಿದಡಾಯಿತು

ಘನವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ ನೋಡಾ.

ವಿಕೆಂದರೆ:

“ಧನವ ಬಿಟ್ಟಿರವೆ ದನಗಳು (ಪಶುಗಳು) ಅನುದಿನ

ಘನವೇನೊ ಇವಗೆ ಅವಕ್ಕೆ ನೋಡಾ.

“ಜನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟೀಕಾಂತದಲಿ ಕೂಡಲಾಯಿತೆ

(ವೈರಾಗ್ಯ)

ಜನವ ಮನೆಯ ಬಿಟ್ಟಿರದೆ ಅನುಗಾಲ ಗೊಬೆಯ

ಘನವೆಂದು (ಅದನ್ನು) ಕರೆವರೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು?

“ತನು ಮನದಭಿಮಾನವನು ಬಿಟ್ಟಡಾಯಿತೆ

ಘನವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ ನೋಡಾ.

ತನುಮನದ ಅಭಿಮಾನವನು ಬಿಟ್ಟು ಕುನ್ನಿತಾ

ಮನೆ ಮನೆ ಚರಿಸದೆ ಅನುಗಾಲವು ?

ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಬಾಹಿರ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇಅಲ್ಲ.

ಕಾಗೆಯಂತೆ ಮೈಯ ಕರ್ರಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ರೋಗ ಬಂದೆಮ್ಮೆಯಂತೆ ನಾನು ಬರೆದುಕೊಂಡು

ಬೋಗದ ವಸ್ತು ಪರಿತ್ಯಾಗವ ಮಾಡಿನ್ನು”

ಇದ್ದರೂ ಆಗುವ ಸುಖದುಃಖಕಾರ್ಯಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ‘ ಬಾಹಿರ ವೈರಾಗ್ಯವು ’ ಸಾಧನೆಯೆಂದೆನಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ‘ ನಾಗಶಯನ ನ ಮೃಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಸಮ್ಮತಾಗಿ ಉಣಿಸಿದ್ದುಂಡು ಇಪ್ಪುರೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂಬ ಅಂತರ ವೈರಾಗ್ಯವಿರಬೇಕು. “ ಗುಣಿಸುತಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳ ತಿಳಿದು ಹರಿಯ ನೆನೆನೆನೆದು ದಿನ ಕಳೆವುದೆ ವೈರಾಗ್ಯ” ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರೂ ಇದೇ ಬಾಳಿನ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು. “ ಸ್ವೋಚಿತ ಕರ್ಮಗಳಾಚರಿಸುತ ಬಲು ನೀಚರಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಗಿ ಯಾಚಿಸದೆ, ಖೇಚರವಾಹ = ಗರುಡವಾಹನಾದ ವಿಷ್ಣುವು, ಚರಾಚರಬಂಧಕ ಮೋಚಕನಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಪ್ಪುದೆ ಫಲವಿದು ಬಾಳುದಕೆ ”

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವನಿಟ್ಟು ತದತಿರಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿಡದೆ ಅವನಿಟ್ಟಂತೆ ಇದ್ದು ಅವನಿಷ್ಠವನ್ನು ತನ್ನಿಟ್ಟವೆಂದರಿತು ಸಂಸಾರಕಷ್ಟವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಪುರುಷರು

| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು |

ಹರಿದಾಸರಿಂದ

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಾಧನಸೌಲಭ್ಯ

‘ ಗೃಹಕರ್ಮವ ಬೇಸರದಲೆ ಪರಮೋ-
ತ್ಸಹದಲಿ ಮಾಡುತ ಮೂಜಗದ
ಮಹಿತನಸೇವೆಯಿದೆನ್ನುತ ಬಿಡದೆಲೆ
ಅಹರಹಮನದಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತಿಪ್ಪುದೆ

ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವಕೇ ’

ಎಂದು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಾಯರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೆ ಗಂಡಸರ ಹಾಗೆ ಸಾಧನಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಿದುಕಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಮನೆಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪವಿತ್ರಸೇವೆ. ಮನೆಯ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಅಂತರ್ಗತಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮನೆಯು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಡಿ; ಸಾರಣಿಕಾರಣಗಳು ಆ ಗುಡಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ; ಮಾಡುವ ಅಡಿಗೆ ತನ್ನ ಪತ್ಯಂತರಾಸಾಮಿಯ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ; ಪತಿಯ ಸಮ್ಮತರ ಉಪಚಾರಗಳೂ ಪತಿಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ಬೇಸರ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಉತ್ಸಾಹದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗದೇ ಇದ್ದೀತೇ? ಇದರಿಂದ ಮನವು ಎಷ್ಟು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲವೇ! ಮನಸ್ಸಿನ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಾಧನದ ಪ್ರಥಮಭಾಗ. ಗಂಡಸರಿಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ವಿಶೇಷ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹೇಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿತು.

ಇನ್ನು ಮನೋನೈರ್ಮಲ್ಯ ದೊರೆತಮೇಲಿನ ಸಾಧನಭಾಗದ ವಿಷಯ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೇನು ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲ. ಗಂಡಸರಿಗೆ

ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನಾದಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಹು ಸುಲಭರೀತಿಯಿಂದ ಮನೆಕೆಲಸಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಹೆಣ್ಣು-ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ನಮಗೆ ಹರಿದಾಸರು. ಅದು ಹೇಗೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿ ಪುನಃ ಮನನಕ್ಕಾಗಿ ಜನ್ಮದ ಬಹುಕಾಲವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಪಡೆಯುವ ರಸವಿಶೇಷವನ್ನು ಕಲಿಕಾಲದ ಜನತೆಯ ಮಂದಭಾಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಕರುಣಿಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಬೇಗ ಅಪರೋಕ್ಷ ಪಡಿಯಬೇಕೆಂದು — ಸಂಸ್ಕೃತ ಅರಿಯದ ಗಂಡಸರು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಭಾಷೆಯ ಕಡೆ ಮನ ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ರಚಿಸಿಟ್ಟ “ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಂಡಕ” ಒಂದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಕರುಣೆ ಸುಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯರಸಾಯನವನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಣಬಡಿಸಿದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ + ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರಲ್ಲದ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಂತೋಷಕರ, ಉಪಕಾರ ಎನ್ನಬಹುದೇ? ಅಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರು ಉಂಡು ಮಿಕ್ಕದ್ದರಲ್ಲಿ, ಎಂದು ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ? ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕವಿಗಳು ಇದನ್ನು ಓದಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಏನಾದರೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೈಖರಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಹೊರತರಿಸಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹರಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲಿ, ಎಂದು ಅಂದುಬಿಡಲೇ ಎನಿಸುತ್ತೆ. ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಮ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ರಾಜರು (‘ರಾಜರು’ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು, ‘ಗುರುರಾಜರು’ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು, ‘ರಾಯರು’ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಗುರುವರ್ಯರು ಎಂದು ಮಾಧ್ವಸಂಕೇತ) ಎಂತಹ ಸರಸ-ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ! ಅದರಲ್ಲಿಯೇ

“ಈ ಕಥಾದಂಡಕೋದ್ದಂಡವಂ ನಿತ್ಯ ಕೊಂಡಾಡುತಾ

ಪೇಳುತಾ ಕೇಳುತಾ ಭಕ್ತಿ ಕೂಡಿದ್ದ ತತ್ಸಾಧುಸಂತಾನಕೇ

ಪಾಪಗಳ ಲೋಪಗಳ ಮಾಡುತಾ, ತಪ್ಪುಗಳ ಸೈಸುತಾ

ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಾನಂದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು

ನೀನೀನೆಯೋ ಸ್ವಾಮಿ ”

ಶ್ರೀರಮಾ ಮಾನಿನೀ ಮಾನಸೇಂದೀವರೇ
 ತ್ವಲ್ಪ ಸರಿಪ್ಪಲ್ಪ ಚಂದ್ರಾ ಚಿದಾನಂದ ಸಾಂ
 ದ್ರಾ ಸದಾ ಸನ್ನತೇಂದ್ರಾ ನಮೋಪೇಂದ್ರನಿ
 ಸ್ತಂದ್ರ ನೀ ಕೇಳು ಆ ರೀತಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಲ್
 ಸಜ್ಜನಾಹ್ಲಾದನಲ್ ಭೈಶ್ಯಸತ್ಪುತ್ರರಾ
 ವೇಳೆ ಕ ಶ್ರೀಲಾಂಠನ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಕ್ರಿಯಾ
 ಗಾಥೆಗಳ್ ಬೋಧೆಗಳ್ ಕೇಳಿ ತಾವೆಲ್ಲರಾ
 ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಸುನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ಮಾರ್ಗದ
 ಲ್ಲೇ ಪರಾಭೂತ ಷಡ್ವರ್ಗದಲ್ಲೇ ಮನ
 ಸ್ಸಿತ್ತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಸ್ಪೃಹೆ ಗ್ರಂಥಗಳ್
 ಸಿದ್ಧ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧಗಳ್ ಹತ್ತುಮೂ
 ದಾಗದೇ ದಾನವಾಚಾರ್ಯರಾಶ್ವರ್ಯದಿಂ
 ದಾಗ ತಾವೇಸುರೀತಿಂದಲಾಯಾಸುರೀ
 ವಿದ್ಯೆಗಳ್ ಗದ್ಯಗಳ್ ಪದ್ಯಗಳ್ ಪಾಠ ಪೇ

ಎಂದು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಶ್ರೀ ನೃಹರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದುಕಾರಣ ಈ ದಂಡಕವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಉದ್ವಂದನಮಸ್ತಾರ ಹಾಕಿದರೆ ವರ್ಣಾಭಿವೇಷಿತ ಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಕವಿತಾಪರಂಪರೆಯು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುಚಿಭೂತರಾಗಿ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ಪಠಿಸಿ ಸಕಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಹೃದಯವಾಸಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿ. ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಭಾಗವತಮೂಲವೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರಿಂದ ರಚಿತವಾದ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ದಂಡಕಂ

ಲ್ಲಿದ್ಧರಾ ಪಾಠಗಳ್ ಒಪ್ಪದೇ ತಪ್ಪದೇ
 ನಿಂತು ಮಾರಾಟಗಳ್ ಮಾಡು ವಿಷ್ಣು ಭ
 ಕ್ತಿಶ್ರಿಯಾ ಪಾಠಗಳ್ ಪಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರೊಂ
 ದಾಗೆ ತಾವ್ ನೋಡಿ ಅಂಜ್ಯಾಡ ಇನ್ನೇನು ಈ
 ಸೂನುಗಳ್ ದೈತ್ಯರಾಟ್ ಸೂನನಲ್ ಬುದ್ಧಿ ಭೇ
 ದೈಸಿ ದುರ್ಬೋಧಗಳ್ ಕೇಳಿ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯಂ
 ತಿಪ್ಪರೆಂದಾಗಲೇ ಬೇಗಲೇ ದಾನವಾ
 ರಾಗ್ರನಲ್ ಕೋಪಸಂತೀಪ್ತನಲ್ ಸೇರಿ ಪ್ರ
 ಹ್ಲಾದನಾ ಜೀಷ್ಟಗಳ್ ದಿಷ್ಟಗಳ್ ನುಡಿದರು

ಆ-ವಾಣಿಗಳ್ ಕೇಳಿದಂಕರ್ಣ ಕರ್ತೋರ್ಯ ಬೇ
 ಣಾಳಿಗಳ್ ರೀತಿ ಅಪ್ರಿತಿಯಾಸೂಚಿ ದು
 ನಿರೀತಿ ತಾ ಸೈಸದೇ ಕೋಪಸಂದೀಪನಾ
 ವೇಶದಿಂದಲ್ ಚಲದ್ಗಾತ್ರನಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೋ
 ದ್ಯದ್ವಯಾ ಪಾತ್ರನಂತಿಪ್ಪ ತತ್ಪುತ್ರ ಸಂ
 ಹಾರಯಲ್ ಚಿತ್ತವಂ ಪೆತ್ತವಂ ಪಾಪಸಂ
 ವೃತ್ತ ನೇತ್ರ ಪ್ರಮಾಕ್ಷೇಕ್ಷನಾಗಲ್ ಸಮ
 ಕ್ಷೈಸಿ ದುಷ್ಟೋಕ್ತಿಗಳ್ ಬಾಗುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಾ
 ಸಾಧು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ ಪುಹದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ
 ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅ ಚಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲೀ

ಅಥ ಶ್ರೀಮಸ್ಥಾಗವತ ಮಹಾವುರಾಣೇ
 ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧೇ ಅಷ್ಟಮೋತ್ಥಾಯಃ

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಅಥದೈತ್ಯಸುತಾಃ ಸರ್ವೇ | ಶೃತ್ವಾತದನುವರ್ಣಿತಂ
 chapter ೫ ಹುರ್ನಿರವದ್ಯತ್ವಾ | ನೈವಗುರ್ವನು ಶಿಕ್ಷಿತಂ

ಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸದ್ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಂ
ವಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಧೀಮಂತಗೇ ನಿರ್ಮಲ
ಸ್ವಾಂತಗಾವೇಳೆ ಪಾದಹತವ್ಯಾಳಿಯಂ
ತೇ ಭುಜಶ್ವಾಸಗಳ್ ಬೇಸಿಗಳ್ ಬೀಸುತಾ
ಕಂದಗಾ ತಂದೆ ಸಂಭಾಷಿಸಂ

ಹೋಯಲೋ

ದುರ್ವಿನೀತಾಯಲೋ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಲೋ
ಇಂತು ನೀ ಸ್ತಬ್ಧನಾದೇತಕೋ ವಂಶಘಾ
ತೀಯಲೋ ಪಾಪಜಾತಿಯ ನೀ ಹೀಗೆ ಮ
ಚ್ಛಾಸನಾತೀತನಾಗಿವೊಡೇ ನಿನ್ನ ನಿ
ನ್ನಾಯನು ದ್ವಾರಕೇ ಕಳುಹುವೆಂ ನೋಡೆಲಾ
ನಾನು ಕೋಪಿಷ್ಟನಾಗಿವೊಡೇ ಅಂಜಿ ಮೂ
ರ್ಛಾಕಗಳ್ ಲೋಕಪಾನೀಕಗಳ್ ಕಂಪಕಾ
ಣುತ್ತವಿಂಥಾ ಬಲಿಷ್ಟನ್ನ ನೀ ನೆನ್ನ ಸಂ
ಪದ್ಧಲ ಶ್ರೀಯನ್ನಾಶ್ರೈಸದೇ ಬಿಟ್ಟಿರಿ
ನ್ನಾವನಲ್ ನೀಂಬಲ ಶ್ರೀಯನ್ನಾಶ್ರೈಸುವೇ

ಅಥಾಚಾರ್ಯ ಸುತಸ್ತೇಷಾಂ | ಬುದ್ಧಿಮೇಕಾಂತ ಸಂಸ್ಥಿತಾಂ ||

ಅಲಕ್ಷ್ಯಭೀತಸ್ತೃರಿತೋ | ರಾಜ್ಞ ಆವೇದಯದ್ಯಥಾ

೨

ಶೃತ್ವಾತದಪ್ರಿಯಂ ದೈತ್ಯೋ | ದುಸ್ಸಹಂತನಯಾನಯಂ ||

ಕೋಪಾವೇಶ ಚಲದ್ಗ್ರತಃ | ಪುತ್ರಂಹಂತುಂ ಮನೋದಧೇ

೩

ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾಪರುಷಯಾ ವಾಚಾ | ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮತದರ್ಹಣಂ ||

ಆಹೇಕ್ಷಮಾಣಃ ಪಾಪೇನ | ತಿರಶ್ಚೀನೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ

೪

ಯೋ ಎಲಾ ಏಕೆ ಮಚ್ಚಾಸನಾತೀತನಾ
ಗೂವಿಯೋ ಕಂದ ಪೇಳೆಂದರೇ ತಂದೆಗಾ
ಕಂದ ಸಂಭಾಷಿಸಂ

ತಂದೆ ಕೇಳೈಯ್ಯ ಬ್ರ

ಹ್ಯಾದಿ ಆಸ್ತಂಭ ಪರ್ಯಂತವುಂ ಜಂಗಮ
ಸ್ಥಾವರಾತ್ಮ ಪ್ರಪಂಚೋಚ್ಚ ನೀಚ ಪ್ರಜಾ
ನೀಕಯಾವತ್ತದಾವಾತನಾ ಧೀನದ
ಲ್ಲಿಪ್ಪುದೋ ಆತನೇ ಎನ್ನಗೇ ನಿನ್ನಗೇ
ಇನ್ನು ಮಿಕ್ಕಾದ ಚೈತನ್ಯಕೆಲ್ಲಾ ಬಲ
ಶ್ರೀಯು ತಾನಾದನೇ ಕಾದನೇ ಕಾಲರೂ
ಪೀಶ್ವರೋರುಕ್ರಮಾಕಾರನೆಂಬಾತನೇ
ಆತನೇ ಆತನೇ ತೇಜ ಓಜಸ್ಸಹಾ

ಪ್ರಶ್ರಯಾವನತಂ ದಾಂತಂ | ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಮವಸ್ಥಿತಂ ||

ಸರ್ಪಃ ಪಾದಾಹತ ಇವ ಶ್ವಶಃ ಪ್ರಕೃತಿದಾರುಣಃ

೫

ಹೇದುವಿನೀತ ಮಂದಾತ್ಮ | ಕುಲಬೇಧಕರಾಧಮ ||

ಸ್ತಬ್ಧಂ ಮಚ್ಚಾಸನೋದ್ಧೃತಂ | ನೇಷ್ಠೇತ್ಪಾದ್ಯಯಮಕ್ಷಯಂ

೬

ಕೃದ್ಧಸ್ಯಯಸ್ಯ ಕಂಸತೇ | ತ್ರಯಲೋಕಾಸಹೇಶ್ವರಾಃ ||

ತಸ್ಯ ಮೇ ಭೀತವನ್ಮೂಢ ಶಾಸನಂ ಕಿಂಬಲೋತ್ಥಗಾಃ

೭

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಉವಾಚ

ನಕೇವಲಂ ಮೇ ಭವತಶ್ಚ ರಾಜ್

ಸವೈಬಲಂ ಬಲಿನಾಂ ಚಾಪರೇಷಾಂ ||

ಪರೇವರೇಣ ಮೀ ಸ್ಥಿರಜಂಗಮಾಯೇ

chapter ೧೦ ದಯೋ ಯೇನ ವಶಂ ಪ್ರಣೀತಾಃ

ಸತ್ಯ ಸಂಪದ್ಬಲ ಶ್ರೀಂದ್ರಿಯಾತ್ಮ ಸ್ವಯಂ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ ಜಗತ್ಸರ್ವವಂ ಪುಟ್ಟಿ ಸೂ
ವಂ ಸದಾ ಪುಷ್ಟಿ ಮಾಡುವನೇ ನಷ್ಟ ಗೈ
ಸೂವನಾ ದೇವನಂ ಪೂರ್ತು ನಮ್ಮಲ್ ಬಲಾ
ದೀಗಳುಂಟೆಂಬ ನಿನ್ನಾ ಸುರೀ ಭಾವವಿ
ನ್ನಾದರೂ ನೀ ಬಿಡೋ ನೋಡೋ ಶ್ರೀಕಾಂತನಲ್
ಕಾಂತನಲ್ ಸ್ವಾಂತ ನೀನಿತ್ತು ಸರ್ವತ್ರ ಸಮಾ
ಚಿತ್ತನಾಗೈಯ ಎನ್ನಯ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ಗಾ
ಮೇಲೆ ವಿದ್ವಿಷ ಮಾಡುವರಾರಿಲ್ಲವಂ
ತಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಪ್ಪ ಕಾಮಾದಿ ಪಡ್ವರ್ಗವೆಂ
ಬಾ ಮಹಾ ವೈರಿಗಳ್ ಕಳ್ಳರಂತೆಲ್ಲರುಂ
ದೇಹವೆಂಬೋ ಮಹಾರಾಜಧಾನೀ ವೃಥಾ
ಹಾನಿ ಮಾಡುವರಂಥಾವರಂಗೆಲ್ಲದೇ
ಕೆಲ್ವರೀ ದಿಕ್ಕುಗಳ್ ಸರ್ವವಂ ಗೆದ್ದಿವೆಂ
ತೆಂದು ಹಿಗ್ಗುವರಂತಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಪ್ಪ ಕಾ
ಮಾದಿ ಪಡ್ವರ್ಗ ಗೆದ್ದಾತಗೇ ಜ್ಞಾನಸಂ

ಸ ಈಶ್ವರಃ ಕಾಲ ಉರುಕ್ರಮೋ ಸಾ—
ವೋಜಃ ಸಹಸ್ಸತ್ವಬಲೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮಾ ||
ಸ ಏವವಿಶ್ವಂ ಪರಮಃ ಸ್ವಶಕ್ತಿಭಿಃ
ಸೃಜತ್ಯವತ್ಯತ್ತಿ ಗುಣತ್ರಯೇಶಃ

೯

ಜಹ್ಯಾಸುರಂ ಭಾವಮಿಮಂ ತ್ವಮಾತ್ಮನಃ
ಸಮಂ ಮನೋಧತ್ಸ್ವ ನ ಸಂತಿವಿದ್ವಿಷಃ
ಋತೇಜಿತಾದಾತ್ಮನ ಉತ್ಪಥಸ್ಥಿತಾತ್
ಚಾಧಿಹ್ಯನಂತಸ್ಯ ಮಹತ್ಸಮರ್ಹಣಂ

ಪೂತಗೇ ಸಾಧು ಸಂಭೂತ ಸರ್ವಂ ಸಮಂ
 ಚೇತನಾ ಮೇಲೆ ತನ್ನೊಹ ಸಂಜಾತದೆಂ
 ತಪ್ಪುದೋ ಶಾತ್ರವನಾತನೆಲ್ಲಿಪ್ಪುದೈ
 ಯ್ಯಾ ಸದಯ್ಯಾತ್ಮನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡೆಂದು ತಾ
 ನಿಂದು ಮಾತಾಡಲು

ಶತ್ರುವಂತಿಪ್ಪಪು

ತ್ರಾಕೃತಿಂ ಕಾಣುತಾ ಕೆಂಡಗಳ್ ಕಾರುತಾ
 ವಹ್ನಿಯೇಳಾಜ್ಯಧಾರಾಹುತಿಂ ಇಟ್ಟಿತಂ
 ತಾಗೆ ಭಗ್ಗಂತ ಧಿಗ್ಗಂತ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ಥಾನದಿಂ
 ದೆದ್ದು ನಿಂದಿದ್ದು ಸಂಭಾಷಿಸುಂ ತಂದೆ ಹೋ
 ಹೋಯೆಲಾ ಪುತ್ರನೇ ಇಂದು ನಾನೊಂದು ಪೇ
 ಳುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದರೊಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾಗಿ ನೀ
 ನೇವನೋ ವಿಷ್ಣು ವೆಂಬಾತ ಬೇರೊಬ್ಬ ತಾ
 ನಿಪ್ಪನೆನ್ನೂಹಿಸುವೇಯ ಹೋ ಹೋಯಲಾ
 ಸಾವಿಗೀ ಬುದ್ಧಿ ನೀ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡೀದಿ ಎಂ

ದಸ್ಯೂ ಪುರಾ ಪಣ್ಣ ವಿಜಿತ್ಯಲುಂಪತೋ
 ಮನ್ಯಂತ ಏಕೇ ಸ್ವಜಿತಾ ದಿಶೋ ದಶ
 ಜಿತಾತ್ಮಾನೋಜ್ಞಸ್ಯ ಸಮಸ್ಯ ದೇಹಿನಾಂ
 ಸಾಧೋ ಸವೋಹ ಪ್ರಭವಾಕುತಃ ಪರೇ

೧೧

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಉನಾಚ

ವ್ಯಕ್ತಂ ತ್ವಂ ಮರ್ತುಕಾನೋಸಿ! ಯೋತಿನಾತ್ರಂ ವಿಕತ್ಥಸೇ
 ಮುಮೂರ್ಷೂಣಾಂ ಹಿ ಮಂದಾತ್ಮ| ನ್ನನುಸ್ಯುವಿಫ್ಲವಾಗಿರಃ ೧೨

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

॥ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ॥

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ ಣ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ನಂದನ-ಅಪಾಧ-ಶ್ರಾವಣ

೧೯೫೨-೧೯೫೩ ಆಗಸ್ಟ್ ಅಕ್ಟೋಬರ್

ಸಂಚಿಕೆ

೧೦೦

ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ 3 ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ವಿಷಯ

ಪುಟ

೧ ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
೨ ಶ್ರೀ ನ್ಯಾಸರಾಯರ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ	೨
೩ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ದಂಡಕಂ	೨೧
೪ ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨೭
೫ ಶ್ರೀ ಯಾದವನಾರ್ಯ ಚರಿತಾ ಮೃತ.	೨೯
ಅಧಿನಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾಲಯ ಪ್ರಭುಗಳು	

ಶ್ರೀ ಗೋಪಿಕಾ ಗೀತೆ

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಶಿರೋಮಾಣಿ. ಕೆ, ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ

(ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಸಹಿತ ಬರೆದುದು.)

ಬೆಲೆ. ಮೂರು ಆಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ.

ನಮಗೆ 0-4-0 ಆಣೆಯ ಸ್ವಾಂವು ಕಳಿಸಿ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಉಳಿದಿರುವುದು 50 ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾತ್ರ.

ಸಂಪಾದಕ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೨	ಶ್ರೀ ನಂದನ-ಆಷಾಢ-ಶ್ರಾವಣ ೧೯೫೨-ಜುಲೈ-ಅಗಸ್ಟ್	ಸಂಚಿಕೆ ೯-೧೦
------------	---	----------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ ಮುಖಾರಿ ಆದಿತಾಳ

ಕಂದನಿಗೆ ಕಾಲಿಲ್ಲವಮ್ಮ, ಪುಟ್ಟಿ-

ಪ

ದಂದಿಂದ, ಈ ಅಂಬೆಗಾಲು ಬಿಡದಮ್ಮ

ಅ

ಮಳೆ ಹೊಳೆ ಕತ್ತಲೊಳು ತರಳ ಮಗ ಬೆದರಿದನೊ

ಕಳೆಯುಳ್ಳ ಮುಖಕ್ಕೀಗ ಗ್ರಹ ಸೋಕಿತೋ

ಎಳೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳೋ ಕೆತ್ತಣದೃಷ್ಟಿ ತಾಕಿತೊ

ಲಲನೆ ಮೀಸಲಹಾಲು ಮೆರೆತೆರೆದ ಪರಿಯೊ

೧

ಬೆಣ್ಣೆಯನು ಮೆಲ್ಲತ ಬೆದರಿ ಬಾಯಾರಿದನೊ

ಉಣ್ಣೆ ಪೂತನಿಮೊಲೆಯ ವಿಷ ಸೋಕಿತೋ

ಅಣ್ಣ ಪಾಸಿಯ ಭಯಕೆ ಅಂಜಿ ಕಾಲಿಟ್ಟನೊ

ಹೆಣ್ಣು ದೈತೇರ ಕಾಲಲಿ ಬಂದ ಸರಕೊ

೨

ಧುರವಿಜಯ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಯಗೆ ನಿಮ್ಮ

ಹರದೇರಂದನ ತೋರಬಂದ ಪರಿಯೋ

ಧರೆಗಧಿಕ ವಿದ್ಯನಗರವಳಿತೆಂದು ಉದಗು-

ಗಿರಿಯಿಂದ ಬಂದ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕೃಷ್ಣಗೆ

೩

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್, ಬಿ.ಎ.

ಗಾ|| ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀಚಂದ್ರಿಕಾ, ನ್ಯಾಯಾಮೃತ, ತರ್ಕತಾಂಡವ ಮುಂತಾದ ಪ್ರೌಢ-
ದರ್ಜೆಯ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ
ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಗಾನನಾಡತಕ್ಕ ಪದ,
ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೋಗ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸರಳವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು
ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚನೆಮಾಡಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಮಾಡಿರುವುದು ಅವರ ಲೋಕೋ-
ತ್ತರವಾದ ಮಹಿಮೆಗೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗತಕ್ಕ
ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಮಾಡಲು ಅವರು ಮನಮಾಡಿದುದು
ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡಭಾಷಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ
ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಕನ್ನಡ
ದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆಮಾಡಿ ಹಾಕಿದ ಮೇಲ್ವಿಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು
ಅನುಸರಿಸಿ, ಆ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪರ-
ಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾದ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಜ್ವಲ ನಂದಾ-
ದೀಪವನ್ನಿಟ್ಟು ಹರಿಸೇವೆಯನ್ನೇಸಗಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಂದಾರತರು-
ವಿನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಆ ದಾಸ-
ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಕವಿತೆಯು ಮಂದಾರದ ಮಕರಂದದಂತೆ
ಸಾರವತ್ತಾದುದು. ಕನ್ನಡ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪರಿಮಳವು ಅದರಲ್ಲಿ ಘನುಘಮಿ-
ಸುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಸವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದೆ.
ಆ ಕವಿವರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯವು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾದ
ಸಾಹಿತ್ಯ. ಪದ ಲಾಲಿತ್ಯ, ರಸಪುಷ್ಟಿ, ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅಲಂಕಾರ,

ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾವುಕರು, ರಸಜ್ಞರು, ಸಹೃದಯರು ಇವರಿಗೆ ಆ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರತಕ್ಕ ಗಾನಮಾಧುರ್ಯ, ರಾಗಭಾವ, ತಾಳಲಯವಿನ್ಯಾಸ ಇವೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಕೊಡುವ ಸುಖ ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯವಾದುದು. ಇನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತರಿಗೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಕನ್ನಡ ಸವಿನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮೇಯಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸಂತೋಷ ಅಪಾರ. ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು “ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯ” ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತವಾಙ್ಮಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಅವರು ರಚನೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಪ್ರಕೃತ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಯಥಾಮತಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ. ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಂಜನಮಾಡಿ, ತೋರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಲೇಖಕನಿಗಿಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂರರಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಉತ್ತಮವಕ್ತಾರರಾದರೆ ಅವರು ಆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಗಾನ ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ, ಇರತಕ್ಕ ಅಲ್ಪಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಯಥಾಮತಿಯಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಪದಸುಳಾದಿಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು.

“ ಸೋಮಶೇಖರತಾನೆಬಲ್ಲ ಶ್ರೀ ರಾಮ ನಾಮಾಮೃತ ಸವಿಯನೆಲ್ಲ ” ಎಂಬ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, ರಾಮನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಂಟಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಪರವಶರಾಗಿ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಟರಾಜನ ಭವ್ಯಚಿತ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮದನಪಿತಾ ಎಂದು ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡಲು
 ಕೆದರಿದ ಕೆಂಜೆಡೆಗಳಪುಂಜದಿ
 ಒದಗಿದ ಗಂಗೆ ತುಂತುರುಗಳ ಕಂಡು
 ಪದುಮಜಾಂಡಹಿತ ರಾಮಾ ಎಂಬ

೧

ಆನಂದ ಜಲದ ಸೋನೆಗೆ ಲಲಾಟ
 ದಾನೇತ್ರ ಬಡಬಾನಲನಂತಿರೆ
 ಏನೆನ್ನಲಿಬಹುದು ಸುಖಸಾಗರದೊಳು
 ತಾನೆದ್ದುಮುಳುಗುತ್ತ ರಾಮ ರಾಮಾ ಎಂಬ

೨

ಸೋಮಶೇಖರ ತಾನೆಬಲ್ಲ ಶ್ರೀರಾಮನಾಮಾನ್ಯತದ ಸವಿಯನೆಲ್ಲ ಪ

ರಾಮತಾರಕಮಂತ್ರೋಪದೇಶಿಯಾದ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿ ಶಿವನು ರಾಮರಾಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಮನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಮೈಮರೆತು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕೆಂಜೆಡೆಗಳು ಕೆದರಿ, ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಗಂಗೆಯ ಜಲವು ಜಟಿಯ ಕೇಸರಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತುಂತುರುಹನಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಮೈಮೇಲೆ ಶೀತಳಜಲಸೇಚನೆಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತವಾಗಿ ಆನಂದಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ! ಆ ಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿನ ಉರಿಗಣ್ಣೇ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತಂತೆ! ಇಂಥ ಆನಂದಜಲಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದನಂತರ ತನ್ನ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದನಂತೆ! ತನ್ನ ಶಿರದ ಗಂಗೆಯೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಗ್ನೋದಕವಂತೆ, ತನ್ನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ದೀಪಗಳಂತೆ! ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ನೇತ್ರದಿಂದ ಹೊಮ್ಮತಕ್ಕ ಧೂಮವೇ ಧೂಪವಂತೆ, ತನ್ನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಸಮರ್ಪಣೆಯೇ ನೈವೇದ್ಯವಂತೆ!! ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ರಾಮನಾಮಧ್ಯಾನಪರವಶನಾಗಿ ಶಂಕರನು ಆನಂದದಿಂದ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಶುಭ್ರವಾದ ಸ್ವಟಿಕದ ಭರಣಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ತನ್ನ ಹೃದಯಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಮಿನುಗುವ ನೀಲಮೇಘ-
ಶ್ಯಾಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ
ಹೊಂದಿ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ ಪಂಚಮುಖಗಳಿಂದ
ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ನಾಟ್ಯಭಂಗಿಗಳಿಂದ ನಲಿದಾಡುವಾಗ ಅವನು ಅಂಗಭೂಷಣ-
ವಾಗಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ನಾಗಗಳೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಡೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಡಿಸಲು
ಒಂದು ನಾಗದ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನವು ಇನ್ನೊಂದು ನಾಗದ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನಕ್ಕೆ ತಗಲಿ
ನಟರಾಜನ ನೃತ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ತಾಳಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ನಾದಮಾಡುತ್ತ-
ಲಿದ್ದುವಂತೆ!! ಇಂಥ ಪ್ರತಿಭಾಪೂರಿತವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೀರ್ತನೆಯ ಆ ನುಡಿಗಳಿವು :

ಶಿರದ ಗಂಗೆಯೆ ವರಅಗ್ಗಣಿಯಾಗಿರೆ | ಸರಸಿಜಬಾಂಧವಚಂದಿರದೀಪ
ಉರಿಗಣ್ಣಿನ ಹೊಗೆ ಧೂಪವನೇರಿಸಿ | ಕರಣವೆ ನೈವೇದ್ಯಯೆಂದು

ರಾಮ ಎಂಬ ೩

ಚಂದದ ಸ್ಫಟಿಕದ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಪ್ಪ | ಇಂದ್ರನೀಲದ ಚೆನ್ನಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ
ಚಂದದಿ ತನ್ನಯ ಹೃದಯಮಧ್ಯದಿ ರಾಮ- | ಚಂದ್ರ ಹೊಳೆಯೆ

ಶ್ರೀರಾಮ ರಾಮ ಎಂಬ ೪

ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದ ಹರಿಯ ಕೊಂಡಾಡಲು | ಸ್ವಾಧೀನ ಭೂಷಣ

ಫಣಿಗಳೆಲ್ಲ

ನೋದದಿಂದಾಡಲು ಫಣಿಮಣಿಯಾಘಾತ | ನಾದತಾಳವಾಗೆ

ರಾಮರಾಮಾ ಎಂಬ ೫

“ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ” ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ರಸವತ್ತಾದ
ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ರಸಮುಷಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ವೇಣುಗಾನಲೋಲ
ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲನ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸುಂದರ ವೃಂದಾವನದ
ವೈಭವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು
ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ವೃಂದಾವನದ ಭವ್ಯಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ
ಇದ್ದೇವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ನಮಗೆ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುನಿಗಳೇ ಆ
ವನದ ತರುಪಕ್ಷಿಮೃಗಗಳಾಗಿಯೂ, ಸನಕಾದಿಗಳು ಗೋವುಗಳಾಗಿಯೂ,

ದೇವತೆಗಳು ಗೋಪಾಲಕರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿದ್ದ-
ರಂತೆ. ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿನ ವೃಕ್ಷಗಳು ವೇಣುಗೋಪಾಲನನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ
ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ:—

ತಳಿರತೋರಣದಿಂ ತಂಪಿನ ನೆಳಲಿಂ
ಮಳೆಯಾಗಿ ಸುರಿವ ಮಕರಂದಜಲದಿಂ
ಫಲಪುಂಜಗಳಿಂ ಶುಕಚಾಟುಗಳಿಂ
ನಳಿನನಾಭನ ಉಪಚರಿಸ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ
ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ ಗೋ-
ವಿಂದನನಾಡುವ ಸಂದಣಿ ಸಾಲದೆ ಸಖಿ ಪ

ಪಕ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುಗೀತೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೌನವಾಗಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಮುನಿಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ !

ತಳಿತ ತರುಗಳಲ್ಲಿ ತಂತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ
ಉಲುಹನುಳಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುತ್ತ
ನಳಿನನಾಭನ ವೇಣುಗೀತೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಮುನಿಗಳಂತಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ
ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ.....

ಗೋವುಗಳು ಕಿವಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇಣುನಾದ-
ವನ್ನು ಆಲೈಸುತ್ತಾ ಅನಂದಪರವಶವಾಗಿ ಮೇವು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೇ ಮರೆತು
ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದುವಂತೆ !

ಚಿತ್ರಜನಯ್ಯನ ವೇಣುನಾದವ
ಎತ್ತಿದ ಕಿವಿಯಿಂದ ಸವಿಯುತ್ತಲಿ
ಮತ್ತಾದ ಸುಖಜಲ ಕಡಲಾಗಿ ಹರಿಯಲು
ಚಿತ್ರರದಂತಿಷ್ಟ ತುರುವಿಂಡುಗಳುಳ್ಳ
ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ.....

ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಗೋವಿಂದನ ಪಾದಗಳ ನಖದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯು ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯನ್ನೇ ಬೀಳಲು ಆ ಚಂದ್ರಕಾಂತ-ಶಿಲೆಯು ಒಸರಿ ಹರಿದು ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿತಂತೆ ; ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಗಂಗಾಯಮುನಾ ಸಂಗಮದಂತಿದ್ದಿತಂತೆ !

ರಂಗನ ಪದನಖತಿಂಗಳಬೆಳಕಿಗೆ

ತುಂಗ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆ ಒಸರಿ

ಹಿಂಗದೆ ಹರಿದು ಕಾಳಿಂದಿಯ ಕೂಡಲು

ಗಂಗೆಯಮುನೆಯರ ಸಂಗಮದಂತಿಪ್ಪ

ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ.....

ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಮಣನ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಮುಖ-ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಯು ಆ ಸಮಯವು ರಾತ್ರಿಯೆಂದೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕ್ರವಾಕವು ಆ ಕಾಲವು ಹಗಲೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದವಂತೆ !

ಸಿರಿಯರಸನ ನಗೆಮೊಗವೆಂಬ ಚಂದ್ರನು

ವರಕೌಸ್ತುಭವೆಂಬ ಬಾಲರವಿಯು

ಎರಡನು ಕಂಡು ಚಕೋರ ಚಕ್ರವಾಕ

ಇರುಳು ಹಗಲು ಎಂದು ಹೋರುತಲಿಪ್ಪ

ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ.....

ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಮನ್ಮಥಜನಕನ ಮುರಳಿ ನಾದದ ಮೋಹನಕ್ಕೆ ಗಿಡಗಳು ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುಳಕಾಂಕುರಗಳನ್ನು ತಾಳಿದವಂತೆ ! ಆ ನಾದದ ಇಂಪಿಗೆ ಪರ್ವತವು ಕರಗಿ ಹರಿಯಿತಂತೆ ; ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತೊರೆಯು ಕೊಳಲ ನಾದವನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಳಿಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಿತಂತೆ !

ಹರಿಯ ಕೊಳಲಸ್ವರದತಿಮೋಹನಕೆ

ತರು ಮೊಗ್ಗಿಗಳಿಂ ಪುಳಕಿತವಾಗೆ

ಗಿರಿಯು ಝಿರಿಯಾನೆವದಿಂ ಕರಗಲು

ತೊರೆಯು ಸುಳಿಯ ನೆವದಿಂದ ತಾ ನಿಲ್ಲುವ

ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಚಾರೆ.....

ದುಂಬಿಗಳು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ, ವನದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ತಾಳಮೇಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆ ರಭಸಕ್ಕೆ ನವಿಲುಗಳು ಉತ್ಸಾಹ ಹೊಂದಿ ನಲಿನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ.

ವೇಣುಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಳೆಗರೆಯುವ ಮೇಘವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಚಾತಕವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿಯಿತಂತೆ! ಮಳೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು. ಮಿಂಚುಗುಡುಗು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಇರಬೇಕಷ್ಟೆ? ಕೃಷ್ಣನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ವನಮಾಲೆಯೇ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಂತೆ. ಪೀತಾಂಬರದ ಕಾಂತಿಯೇ ಮಿಂಚಂತೆ. ವೇಣುಗಾನದ ನಾದವೇ ಎಳೆಯ ಮೇಘಘರ್ಜನಯಂತೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೇಹವೇ ಮೇಘವಂತೆ!

ನಳಿನಳಿಸುವ ವನಮಾಲೆ ಇಂದ್ರಚಾಪ

ಪೊಳೆವ ಪೊಂಬಟ್ಟಿ ಮಿಂಚು ವೇಣುಗಾನ

ಎಳೆಯಗರ್ಜನೆ ಮೇಘಶ್ಯಾಮಕೃಷ್ಣ

ಮಳೆಯ ಮೇಘವೆಂದು ಚಾತಕ ನಲಿಯುವ

ವೃಂದಾವನದಿ ನೋಡುವ ಬಾರೆ.....

ಇನ್ನೊಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಈ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ತರು, ಪಕ್ಷಿ, ಗೋವು ಅಥವಾ ಗೋಪಾಲಕರ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಡೆಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂದಿಗಾದರು ಜನ್ಮ ಕೊಡು ಕಂಡ್ಯ ಹರಿಯೆ

ಬೃಂದಾವನಪತಿ ದಯದಿಂದಲೆನಗೆ

ಪ

ಫಲಭಾರಗಳಿಂದ ತಲೆವಾಗಿ ಶುಕಸಿಕ-

ಕಲಕಲದೊಳು ನಿನ್ನ ತುತಿಸಿ ತುಂಬಿಗಳ

ಗಳರವದಿಂಪಾಡಿ ಅಸ್ಸರಂತೆ ಪೂ
ಮಳೆಯಗರೆವ ತರುಲತೆಯ ಜನ್ಮವನು

೧

ಕೊಳಲ ಶ್ರುತಿಯಕೇಳಿ ಸುಖದ ಸಂಭ್ರದಿ
ಹೊಲಬುತಪ್ಪಿ ತಾವು ಅರೆಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ
ನಳಿನಾನನದಿ ಮೌನಗೊಂಡು ಪರಮಹಂಸ
ಕುಲದಂತೆ ಧ್ಯಾನಿಸ ಹಂಸ ಜನ್ಮವನು

೨

ನಖಗಳೆಂಬ ಸಂತತ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ
ಅಕಳಂಕ ನವಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸವಿದು
ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಿಯೋಗಿಗಳಂತೆ
ಅಖಿಳವ ಮರೆವ ಚಕೋರ ಜನ್ಮವನು

೩

ಭಾವಜನಯ್ಯನ ಕಡುಚಲ್ವಿಕೆಯನ್ನು
ಭಾವಿಸಿ ನಿಡುಗಂಗಳಿಂದ ದಡೆದುಂಡು
ಗೋವಳೇರಂತೆ ಮನೆಮಕ್ಕಳಹಿಂಗಿ ನಿನ್ನ
ಆವಾಗ ಈಕ್ಷಿಸುವ ಗೋವ್ವಳ ಜನ್ಮವನ್ನು

೪

ತೋಳದಂಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹೀಲಿಯ ಚಾಮರವ
ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ ತಾವರೆಗೊಡೆಯಿಂದ
ಓಲೈಸಿ ನಿನ್ನನು ಒಲಿಸಿ ಮುಕುತರಂತೆ
ಸಾಲೋಕ್ಕ ಸುಖವುಂಬ ಗೋಪರ ಜನ್ಮವನು

೫

ಕೊಳಲಧ್ವನಿಯ ಕೇಳಿ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ ನಿನ್ನ
ನಳಿನನಾಭ ಅವಧಾರೆಂದು ಪೊಗಳೆ
ತಳಿಗೆ ಆರುತಿಯೆತ್ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ
ಚೆಲುವ ಸವಿವಂಧ ಗೋಪೇರ ಜನ್ಮವನು

೬

ಇಂದಿರೆಯರಸ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ವಂದಿತ

ಎಂದು ಮೊಸರ ಕಡೆಯುತ್ತಲಿ ನಿನ್ನ
ಅಂದಿನ ಶ್ರುತಿಯೊಲುಪ್ಪನಡಿಸ ವ್ರಜ-
ದಿಂದು ಮುಖಯರ ಜನ್ಮನ ಶಿರಿಕೃಷ್ಣ

೭

ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ 'ಶ್ರೀನಾಥ
ಇದು ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲದು' ಎಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರಂತೆ.

ಮಾನಾಗ ಉರಿಯು ಹೆಣ್ಣುಹೈಕಳ ಕೂಡೆ
ಶ್ರೀನಾಥ ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲದು. ಮಕ್ಕಳಾಟ

ಮಾನಾಗ = ಮಹಾನಾಗ = ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪ; ಉರಿಯು = ಕಾಳಿಚ್ಚು;
ಹೆಣ್ಣು = ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು; ಹೈಕಳು = ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು
ನೀನು ನಮ್ಮ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಮರವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು
ನಮ್ಮನ್ನು ನಾಚಿಕೆಗೀಡು ಮಾಡುವೆ ನಿನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನನ್ನೆಡಬಿಡದೆ ಇರುವ ಸಿರಿದೇವಿ ನಿನ್ನ ಈ ಚಲ್ಲಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ
ನಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಆ ಸಿರಿದೇವಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೀನು ಮರತಂತಿದೆ, ಶ್ರೀ-
ನಾಥ ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ- ಇದು ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲದು, ಅಲ್ಲದೆ,

ನಿನ್ನ ಪೊಕ್ಕಳಬೇವ್ವು ನಿನ್ನದರದ ಜಗ
ನಿನ್ನ ಅಂಗದೊಳಿದ್ದ ಸುರಮುನಿಗಳು
ನಿನ್ನನೆ ನಗುಗರೊ ನೀನರಿಯದೆ ಎಮ್ಮ
ಚೆನ್ನ ಹೆದ್ದಾಟ ಹೊಕ್ಕಾಟ ಸಾಕು ||

ತುತಿಸಿ ತುತಿಸಿ ಕಾಣರು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರು
ಮತಿಗೊಳಗಾಗೆ ಮುನೀಶ್ವರರ
ಶ್ರುತಿಗಳು ನಿನ್ನನು ಪುಡುಕಲರಿಯವು ಬಾಲ
ಸತಿಯರೊಡನೆ ಖೇಳಮೇಳವೆ ಸಾಕು ||

ಯಶೋದೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಜೋಗುಳ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತೂಗಿ
ಮಲಗಿಸುವ ಭಾವವನ್ನು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು

ಮನೋಹರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ತೂಗಿದರೂ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡದೆ ಹೋಗಲು ಯಶೋದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು :

ಆಲದೆಲೆಯಲಿ ಮಲಗಿದಂದು ನಿನ್ನ | ಲಾಲಿ ಲಾಲಿಯೆಂದು
ಪಾಡಿದರಾರಯ್ಯ | ಮತ್ತೆ ಪ್ರೀತಿಬಿಡುತೊಡೆ ಮಲಗಿದಂದು
ನಿನ್ನ | ತೃಪ್ತಿ ತೃಪ್ತಿಯೆಂದು ತೂಗಿದರಾರಯ್ಯ | ಆ ಜಲಧಿಯ
ದರ್ಭಶಯನದಿ ನಿನ್ನನು | ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಎಂದು
ಪಾಡಿದರಾರಯ್ಯ | ಆ ರಮೆ ಶ್ರುತಿಗೂಡಿ ಪ್ರೇಮವಂತೆ |
ನಾರಂದ ಮಹತಿಯ ಮಿಟುವಂತೆ ಸ- | ಮಿರಜ ಸ್ವರವೆತ್ತಿ
ಪಾಡುವಂತೆ | ಶ್ರೀರಮಣ ನಿನ್ನ ಪೊಗಳಬಲ್ಲೆನೆ ನಾನು |

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಳಂತೆ. ಈ ಸಭೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ನಗೆಯನ್ನು ನಕ್ಕು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದನಂತೆ.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಯಶೋದೆಯು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು :

ನಿನ್ನರದ ಮೋಹದ ಚೆನ್ನ ಚೆಲುವು ಸರಸಗಳಿಂದ
ನಿನ್ನ ಪೊಕ್ಕಳ ಬ್ರಹ್ಮನ ನಾಲ್ಕು ವದನದ ವೇದಘೋಷಣೆಯಿಂದ
ನಿನ್ನದರದ ಜಗದುಲುಹಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ಕರೆವ ಚೀರಾಟದಿಂದ
ಇನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಬಾರದೆ

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ನಾಚಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದನಂತೆ.

“ಬಾರಯ್ಯ ಎನ್ನ ಮನಮಂದಿರಕೆ” ಎಂಬ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಬಹು ಭಾವುಕತನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮನ-
ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಕತ್ತಲೆ ಇವುಗಳಿವೆ.
ಯೆಂಬ, ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಬುದ್ಧಿಗಳಿವೆಯೆಂಬ
ಸಂದೇಹದಿಂದ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಬಾ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ
ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ;

ಬಾರಯ್ಯ ಎನ್ನ ಮನಮಂದಿರಕ್ಕೆ

ಬೇರೊಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಸಿರಿಪತಿ

ನನ್ನಲ್ಲಿ ರಾಜಸಬುದ್ಧಿ ಯಿದೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ ; ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯದ ವೃಷ್ಟಿಯು ಬಿದ್ದರೆ ಆ ರಜೋಗುಣವು ಅಡಗಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? (ರಜಸ್ ಎಂದರೆ ಧೂಳು. ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಧೂಳು ತಾನಾಗಿ ತಾನು ಅಡಗುವುದಷ್ಟೆ.) ರಜೋಗುಣವು ಅಡಗಿದಮೇಲೆ ಕಾರುಣ್ಯದ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಧೂಳಡಗಿದಮೇಲೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ, ಮಳೆ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಧೂಳಡಗುತ್ತದೆಯೋ ?

ನಾ ರಾಜಸಬುದ್ಧಿ ಯೆಂಬಿಯ ನಿನ್ನ

ಕಾರುಣ್ಯಸೋನೆಗೆ ರಜವಾರದೆ

ಘೋರವೃಷ್ಟಿಯು ಬಂದು ರಜವಡಗಿದ ಹಿಂದೆ

ಕಾರುಣ್ಯವು ಮಳೆಗರೆವೆನೆಂಬುವುದೆ

ಇನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಾಮಸಬುದ್ಧಿ ಯಿದೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ ? (ತಮಸ್ ಎಂದರೆ ಕತ್ತಲೆ) ನಿನ್ನ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ನನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದೊಡನೆಯೇ ತಾಮಸಬುದ್ಧಿ ಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ತಾನಾಗಿ ತಾನು ಹರಿದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಸೂರ್ಯ ಉದಯಿಸಿದಮೇಲೆ ಕತ್ತಲು ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಕತ್ತಲೇ ಹರಿಯಲಿ ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಉದಯಿಸುತ್ತೇನೆಂಬುದಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೇ ?

ನಾ ತಾಮಸಬುದ್ಧಿ ಯೆಂಬಿಯ ನಿನ್ನ

ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿ ಪೊಳೆಯಲು ತಮವಡಗದೆ

ತಾಮಸವು ಪೋಗಿ ತಮವಡಗಿದ ಹಿಂದೆ

ತಾ ಮತ್ತೆ ಬಂದೇನೆಂತೆಂಬುವನೆ ರವಿ

ಆದುದರಿಂದ ಈ ನ್ಯಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನುಮಾನ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಮನಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಾ. ನನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನವುಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಬುದ್ಧಿಗಳು ತಾವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಹೀಗೆಂಬುದಾಗಿ ಆ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು

ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕರೆದಿದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಬುದ್ಧಿಗಳು ಇತ್ತೆಂಬುದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಲ್ಲ; ನಮ್ಮಗಳ ವಿವಿಕ್ಷಾದಿಂದ, ನಮ್ಮ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಆ ರೀತಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಥವಾ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನವು ಸರಮಭೂಷಣವಾದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂತಲೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಹಾಗೆಯೇ “ ತೊಂಡನು ಕಂಡುದ ಬಿನ್ನೈಸುವೆನು ಪಾಂಡವಪ್ರಿಯ ಎನ್ನ ತಪ್ಪನು ಕಾಯಯ್ಯ ” ಎಂಬ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾವುಕತನವು ಯಾವ ಉನ್ನತಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆ ಭಾವಸರಣಿಯು ಹೀಗಿದೆ ; ಶ್ರೀಹರಿಯನಾಮ ಕಾಮಧೇನು ; ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಬೇಕಾದ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾಮಧೇನುವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಇರುವ ಕಡೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮೇವನ್ನು ತಿಂದು, ನೀರು ಕುಡಿದು, ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇಲ್ಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಸುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಕೃಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಹರಿನಾಮವೆಂಬ ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ಪಾಪವೆಂಬುದೇ ಮೇವು, ಭವ (ಎಂದರೆ ಸಂಸಾರ) ಎಂಬುದೇ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು. ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪಾಪದ ಅಗಾಧ ರಾಶಿಯೇ ಇದೆ. ಭವವೆಂಬ ಜಲನಿಧಿಯೇ ಇದೆ. ಎಂದರೆ ಹರಿನಾಮ ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿಂದು ಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಇದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಹೇ ಪಾಂಡವಪ್ರಿಯ ! ನಿನ್ನ ನಾಮಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಡೆದಿಡಬಾರದೆ ? ಪಾಪಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಾಮ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಬರಲಿ ಎಂಬುದು ಇದರ ಭಾವಾರ್ಥ. ಈ ಭಾವವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆ ಕೀರ್ತನೆಯು ನುಡಿ ಇದು ;

ಹರಿ ನಿನ್ನ ನಾಮಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ
ದುರಿತದೊಟ್ಟೆಲು ಮೇವು ಭವಾಂಬುಧಿಯು
ಅರಸಿ ಕುಡಿದ ನೀರಿರುವೆಡೆ ಎನ್ನಲ್ಲಿ
ಭರಿತವಾಗಿರೆ ಒಲಿದು ಎನ್ನೊಳ್ಳಾಕಿರಿಸೆ

ಇನ್ನೊಂದು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ದೇವ! ನೀನು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುನಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಂತೆ ಮೊನೆಯಾದ ಸಣ್ಣ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇಕೆ? ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಂತರೆ ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ನೀನು ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಘನಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂಥ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿರುವುದೇಕೆ? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೋ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾಗ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಇದ್ದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲದೆ ಚಂಚಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗಿದಂತೆ ತೂಗಿಸುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸು ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾವಾರ್ಥವೇನೆಂದರೆ; ಮನನಶೀಲರಾದ ಮುನಿಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹರಿದು ಎಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಪಾಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನೀನು ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವುದರಲ್ಲೇನು ಅತಿಶಯ? ಚಪಲಚಿತ್ತನಾಗಿ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾದ ನನ್ನಂಥವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅನ್ಯತ್ರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಗೊಡದಂತೆ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಸರ್ವದಾ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಮುನಿಗಳ ಮೊನೆಯಾದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಘನಭಕ್ತಿಪಾಶದಿ ಸಿಲುಕಲ್ಯಾಕೆ

ಎನ್ನ ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲದುಯ್ಯಾಲೆಯಲಿ

ನಿನ್ನ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಓಡಾಡಲಾಗದೆ || ೨ ||

ಮೂರನೇ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣ ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪಾಪಗಳನ್ನು

ಹರಣಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವರ ಕರ್ಣರಂಧ್ರದ ಮೂಲಕ ಅವರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ ಪಾಪವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಶ್ರಮಪಡುವುದೇಕೆ ? ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಬಳಿಬರಬಾರದೆ ? ನನ್ನ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪಾಪಗಳಿವೆ. ನಿನಗೆ ಪಾಪವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಆಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರ ಭಾವಾರ್ಥವೇನೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತರು ಸರ್ವದಾ ಭಗವಂತನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಚರಿತೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರ-ಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನ ದುರಿಗಳು ಕ್ಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಪುನೀತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಪಭರಿತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹನಾಡಿ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು.

ಕರ್ಣರಂಧ್ರದಿ ಮನವನು ಪೊಕ್ಕು ಪಾಪನ

ನಿನ್ನವರಲಿ ತಳವರಸಲ್ಯಾಕೆ

ಎನ್ನೊಳಹೊರಗೆ ಪಾಪರಾಶಿಗಳಿವೆ

ನಿನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳೆಲೊ ಕೃಷ್ಣ || ೩ ||

“ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಸೀಮಂತ ಸಿಂಧೂರಗಳಿಂ ಅತಿ ಅತಿರಂಜಿತವಾದ ” ಎಂಬ ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯ ಒಂದು ತಾಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಂದು ಕಲ್ಪತರುವಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೃಕ್ಷವೆಂದಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶಾಖೆಗಳು, ಚಿಗುರು, ಹೂವು, ಬಳ್ಳಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ಇರಬೇಕಷ್ಟೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಕಲ್ಪತರುವಿನಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಮತಫಲವೀನ ಬಹುಶಾಖೆಗಳಿಂ | ಕೋಮಲ ಕರಚರಣಯುಗಳ
ಪಲ್ಲವದಿಂ | ಶ್ರೀನಾಭಿ ಕುಸುಮದಿಂದಾದ ಮಕರಂದದಿಂ | ಶ್ರೀಕೃತಿ
ತನುಕಲ್ಪಲತಾ ವಿಲಾಸಗಳಿಂ | ಶ್ರೀಶುಕ ಮುಖ್ಯ ದ್ವಿಜಗಣದಿಂ
ಸೊಗಸಿಪ್ಪ | ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕಲ್ಪತರುವ ಸಾರಿದೆಯ್ಯ ||

ಅದೇ ಸುಳಾದಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಂದು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರುಣಾಜಲದಿಂ ಚರಣಾಬ್ಜಗಳಿಂ | ವರನಾಭಿಸುಳಿಯಿಂ ಪರಮಹಂಸ
ಕುಲದಿಂ | ಮೆರೆವ ಅಗಾಧ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ಸರೋ - ವರದಿ ಮುಳುಗಿ
ಕಳೆದೆನೊ ಭವತಾಪವ ||

ಇನ್ನೊಂದು ತಾಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಸೇವೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ಪಾಪಾಟವಿಗೆ ದಾವಾನಲ | ಕಾಮಾನಲಕೆ ಕಾಲಾಂಬುದ | ಮೋ
ಹಾಂಬುವಕೆ ಝಂಝಾನಿಲ | ಕೋಪಾನಿಲಕೆ ಭುಜಂಗಮ |
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನ ಪದಸೇವೆ | ಭವಭುಜಂಗಕೆ ಗರುಡ ||

ಶ್ರುತಿಗಳು ತುತಿಸಿ ಕಾಣದ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ, ಆಪ್ತಕಾಮನಾದ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕಪಾದಂಥ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಾರುಣ್ಯವು, ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಎಂಥದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆಕಂಡ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಎಂಥಾದ್ದೋ ಹರಿಯ ಕರುಣ ಪ
ಎಂಥಾದ್ದೋ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆ | ಎಂಥಾದ್ದೆನ್ನಬಾರದುಗಡ ಅ
ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಿಜಾನಂದತೃಪನು ಗಡ
ಸಂತರೋಕ್ಕುಡಿತೆಯ ಜಲಕೆ ಹಿಗ್ಗುವ ಗಡ ೧

ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಮನಕೆ ಸಿಲುಕದ ಗಮ್ಯನುಗಡ
ನೆನೆವರ ಮನದಣಿಯೆ ತನ್ನ ತೋರುವಗಡ ೨

ಶ್ರುತಿತತಿಗೆ ಮೈದೋರದತಿ ಮಹಿಮನುಗಡ
ಮತಿಯುಳ್ಳವನ ಭಕ್ತಿಸ್ತುತಿಗೆ ಹಿಗ್ಗುವಗಡ ೩

ಲೋಕಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯತಾನೆ ಗಡ
ಬಾಕುಳಿಕನಾಗಿ ಭಕುತರ ವಶದಲ್ಲಿಪ್ಪಗಡ ೪

ಆರರೊಳು ಸಡ್ಡೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸಂಗನುಗಡ

ಸಾರಿದವರಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣಗಡ

೪

ಇದೇ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಂಗೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯ ಒಂದು ತಾಳದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಾನಿಗಳರಸಂಗೆ ದೈನ್ಯವು ಬಲಿಯಲ್ಲಿ | ಕೈವಲ್ಯಪತಿಗೆ ದಾವಿವ ಬಂಧವು
ಲಕ್ಷುಮಿಪತಿಗೆ ಯಜ್ಞಭಿಕ್ಷೆತಿರುಕೆ | ಲೋಕಗುರುವಿಗೆ ಪೊಕ್ಕಾಟೆ
ಗೋಪೇರಲ್ಲಿ | ಈಸು ವಿನೋದ ನಿನ್ನ ದಾಸರಿಗಾಗಿಯೆ | ಶ್ರೀಪತಿ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದಾಸರಿಗಾಗಿಯೆ ||

ಇನ್ನೊಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ಮರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಧೃವತಾಳ

ನಾನಾಯಾಗದ ಹವಿಗಳಿಂದಂ ಕದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆ ಸವಿಯೆ
ಶ್ರೀ ನಾರಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಗಳಿಂದಂ ಒಪ್ಪಿಡಿ ಅವಲೋಕಿ
ಜಾನ್ತಿಗಳಿತ್ತುಪಹಾರದಿಂದಂ ಯಜ್ಞಭಿಕ್ಷೆಲೇಸೆ
ಎನೆನ್ನ ಬಾರದು ನಿನ್ನಾನಂದಕ್ಕೆ ವಿದುರನಾತನ ಮಿಗಿಲೆ ಶ್ರೀಹಂಹಂ
ನಾನಾಯಾಗದ ಹವಿಗಳಿಂದಂ ಕದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆ ಸವಿಯೆ
ಮಾನಸ ವಚನ ಕಗೋಚರನಾದ ಆನಂದ ನೀನಲ್ಲವೆ
ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಣ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ ನಿರ್ದೋಷ ನೀನಲ್ಲವೆ
ವಿನಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತನ ಎಲೋ ಎಲೋ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ
ನೀನೆ ಕಾಡಿಬೇಡಿ ಯಶೋದೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಉಗ್ಗನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಲಿದಾಡಿದೆ
ನಾನಾಯಾಗದ ಹವಿಗಳಿಂದಂ ಕದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆ ಸವಿಯೆ

ಮತ್ಯತಾಳ

ಶ್ರೀವರ ಪರಾಕು ಚಿತ್ತಾವಧಾನವೆಂದು ನಿನ್ನಾವಾಗ ಓಲೈಸುವರು
ಅಜಭವಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ದೇವ ದೇವ ಸಾರ್ವಭೌಮ ನೀನುಗ್ರಸೇನಂಗೆ

ದೇವಜೀಯ ಸಾ ಸಮುಖವೆಂಬುದು ಇದಾವಲೀಲೆಯೊ

ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ

ಝಂಪೆತಾಳ

ಮುನಿಮನಂಗಳು ತೊಳಲಿಕಾಣವು | ಅನಂತವೇದಗಳು ನೆಲೆಗಾಣವು
ಚಿನುಮಯನೆ ನೀನು ಕುಬುಜೆಯ ಮರೆಯನರಸಿಕೊಂಡ್ಯಾಕೆ ಪೋದೆ
ವನಿತೆಸಿರಿಯೆಂಬ ಘನತೆಯನು ಬಿಟ್ಟು | ಚಿನುಮಯನೇ ನೀನು
ಕುಬುಜೆಯ ಮನೆಯನರಸಿಕೊಂಡ್ಯಾಕೆ ಪೋದೆ | ನೆನೆವರಲ್ಲಿ ಅಳು-
ಕಂದಿ ತನವಿದು ಘನವಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಎಲೋ ಎಲೋ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ |
ಮುನಿಮನಂಗಳು ತೊಳಲಿಕಾಣವು

ಅಟತಾಳ

ನಿನ್ನ ಮೂರುತಿಯಂ ನೋಡಿದಡಂ ನಿನ್ನ ನಾಮವಂ ನುಡಿದಡಂ
ನಿನ್ನ ನೊಮ್ಮಿ ನೆನೆದಡಂ ನಿನ್ನ ಕೀರುತಿಯಂ ಪಾಡಿದಡಂ
ಘನ್ನ ಭವಬಂಧ ಪರಿವುದು ಇಂತೆನ್ನ ಕಟ್ಟಿದಳೆಂತು ನಿನ್ನ ಗೋಪಿ
ಚೆನ್ನ ಕೃಷ್ಣ ವಿನೋದಿಗಳರಸ ಘನ್ನ ಭವಬಂಧಪರಿವುದು ಇಂತೆನ್ನ
ಕಟ್ಟಿದಳೆಂತು ನಿನ್ನ ಗೋಪಿ

ಏಕತಾಳ

ದಹರಾಕಾಶದಿ ತತ್ತ್ವದ್ವಾರದಿ | ದೃಹಿಣಾಧ್ಯರು ನಿನ್ನ ನೋಳ್ವಿಸುವರು
ಪ್ರಹರಿಯ ಕಾಯ್ದುದೆಂತೋ | ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಚರಿಯಧಲಿ ಗದೆಯನ್ನು
ತಿರುಹ್ರತ | ಪ್ರಹರಿಯ ಕಾಯ್ದುದೆಂತೋ |
ಮಹಮಹಿಮ ನೀ ಪರೀಕ್ಷಿತನ | ಪ್ರಹರಿಯಕಾಯ್ದುದೆಂತೋ
ಮಹಮಹಿಮ ನೀ ಭಕುತರ ಭಾರವ
ನಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕೆ ನಮೊ ನಮೊ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ

ಜೊತ್ತೆ

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತನ್ನ ಶಿಶುಗಳಿಗೆಂತಂತೆ

ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲುಭನೋ ನಮ್ಮ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ

ಈ ರೀತಿ ಬಹು ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ, ಕಾವ್ಯ-ರಸಪೂರಿತವಾದ ಅನೇಕ ಪದ ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಬೋಗ ಮತ್ತು ವೃತ್ತನಾಮಗಳನ್ನು ಮಹಾಮಹಿಮರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರವರು ರಚಿಸಿ ನಾನಾ ಪರಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೇವೆಯನ್ನೆಸಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅಗಾಧ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಕವಿತಾ ವೈಭವದ ಮಟ್ಟವು ಎಷ್ಟು ಉನ್ನತವಾದುದೆಂಬುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮನವರಿಕೆಯಾಗದಿರದು ಕವಿತಾ ಸಂಪತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದುದಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯ ಸರಸ್ವತಿಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಮಹನೀಯರು ಅವರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆಶಬ್ದ ಸೌಷ್ಠವ, ಪದಪ್ರಯೋಗದ ಔಚಿತ್ಯ, ಅರ್ಥಸ್ವಾರಸ್ಯ, ಭಾವಗಾಂಭೀರ್ಯ, ರಸಪೋಷಣೆಯ ರೀತಿ ಇವುಗಳು ಎಂಥಾವರನ್ನಾದರೂ ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದಿರವು ಇನ್ನು ಸಂಗೀತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವು ಎಷ್ಟು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಭಾವರಾಗತಾಳಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸುಮಧುರವಾದ ಗಾಯನಕೃತಿಗಳೆಂಬುದು ಸಂಗೀತ-ಕಲಾಭಿಜ್ಞರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾಗತಕ್ಕವಿಚಾರ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಮಧುರವಾದ ಗಾನರಸವು ತುಂಬಿದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ “ ಕೊಳಲನೂದುವ ಚದುರನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ ” “ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯಕಾಣದವ ಹುಟ್ಟುಕುರುಡನೋ, ” “ ಓಲಗ ಸುಲಭವೋ ರಂಗಯ್ಯನ ” “ ರಂಗ ಬಾರಾ ಬಾಲೆ ಕುರಂಗನಯನೆ ” ಮುಂತಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳೇ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಯೋಗಿವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃಗಳೋ ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾನಕುಶಲರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ನಿದರ್ಶನ. ಅವರ ಈ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವೂ ದೈವದತ್ತವಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಚರಿತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಮಂಗಳನಾಮವನ್ನು ಅನುದಿನ ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹರಿಗುರುಗಳ ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಉದ್ಧೃತರಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಉಗಾಭೋಗ

ಧರೆಯೊಳಗಿಪ್ಪಂಥ ಪರಿಪರಿ ಕಮಲಗಳು
ಅರಳುವುದಕೆ ಇನ್ನು ಮರಳೊಂದು ರವಿಯುಂಟೆ
ವರುಷಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಸುವ ಮೇಘಗಳು
ಪರಿಪರಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪರಿಪರಿ ಬೇರುಂಟೆ
ಎರಡೇಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಧೂರೆ ನೀನಲ್ಲದೆ
ಮರಳೆ ಇನ್ನೊಂದು ದೈವರ ನಾಕಾಣೆ
ಕರುಣಾಕರ ರಂಗ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ
ಮರೆಹೊಕ್ಕೆನು ಕಾಯೊ ಬಿರುದುಳ್ಳ ದೇವ

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ — “ ನಿನ್ನ ಸತಿಯಳಾದ ”
ಎಂಬ ಸುಳಾದಿಯಿಂದ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಿಂದ ರಚಿತವಾದ
ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ದಂಡಕಂ

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದದ್ದು)

ಬೋದಿದಂ ವ್ಯಕ್ತವಂತೆಲ್ಲ ನಾಂ ಬಲ್ಲೆ ಇಂ
ತಲ್ಲದೇ ನಿನ್ನ ಗೀರಿತಿ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಪು
ಟ್ಟುವುದೇ ಮೃತ್ಯು ಸಿದ್ಧಗೆ ವಿಷ್ಣುತ್ವ ಸಂ
ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಚ್ಚಿ ಬೇಕಾಗಿ ಹೋದಲ್ಲದೇ
ಬಲ್ಲೆನೆಲ್ಲಾ ಎಲೋ ಮಂದನೇ ಮಂದ ಭಾ
ಗ್ಯೋಕ್ತಿಗಳ್ ಎಕೆ ನೀನಾಡುವೇ ಅಕ್ಕಟಾ
ಎನ್ನಗಿನ್ನಾ ಜಗನ್ನಾಥನಿನ್ನಾವನೋ
ಆತನಲ್ಲಿಪ್ಪ ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿಪ್ಪ ನೀ
ನೆಂದಡೇ ಡಿಂಭಕಾಡಂಭಕಾಡೋಣಗಳ್
ಸಾಕು ಮಾಡಿನ್ನು ಮೇಲೀ ಸಭಾಸ್ತಂಭದಲ್
ಶೀಘ್ರ ಸಂರಂಭದಲ್ ತೋರು ನೀ ತೋರದೇ
ಪೋದೆಯಾ ಇನ್ನು ನೀ ಮಾರು ಮಾತಾಡದ್ದಾ
ಗೇ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡುವೆನೋ ನಿನ್ನಗೀ
ವೇಳೆಯಲ್ ವಿಷ್ಣು ವೆಂತೆಂದದಾವಾತ ತಾ

ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಮಂದಭಾಗ್ಯೋಕ್ತೋ | ಮದನ್ಯೋ ಜಗದೀಶ್ವರಃ ||
ಕೃಷಿ ಸೌ ಯದಿ ಸ ಸರ್ವತ್ರ | ಕಸ್ಮಾತ್ ಸ್ತಂಭೇ ನ ದೃಶ್ಯತೇ || ೧೩
ಸೋಽಹಂ ವಿಕತ್ಥಮಾನಸ್ಯ | ಶಿರಃಕಾಯಾದ್ಧರಾಮಿ ತೇ ||
ಗೋಪಯೇತ ಹರಿಸ್ತ್ವಾದ್ಯ ಯಸ್ತೇಶರಣಮಾಸ್ಸಿತಂ || ೧೪

ಏವಂ ದುರುಕ್ತೈರ್ಮುಹುರ್ದರ್ಯ ರುಷಾ

ನಡೆ ಬಂದಾನೊ ನಾ ನೋಡನೆಂ ವಿಷ್ಣುವೇ
 ಬೇಡಬೇಕಾದ ದಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ ಗಿಪ್ಪಡೇ
 ಬೇಡಿಕೋ ಮೂರ್ಖನೇ ಎಂದು ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಿಂ
 ದುರ್ವಿ ದುರ್ಭಾಷೆಯಲ್ ತನ್ನ ಪುತ್ರನು ತಾ
 ದೂರುತಾ ಹಾರುತಾ ಕೈಲಿ ಖಟ ಪೆಟ್ಟವಂ
 ಖಡ್ಗವಂ ಕೊಂಡು ದುಷ್ಟಂ ಮಹಾ ದೋರ್ಬಲಿ
 ಸ್ವಂ ಸ್ವಯಂ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟತ್ತನು
 ಆ-ಭೀಕರಧ್ವಾನ ಸಂಭಿನ್ನ ದುಷ್ಟಾಸುರೀ
 ಗರ್ಭಸಂರಂಭವುಂ ಶುಂಭದಂಬೋದ ವೀ
 ಥೀ ಸಮಾರಂಭಿತೋ ಜ್ವಂಭವುಂ ವೈಷ್ಣವೋ
 ತೃಷ್ಣ ವಿಶ್ರಂಭವುಂ ಶಾತಕುಂಭೋಲ್ಲಸ
 ದ್ರತ್ನ ಚಿತ್ರಪ್ರಭಾ ಗುಂಭವುಂ ತತ್ಸಭಾ
 ಸ್ತಂಭವುಂ ಆಗಲೇ ಬೇಗಲೇ ಫಳಾ ಫಳಾ
 ರಾವ ಉದ್ಭೂತನಾಗೆದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನೆ
 ಲ್ಲಾ ಪರಿಸ್ಥೋಟವಂ ಮಾಡುವಂತೊಪ್ಪೆ ಬ್ರ
 ಹ್ಮಾದಿಗಳ ತಮ್ಮ ಧಾಮಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಘಾತವೇ
 ನಾದರುಂ ಬಾಹೋದೇನೋ ಇದೇನೆಂದು ವಿ
 ಭ್ರಾಂತ ಚೇತಸ್ಕರಾಗಿಪ್ಪರಂತೇ

ದುರಂ

ಸುತಂ ಮಹಾಭಾಗವತಂ ಮಹಾಸುರಃ
 ಖಡ್ಗಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿತೋ ವರಾಸನಾತ್
 ಸ್ತಂಭಂ ತತಾಡಾತಿಬಲಃ ಸ್ವಮುಷ್ಟಿನಾ
 ತದೈವ ತಸ್ಮಿನ್ನಿನದೋಷತಿಭೀಷಣೋ
 ಬಭೂವ ಯೇನಾಂಡಕಟಾಹಮಸ್ಥುಟತ್
 ಯಂ ವೈ ಸ್ವಧಿಷ್ಟೋಪಗತಂತ್ವಜಾದಯಃ
 ಶೃತ್ವಾ ಸ್ವಧಾಮಾಪ್ಸ್ಯಯಮಂಗ ಮೇನಿರೇ

೧೫

೧೬

ತೇಕ್ಷಣಂಗಳ್ ಕುಮಾರಾಗ್ರನಲ್ ತುಂಬುತಾ
ಕತ್ತಿಕ್ಕೈಹತ್ತಿ ಪುತ್ರನ್ನ ತಾ ಚಿತ್ರಹಿಂ
ಸಿತ್ತು ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದಾ ಗ್ರಹೋಗ್ರಗ್ರಹ
ಗ್ರಸ್ತನಾಗೇನು ಮೈ ತಿಳಿಯದೇ ಕೂಡಿ ಓ
ಡ್ಯಾಡಿ ಬಾಹೋ ಹಿರಣ್ಯಾಖ್ಯಾಗಾವೇಳೆ ಕಾ
ಲಾಡದ್ದಾಗೇ ಸಭಾಸ್ತಂಭದಲ್ ತನ್ಮಹಾ
ರಾವ ತಾನಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿಪ್ಪದಂತಾ ಮಹಾ
ಧ್ವಾನ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನಿಂತನಾ ಹೆತುವಂ
ಕಾಣದೇ ಆಗ ಆಯಾಸುರೀ ಹಿಂಡುಗಳ್
ಭೂತ ಭೇತಾಳಿಕಾ ತಂಡಗಳ್ ಶಾಕಿನೀ
ಡಾಕಿನೀ ದಂಡುಗಳ್ ಅಂಜಿ ಬೆಂಡಾದವಾ
ಸ್ತಂಭವಾ ವೇಳೆ ಫಟ್ ಫಟ್ ಫಟಾರಾವದಿಂ
ಸೀಳಿಯಾಲೇಲಿಹಾನೋಜ್ವಲ ಜ್ವಲೆಗಳ್
ಮಾಲೆಗಳ್ ತುಂಬಿ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚುಗಳ್ ಚಿಂದದಿಂ
ಜಂತು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸಂತಾಪಗೈಸೇ ಛಿಟಾ
ಛಿಟಾ ಛಿಟಾಂಗಾರಗಳ್ ಬೀಸೆ ಇದೇವದೋ
ಭೂತ ಉದ್ಭೂತವಾ ಗೊಪ್ಪಿತೆಂದಾಗ ಮೂ
ರ್ಛೀಕನೆಲ್ಲಾ ಸಮುಲ್ಲೋಕವಾಗಿಪ್ಪುದಾ
ವೇಳೆ ತದ್ಭೃತ್ಯವಾಕ್ ಸತ್ಯವಂ ಮಾಡಬೇ
ಕಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ತಾ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತತ್ವವಂ
ಪಥ್ಯವಾಗಿಪ್ಪ ವೋಲ್ ಅದ್ಭುತಾಕಾರ ವೋ

ಸ ವಿಕ್ರಮ್ ಪುತ್ರವಧೇವ್ಪುರೋಜಸಾ
ನಿಶನ್ಯು ನಿರ್ಹಾದಮಪೂರ್ವಮದ್ಭುತಂ
ಅಂತಸ್ಸಭಾಯಾಂ ನ ದದರ್ಶ ತತ್ಪದಂ
ವಿತತ್ರು ಸುರ್ಯೇನ ಸುರಾರಿ ಯೂಥವಾಃ

ತ್ತಂ ಜಗದ್ಭರ್ತಾ ತಾ ನೊಂದೆ ಸಿಂಹಾಕೃತೀ
ಯಾಗದೇ ಮರ್ತ್ಯ ಮೂರ್ತ್ಯಲ್ಲದೇ ತತ್ಸಭಾ
ಸ್ತಂಭದಲ್ ಡಿಂಬ ಸಂಭಾವನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂ
ಭೂತನಾದಂ

ದಿಶೀ ಪುತ್ರನಾ ರೂಪವಂ
ಕಂಡಿದೇನೋ ಮಹಾ ಚಿತ್ರವಾಗಿಪ್ಪುದೇ
ಸಿಂಹದಂತಲ್ಲದೇ ಮರ್ತ್ಯನಂತಲ್ಲದೇ
ಯಾವುದೀ ಭೂತನೆಂತೆಂದು ಮೀಮಾಂಸವಾ
ನಾತ್ಮನಾದಂ

ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿ ತಾನಾಗಲೇ

ತತ್ಸಭಾಂಗಾರ ಶೃಂಗಾರವಲ್ಯಂತೆ ಕಂ
ಗಳ್ ಸಮುದ್ಯತ್ಸತಾ ಕೇಸರಂಗಳ್ ವಿಜೃಂ
ಭತ್ಯರಾಳಾಸ್ಪದಂ ಉಗ್ರನಾಸಾಸಮು
ಚ್ಛ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಗಳ್ ಸಂಚಲದ್ವ್ಯಸ್ತವ್ಯಾ
ಳ ಕ್ಷುರಾಂತೋಗ್ರ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರ ಲೇಲೀಹನಂ
ಗಳ್ ಭ್ರಮದ್ಭ್ರೂಲಂಗಳ್ ಹನೂರೋಷಭೀ
ಷ್ಣಂಗಳುಂ ಉರ್ಧ್ವಕರ್ಣಂಗಳುಂ ಭೂಮಿ ಭೃ
ತ್ಯಂದರಾಶ್ಚರ್ಯವವ್ಯಾತಘೋರಾಸ್ಯನಾ

ಸತ್ಯಂ ವಿಧಾತುಂ ನಿಜಭೃತ್ಯಭಾಷಿತಂ
ವ್ಯಾಪ್ತಿಂ ಚ ಭೂತೇಷ್ಟವಿಲೇಷು ಚಾತ್ಮನಃ
ಅದೃಶ್ಯತಾತ್ಯದ್ಭುತರೂಪಮುದ್ವಹ್
ಸ್ತಂಭೇ ಸಭಾಯಾಂ ನ ಮೃಗಂ ನ ಮಾನುಷಂ

೧೮

ಸ ಸತ್ವಮೇನಂ ಪರಿತೋಷಿ ಪಶ್ಯಂ
ಸ್ತಂಭಸ್ಯಮಧ್ಯಾದನು ನಿರ್ಜಿಹಾನಂ
ನಾಯಂ ಮೃಗೋ ನಾಪಿನರೋ ವಿಚಿತ್ರ

ಸಾವುಟಂಗಳ್ ಅದೀರ್ಘೋನ್ನತಗ್ರೀವವುಂ
ದೀರ್ಘದಂತೋಪ್ಪುನೋ ದೇಹವಂ ವಿಸ್ತೃತೋ
ರಸ್ತಲವ್ಯಕ್ತ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಸತ್ಕಾಸ್ತುಭಾ
ಲಂಕೃತ ಶ್ರೀರಮಾ ಲಾಲಿತ ಶ್ರೀತುಳ
ಸ್ಯಾಸ್ತಮುಕ್ತಾವಳೀ ಚಿತ್ರ ರತ್ನಾವಳೀ
ಪ್ರಾಂಚ ದುಕ್ಕಾಂಚನೀ ಮಾಲಿಕಾ ಗಂಧಕ
ಸ್ತೂರಿಕಾ ಲೇಪವುಂ ಹೀರ ಗಂಭೀರ ವಿ
ದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಾ ಕುಂಡಲೋದಾರ ಕೇಯೂರ ಸ
ತ್ಯಂಕಣಾಂಗುಳ್ಯಹಾರಾಧಿಕಾ ಭೂಷಣೋ
ದ್ವಿಸವುಂ ಉದ್ಯದುತ್ಫುಲ್ಲ ಚಂದ್ರಾಂಶುವ
ರ್ಣಪ್ರಭಾಪ್ರಸ್ಫುರದ್ದೇಹರೋಮಚ್ಛಟಾ
ಪುಲ್ಕವುಂ ಮತ್ತಶುಂಡಾಲ ಶುಂಡಪ್ರಕಾಂ
ಡ ಪ್ರಚಂಡೋಲ್ಲಸದ್ದೇಹ ಸಾಹಸ್ರದೀ
ಪ್ತಾಯುಧಾಭೋನಖಾನೀಕವುಂ ಚಕ್ರಶಂ
ಖಾದಿ ನಾನಾಯುಧ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ರಾವಿತಾಃ
ಭದ್ರರಕ್ಷಾಪಿಶಾಚಾಸುರೋದ್ರೇಕವುಂ

ಮಹೋ ಕಿಮೇತನ್ನಮೃಗೇಂದ್ರ ರೂಪಂ
ಮಾಮಾಂಸಮಾನಸ್ಯ ಸಮುತ್ಥಿ ತೋಽಗ್ರತೋ
ನೃಸಿಂಹರೂಪಸ್ತದಲಂ ಭಯಾನಕಂ
ಪ್ರತಪ್ತ ಚಾಮೀಕರಚಂಡಲೋಚನಂ
ಸುರತ್ಸಟಾಕೇಸರಜ್ಯಂಭಿತಾನನಂ

೧೯

೨೦

ಕರಾಲದಂಷ್ಟಂ ಕರವಾಲಚಂಚಲ |
ಕ್ಷುರಾಂತಜಿಹ್ವಂಭೃಕುಟೇಮುಖೋಲ್ಬಣಂ
ಸ್ತಬ್ಧೋಽಧ್ವಕರ್ಣಂ ಗಿರಿಕಂದರಾದ್ಭುತ |
ವಾತಾಸ್ಯನಾಸಂ ಹನುಭೇದಭೀಷಣಂ

೨೧

ಭದ್ರರಕ್ಷಃಪಿಶಾಚಾಸುರೋದ್ರೇಕವುಂ
 ಪ್ರೋನ್ನಿತಂಬೋರು ಸತ್ಸಾನುಜಂಘಪ್ರದೇ
 ಶಾವೃತ ಪ್ರೋಲಸತ್ತೀತಕಾಶೇಯವುಂ
 ಬದ್ಧಕಾಂಚೀಕಟಿ ಸ್ಥಾನವುಂ ಮಂಜುಮುಂ |
 ಜೀರಸಂಭಿನ್ನನಾದಾಂಘ್ರಿ ಕಂಜಾತ ವಿ
 ನ್ಯಾಸವುಂ ಕೋಟಿ ಮಾತಾಂಡ ಸಂಕಾಶವುಂ
 ಪೋಲ್ವುದಂಥಾ ದುರಾಲೋಕವಂತಿಪ್ಪಜ್ವಾ
 ಲಾನ್ಯಸಿಂಹಾಕೃತಿಸ್ವಾಮಿನಂ ನೋಡುತಾ
 ದೃಷ್ಟಿಗಳ್ ಬಾಗೆ ತಾ ನಿಂತು ನನ್ನವರಜಾ
 ರಾತಿಯಾದ ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿ ಈ ರೀತಿ ತಾ
 ನಿಂದಿಗೇ ನಾರಸಿಂಹಾ ಕೃತಿಯಾಗಿ ನಾಂ
 ಪುತ್ರ ಸಂಹಾರ ಏದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿವೊಡೇ
 ಎನ್ನ ಸಂಹಾರಕಾಗಿಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದನೋ

ದಿವಸ್ಪೃಶತ್ಕಾಯ ಮದೀರ್ಘಪೀನರ
 ಗ್ರೀವೋರುವಕ್ಷಸ್ಥಲಮಲ್ಪ ಮಧ್ಯಮಂ
 ಚಂದ್ರಾಂಶುಗೌರೈಸ್ಥುರಿತಂ ತನೂರುಹೈ
 ವಿಪ್ಲವಗ್ಭಜಾನೀಕಶತಂ ನಖಾಯುಧಂ
 ದುರಾಸದಂ ಸರ್ವನಿಜೇತರಾಯುಧ |
 ಪ್ರವೇಕ ವಿದ್ರಾವಿತದೈತ್ಯದಾನವಂ
 ಪ್ರಾಯೇಣಮೇಷಯಂ ಹರಿಣೋರುಮಾಯಿನಾ
 ವಧಸ್ತೃತೋಽನೇನ ಸಮುದ್ಯತೇನ ಕಿಂ

೨೨

೨೩

ಸಂಪಾದಕೀಯ :—

ಎಕಿಷ್ಟ್ವ ತಡ ?

ಒಂದುವರ್ಷ ಎಂಟು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಈಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಎಡವಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯು ಅದರಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯು ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುನಂತೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವನಕ್ಕೇನು ಅನುಕೂಲವಾಗದಿದ್ದರೂ ಬೇಡತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಯಮೇಲೆ ಪತ್ರಿಕೆಯು ತಾನು ನಿಂತರೆಸಾಕೆಂದರೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಇಲ್ಲ. ಚಂದದಾರರಾದರೂ ಸಹ ಕರಿಸದೆ ಅದರಲ್ಲೂ ನೂರಕ್ಕೆ ಎಂಬತ್ತರಂತೆ ಚಂದಾಹಣ ಈವರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದುತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಾಲ ಹುಟ್ಟಿದೇ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ತಡವಾದರೆ ಗ್ರಾಹಕರು ಆಡುವ ಅಥವಾ ಬರೆಯುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹತ್ತಾರು ತಿಂಗಳ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದಿರುವಾಗ ಸಾಲಗಾರನು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳಂತೆ ಸಹಿಸಲಸದಳ.

ಇನ್ನು ಈ ಎಂಟು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಚಂದಾ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವವರು ಬರೆಯುವ ಬರವಣಿಗೆಯು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲಿ, ನಡೆಸುವವರು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದಾರೆಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಹಣಬರಹವೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಎನ್ನಲಿ, ಅದಂತೂ ಅವಶ್ಯನಾಮ ಕೇಳಲೇ ಬೇಕುವಾಚಕರೇ ! ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ವಚನಾಮೃತಗಳನ್ನು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತದಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲುಸಿದ್ಧವಿರುವ ನಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಸಲ್ಪ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಚಂದದಾರರಿಗೆ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಲೆಂದು ಗಗಂತಿಂಗಳಾದರೂ ಚಂದಾ ಸಲ್ಲಿಸದಿರುವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಳಿಕೆ ಕೊಡಲೆಂದೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಹಣ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತಿಯು ತಡವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ತಡವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೈ ತಪ್ಪಿದರೆ ೨೦೦೦ (ಎರಡುಸಾವಿರ)ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ಸಾಲಮಾಡಿರುವ ನಮಗೆ ಆ ತಿಂಗಳು ಸಾಲ ದೊರೆಯದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕರಗತವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಿ. ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರಾದ ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಕಲಿಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ದೇವರು •ತನ್ನ ಮಹಿಮಾಯುಕ್ತವಾದ ಹರಿದಾಸರ ಅಮೃತವಾಣಿಗಳೂ ದೊರೆಯಬಾರದೆಂದೋ ಏನೋ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೋ ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಇಂತಹ ಶುದ್ಧ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಅರ್ಹತೆಇಲ್ಲವೆನ್ನಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಅನಿವಾರ್ಯದಿಂದ ದುರ್ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುದ್ರವ್ಯ ವೆಚ್ಚವಾಗುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹರಿಸೇವೆಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕುನೆಯು ಸೇರಿಸಲು ಕಲಿ ಅಡ್ಡಿಮಾಡುತ್ತಾನೆನ್ನಬೇಕೋ ನಮಗಾವುದು ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.

ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈವರೆವಿಗೂ ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡ ಸಲ್ಲಿಸದವರಿಗೂ ಈವರ್ಷ ಹನೊಂದು ತಿಂಗಳಾದರೂ ಇನ್ನು ಹಣ ತುಂಬದವರಿಗೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ದಾಸರಾಯರ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮಿಸಲಿರುವುದರಿಂದ ನಿಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳರೆಂದು ಮಾತ್ರ ಈ ಭಾದ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರಾಯರ ಪುಣ್ಯದಿನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮದು ದೈನ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೨ ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಚಂದಾ ಬಾಕಿ ಇರುವವರ ಹಣ ಕಳಿಸಲಿ. ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಚಿರಕಾಲ ಪಡೆಯುವಂತೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

ಶ್ರೀಯಾದವಾರ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತ

ಸೂಚನೆ :— ಈ ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀಮಾ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವುದು.

[ವಿವಿಧ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕ್ಲೇಶರೂಪ ಕುಪಿತಫಣಿದಂಶನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ವಿವೇಕಿಗಳು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಸಚ್ಚರಿತಾಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾಪ್ತತಮರಾದ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ವಿಧಾನಮಾಡಿರುವರು. ಭಾರತಭೂಮಾತೆಯ ಗರ್ಭಶಕ್ತಿಮುಕ್ತಾಫಲರಾದ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರೂ ಒಬ್ಬರು. ಈ ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅಗಾಧ-ಮಹಿಮಾಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವುದೆಂಬದೃಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಯಥಾಮತಿ ಯಥಾಶ್ರುತಂ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇವರ ಶಿಷ್ಯಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥವರ್ಯರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದವುಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರಪರಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದಲೇ ಮಂಗಳಾಚರಣಮಾಡಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

— ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯಃ]

ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಧವ ಮಧ್ವಭಕ್ತಿಮಹಿಷಯುಕ್ತಂ, ವಿರಕ್ತಿಪ್ರಿಯಂ
ದುಃಸಿದ್ಧಾಂತವುರಿದಾವಿಹಚತುರಂ, ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರರಾಷ್ಟ್ರಾಧಿಪಂ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಯಸುಧಾಭಿಧಾತಿವಿಲಸತ್ಸದ್ರಾಙ್ಧಾನೀಸ್ಥಿತಂ
ಶ್ರೀವೇದೇಶಕರಾಭಿಷಿಕ್ತ ಯದಸತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಾಜಂ ಭಜೇ

೧

ವೇದೇಶಾಂಬುಧಿಸಂಜಾತಃ | ಶಿಷ್ಯಶುಖಾಸಮನ್ವಿತಃ

ಯಾದವಾಚಾರ್ಯಸಂಜ್ಞೋಯಂ | ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷೋಽಸ್ತುಭೀಷ್ಟದಃ

೨

ಶೀನಪ್ಪನಾಯಕರು

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು

ಯಾದವಪ್ಪನಾಯಕರು

ಅಥವಾ

ಅಥವಾ

ಅಥವಾ

ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಯಕರು

ಶ್ರೀನಿವಾಸಶೀಲರು

ಯಾದವವಾರ್ಯರು

ಮೊದಲನೆಯ ಪುತ್ರರು ಪೆನುಗೊಂಡಿಯಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ
ವೇದವ್ಯಾಸಶೀರ್ಷಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ
ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ ಬಿಡಿಸಲ್ಪಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಶ್ರೀ ವೇದೇಶಶೀರ್ಷರಂದು ಸುಪ್ತಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಅನೇಕ ಟೀಕಾಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ
ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ದ್ವಿತೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರು
ತಾವು ಜನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಫಲವಾಗಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ-
ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಶೀಲರನ್ನು ಪುತ್ರತ್ವೀನ ಪಡೆದರು.
ತೃತೀಯ ಕುಮಾರರಾದವರೇ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾ-
ರ್ಯರು. ಇವರು ಸಕಲಕಲಾವಿದರು. ಅನನ್ಯಫಟಿಪ್ಪಣೀಕರ್ತೃಗಳು. ಇವರ
ದಿವ್ಯನಾಮಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ತಲೆಬಾಗದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ
ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಕುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶವಾದ ವಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆಗೆ
 ಸೇರಿದ ವೇಡಮಣೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
 ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಜಿನಿವಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಾಗಿ
 ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಘುಪ್ಪನಾಯಕರೆಂಬವರು
 ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತರೆಂದ ದಸ್ತತ್ತೆರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಈಶಾನುಗ್ರಹದಿಂದ
 ಮೂರು ಜನ ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಅವರ ಲಘುವೆಂಬವನು ಈ
 ರೀತಿಯಾಗಿದೆ :

(೧)

ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ಪನಾಯಕರು

(೨)

(೩)

ಇವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತ ಚಿನಿವಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಸದ್ಗುರೂಪದೇಶಮಹಿಮಾ ಲೌಕಿಕವು ರುಚಿಸದೆ ವೈರಾಗ್ಯವೇ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡುವುದಾದರೆ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ

“ ಅಗ್ರತೋ ನಾರಸಿಂಹಶ್ಚ
ಪೃಷ್ಠತೋ ಗೋಪಿನಂದನಃ
ಉಭಯೋಃಪಾರ್ಶ್ವಯೋರಾಸ್ತಾಂ
ಸಶರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ”

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದಿತು. ಇದರಂತೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜೋರರು ಯಾದವಾರ್ಯರನ್ನು ಸುಲಿಗೆಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಮುತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅಂಜಿ ದೂರದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹೃತರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ-ಚಕಿತರಾಗಿ “ ಮಿತ್ರರೇ! ಇದೇನು. ದೂರದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, “ ಸ್ವಾಮಿ ! ನಿಮಗೆ ಕಾವಲಿರುವ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ ತಾವು ಎಷ್ಟು ವೇತನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಿರೋ ತಿಳಿಯದು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ ಮುಖದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂಜಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವನು. ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಜಾಗರೂಕರಾದ ಇಬ್ಬರು ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಾದ ಸುಕುಮಾರರು ಇರುವರು ” ಎಂದು ಅಭಿವರ್ಣಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಹರ್ಷೋನ್ಮಾದವೇ ಉಂಟಾದಂತಾಗಿ “ ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ನೀವೇ ಪರಮಧನ್ಯರು. ದೇವರು ವಿವಿಧ-ರೂಪಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯವೋ ಕಾಣೆವು. ನಮಗೆ ಈ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತೆ ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಚೌರ್ಯ-ಕರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ

ಸುಖವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು “ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟು ಜಾಗ-
ರೂಕನಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ
ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನೆಂದಮೇಲೆ ನಾವು ವೃಥಾ ಲೌಕಿಕನಿರತರಾಗದಂತೆ ಶ್ರೀ
ಸರ್ವಜ್ಞರ ಶಾಸ್ತ್ರಾವೃತಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸಾ
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆಂದು ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಶಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡಿದರು. ನವದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರ
ಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು “ರುಢ್ಧಾ ಗುಹೀಂ
ಕಿಮವಧೂತ ಸುಹೃನ್ನ ಕೃಷ್ಣಃ ? ಎಂಬ ಎರುಮುಟ್ಟಿದ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ
ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಲ್ಲಿ
ವೇದಾಂತ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತರಾದ
ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಗುರುಗಳ
ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತುಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕತಿಪಯವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿಯೇ
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ಧಾಮ ಪಂಡಿತವರೇಣ್ಯರಾದ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು
ಕಂಡು ಅನೇಕಾನೇಕ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ
ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸುಖ
ವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವುದೆಂದು ಶ್ರೀ ವೇದೇಶತೀರ್ಥರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಷ್ಯ-
ನನ್ನು ಬಿಡುಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಸದುಪದೇಶವನ್ನೇ ಪರಿಪಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಾ
ಸದ್ವಿದ್ಯಾಫಲರೂಪವಿನಯಗುಣಭೂಷಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ
ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಗೃಹಸ್ಥ್ಯಧರ್ಮವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸಮಾಡು-
ತ್ತಿದ್ದರು.

Edited and Published by Sri Haridasaratnam Gopal Das
at Sri Raghavendra Colony and Printed by S.B.K. Murthy
at Mahatma Printers 1 Cross, Chamarajpet, Bangalore 2

॥ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ॥

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ ಣ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ

೨

ಶ್ರೀ ನಂದನ-ಭಾದ್ರಪದ-ಅಶ್ವಯುಜ

೧೯೫೨-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - ಅಕ್ಟೋಬರ್

ಸಂಚಿಕೆ

೧೧-೧೨

ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾರೋನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ 3 ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಕೈಗನ್ನಡಿ

★ ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

★ ಸಾಗರಕಟ್ಟೆ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮುಖ

★ ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಯರ

ಮಹಿಮಾವರ್ಣನೆ

★ ಶ್ರೀಮುಟ್ಟೇಕಾಕೃತ್ಯಾದರವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆ,

★ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತದೇವನಿಲ್ಲವೇ? ಇರುವನೇ?

★ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯಚರಿತಾವೃತ್ತ —

ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವ ಮಂತ್ರ ಮಹಿಮಾ

★ ಅಭಿನಂದನೆ

=====

ಮುನ್ನಡಿಗೆ ನೆರವು ಅಗತ್ಯ

ಸಜ್ಜನಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಚಕರೇ,

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು ತಮ್ಮ ಕರಗತವಾದಮೇಲೆ ತಮಗೇ ತಿಳಿಯುವುದು ವರ್ಷದ್ವಯಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಂದುದಲ್ಲದೆ ತೃತೀಯ ವರ್ಷವು ಆರಂಭವಾಗಲಿದೆಯೆಂದು. ಪತ್ರಿಕೆಯು ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಸುಳೆಯು ಮುನ್ನಡಿ ಇಡಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಈ ನಮ್ಮ ಹಸುಳೆಯು ಮುನ್ನಡಿಯಿಡುತ್ತಿದೆ— ಅದೂ ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ. ಇದು ಇನ್ನೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆದು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ತಮಗೆ ಸೇರಿದುದಾದಕಾರಣ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ- ಚಂದಾ ಕಳುಹಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ. —ಸಂ.

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ ಣ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ನಂದನ-ಭಾದ್ರಪದ-ಅಶ್ವಯುಜ	ಸಂಚಿಕೆ
೨	೧೯೫೨-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - ಅಕ್ಟೋಬರ್	೧೧-೧೨

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ ನಾದನಾಮುಕ್ತಿಯ ಅಟತಾಳ

ಮಂಗಳ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣೇಶಗೆ ಸ
ಜಯ-ಮಂಗಳ, ಶುಭಮಂಗಳ ವಾಯುಕುಮಾರನಿಗೆ ಅ

ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ಕಂದಗೆ ಮಂಗಳ
ಕಂಜಾಕ್ಷ ಹನುಮಂತಗೆ ಮಂಗಳ
ಸಂಜೀವನವ ತಂದಾತಗೆ ಮಂಗಳ
ಸಜ್ಜನಪರಿಪಾಲಗೆ ಮಂಗಳ ೧

ಅತಿ ಬಲವಂತ ಶ್ರೀ ಭೀಮಗೆ ಮಂಗಳ
ಪ್ರತಿಮಲ್ಲರ ಗೆಲಿದಗೆ ಮಂಗಳ
ಸತಿಯ ಸೀರೆಯ ಸೆಳೆದದೈತ್ಯನಕೊಂದು
ಪೃಥ್ವಿಮೇಲೆ ಚಂಡಾಡಿದಗೆ ೨

ಸೀತಾದೇವಿಯ ಬಾಲಗೆ ಮಂಗಳ
ಶ್ರೀರಾಮರ ಭಂಟಗೆ ಮಂಗಳ
ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯಮಾಡುವ
ಗುರುಮಧ್ವಮುನಿರಾಯಗೆ ಮಂಗಳ ೩

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕತ್ವಾದ್ಯನೇಕ ೧೦೮ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಪುಂಡರಾಪುರ ವ್ಯಾಸರಾಜಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುಸೇವರ-ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುಸೇವರ-ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ವಾದಂಗಳವರ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದಸ್ಮದ್ಗುರುನರರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಸಾಗರ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮತ್ಪಜ್ಞಾಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮತ್ಪದ್ಮವ್ವ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ವಾದಂಗಳವರು
ಆದ ನಾಪು ಮತ್ತು ಸಮ್ಮ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತರಾದ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮತ್ಪಜ್ಞಾಧಿರಾಜ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರು

ಸಹ, ಪರಮಾಸ್ತಿಕಮಹಾಶಯರಾದ

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರವಂಗೆ

ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀಯನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ- ಪರಮ ಸಂತೋಷ ಪರವಶದಿಂದ ಬರೆಯುವದೇನೆಂದರೆ -ಮಹನೀಯರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಗೋಪಾಲನಾಮಧೇಯವೂ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ ಪತ್ರಿಕಾಪುಕಟನೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ದಾಸ್ಯಭಕ್ತಿಭರದಿಂದ ದಾಸಶಬ್ದವೂ ಮಹನೀಯರಾದ ಆಸ್ತಿಕರವೃತ್ತಿಹದಿಂದ ದತ್ತ 'ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವೂಕೂಡ ನಿಮಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಇತೋಷ್ಯತೀತಯ ಅಕಳಂಕ-ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಯುರಾರೋಗ್ಯದ್ವಾರಾ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತಗರ್ಭ ಶ್ರೀ ಮಚ್ಛರಣ್ಣವಿಠಲ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹೃತ್ತೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ-

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಸ್ವರಣಮಃ

॥ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ ॥

ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನೆ

ಲೇಖಕರು:— ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್

卐

ನೋಡಲೆ ಮನವೆ ಕೊಂಡಾಡು ಗುರುಗಳ ಪಾದ |

ಈಡು ಇಲ್ಲವೊ ಪುಣ್ಯಕೆ |

ನಾಡೊಳಗೆ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಸೇವೆ

ಮಾಡಿದವ ಪರಮ ಧನ್ಯ-ಮಾನ್ಯ

ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯಪ್ರಭುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಸಾರ್ವ-
ಭೌಮರನ್ನು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಅವರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ
ಕೊಂಡಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು
ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಹರಿದಾಸರುಗಳೂ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತರು.
ರಾಯರ ಮಹಿಮೆ, ರಾಯರು ನೆಲಸಿರತಕ್ಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಮಹಿಮೆ, ರಾಯರ
ವೃಂದಾವನದ ಮಹಿಮೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಹೃದಯಂಗಮ
ವಾಗುವಂತೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ
ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆ ಭಕ್ತಿಭಾಗೀರಥಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಸುಕೃತಶಾಲಿ
ಗಳ ಸುಖಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಸುಖಸಂಪತ್ತು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲುಂಟೆ ?
ಈ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಹರಿದಾಸರುಗಳು—

“ ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಯರ ಸೇವಿಸಿರೋ - ಸೌಖ್ಯದಿ ಜೀವಿಸಿರೋ ”

“ ಬಾಗಿಭಜಿಸಿರೋ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿಯ - ಕೊಡುವನು ಸದ್ಗತಿಯ ”

“ ಪೊಂದಿ ಬದುಕಿರೋ - ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ

ಕುಂದದೆಮ್ಮನು - ಕರುಣದಿಂದ ಪೊರೆವರ ”

“ ನೋಡಲೆ ಮನವೆ ಕೊಂಡಾಡು ಗುರುಗಳ ಪಾದ-ಈಡು ಇಲ್ಲವೊ ಪುಣ್ಯಕೆ ”

ಎಂಬ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಬೀರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಗುರುವರು ಯಾರು ಅವರು ಯಾರ ಅವತಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಸರಾಯರುಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ದೇವಾಂಶರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. “ದೇವತೆಗಳೆಂದರೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ವೃಂದಾವನದ ರಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸ ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಕೈಕೊಂಡು ಕೊಡುವರು ಮನೋರಥವ” ಶ್ರೀಗೋಪಾಲ ದಾಸರು “ದೇವಾಂಶರಾಗಿ ತುಂಗಾತೀರದಿ ನಿಂದು” ಎಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು “ನೋಡಿದೆ ಗುರುಗಳ ನೋಡಿದೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ, ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ರಾಯರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು

“ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿ ರಾಘವೇಂದ್ರರು | ಅಹುದೊಂದು ಭಜಿಸಿರೋ ವಿಜಯವಿಠಲನಿಂದ||” ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುರಾಜರ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಮಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರಾಯರ ಅವತಾರತ್ರಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ದಾಸರು-

“ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೆ - ಯತಿರಾಘವೇಂದ್ರ - ಪತಿಸೋದ್ಧಾರಿ ಪಾವನ ಕಾರಿಯೆ - ಕೈ ಮುಗಿವೆನು ಧೋರಿಯೆ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರೇಮದಾಸರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಅಭಿನವಜನಾರ್ದನವಿಠಲಾಂಕಿತ ದಾಸವರ್ಯರು “ ತುಂಗಾತೀರದಿ ನಿಂದ ಸುಯತಿವರನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ ” ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು “ ಖಳಹಿರಣ್ಯಕನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನುತಾನಿಸಕಾಣಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೆಂದೆನಿಸಿದ ಕರ್ಮದಿಗಳರಸ ಯತೀಂದ್ರಕಾಣಮ್ಮ ” “ ಶುಭಗುಣನಿಧಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರು ಅಬುಜಭವಾಂಡದೋಳ್ ಪ್ರಬಲ ಕಾಣಮ್ಮ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರವತಾರಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರು ನೆಲಸಿರತಕ್ಕ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಯಾವುದು ಅದು ಎಲ್ಲದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಸರಾಯರುಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

“ ಧರೆಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿನ್ನು | ಇರುತಿಪ್ಪವಿವರ
ಅರಿತಷ್ಟುವರ್ಣಿಸುವೆ | ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲಯಪುರ ತುಂಗಾತೀರದಿ’
“ ಕ್ಷಿತಿಯೊಳು ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲನ ನನೆಯುತ ಮಂತ್ರಾಲಯದೊಳು
ಶುಭವ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ರಥವನೇರಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ”
“ ದೇವಾಂಶರಾಗಿ ತುಂಗಾತೀರದಿ ನಿಂದು | ಸೇವೆಭೂಸುರರಿಂದ ಬಹು
ಕೊಳ್ಳುತ ”

— ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

“ ಭೂಲಲನಾಪತಿ ಕೋಲನಂದನಾಕೂಲಗ ವರಮಂತ್ರಾಲಯನಿಲಯ’
“ ತುಂಗಭದ್ರಸುತರಂಗಿಣಿ ತೀರಗ ಮಂಗಳ ಚರಿತಶುಭಾಂಗ ನಮೋ ”
“ ಕುಧರದೇವನ ದಿವ್ಯರದನದಿ ಜನಿಸಿದ ನದಿಯ ತೀರದಿ ಶೋಭಿಸ
ಸದಮಲ ಘನ ಮಂತ್ರಸದನನಿಲಯ ಜಿತಮದನ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ
ವಿಠಲನದೂತ ”

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು

“ ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ | ಮಂಗಳ ಮಹಿಮಾ
ರೆನಿಸರ ಕೋಲೆ | ಮಂಗಳಮಹಿಮರೆನಿಸ ರಾಘವೇಂದ್ರ | ರಂಘ್ರಿ
ಕಮಲವ ಬಲಗೊಂಬೆಕೋಲೆ ”

— ಶ್ರೀ ಮೋಹನದಾಸರು

“ ಯೋಗದಿ ತುಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಿಚರಿಸುತಿಹರಂದು |
ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುರಾಯರ ಸೇವಿಸಿರೋ ”

— ಶ್ರೀ ಕರ್ಜಿಗಿದಾಸರು

“ ಧಾರುಣಿಪತಿಸುತೇತೀರದಿ ನೆಲಸಿಹನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ ನೃಂದಾ-
ವನದಲಿ ರಾಜಿಪ ಯತಿವರನ್ಯಾರೇ ಪೇಳಮ್ಮಯ್ಯ ಇಂದಿರೆಯರಸನ
ಚಂದದಿ ಭಜಿಸುವ ಕುಂದುರಹಿತರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಣಮ್ಮ ”

— ತಂದೆ ಶ್ರೀಪತಿವಿಠಲಾಂಕಿತ ದಾಸರು.

“ ಧರೆಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯವೆಂದೆನಿಸಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಬುದ ಪ್ರತಿದಿನ ವರಹ
ತನಯಳ ತೀರಯಾದನರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಿ ಇರುತಿಹುದು ”

ಶ್ರೀ ಪ್ರೇಮದಾಸರು

ರಾಯರು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರೂ
ಭಕ್ತರು ಆದರದಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗುವಷ್ಟು ಕರುಣಾ
ಶಾಲಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಕರ್ಜಗಿದಾಸರು

“ ಕುಂದದೆ ವರಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ | ಕರದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ” ಎಂಬ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ
ರುವ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರ
ವಲ್ಲದೆ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ನಮಗೆ
ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಯರು ತಾವು ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಲು ಆ ಸ್ಥಳ
ವನ್ನೇ ಏಕೆ ಆರಿಸಿದರೆಂದರೆ ಅವರು ತಾವು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ
ಅಪೂರ್ವವಾದ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ! ಆ ಯಾಗದಿಂದ
ಪರಿಪೂರ್ತವಾದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ನೆಲಸಿದರಂತೆ.
ಈ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು ಈ ರೀತಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ
ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ -

“ ಮೊದಲು * ಗಾಂಗೇಯಶಯ್ಯಜನು ಈ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ
ಯಾಗುವ | ಮುದದಿ ರಚಿಸಿ ಪೂರೈಸಿ ಪೋಗಿರಲದನು ತಮ್ಮೊಳು
ತಿಳಿದು ತವಕದಿ ” (* ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ)

“ ಮಿತವು ಎನದಿರಿ ಇಲ್ಲಿ ದಿನದಿನಕತಿಸಯವೇ ಆಗುವುದು ಭೂಸುರ -
ತತಿಗೆ ಭೋಜನ ಕಥಾಶ್ರವಣಭಾರತ ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೊಪ್ಪತ |
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗೆ ಮಂಚಾಲೆ ಗ್ರಾಮಕೆ ಪ್ರತಿಯು ಇಲ್ಲವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು
“ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇದನೋಡಿ ಕೋವಿದರು ”

— ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ದಾಸರು

“ಸುರಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಹರು ವೈಕುಂಠ ಸರಿಮಿಗಿಲು ಎಂದೆನಿವುದು”

—ಶ್ರೀಗುರುಶ್ರೀಶವಿಠಲದಾಸರು

“ಉರ್ವಿಯೊಳಗೀಸ್ಥಳ ಬಲುತ್ತುಮ ಪೂರ್ವದಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು
ಗರ್ವಮಮಕಾರಗಳ ತ್ಯಜಿಸಿ ಅಪೂರ್ವಯಾಗನ ಮಾಡಿದ |
ಸರ್ವಜ್ಞರಾಯರ ಮತಪ್ರವರ್ತಕ ಓರ್ವ ಈಮಹಾಮುನಿನರ
ಪೂರ್ವೋತ್ತರನನು ತಿಳಿದು ನೆಲಿಸಿದುದುರ್ವಿಯೊಳು ನಾಕೇಳಿದೆ|| ”

ಶ್ರೀಪ್ರೇಮದಾಸರು

ಸುರಪನಾಲಯದಂತೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ | ಕರೆಸುವುದು
ಕಂಗೊಳಿಸುವುದು ನೋಳ್ವಜನಕೆ || ಪ ||
ಸುರತರುವಿನಂತಿಪ್ಪ ಕೀರ್ತಿಸಚ್ಚಾಯಾ ಶ್ರಿಕರ ಮನೋರಥವಪೂರೈಸುವ|
ಧರಣೀಸುರಾಖ್ಯ ಪಟ್ಟದಗಳಿಗೆ ದಿವ್ಯಸುಧಾಪರಿಮಳದಿ ತೃಪ್ತಿ -
ಪಡಿಸಿದ ಮರುತನಂತೆ || ೧ ||
ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತೆ ಇಪ್ಪಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮ ಸುಧೀಂದ್ರಸುತ
ರಾಘವೇಂದ್ರ | ಆಮೂಯಾವಾದಿತಾಮಿಶ್ರಓಡಿಸುವ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ಯಂತೆ ಹೊಳೆವ ವೃಂದಾವನ || ೨ ||
ವಾರಾಹಿ ಎಂಬ ನಂದನವನದಿ ವಿಹಾರ ಮಾಳ್ವರು ನತಜನರು
ಸ್ನಾನಪಾನ ! ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರು ಇಲ್ಲಿಪ್ಪ ಕಾರಣಾಪಾರಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ
ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನಿಹನು || ೩ ||

—ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು,

ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಈರಿತಿ ವರ್ಣಿಸಿ ವೃಂದಾವನದ ಮಹಿಮೆ
ಯನ್ನು ದಾಸರಾಯರುಗಳು ಅಮೋಘವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ವೃಂದಾವನ
ಗತಮೃತ್ತಿಕೆಜಲಪಾನ ಮುಕ್ತಿಗೊಪಾನ” ಎಂಬ ಮುಕ್ತಿನಂತಹ
ಮಾತನ್ನು ಶ್ರೀಕರ್ಜಿಗಿದಾಸರು ನುಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಳುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ
ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ವೃಂದಾವನದ ಮಹಿಮೆಯು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಶ್ರೀ
ನಿಜಯದಾಸರು ಈರಿತಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

“ ನೂರುಪರ್ವತವರುಷ ಬಿಡದಲಿ ಚಾರುವೃಂದಾವನದಲಿ ವಿಸ್ತಾರ
ಆರಾಧನೆಯು ತೊಲಗದೆ ವಾರವಾರಕೆ ಆಗುತ್ತಿಪ್ಪುದು ಸಾರ ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ
ಲಕುವಿನಾರಾಯಣ ತಾ ಚಕ್ರರೂಪದಿ ಸಾರಿದವರಘಕಳೆದು ಇವರಿಗೆ
ಕೇಗುತಿಯ ತಂದಿಪ್ಪನನುದಿನ ”

(ನೂರುಪರ್ವತ ಎಂದರೆ ಏಳುನೂರು ಎಂದರ್ಥ , ಪರ್ವತ = 7)

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಂತೂ ಒಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ
ವೃಂದಾವನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ:-

- ಮೃತ್ಯುತಾಳ -

ನರಹರಿ ಕೃಷ್ಣರಾಮ ಸಿರಿವೇದವ್ಯಾಸ | ಎರಡೆರಡು ನಾಲಕು
ಹರಿಮೂರುತಿಗಳು | ಪರಿವಾರಸಹಿತಾಗಿ ಸಿರಿ ಸಹಿತನಿಂದು |
ಸುರಗುರುಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೆ ಮೊದಲಾಗಿ | ತರುವಾಯದಲಿನ್ನು
ತಾರತಮ್ಯಾನುಸಾರ | ಪರಿಪರಿಯತಿಗಳು ಇರುತಿಪ್ಪರಿಲ್ಲಿ |
ಹರುಷದಿಂದಲಿ ವೇದವೊರೆದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು | ಪರಿಪರಿಪುರಾಣ
ಭಾರತಾಗಮದಲ್ಲಿ | ಸರಿಸರಿಬಂದಂತೆ ಸರಿಗಮವೆನುತಲಿ
ಭರದಿಂದಲಿಕುಣಿದು ಭಕ್ತುತಿಯಿಂದಲಿ ಇನ್ನು | ಹರಿಯನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ ಇರುಳು ಹಗಲು ಬಿಡದೆ | ಪರಿಪರಿ ವಿವರವ ಪರಿಪರಿ
ಕೇಳ್ದರು | ಗರುಡವಾಹನರಂಗ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ತನ್ನ |
ಶರಣರ ಪಾಲಿಸುತ ಇರುತಿಪ್ಪನಿಲ್ಲಿ ||

ಪರಮಾತ್ಮನು ನರಹರಿ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ವೇದವ್ಯಾಸ ಈ ನಾಲ್ಕು
ರೂಪಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತರನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

“ ನರಹರಿ ರೂಪನಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ದುರಿತದುಷ್ಕೃತಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಗಳ
ದೂರೋಡಿಸುವ ಸಿರಿರಾಮನಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ದೇಶಾಂತರ
ಅನ್ನ ಕಳಕೊಂಡು ನರರಿಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಗಟ್ಟುವ |

ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಪರಿಯಲಿ ಬಂದ ಪರಮಾತುರರಿಗೆ
ವರವೀನ, ಪುತ್ರೋತ್ಸವ ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ ಹರಕೆಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಹರುಷ
ಬಡಿಸುವ |

ವರವೇದವ್ಯಾಸನಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಬಂದ ದುರ್ವಾದಿಗಳ
ನೆಲ್ಲ ದೂರ ಓಡಿಸಿ ಮುರಿದು ಅವರ ಕುಶಾಸ್ತ್ರವ ಹರಿಸವೋತ್ತಮನೆಂದು
ಇರುವನ್ನಿಲ್ಲಿತೋರಿ ಶರಣಜನಕೆ ಇನ್ನು ವರಜ್ಞಾನ ಸುಧೆಯ ಕರೆದುಕೊಡಲು
ಇಪ್ಪನಿಲ್ಲಿ | ”

ಇಲ್ಲಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಉತ್ಸವಾಧಿಕ್ಯ :

“ ದಿನದಿನಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ನೂತನ ಪೂಜೆಗಳಾಗುವುವು
ದಿನದಿನಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ನೂತನ ಉತ್ಸವಗಳಾಗುವುವು
ದಿನದಿನಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಾರ್ತೆಗಳಾಗುವುವು
ಜನರಸಂದಣಿ ಪ್ರತಿದಿನ ವಿಪ್ರಭೋಜನ
ಜನರಕೈಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜನರೀಕ್ಷಿತ ತುಂಬುಮನು
ಜನುಮಸಫಲ ತಮ್ಮ ಜನನವ ನೀಗುವರು
ದಿನಸಪ್ತಶತವರುಷ ದಿನಪರಿಯಂತರ
ದಿನಕರ ಶತತೇಜಜನನಾಥ ತಾನಿಲ್ಲಿ
ಅನುವಾಗಿ ತಾನಿಂದು ಜನರ ಪಾಲಿವುದ-
ಕ್ಕನುಮಾನ ಸಲ್ಲದು ಗುಣಗಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಅಣೋರಣೀಯ ಎಂಬುವಗೆ
ಎಣೆಯೊರೊ ಜಗದೊಳಗೆ ”

ಇನ್ನು ಮಂತ್ರಾಲಯ ಪ್ರಭುವರ ಭವ್ಯದೇಹ, ಅವರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನೈಕ್ಯಕ್ರಿಸ್ತ,
ದಯಾಸಂಪನ್ನ ತೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅವರ ಮಹಿ-
ಮೆಗಳನ್ನು ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು
“ಸುಂದರಮುನೀಂದ್ರರು” “ ಭಾಸ್ಕರಸಮತೇಜರು ” ಅವರದು ‘ಜಿಲುನ
ಸುಮುಖ’ ಅವರ ಘಣಿಯಲ್ಲಿ ‘ತಿಲುಕನಾಮಗಳು,’ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ‘ಜಲಜಮಣಿ
ತುಳಸಿಮಾಲೆಗಳು,’ ಕರದಲ್ಲಿ ‘ಸುಲಲಿತ ದಂಡಕಮಂಡಲಗಳು’ ಶೋಭಿಸು
ವುವು. ಅವರು “ಸಂದರ್ಶನಮಾತ್ರದಲಿ ಮಹಾಪಾಪಪರಿದೋಡಿಸಲಾಪ”
ಅವರನ್ನು “ಸಂಸ್ತುತಿಸಿದಮಾತ್ರ ಮೋದಪಡಿಸುವನು ತಾನಿಹಪರಗಳಲಿ,
ಈತಗೆ ಸರಿಯೆಲ್ಲಿ ಮೆದಿನಿಯೊಳಗಿನ್ನರಸಲುನಾಕಾಣೆ — ಪುಸಿಯಲ್ಲ

ಎನ್ನಾಣೆ,” ಅವರು ‘ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರು’, ಮಂಗಳ ಸುಗುಣತರಂಗರು, ಮುನಿಕುಲೋತ್ತಮರು, ಮಾನ್ಯಮಹಾತ್ಮರು, ಪ್ರಸನ್ನವದನರು, ಕಾರುಣ್ಯ ಪಯೋನಿಧಿಗಳು, ಹ್ವನಾಸಂಪನ್ನರು, ಮಂಗಳಚರಿತರು, ಶುಭಾಂಗರು, ‘ಗಾಂಗೇಯಸಮಭಾಂಗರು’ (ಎಂದರೆ ಸುವರ್ಣಭಾಯೆಯಂತೆ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರು,) ‘ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಸಗ್ಗುಣರತ್ನಾಕರರು’ ‘ಶರಣಸುರಭೂಜರು, ಗುರುರಾಜರು’ ‘ಕಾಮಧೇನುವಿನ ನೇಮಮೀರಿ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳ ಕೊಡುವ ಮಹಾರಾಯ’ ‘ಶ್ರೀದವಿಠಲನ ಸನ್ನಿಧಾನಪಾತ್ರರು’ ‘ಸದ್ವೈಷ್ಣವಕುಮುದಕೆ ಚಂದ್ರರು’ ಶ್ರೀರಘುರಾಮಪಾದಾಂಬುಜಭೃಂಗರು’ ‘ಮಾರುತಮತಶುಭವಾರಿ ನಿಧಿಗೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರರು’ ‘ವರದಗೋಪಾಲವಿಠಲನವಾರುತಿಗೆ ಹರುಷಪಡುವ ಹರಿಭಕುತಚಕೋರಕೆ ಚಂದ್ರರು’ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಏನು ಹೇಳೋಣ! “ಧರೆಕಳಕೊಂಡವರು, ಉಡಲು ಅರಿವೆ ಇಲ್ಲದವರು, ತರಳಸಂಪದರಹಿತರು - ಮಹದುರುತರಜ್ಞಾನಿಭಕುತರು ತೆರಳಿಬಂದು ಸರಿದರುಶನಮಾಡಲು ಕರದೀಪ್ತಿತಕೊಡುವರು”

“ವಾತಪಿಠ್ಠ ಕಫಶೀತಸನ್ನಿ ಪಾತಕಜ್ವರ ಪ್ರಖ್ಯಾತಭೂತಪ್ರೇತಭಯಪ್ರೇತ ಭಯವ್ರಾತ ಕಳೆವಾತುರರಿಗೆ ಫಲದಾತರು”

ಇವರ ದಯೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿರೆ “ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲ ಬರಲಿ | ರಾಘವೇಂದ್ರರ ದಯನಮವಿರಲಿ”

ಮರುದಂಶಮುಧ್ವಮತಾಬ್ಧಿ ಚಂದಿರಾದ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು “ದಾಶ ರಥಿಯ ದಾಸತ್ವನ ತಾ ವಹಿಸಿ ದುರ್ಮತಗಳ ಜಯಿಸಿ, ಶ್ರೀಸಮೀರಮತವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ “ಅರುಮೂರುಎಳುನಾಲ್ಕು ಎಂಟು ಗ್ರಂಥ (ಎಂದರೆ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳ) ಸಾರಾರ್ಥ” ತೋರಿದರು. ಸರ್ವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯದಿಂದ. “ಸ್ವಪದಾವಲಂಬಿಗಳಿಗುಪನಿಷತ್ ಖಂಡಾರ್ಥ ಉಪದೇಶಗೈದು ಕಾಶ್ಯಪಿಸುರರನು ಪ್ರಪುನೀತರನು ಮಾಡಿ ಅಪವರ್ಗಮಾರ್ಗ ವನು ಉಪದೇಶಿಸಿ” ಪರಮೋಪಕಾರಮಾಡಿದರು. “ಸಿದ್ಧಾಂತಸುಧಕೆ ಪರಿ ಮಳಾಖ್ಯಗ್ರಂಥಮಾಡಿದ ದಯವಂತರಿವರು.” ಗುರುಗುಣಸ್ತನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವೃಕ್ಷವು ಇವರಿಂದ ಫಲಿತವಾಯಿತು,

“ವ್ಯಾಸೇನವ್ಯುಪ್ತಭೀಜಃ ಶ್ರುತಿಭುವಿಭಗವತ್ಪಾದಲಬ್ಧಾಂಕುರಶ್ರೀಃ
ಪ್ರತ್ಯೇರಿಷತ್ಪ್ರಭಿನ್ನೋಽಜನಿ ಜಯಮುನಿನಾಸಮ್ಯಗುದ್ಭಿನ್ನಶಾಖಃ
ಮೌನೀಶವ್ಯಾಸರಾಜಾದುದಿತಕಿಸಲಯಃ ಪುಷ್ಪಿತೋಯಂಜಯೀಂದ್ರಾದದ್ಯ
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾದ್ವಿಲಸತಿ ಫಲಿತೋ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಶಾಖೀ”

ಇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರೂ ಸಾಲದು. “ಎಷ್ಟು
ಹೇಳಲಿ ಇವರ ನಿಷ್ಠೆ ಮಹಾತ್ಮೆಯನು ಮುಷ್ಠರಿಗೆ ದೊರೆಯದಿವರಸೇವಾ||
ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೇಕೆ ಹಲವು ತೀರ್ಥಗಳೇಕೆ | ಫಲಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಇರಲು
ಬಲವು ಇದ್ದದ್ದ ರೊಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಿಸುವದಜಲ | ತಲೆಯಲಿ ಧರಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಮಲ
ರಹಿತನು ಆಗಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮವಮಾಡೆ | ಒಲಿವರು ಕರುಣದಲಿ ಬೇಗ
ಜಲಜನಾಭನು ನಾಲ್ಕುರೂಪದಿಂದಿವರಲ್ಲಿ | ಸಿಲುಕಿ ಪೋಜೆಯಗೊಂಬ
ಸತತ—ದಾತ | ಹರಿದಾಸರಿದ್ದ ಸ್ಥಳವರಕಾಶಿ ಮೊದಲಾದ | ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ
ಕಿಂತಧಿಕವೋ | ಪರಮಸುಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೀ ಫಲವು ದೊರಕುವುದು | ತರ-
ತಮದಿ ಇತರಜನಕೆ | ಗುರುಶ್ರೀಶವಿಠಲನು ಇವರ ರೂಪನಾಮದಲಿ |
ಪರಿಪರಿಯವರವಗರೆವ ಪೊರೆವ—ನೋಡಲೆಮನವೆ ಕೊಂಡಾಡುಗುರು
ಗಳ ಪಾದ-ಈಡು ಇಲ್ಲವೊಪುಣ್ಯಕೇ ||

“ರಾಯೆನ್ನೆ ರಾಶಿದೋಷಗಳೆಲ್ಲ ದಹಿಸುವ.

ಘಯೆನ್ನೆ ಘನಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಯೀನ

ನೇಂಯೆನ್ನೆ ನೇಗದಿ ಜನನಮರಣದೂರ

ದ್ರಯೆನ್ನೆ ದ್ರವಿಣಾರ್ಥಶ್ರತಿಪಾದ್ಯನಕಾಂಬ”

ಅಘಂದ್ರಾವಯತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ ವೇಂಕಾರೋ ವಾಂಛಿತಪ್ರದಃ

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿಸ್ತಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕೇಖ್ಯತೋಭವಿಸ್ಯತಿ

‘ಇಷ್ಟತುಂಗಾ ಸ್ನಾನ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನ ಶಿಷ್ಟಜನ ಸಹವಾಸ
ಬಲು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಘನಸುಖಭೋಜನ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೀ ಸೌಖ್ಯನಾನಿನ್ನೆಷ್ಟು
ಪುಡುಕಲು ಕಾಣೆನೋ ಮುಟ್ಟಿ ಭಜಿಸುವ ನರರ ಫಲ ಸರ್ವೇಷ್ಟಹರಿತಾ ಬಲ್ಲನು’

ಇಂಥ ಅಗಾಧಮಹಿಮೆಯ ಇವರಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಕರ್ಜಿಗಿದಾಸರು -

“ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುರಾಯರ ಸೇವಿಸಿರೋ ಸೌಖ್ಯದಿ ಜೀವಿಸಿರೋ”
ಎಂಬ ಉಪದೇಶವನ್ನೂ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ‘ಪಾದ
ಸ್ಮರಣಿಸಹಮಾಡದವನೆ ಪಾಪಿ’ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು ?

“ಬಾಗಿ ಭಜಿಸಿರೋ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಯ-ಕೊಡುವನು ಸದ್ಗತಿಯ”

“ಮಂತ್ರಾಲಯಕೃತಾವಾಸಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಂಶೇತಿವಿಶ್ವತಾ ನೌನ್ಯಹಂ
ಟಿಪ್ಪಣೀಕಾರಾರಾಘವೇಂದ್ರಯತೀಗುರೋ ||

ಪೂಜ್ಯಾರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯಚ ಭಜತಾಂ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮತಾಂಕಾಮಧೇನವೇ ||

ದುರ್ವಾದಿಧ್ವಾಂತರವಯೇ ವೈಷ್ಣವೇಂದೀವರೇಂದವೇ

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರವೇ ನಮೋಽತ್ಯಂತದಯಾಳವೇ ||

ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರಾಭಿ ಸಂಭೂತಾ ರಾಘವೇಂದ್ರಕಲಾನಿಧೀ

ಸೇವೇ ಸದ್ಜ್ಞಾನಸೌಖ್ಯಾರ್ಥಂ ಸಂತಾಪತ್ರಯ ಶಾಂತಯೇ ||”

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಪರನಾತ್ಮನ ಪಾದ ಕಾಣದವಗೆ ಅಪವರ್ಗದಗೊಡನೆಯೇನು

ಉಪವಾಸದವನಿಗೆ ಊರು ತುಂಬಿದರೇನು

ಅಪಹಾಸಗೊಳಿಸುವ ಗೆಳೆಯನಾದರೇನು

ಕುಸಿತವಬಿಡದವನ ಕೂಡೆ ಉಂಡರೇನು

ಉಪಕಾರ ಅರಿಯದವ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೇನು

ಹಪಹಾಕಿ ಉಣಿಸುವ ಆಪ್ತನಾದರೆ ಏನು

ಕೃಪೆನಾಡದವನ ಚರಣ ತೊಳೆದರೇನು

ತಪಸಿಗಳೊಡೆಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲರೇನು

ಶ್ರೀವಾದಕಾಣದವಗೆ ಅಪವರ್ಗದಗೊಡನೆಯೇನು ||

(ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ “ಭಕುತಿಸುಳಾದಿ” ಯಿಂದ)

ಶ್ರೀಮದ್ಭೀಕಾಕೃತ್ಪಾದರವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಚರಿತ್ರೆ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಭೀಮಸೇನರಾವ್

ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಮಿಡ್ಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಬೆಂಗಳೂರು

ಉನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನದೇವರಿಂದ ಸೌಗಂಧಿಕಾಹರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹೃತರಾದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ದೈತ್ಯರು, ರುದ್ರಾದಿವರಬಲದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ ದುರ್ಮತಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ತತ್ಪಜ್ಞಾನವು, ತಿರೋಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಬರಲು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದಕೂಡಿದ ಶ್ರೀ ನಾಯಣದೇವರ ಆಜ್ಞಾವನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಈ ಭರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾಪಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ಯಗೇಹರ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀಶರು ತಮ್ಮ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸಿ, ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆನಂದತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ-ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಚಾರ್ಯಾದಿ, ನಾಮಗಳಿಂದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ಮೂಲ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣಪೂರ್ವಕ, ಯೋಗ್ಯ ಜನರಿಗೆ, ತತ್ಪಜ್ಞಾನಸುಧೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಸೇವೆಮಾಡಿ, ಹೆಚ್ಚು ತತ್ಪಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ತನ್ನೊಲಕ ಶ್ರೀ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳೂ ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು, ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಮಾಧವತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಮದಕೋಭ್ಯತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಲ್ವರೂ, ಶ್ರೀ ಹೃಷೀಕೇಶತೀರ್ಥರೇ ಮೊದಲಾದ ಉಡುಪಿಯ ಅಷ್ಟಮಠದ ಯತೀಶ್ವರರೂ, ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳೂ ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ಹೀಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಶ್ರೀ ಇಂದ್ರದೇವರು ತಾವು ಅರ್ಜುನರಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮಾತುಳೇಯ, ಸಖ, ಬಂಧು, ಭಾವಮೈದುನನೆಂಬ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲೂ, ಅಣ್ಣ-

ನೆಂಬ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನದೇವರಲ್ಲೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ “ಯಸ್ಯ ದೇವೇಪರಾಭಕ್ತಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ದೇವೇತಥಾ ಗುರೌ” ಎಂಬಂತೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನುಮೇಲೆ ಹೊರುವ, ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುವ ತತ್ವವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದಕೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ವೃಷಭದ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿದರು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಆ ವೃಷಭವನ್ನು ಅಮೋಘವಾದ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಬಂದರು. ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸತ್ತಿದ್ದಾಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ವೃಷಭ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಇಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನುಮೇಲೆ ಹೊರುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಪಾಠ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಷಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವೃಷಭವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ವೃಷಭದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರುಗಳ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನೋಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಾದ ಅಶೇಷ ಸಜ್ಜನರೂ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರ ಲೊಂದುದಿನ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು “ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥ ಗಳು ಅತಿ ಗಂಭೀರಾರ್ಥ ಗರ್ಭಿತಗಳಾಗಿಯೂ, ಶೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಲ ಯುಕ್ತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುವವೂ ಆದುದ ರಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ತತ್ರಾಪಿ ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಜನಿಸುವ “ಮಂದಾಸ್ಸುಮಂದಮತಯಃ ಮಂದಭಾಗ್ಯಾಹ್ಯುಪದ್ರುತಾಃ” ಇಂತಹವರಿಗಂತೂ ದೊರೆತೋಪಾಸ್ತ. ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು “ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಪಠಮಾದರದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ ಮನನ ನಿಧಿ- ಧ್ಯಾಸನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ವೃಷಭವೇ ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯರು ಅಸುರಾವೇಶವಶರಾಗಿ “ನಮ್ಮಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದಸಾಧ್ಯ”ಹೀಗೆ

ರುವಾಗ ನಮ್ಮಂತಹವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪಶುವಿಗೆ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ “ ಈ ವೃಷಭವು ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಯಲಿ ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಅದರ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು, ತಮ್ಮಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಣಮಾಡಿ ಆ ವೃಷಭವನ್ನು ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಂತೆ ಗ್ರಂಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಶಕ್ತಿಯು ಆ ವೃಷಭಕ್ಕೆ ಇದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಶನವಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಕೃತವಾದ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಆ ವೃಷಭದ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ಪರ್ಮಂತರವೂ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷಪರಿಹಾರಕವಾದ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಶ್ರೀ ಮದಿಂದ್ರಾವತಾರವಾದ ವೃಷಭ ಜನ್ಮದ ಚರಿತ್ರೆಯು.

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅವತಾರಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿದು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸುವಾಗ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನೆಡೆಸುತ್ತಾ ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಷ್ಟಮಠದ ಯತೀಶ್ವರರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾವು ನಿರಂತರ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮನ್ಮೂಲರಾಮ ಶ್ರೀ ದಿಗ್ವಿಜಯರಾಮ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರತಿಮಾಗಳನ್ನೂ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಶಿಷ್ಯೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಆ ಅಧಿಕಾರವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ಮಾಧವತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ಮದಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರು ಇವರುಗಳು ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತರು.

ಅದರಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರನಂತರ, ಸಂಸ್ಥಾನವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀಮದಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಇವರೂ ಕೂಡ ದುರ್ಮತನಿರಾಕರಣಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಮತಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಸೇತು ಹಿಮಾಚಲಪರ್ಮಂತ ದೇಶಾಟನಮಾಡಿ ಸನ್ನಿಧ್ಯಾಂತ ಪ್ರವಚನಮಾಡುತ್ತಾ, ಸಂಚಾರಕ್ರಮದಿಂದ ಶ್ರೀ ಭೀಮರಥೀತೀರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾ

ಕೂತರು. ಹೀಗಿರಲು, ಅದೇ ಭೀಮರಥೀ ತೀರದಲ್ಲಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ “ಮಂಗಳವೇಡಿ” ಎಂಬುದೊಂದು ಗ್ರಾಮ. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೂ, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧಕರೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೂ ಆದ ರಘುನಾಥರಾವ್, ಎಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಾದಿಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಎಂದರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರಿಗೆಲ್ಲಾ ಯಜಮಾನರು, ಮತ್ತು ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತಕುಲಜಾತರು. ಇವರಿಗೆ, ಶ್ರೀಮಾ ಇಂದ್ರರು ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶ್ರವಣಮಾಡಿದ ವ್ಯಸಭದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಈ ರಘುನಾಥರಾಯರಲ್ಲಿ ಪುತ್ರತ್ವೇನ ಆವರಿಸಿದರು. ಆಗ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ “ಧೋಂಡೋರಾವ್” ಎಂಬ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಇತರ ಜಾಕರ್ಮಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ಉಪನಯನಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸಬಾದ ಅಶ್ವಾರೋಹಣ, ಶರೀರ ವ್ಯಾಯಾಮ, ಕತ್ತೀವರಸೆ ಮುಂತಾದ ಯುದ್ಧ ವಿಧೈಯನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಸಿದರು. ಧೋಂಡೋಜೀಯವರು ಷೋಡಶವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ ಕನ್ಯಾಮಣಿದ್ವಯಗಳೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಹೀಗಿರಲೊಂದುದಿನ ಈ ಧೋಂಡೋರಾಯರು ಮೃಗಯಾವಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಸವಾರಿ ಸೈನಿಕರೊಡಗೂಡಿ, ಕುದುರೆಯನ್ನು ಓಡಿ ಸುತ್ತಾ ಬರಲು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವೇಳೆ, ರಾಯರು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿ, ಬಳಲಿ ಬೇಸತ್ತು, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಭೀಮರಥಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮುಂದುಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡಿಸುತ್ತಾ, ತಾವು ಬಗ್ಗಿ, ನೀರನ್ನು ಬಾಯಿಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ತನಕ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿಸಿ ಜಲಪಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಎದಿರು ದಡದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮದ್ಕ್ಷೋಭ್ಯ ಮುನಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರರಾದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅವರು “ಕಿಂ ಪಶುಃ ಪೂರ್ವದೇಹೇ” ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈತನು ಪಶುವಾಗಿದ್ದನೇನೋ ಹೀಗೆ ನೀರಿಗೆ ಬಾಯಿಹಚ್ಚಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ, ಮತ್ತು ಆ ರಾಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವಜನ ಸ್ಮಾರಕವಾದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದರು. ಆ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತೋ

ಇಲ್ಲವೋ ಈ ಸಾದಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ತಿರೋಹಿತವಾಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನವು ತಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರಲು, ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ದಿವ್ಯಪೋಷಾಕನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ವಿನಯಾಭರಣದಿಂದ ಭೂಷಿತರಾಗಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಾದರೋ ತಮಗೆ ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿನ ಸ್ವಪ್ನಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಆ ಧೋಂಡೋರಾಯರಿಗೆ ತುರ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈ ವಿಷಯವು ತಂದೆಯಾದ ರಘುನಾಥರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಕ್ರೋಧವಶರಾಗಿ ಬಂದು, ಶ್ರೀಗಳವರಮೇಲೆ ಹಾರಿಬಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಗಳವರು, ತಾವೇನೂ ತಮ್ಮ ಬಲವಂತದಿಂದ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಅವರ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬೇಕಾದರೆ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ಬಾಲಯತಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಹಾಕಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ, ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ದಿವ್ಯಶಯ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಏಕಾಂತಸೇವೆಗಾಗಿ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಏಳು ಹೆಡೆ ಸರ್ಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಚೀತ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಳಗೆ ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೇ ರಘುನಾಥರಾಯರ ಬಂದು, ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತಿಳಿದು ಇವನು ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲ, ಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಶ್ರೀ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮಾಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದರು, ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಕ್ಷಮಾಭಿಕ್ಷೆಗಳಾದ ಗುರುವರ್ಯರು ಎಲ್ಲವೂ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛೆ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದರು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಅನುಪೂವಿಯಾಗಿ ಪಾಠವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ ತಿರೋಹಿತವಾಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾಭಂಡಾರವು ಪುನಃ ದೊರೆತು ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಶ್ರೀಮದಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರ ತಮ್ಮ ಸಾಧನಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನವನ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ವೇದಾಂತ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತರನ್ನಾ ಮಾಡಿ ತಾವು ಮಳಬೇಡ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀ ಕಾಗಿನೀ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಅದೇ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸಕ

ಆಹ್ಲೀಕಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವರ ಪಾದಪದ್ಮವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಬೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮಹಾಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಚಿತ್ತಾಪುರ ಸ್ಟೇಷನ್ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಯರಗೋಳ ಪರ್ವತಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಬಂದು ಪೂಗೀಫಲ ಮತ್ತು ಘಂಟಾವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇವರು ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ದಿವ್ಯ ವಾದ ಮತ್ತು ಅಮೋಘವಾದ ಟೀಕಾವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಶ್ರೀ ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣ ಟೀಕಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಭರಿತ ರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಟೀಕಾಗ್ರಂಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ರಾಜವೈಭವದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರು ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ :-

- 1 ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ (ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಟೀಕಾ.)
- 2 ನ್ಯಾಯಸುಧಾ (ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಟೀಕಾ.)
- 3 ನ್ಯಾಯದೀಪಿಕಾ (ಗೀತಾ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಟೀಕಾ.)
- 4 ಪ್ರಮೇಯದೀಪಿಕಾ (ಗೀತಾಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)
- 5 ಸಂಬಂಧದೀಪಿಕಾ (ಋಗ್ವಿಷ್ಣುಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)
- 6 ನ್ಯಾಯವಿನರಣ ಟೀಕಾ
- 7 ಈಶಾವಾಸ್ಯಭಾಷ್ಯಟೀಕಾ
- 8 ಪಟ್ಟಶ್ಲೋತ್ತರ ಭಾಷ್ಯಟೀಕಾ
- 9 ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣ ಟೀಕಾ
- 10 ಕಥಾಲಕ್ಷಣ ಟೀಕಾ
- 11 ಮಾಯಾವಾದಖಂಡನ ಟೀಕಾ
- 12 ಉಪಾಧಿ ಖಂಡನ ಟೀಕಾ
- 13 ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾನುಮಾನ ಖಂಡನಾ ಟೀಕಾ

- 14 ತತ್ಪ್ರಸಂಖ್ಯಾನ ಟೀಕಾ
- 15 ತತ್ಪ್ರವಿವೇಕ ಟೀಕಾ
- 16 ತತ್ಪ್ರದ್ಯೋತ ಟೀಕಾ
- 17 ತತ್ಪ್ರನಿರ್ಣಯ ಟೀಕಾ
- 18 ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ ಟೀಕಾ
- 19 ಪದ್ಯಮಾಲಾ (ಸ್ವತಂತ್ರಗ್ರಂಥ)
- 20 ವಾದಾವಳೀ (ಸ್ವತಂತ್ರಗ್ರಂಥ)
- 21 ಪ್ರಮಾಣಪದ್ಧತಿ (ಸ್ವತಂತ್ರಗ್ರಂಥ)

ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಟೀಕಾಶೈಲಿಯು ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಂದ ಈರಿತಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

“ ಚಿತ್ರೈಃ ಪದೈಶ್ಚಗಂಭೀರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ವಾನ್ಯೈರಖಂಡಿತೈಃ ”

“ ಗುರುಭಾವಂ ವ್ಯಂಜಯಂತೀ ಭಾತಿ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥವಾಕ್ ”

ಶ್ರೀ ವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ‘ವಿಜ್ಞಾನೋದರ್ಕ ತರ್ಕ ಪ್ರತಿಪದಮಧುರೋದಾರಸಂದರ್ಭಗರ್ಭಪ್ರೌಢಾನೇಕಪ್ರಬಂಧಪ್ರಕಟಿತಭಗವ-
ತ್ಪಾದಭಾಷ್ಯಾದಿಭಾವಃ

ಮಿಥ್ಯಾ ವಾದೋಪವಾದಃ ಪ್ರಕುಪಿತವಿಮತಧ್ವಾಂತಸಂತಾನಭಾನುಃ

ಜೀಯಾದನ್ಯೈರಜೇಯಃ ತ್ರಿಭುವನವಿದಿತಾಶ್ಚರ್ಯಚರೋಜಯಾರ್ಯಃ ’
ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಂಕಾರ ಖಂಡನೆ, ವಿನಯಾದಿ
ಸದ್ಗುಣಗಳು, ಇವರ ಗುರಭಕ್ತಿ ವಾಗ್ಗೋರಣೆ ಅನುವಾದ ಸರಣಿ
ಮುಂತಾದುವು ಎದ್ದೆದ್ದು ಕಾಣುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇವರ ಇಪ್ಪ-
ತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸರಳಾನುವಾದವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖಕರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ದಿವ್ಯ ಟೀಕಾ
ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿ ಅಷಾಢ ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿ ದಿನ ಅದೇ ಮಳಖೇಡಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ಕಾಗಿಣೀ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಹರಿ
ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದರು. ಇವರ ಬೃಂದಾವನವು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ
ದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥಾ ಮಹಾನುಭಾವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ

ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರು-
ಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಈ ವೈಷ್ಣವಜನ್ಮವನ್ನು
ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವರೇ ಮಹಾನುಭಾವರು.

ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥಗುರ್ವಂತಗೃತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರಗತ
ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಉಗಾಭೋಗ

ಇಂದಿಗಂತೊ ನಾಳೆಗಂತೊ ನಾಡಿದ್ದಿಗಂತೆಂಬ
ಬೆಂದವೊಡಲ ಹೊರೆಯೆ ಹೋಯಿತು ಸಂಸಾರ
ಹಿಂದೆ ನಾನಾ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದನೆಂಬರಿಕೆಯಿಲ್ಲ
ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬೊ ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲ
ಗೊಂದಣ ತಾಪತ್ರಯ ದುಂದುಗಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ
ಬೆಂದು ಮೂರ್ಖರೊಡನಾಡಿ ನಾನೊಂದೆನ್ನೆಯ
ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಿರೆಗಳಿಗೆ
ಬಂಧಿಸಿ ಬಳಲಿಸಿ ಎನ್ನ ಕಾಡುತ್ತಲಿವೆ
ಬಂದೆನೆಂದರೆ ಬರಲೀಯವೊ ಎನ್ನನು
ನಂದನ ಕಂದ ಕೃಷ್ಣ ತಂದೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕಾಯಯ್ಯ
ಕಂಗಳು ಚೆಲುವನು ನೋಡಿ ಕ-
ರ್ಣಂಗಳು ವಾರುತೆಯ ಕೇಳಿ
ಹಿಂಗದೆ ನಾಮವ ವದನದಿ ಸವಿಯುತ್ತ ಪ-
ದಂಗಳ ವನದಿ ನೆನೆನೆನೆದು ರೋ-
ಮಂಗಳು ಪುಳಕಿತನಾಗಿ ಲೋ-
ಕಂಗಳ ಕಡಲೊಳು ಮುಳುಗಿ ಮೈಯುಬ್ಬಿ-ಕೊಬ್ಬುತ್ತ
ಅಂಗವ ಮರೆದಾನಂದದಿ
ರಂಗಾ ಎನುತಿದ್ದರೆ ಸಾಲದೆ
ಮಂಗಳ ಜಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸೊ ಮತ್ತೊಂದು
ಸಂಗವನೊಲ್ಲೆನೊ ಸಿರಿ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯ

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತದೇವನಿಲ್ಲವೇ ? ಇರುವನೆ ?

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಭಟ್ಟರು

ಸಾಹಿತ್ಯಶಿರೋಮಣಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ

ಉಡುಪಿ

ಇದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅನೇಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭೌತಿಕವಾದವೂ ನಾಸ್ತಿಕವಾದವೂ ಬೆಂಬಲವಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತದೆ ನೀರೆಯದೆ ಮರಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಕಾಡಿನ ಮಾವು ಮೊದಲಾದ ಹಣ್ಣಿಗಿಂತ ಕಸಿ ಕಟ್ಟಿದಹಣ್ಣು ರುಚಿಯೂ ಅಂದವೂ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಇಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು. ಅದಕಾರಣ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಅದನ್ನು ತವಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಅಂದಚಂದಗೊಳಿಸುವುದೂ ರುಚಿಯಾಗುವಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದೂ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಕ್ಯವು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಈ ಜಡಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಮರ ಬಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಾವರ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಚರಗಳಾದ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವುದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆಯೆಂದ ಕಾರಣ ಯಾರಿಗೂ ತೋರದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ದೇವನಿರುವನೆಂಬುದು ವಂಚಕ ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆಯು ಇಲ್ಲವೆ ಭ್ರಾಂತನಾದವನ ಬರೆಭ್ರಾಂತಿ ನಿರ್ಮಿತವು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಮಾನವನು ಶೈವನಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ದೇವರಿಗೂ ತೀರ್ಥಾಟವುಂಟು (ಅಡ್ಡ ನಾಮ) ಇಡುವನು. ತನ್ನಂತೆಯೇ ತನ್ನ ದೇವರಿಗೆ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವನು. ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜಾತಿ ಪಂಥಕ್ಕನುಸರಿಸಿಯೇ ತೊಡಿಸುವನು. ತಾನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೇ ದೇವರಿಗೂ ತಿನ್ನಿಸುವನು. ತನಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಮಕ್ಕಳುಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ತನ್ನ ದೇವರಿಗೂ ಕುಟುಂಬವಿದೆಯೆಂದು ಜನ್ಮವತ್ತಿದ ತಾನು ಸುಖ ದುಃಖ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಂತೆಯೇ ದೇವರೂ ರೂಪತಾಳಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನುಭೋಗಿಸುವನೆಂದು ಭಾವಿಸುವನು.

ಇದೇ ರೀತಿಯು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿ ದ್ವೈತಿ ಮೊದಲಾದ, ಈ ಭಾರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಪಂಥದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯು ತನ್ನ ದೇವರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯೆಂದು ಹಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತಾನು ತಿನ್ನುವನು. ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮೊದಲಾದವರ ಮತದ ದೇವರವಸ್ಥೆಯೂ ಆಯಾಯ ಪಂಥದವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ದೇವರಿರುವಿಕೆಯು ಮಾನವನ ಬರೇ ಕಲ್ಪನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಲಿವೆ. ಮಾನವರಿಗೆ ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ನಾನೂ ಮಾನವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಿರುವ ಕಾರಣ ನನಗೆ ತೋರಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನನ್ನ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮೊತ್ತಮೊದಲು, ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾದ ಮಾನವನಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ :-

ಮಾನವನು ತಾನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ? ಬೀಜದಿಂದಷ್ಟೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕು ? ಆ ಬೀಜವು ಹುಲುಸಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನೀರಿನಿಂದ ತಂಪಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯುವುದೆಂಬುದು ವಿಚಾರಶೀಲರಿಗೆ ಅಲ್ಲಗಳೆಯದ ಮಾತು. ಆ ಮರವಾಗಲು ಬೀಜವೇಕೆ ? ಬೀಜವಿಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಕೂಡದು ? ಇದನ್ನಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ

ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಒಂದು ಕಾರಣ ಒಂದು ನಿಯಮದಿಂದಲೇ ಆಗತಕ್ಕದ್ದಿವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುವದೆಂದಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ಹಲಸಾಗದೇಕೆ ? ತೆಂಗು ಅಡಕೆ ಯಾಗವೇಕೆ ? ಅಂದಮೇಲೆ ವಸ್ತುಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ, ನಿಯಮಗಳಿದ್ದೇ ತೀರ ಬೇಕಾದಾಗ ಆ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ನಿಯಾಮಕ ನೊಬ್ಬನು ಇದ್ದೇಇರಬೇಕು. ಆ ನಿಯಾಮಕನಾರು ? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕಾಣುವ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಮಾನವ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಾರಾದರೂ ಇರುವರೆ ? ಈ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಸರ್ವ ವಸ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ನಿಯಾಮಕ ನೆಂದು ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳುವವನಿರುವನೆ ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈತನೇ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಕೂಡದೇಕೆ ? ಅದು ಭ್ರಾಂತಿ ಕಲ್ಪಿತವೆನ್ನಲು ಆಧಾರವೇನು ? ಈ ಸುಧಾರಕರೆನ್ನುವರ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿರಾಧಾರವಾಗಿದೆಯೆಂದಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರ ವನ್ನು ನಂಬಲಿಕ್ಕಾವ ಅಡ್ಡಿಯಿದೆ ?

ಹಿಂದಿನ ಆಧಾರವು ತಪ್ಪೆಂದು ಸಾರುವ ಹೊಸ ಆಧಾರವು ತಪ್ಪೆಂದಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಆಧಾರವು ನ್ಯಾಯವೆಂಬುದು ಲೋಕನ್ಯಾಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ದೇವರೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹಠ ತೊಡುವುದಾದರೆ ಆ ಹಠವಾದಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. :-

ಮಾನವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಆಗು ಹೋಗುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹಣವಂತರು ಕೆಲವರು ಬಡವರು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸುಖ ಕೆಲವರಿಗೆ ದುಃಖ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂತಾನ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂತ ಮೊದಲಾದ ವೈಷಮ್ಯಗಳೇಕೆ ತೋರುವುವು ? ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನೇಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ದುಃಖ ಕಷ್ಟಕ್ಕೇಕೆ ಈಡಾಗುವರು ? ಯಾವನಾದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಿದ್ದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ದುಃಖವೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಲಾಪನೇ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮನಾಶವಾಗಿ ತಮಗೆ ಸುಖ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವವನೊಬ್ಬನಿರುವನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಿರದು.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನೆಲ್ಲಿ? ಅವನೇಕೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ? ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾರತಕ್ಕೆ, ಹಿಂದೆ ಜಾರ್ಜ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಭಾರತೀಯರು ನಂಬಿದ್ದರಷ್ಟೆ? ಅವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರು? ತಾವು ಕಾಣದಿರುವುದರಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನ ಬಹುದೇ? ಆತನು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಆತನ ಕಾರ್ಯನಿಯಮವು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಆತನಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆತನಿರುವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಕಂಡುಬಂದವರೂ ಕೆಲವರಿರುವರು. ಅದರಂತೆ ದೇವರಿರುವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನು? ಕಂಡವರಾರು? ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ಉತ್ತರ—ದೇವರಿರುವನೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಆಧಾರಗಳು. ದೇವತೆಗಳೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ದೇವರನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದವರು. ಯಾವ ಜೀನ-ಜಡಗಳಿಂದಲೇ ಆಗದಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರುವ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಪಾರವೇ ಆ ದೇವರ ಕಾರ್ಯನಿಯಮವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವುದು. ಇವುಗಳಿಂದ ದೇವರಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಲೇನು ಅಡ್ಡಿ? ಲೋಕದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದೇವರ ಸಾಧನೆಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ; ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು, ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನಾವೂ ನೋಡಬಹುದು. ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾದೀತೆ? ಎಂದಾಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ, ಉತ್ತರ — ದ್ವೀಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವದೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಸಾಧ್ಯ, ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು, ಎಷ್ಟು ಸಾಹಸ ಬೇಕು? ಅದರಂತೆಯೇ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಕಾಣಬೇಕಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದರಿದು ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನವೆಸಗಿದರೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಯತ್ನಿಸಿ ಕಂಡವರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರಿರುವನೆಂಬುದು ಆಯಾಯಾ ಮತದವರ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ—ಮಾನವನು ತನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ದೇವರನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದುದಲ್ಲ. ಪರಂತು—ಆಧಾರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವನೆಲ್ಲದೆ ದೇವರನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಥವಾ ಐತಿಹ್ಯದ ಆಧಾರದಿಂದ ಪೂರ್ವಿಕರ ರೂಪಚಿತ್ರವನ್ನು

ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರಂತೆ. ಪೂರ್ವಿಕರು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರದಿಂದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಗೊಂಬೆಯೇ ದೇವರೆಂದಾರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಂತು, ಸೌಂದರ್ಯಾದಿ ಲೌಕಿಕಗುಣಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಅಲೌಕಿಕಗುಣಗಳಿಂದ ದೇವರೂ ಪೂರ್ಣನೂ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಎಂದು ನೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಚನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ಗುರಿಯು ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಎದುರಿಗೆ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನೇ ದೇವರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವನೆಂದಾದರೆ ದೇವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ತೋಳು, ಸಹಸ್ರ ಕಾಲು, ಸಹಸ್ರ ತಲೆಗಳಿರುವವೆಂದು ಹೇಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದನು ? ತನಗಿಲ್ಲದ ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನಗಳು ಆತನಿಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವನು ? ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಮೆಯೇ ದೇವರೆಂದು ಮಾನವನು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಮಾನವನು ಯಾರಿರುವನು.

ಹಾಗಾದರೆ, ದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಜಾತಿಗೊಪ್ಪುವ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನೇಕೆ ತೊಡಿಸುವನೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ— ತಮಗಿಷ್ಟಾರ್ಥವೀವ ದೇವರಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸತ್ಕರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಆತನ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ತನ್ಮೂಲಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದನೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ದೇವರಿಗೂ ತಾವು ತಿಳಿದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇವರಿಗೆ ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಲ್ಲ, ಪರಂತು ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ವಿ ಹಿತ ಕರ್ಮವು ದೇವರಿಂದ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವನು.

ಹಾಗಾದರೆ ಕಾಡಿನ ಗಿಡಗಳು ತಾವಾಗಿ ಬೆಳೆವವೆಂತು ? ಎಂದರೆ - ಆ ಗಿಡಗಳೂ ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬೀಜವು ತಾವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅದು ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡ ಮರವಾಗುವವಲ್ಲದೇ ಬೀಜವಿಲ್ಲದ

ನೀರು ಮಣ್ಣುಗಳ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ತಾವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪದಾರ್ಥದ ಆದಿಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಬೀಜದಿಂದಲೇ ಗಿಡಮರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುವೆಂದಮೇಲೆ ಆ ಮೊದಲಿನ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದವನೇ ದೇವರೆಂದು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು. ಆ ಕಾಡಿನ ಗಿಡಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮಕ್ಕೊಳಗಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾವಿನಬೀಜದಿಂದ ಹಲಸಿನಮರವಾಗಬೇಕಾದೀತು.

ಭೌತಿಕವಾದಿಗಳೂ ಕೂಡಾ ಮರ ಮೊದಲಾದುದರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಾಣುಗಳ ಸೇರುವಿಕೆ, ಜೀವಾಣುಗಳ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಇರುವ ಜೀವಾಣುಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವುದೇತರಿಂದ? ಅದೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಎನ್ನಬೇಕಷ್ಟೆ. ಆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಭಗವಂತನಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ದೇವರನ್ನೊಪ್ಪಿದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದು.

ಇನ್ನೊಂದಾಕ್ಷೇಪ - ದೇವರಿದ್ದಾನೆಂದಾರೆ ಅವನು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಹೇಳಿದಂತಿರುವನೆ ? ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನರು ಹೇಳಿದಂತಿರುವನೆ ? ಅಥವಾ ಹಿಂದೂಗಳು ತಿಳಿಯುವಂತಿರುವನೆ ? ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ-ದೇವರರೂಪ-ಗುಣ-ಮಹಿಮೆಗಳು ಅದ್ಭುತಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಶಕ್ಯಗಳು. ಆದರೆ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವೇದಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ರೂಪ-ಗುಣ-ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಷ್ಟೆ - ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವೂ ಸಾಧ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಅಂತೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ - ಸ್ಥಿತಿ - ಸಂಹಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮಹಾ-ಮಹಿಮನೊಬ್ಬನಿರುವನೆಂಬುದೇ ದೇವರನ್ನೊಪ್ಪುವ ಆಸ್ತಿಕ ಪಂಗಡದವರ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯ.

ಒಂದೊಮ್ಮೆ ದೇವರಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೆಲವರು, ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಈ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದ ಬಗೆಹರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂಶಯವು ತಲೆದೋರಿರುವುದೆನ್ನವ. ಆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಾದರೂ ದೇವರಿರಬಹುದು. ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಗೊಳಗಾದ ಧರ್ಮನಿಯಮಗಳೂ ಇರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದಲಾದರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಧರ್ಮ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿರುವುದೇ ಮೇಲು ಅಲ್ಲವೇ ? ಏಕೆಂದರೆ, ದೇವರಿದ್ದಾನೆಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿ ಆತನ ಧರ್ಮನಿಯಮಗಳನ್ನು ತೊರೆದವನಿಗೆ

ಎಂತಹ ಕಠಿಣಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬಹುದು? ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ಆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗದೇ ಇರಬಹುದಾದರೂ ನೀತಿ ಧರ್ಮ ನಿಯಮಗಳಿಗೊಳಗಾದವನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣವಲ್ಲದೆ ದೋಷವಾಗದು. ಹಿತವಲ್ಲದೆ ಅಹಿತವಾಗದು. ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಬಾರದು.

ಮಾನವನು ತನಗೆ ನಿಯಾಮಕ ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಡೆದ- ನೆಂದರೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರನಿಯಮಗಳಿಗೊಳಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಆಗ ಪಶು- ಗಳಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊರೆಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ; ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಹುದು. ಪರದ್ರವ್ಯ, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಪಹಾರ ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬಹುದು.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಂಡಂತೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದಲೂ ತಿನ್ನು ಬಾರದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುವು ದರಿಂದಲೂ ಆರೋಗ್ಯ ಉಳಿಯುವುದೆಂತು? ಅಪಕೀರ್ತಿ ಬಾರದೆಂತು? ಅನರ್ಥ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆ ಬಾರದೆಂತು?

ಅದುಕಾರಣ ಮಾನವನು ಪಶುವಿನಂತಾಗದಿರಬೇಕಾದರೆ— ಸಂಭಾವಿತ ಮನುಷ್ಯನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಾನವಸಮಾಜದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ನಿಯಮಗಳ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಜಾತಿ ತನ್ನ ಮತ ಪಂಥ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧುಬಳಗ ಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಗೌರವಿಸಿ ಆ ನಿಯಮಗಳಂತೆ ನಡೆಯು ವವನೇ ಯೋಗ್ಯಮಾನವನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಾಗಿ ತನ್ನ ಜಾತಿಮತಗಳನ್ನು ತೆಗಳಿ ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿಮತಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವ ವಿಡಲು ಹೊರಟರೆ ಈ ದಿನ ಒಂದು ಜಾತಿ ಮರುದಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಎಂದು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ, ಪಶುವಿನಂತೆ, ವರ್ತಿಸಲೂ ಬೇಕಾದೀತು. ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಗುರು ಮತಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಅಲೆದಾಡುವ ಮೂರ್ಖ ನೆಂದೂ ಜನರ ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕಾದೀತು.

ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದರೂ ಮೇಲುಕೀಳೆನ್ನದೆ ತಂತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಮತ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಸರಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಡೆ ಯುವುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವರು ಗೌರವ, ಅದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹಲವು ಜಾತಿ ಮತಭೇದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೀಪಾಂತರದವರಿಂದ ಸಹ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವು-ಸ್ವಾಮಿ ವಿನೇಕಾನಂದರಂತಹವರು ಅಮೆರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ತತ್ವವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಈಗಲೂ ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮುಂತಾದಲ್ಲಿ ಹಲವು ದ್ವೀಪಾಂತರದ ಮತಾಂತರದವರು ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಭಾರತೀಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಆದರವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಆದುಕಾರಣ ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ನಾಸ್ತಿಕವಾದಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಹಿಂದಿನವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಾವು ಮಾತ್ರ ತೊರೆಯುವುದಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ತರುಣರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತತ್ತರಗೊಳಿಸಿ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ನಮಗಾಗಿ ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ತತ್ವರತ್ನನಿಧಿಯನ್ನು ತೆಗಳಿ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ತಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಆ ನಿಧಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹವಣಿಸುವುದು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತಾವು ಭಾರತೀಯರಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತು.

ಜಗತ್ಕರ್ತನೊಬ್ಬನಿರುವನೆಂದೂ ಆತನೇ ಸರ್ವ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸತಕ್ಕವನೆಂದೂ ಈ ದೇವರನಾಮದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಕೊಡುವಕರ್ತ ಬೇರೇ | ಇರುತ್ತಿರೆ

ಬಿಡುಬಿಡು ಚಿಂತೆಯನು

ಪ

ಒಡೆಯನಾಗಿ ಮೂರ್ಜಗವನು ಪಾಲಿಸ

ಬಡವರುದ್ಧಾರಕ ಭಕ್ತರೊಡೆಯ ಹರಿ

ಅ. ಪ

ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಾತಿಗಳನೆ ಕಾವ | ಎಲ್ಲಭ

ಶ್ರೀಹರಿ ಎಲ್ಲ ತುಂಬಿರುತ್ತಿರೆ.....

೧

ಕೊನೆಯ ಮಾತು— ಭಾರತೀಯನಾದವನು ದುರ್ವಾದಗಳಿಗೆ ಮೋಸ ಹೋಗದೆ ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯತ್ವ - ಮಾನವತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈ ಚಿಕ್ಕ ವಿಮರ್ಶನವನ್ನು ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರ ನಂದೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲವು.

ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವಮಂತ್ರ ಮಹಿಮಾ

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರು ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಬಹು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಳವೋ ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಸಮಾಪಸ್ಥವಾದ ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯವು. ಪಾಠವು ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾವಲೋಕನ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವೈಷ್ಣವಮಂತ್ರ ಜಪ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದುದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ- ತೀರ್ಥರು ಪರಮ ಆಪ್ತರಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಕುಟುಂಬದವರು ವಾಸಮಾಡಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೃಣಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುರುಕು ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಔರಸಕುಮಾರರಿದ್ದರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಅವರಿಗೆಂದು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕವಾದೊಡನೆಯೇ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬಾಲಕನು ತಂದೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಜಲವು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಶೇಷೋದಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಪ್ಪರಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ನಸೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂರು ದಿನಗಳು ಇದಮೇಲೆ ಆ ಮುರುಕು ಹಳೆಯ ಚಪ್ಪರದ ಕಂಬವು ಹಸುರುಮೂಡಿದ್ದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಕಂಡು ಈ ಜಲದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿದೆ 347

ಭಾವಿಸಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಆ ಉದಕವನ್ನು ತಾವೇ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿದರು. ಏಳು ದಿನಗಳಾದೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಜಲವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಬಾಲಕನೇನೋ ಯಥಾರೀತಿಯಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ಎಂದಿನಂತೆ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಡಲು ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ತೇಜಸ್ಸು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು “ಸರಿ, ಆ ಭಾಗ್ಯವು ನಿಮಗೇ ಇದೆ. ನೀವೇ ನಮಗೆ ಪುತ್ರರು. ಜೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ನಿಖಿಳ ವಿದ್ವನ್ಮಾನ್ಯ ಟಿಪ್ಪಣಾಕರ್ತೃಗಳಾಗಿರಿ” ಎಂದು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರು. ಮುರುಕು ಚಪ್ಪರದ (ಗೂಟೆ) ಸ್ತಂಭವಾಗಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಹುಣಿಸೇಮರದ ಸಂಬಂಧಿಯಾದುದು. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಕುರಿಸಿ ಈಗಲೂ ದೊಡ್ಡಮರವಾಗಿ ಇದೆ. ಅದೇ ವೃಕ್ಷವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ ಸ್ಮಾರಕವೆಂದು ಒಂದು ಆವರಣವು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅದ್ಯಾಪಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಹನೀಯರ ಸುಕೃತವೇ ಸುಕೃತವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನಿಯಮದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವು ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು; ಅವರನ್ನು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ನದಿಯಾಚೆಗೆ ಇರುವ ಶ್ರೀರಂಗಾಪುರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನದೀಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಉಗ್ರನಾರಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅವರಾದರೂ ಬಹು ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪ್ರದಾಯಾಭಿಜ್ಞ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಚಿರಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಯಮದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತ

ಲೇಖಕರು:

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕೇರೂರು ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ

ಇದು ಮೊದಲು ಓದಿ

ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ - ೨೯ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ “ಮಹಿಷೀಯುಕ್ತಂ” ಎಂದೂ ೨೯ನೇ ಶ್ಲೋಕದ ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ “ಶಾಖಾಸಮನ್ವಿತಃ” ಎಂದೂ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಧವಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಯಂ ಏಕಾಂತದೇಶಸೇವಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಮಲಪ್ರಭಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅನುಕೂಲವೆಂದು ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೈಲುಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ “ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟೆ” ಅಥವಾ ‘ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯನ ಕಟ್ಟೆ’ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ಯರು ಮಧುಕರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಂದ ಆಹಾರವನ್ನೆ ಭಗವನ್ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ ಸಕುಟುಂಬ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಜಪತಪಾನ್ಮುಷ್ಠಾನ-ಶೀಲರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಬಂದನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ “ಆರ್ಯರೇ!! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು. ನೀವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲೆಯಮೇಲೆ ನನ್ನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಲೇಖನ ಮಾಡಿ ಅಶ್ವತ್ಥಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ದೇವರು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ನಿತ್ಯಂಪ್ರತಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ

ಶಿಲಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಮ ಧೇನುವಿನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ವಿವಿಧಾಲಂಕಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಲೇಖನ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ವಡಮೂಡಿದೆ. ಆಗಿನಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನೃಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ವೆಂತಲೂ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯಸುಧಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ್ಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಒಂದು ದಿನ ಶಿಷ್ಯ ರಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಟಂಕಿನರಹಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಕೊಡವೇ ದೊರಕಿತು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಅವರು ಅದನ್ನು ತೃಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನೋಡಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೂಳಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ತಪೋಭಂಗಕರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದೇವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಾವಿರಬಾರ- ದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಚೈನನಾಶ್ರಮವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಅಚ್ಯುತರಾಯನ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶ್ರೀ ಸಂಧರಪುರಕ್ಕೆ ವಯನಾಡಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಪಂಡಿತರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಉದ್ಧಾಮ ಪಂಡಿತ ರಾದುದರಿಂದ ಆ ದೇಶದ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೂರಾರು ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಷಯಕಜ್ಞಾನವು ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇದ್ದಿತು. ಬಹು ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರವರ ಮಾತೋಶ್ರೀಯವರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಯೇ ಭೋಜನ ಮಾಡುವ ದೃಢವ್ರತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ತಾವು ಸ್ವಂತ ಪುರಾಣಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಠಕರಿಗೆ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಹೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನರಿತು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೇ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರುಣ್ಯ ದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ, “ಆಚಾರ್ಯರೇ ! ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸ ಬೇಕೆ”ಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಆ ವಾಕ್ಯ ವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರೇನೋ ದಿನಂ ಪ್ರತಿ ಉಪದೇಶಮಾಡುವವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಬೇಸರ ಬಂದು “ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಯಾದವಾರ್ಯರೇ ! ಭಾಗವತವನ್ನೊಂದು ಮಹದ್ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮಂಥಾ ಜಗತ್ಪಂಡಿತರಿಗೆ ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ತತ್ರಾಪಿ ಮಡಿಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನೆರವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಪುರಾಣವೆಂದು ನುಡಿದರು. ಹಾಗಲ್ಲ. ದಯಮಾಡಿನೋಡಿರಿ ಎಂದು ಪುನಃಪುನಃ ಉಪದೇಶಿಸತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರೂ ಕಾರ್ಯಾಂತರನಿಯುಕ್ತರಾಗಲು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತೋಶ್ರೀಯವರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಪ್ರವಚನವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಕೃತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭಾವಬೋಧಕ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯಧ್ವಜ ಟೀಕಾ ಸಹಕೃತವಾದ ಈ ಅವಲೋಕನವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ನಡೆದು ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ಪುನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಧಿಗ್ಗನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಉಭಯರೂ ಆಲಿಂಗನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಲಿದಾಡಿದರು. ಅನ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಾ- ಧ್ಯಯನ ಸಂಜಾತಹೃದಯ ಕಾರ್ಕಶ್ಯವು ಅಡಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವೇ ಗತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವಿರಕ್ತರಾದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಭಾಗವತಾವಲೋಕನವಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಚುಂಬಿತವಾದುದು. ಆರ್ಯರು ಪಾರ್ಥಿವ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿಸಂಚಯನ ಮಾಡಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ್ಗೆ ಆ ಅಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಣವನಾದ ಹೊರಟಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಸರ್ವರಿಗೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಜ್ವರಾದಿಗಳು ಅಸ್ತಿಗತವಾಗುವವೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೆವು. ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಕೃತ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಸ್ತಿಗತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಂಥರಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಭಾಗವತ ಪ್ರವಚನೋಪದೇಶಾನಂತರ ಆರ್ಯರು ಎಕ್ಕುಂಡೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೌಭರಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಇದು ಮಲಪ್ರಭಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯಸುಧಾ ಪಾಠವನ್ನು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಉದಯಿಸಿತು. ಪಂಚಲೋಹಗಳನ್ನು ಕಾಸಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದು ಸರ್ವ-ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಭರಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ೧೦೮ ಸಲ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯಕ ಸುಧಾ ಪ್ರವಚನಮಾಡುತ್ತಾ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಕರಾವಲಂಬನ ಸ್ತೋತ್ರ ವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪಠಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಆ ಪಂಚಲೋಹದ ಪ್ರತಿಮೆಯು ತಾನಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಿ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನಿತ್ತಂತೆಯೂ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರ ಮುಖ-ದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವು ಹರಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಶಿರಃಕಂಪನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಅದ್ವೈತ "ಎಕ್ಕುಂಡೆ"ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಶ್ರೀಮತ್ಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠಸ್ಥರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಬಾದರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನಮೂರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೂಜಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಅನ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಪರಮಹಂಸಶಿರೋರತ್ನರು ಪೂಜಿಸುವರೆಂದಮೇಲೆ ಈ ಮಹದ್ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಯಾರು ಸಮರ್ಥರಾದಾರು. ಬಹುಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತೀರ್ಥರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಶ್ರೀ ಯಾದವಾರ್ಯರು ವೇಣುಪಲ್ಲಿಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಬಿದರಹಳ್ಳಿಗೆ ದಯವಾಡಿಸಿದರು.

ಅಭಿನಂದನೆ

ಲೌಕಿಕಸಂಪತ್ತಿನ ಅಲ್ಪತ್ವ ಮತ್ತು ನಶ್ವರತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಜೀವಿಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡಲು ‘ವಿಷಯದ ವಿಚಾರಬಿಡು, ವಿಹಿತ ಕರ್ಮವಮಾಡು ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯಬೇಡು’ ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಯವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಮಹಾಸುಕೃತಶಾಲಿಗಳು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸರುಗಳು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ನಲಿದಾಡುವುದೇ ಮಾನವಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗುರಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಡಲು ತಮ್ಮ ಸುಜ್ಞಾನಯುತ ಜೀವಿತಕಾಲವನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ವಿಸಾಲುಮಾಡಿದವರು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸರು. ‘ಅಶನವಸನಗಳೀನ ವಸುದೇವಸುತನಿರಲು ಹುಸಿಯಾಗಿ ಬದುಕೋ ನರರಿಗೆ’ ಎಂದು ಕಳೆಗುಂದದಂತೆ ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯಕವಚವನ್ನು ತೊಡಿಸಿದವರೂ ಅವರೇ. ಈ ರೂಪದ ಕವಚ ತೊಟ್ಟಮೇಲೆ ‘ಮದ್ದಾನೆಯೆಂದದಿ ನಿರ್ಭಯದಿ ಸಂಚರಿಸು ಸರ್ವತ್ರ’ ಎಂಬ ನಿರ್ಭಯರೂಪಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕರದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದವರೂ ಅವರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು! ‘ಪರಮಪದವನೀನ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ನಿರಲಾಗಿ ನರರ ಸೇವಿಸಬೇಡವೋ’ ಎಂಬ ಕಿರೀಟದಾತ್ಯಗಳೂ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮರುಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ ‘ಭರತ-ಖಂಡದೊಳು ಭೂಸುರಜನ್ಮ ಸರ್ವಜ್ಞವರಶಾಸ್ತ್ರದಧಿಕಾರವ ಕಳೆಕೊಳದೆ’ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಆಹಾರದಿಂದಲೂ ಪರಿಪೋಷಿಸಿದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ಸುಜೀವಿಗಳ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ತಂದಿಡಲು ಉಪ್ಪವಿಸಿದ ನಮ್ಮ ‘ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ’ ಗೆ ಇಂದಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದುದು ಪರಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಮಗೆ ಉಂಟುಮಾಡದಿರಲಾರದು.

ಹೀಗೆ ವೀರರನ್ನು ಹಿತವಚನಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಕಂಕಣ - ಎದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ‘ಹರಿದಾಸಭಾರತೀ !’

ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಮಗೆ ತಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲೇಖಕ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ವೈದಿಕಲೌಕಿಕಧರ್ಮನಿರತರಾದ ಆ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿ ವಾಯುಗಳು ಆತ್ಮಂತ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಲೆಂದು ದೇವರನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಯತೀಶ್ವರರೂ ಸಹ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಉದಾರಹಸ್ತದಿಂದ, ಉದಾತ್ತ ಧೈಯಗಳ ಸೂಚನೆ ಸಲಹೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಅಡಿವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯದಾನರೂಪವಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಮಹಾಪೋಷಕರು ಆಶ್ರಯತೃಗಳೂ ಪೋಷಕರು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಗಳು ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಆಯಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ೨ ವರ್ಷ ನಡೆದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮೂರನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲಿರುವ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಚಾರದ ಕೀರ್ತಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಚಂದಾದಾರರೂ ಸಹ ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಇಂದಿ ನಂತೆಯೇ ಮುಂದೂ ಈ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯವು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಈ ಸಕಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಈ ಎರಡನೆ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಫಲವನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಮದ್ವೈರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಅಡಿವಾಸಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಡಲಿ.

